

Dr Sápi-Duduk Ildikó

Dr Tariszka Éva

**VEZETŐI ÜZLETI GAZDASÁGTAN
SZÁMVITELI ÉS PÉNZÜGYI MENEDZSMENT
EGYETEMI OKTATÁSI JEGYZET**

2025

Vezetői Üzleti Gazdaságtan Pénzügyi és Számviteli Menedzsment Egyetemi Oktatási Jegyzet 2025

Készült egyetemi oktatás céljára az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem hallgatói számára

Oktatási célra bárhol felhasználható, amennyiben az ilyen irányú szándék az oktatási intézmény/vállalkozás részéről a szerző részére előzetesen bejelentésre kerül az alábbi email címre: duduk.ildiko@uni-eszterhazy.hu, tariszka.eva@uni-eszterhazy.hu

Szerzők:

Dr. Sápi-Duduk Ildikó ©

Dr. Tariszka Éva ©

Lektorálta: Dr. Csorba László

Megjelenik kizárólag elektronikus formában.

Kiadja: Humán Projekt 2004 Kiadó, Gyöngyös (Humán Projekt 2004 Bt.)

ISBN: 978-615-6930-00-2

Tartalomjegyzék

Bevezető	5
I. Az üzleti gazdálkodás szervezeti keretei és főbb működési folyamataik	7
1.1. A vállalkozás és vállalat fogalma és főbb céljai	7
1.2. A vállalkozások csoportosítása	8
1.3. A vállalkozások érintettjei	13
1.4. A vállalkozások főbb működési folyamatai	14
1.5. Az üzleti szervezetek - Tesztkérdések	16
1.5.1. <i>Feleletválasztós kérdések</i>	<i>16</i>
1.5.2. <i>Igaz vagy hamis</i>	<i>17</i>
1.5.3. <i>Rövid válaszú kérdések</i>	<i>17</i>
1.5.4. <i>Egyeztetés</i>	<i>18</i>
II. Számviteli ismeretek	19
2.1. A számvitel történeti áttekintése	19
2.2. A számvitel fogalma és funkciója	22
2.3. A számvitel helye a tudományok között	23
2.4. A számvitel főbb területei	24
2.5. A számvitel szabályozási mechanizmusa	26
2.5.1. <i>A számviteli szabályozás kulcsfontosságú nemzetközi intézményei</i>	<i>26</i>
2.5.2. <i>A magyar számviteli szabályozás</i>	<i>29</i>
2.6. A számvitel keretfeltételei	30
2.6.1. <i>A számvitel célja, számviteli politika, számviteli időpontok</i>	<i>30</i>
2.6.2. <i>Számviteli alapelvek</i>	<i>31</i>
2.7. Számviteli kötelezettségek	33
2.7.1. <i>Beszámolási kötelezettség</i>	<i>33</i>
2.7.2. <i>Könyvvizsgálati kötelezettség</i>	<i>35</i>
2.7.3. <i>Könyvvezetési kötelezettség</i>	<i>37</i>
III. Könyvviteli ismeretek	38
3.1. A főkönyvi számlák rendszere	38
3.1.1. <i>Számlarend és számlakeret</i>	<i>38</i>

3.1.2. A főkönyvi számlák decimális rendszere	40
3.2. A Kettős Könyvvitel és Számviteli Fegyelem Alapjai	43
3.2.1. A kettős könyvelés, a kettős feljegyzés elve	43
3.2.2. Gazdasági esemény, számviteli bizonylat és számviteli fegyelem.....	45
3.3. Könyvelési Ciklusok Főbb Jellemzői	49
3.3.1. Számviteli időszakok	49
3.3.2. Számviteli ciklusok és könyvelési funkciók	50
3.4. Számviteli értékelési eljárások	53
3.4.1. Mérlegtétel értékdimenziói.....	53
3.4.2. Értékmódosítások a számvitelben	56
IV. Éves beszámoló felépítése és tartalma	61
4.1. Éves beszámoló főbb jellemzői	61
4.1.1. Mérleg tartalma és tagolása	63
4.1.2. Eredménykimutatás tartalma és tagolása.....	73
4.1.3. Kiegészítő melléklet	78
4.1.4. Cash Flow Kimutatás	82
4.1.5. Üzleti jelentés	87
4.2. Számviteli ismeretek – Tesztkérdések	88
4.2.1. Feleletválasztós kérdések – helyes válasz/válaszok aláhúzása.....	88
4.2.2. Feleletválasztós kérdések – helyes válasz megadása	89
4.2.3. Feleletválasztós kérdések – helyes válasz megadása „X” beírásával a helyes mezőbe!.....	90
4.2.4. Eredménykimutatás összeállítása.....	92
4.2.5. Értékcsökkenés számítása.....	95
4.2.6. Gazdasági események rögzítése főkönyvi számlákon a kettős feljegyzés elve szerint	95
V. A vállalati teljesítményértékelés pénzügyi kontextusai	98
5.1. A vállalati teljesítményértékelés információs bázisai	99
5.1.1. Pénzügyi beszámolókból származó információk.....	99
5.1.2. Stratégiai és operatív dokumentációból származó információk.....	101
5.2. A pénzügyi kimutatás statikus elemzése, a teljesítményértékelés alapja	103
5.2.1. Vagyon- és tőke struktúra elemzése	104
5.2.2. A pénzügyi helyzet elemzése	105
5.2.3. A hatékonysági helyzet elemzése	106

5.2.4. A jövedelmezőségi helyzet elemzése	107
5.2.5. A DuPont mutatószám rendszer szerepe a pénzügyi teljesítményelemzésben	109
5.2.6. Relatív Vállalatértékelés Mutatószámai	112
5.3. Az Üzleti teljesítménymérés és a Pénzügyi teljesítménymérés, a vállalatértékelés integrált eszköze	114
5.3.1. Üzleti teljesítménymérés	116
5.3.2. Pénzügyi teljesítménymérés	120
5.4. Vállalati teljesítményértékelés pénzügyi kontextusai - Tesztkérdések	122
5.4.1. Feleletválasztós kérdések	122
5.4.2. Igaz/hamis kérdések	123
5.4.3. Pénzügyi teljesítménymérés és üzleti teljesítménymérés	123
VI. fejezet: A vállalkozások finanszírozási és beruházási döntései	126
6.1 Vállalkozásfinanszírozás	128
6.1.1. A vállalkozások finanszírozásának alapvető kérdései	128
6.1.2. Az üzleti finanszírozás forrásai	130
6.1.3. Finanszírozási stratégiák	133
6.1.4. A finanszírozási döntéseket befolyásoló tényezők	134
6.1.5. A finanszírozás időhorizontja	135
6.1.6. Optimális tőkeszerkezet	136
6.1.7. Az adósságfinanszírozás és tőkefinanszírozás előnyei és hátrányai	141
6.1.8. Beruházásfinanszírozás és működőtőke-finanszírozás.....	142
6.2 A vállalkozás beruházás döntései.....	144
6.2.1. A beruházások célja.....	144
6.2.2. A vállalati befektetések kulcsfontosságú területei.....	145
6.2.3. A stratégiai befektetés előnyei	145
6.2.4. A vállalati befektetésekkel kapcsolatos kockázatok.....	146
6.2.5. Stratégiai befektetési megközelítések	146
6.2.6. Beruházási alapelvek	146
6.2.7. A beruházási projektek értékelésének legismertebb módszerei:	147
6.3. Vállalkozások finanszírozása és beruházásai – Tesztkérdések.....	148
6.3.1. Tesztkérdések a Vállalkozások Finanszírozása és Beruházása	148

Bevezető

A vállalatgazdaságtan és az üzleti gazdaságtan fogalmak szinonimaként használhatók az üzleti életben, mivel ezek a területek átfedésben vannak egymással, de tartalmuk értelmezésében mégis vannak eltérések. A vállalatgazdaságtan alapkérdései magába foglalják a vállalkozások, vállalatok működtetésével kapcsolatos alapfunkciók értelmezését. Ezek az olyan vállalatgazdálkodási alaptevékenységek és folyamatok, mint a beszerzés, termelés, értékesítés, marketing, pénzügy, emberi erőforrás gazdálkodás, kutatás és fejlesztés, informatika. A vállalati működés alapfunkciói együttesen biztosítják a vállalat tevékenységét az adott piaci környezetben, hogy megfeleljenek a vevői elvárásoknak, és hogy eredményesen működjenek. A vállalatgazdaságtan a vállalatok létrehozásának, lehetőségeinek, működésének gazdasági aspektusait vizsgálja, de magába foglalja a stratégiai és üzleti tervezést, a piaci környezethez való rugalmas alkalmazkodást, a versenyképesség fenntartását és növelését, a vezetői döntéshozatalt, az erőforrásokkal való megfelelő gazdálkodást. A vállalatgazdálkodási alapfunkciók kiegészülhetnek még további üzleti funkciókkal, amelyek összehangolt működése hozzájárul a vállalkozások sikeres működéséhez és a versenyképességük növeléséhez, melynek alapvetéseit az üzleti gazdaságtan foglalja magába, amely elsősorban arra koncentrál, hogyan működjön és gazdálkodjon egy vállalat.

A tankönyv fő célja, hogy bemutassa és tartalmazzon az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem hallgatói számára az Üzleti Gazdaságtan kurzus sikeres teljesítéséhez szükséges alapvető ismereteket. A könyv azokhoz szól, akik már megismerték a vállalatgazdaságtan alapjait, és szeretnék tudásukat tovább bővíteni a vállalkozások gazdálkodásával összefüggő főbb számviteli és pénzügyi fogalmakkal, gyakorlatokkal. A kurzus célja, hogy a sportszervező, gazdasági informatikus, műszaki manager képzésben résztvevő hallgatók számára olyan ismereteket és készségeket biztosítson, amely segíti őket abban, hogy hatékonyan irányítsák és kezeljék a gazdasági folyamatokat, támogassák a vezetői döntéshozatalt. A sportszervezőknek kezelniük kell a költségtervezést, mérniük kell a rendezvények pénzügyi teljesítményét, és biztosítaniuk kell a szponzorációkat. Akár helyi tornát, akár globális sport versenyeket szervezünk, az üzleti gazdaságtan megértése elengedhetetlen a sikerhez. A költségvetés tervezése, a jegyeladásokból, szponzorálásokból és médiajogokból származó bevételek előrejelzése, a rendezvények pénzügyi hatásának mérése mindennapos kihívást jelent a sportszervezőknek. Ez a könyv eszközöket biztosít számukra a számviteli és pénzügyi követelmények biztosításához. A műszaki szakembereknek, a mérnököknek fel kell mérniük egy projekt megvalósíthatóságát, optimalizálniuk kell az erőforrásokat, és meg kell érteniük innovációik pénzügyi vonzatait. A mérnökök természetüknél fogva problémamegoldók, gyakran a műszaki kiválóságra és az innovációra összpontosítanak. Azonban még a leginnovatívabb projektek is szilárd gazdasági alapot igényelnek. A műszaki szakembereknek, a mérnököknek értékelniük kell a projektek pénzügyi életképességét, meg kell érteniük a költség-haszon elemzéseket, és együtt kell működniük a vállalati finanszírozási csapatokkal a finanszírozás biztosítása érdekében. A gazdaságinformatikus szakemberek a technológia és az üzleti élet metszéspontjában dolgoznak, az adatok felhasználásával javítják a pénzügyi folyamatokat és a vállalati döntéshozatalt.

Mindezen szakemberek számára az üzleti gazdaságtan alapjainak megértése nem csak előnyös, hanem elengedhetetlen. A napjaink felgyorsult digitális kihívásokkal teli korszakában a gazdasági informatikusok döntő szerepet játszanak az üzleti folyamatok optimalizálásában. Ezek a szakemberek hatalmas adatállományokat elemeznek a hatékonyság növelése, a pénzügyi jelentéskészítés és a döntéshozatal javítása érdekében. A számviteli alapok és a vállalati finanszírozás alapos ismerete nélkülözhetetlen a számviteli és pénzügyi információk és adatok értelmezéséhez és elemzéséhez. Ez a könyv felvértezi a hallgatókat azokkal az ismeretekkel, amelyek segítségével hatékonyan hasznosíthatják az adatokat a gazdasági célok érdekében. A gyorsan változó globális gazdaságban az üzleti gazdaságtan alapjait megértő szakemberek jobban felkészültek az alkalmazkodásra, az innovációra és a vezető szerepre.

Ez az oktatási célra készült elektronikus jegyzet meghívja az olvasókat az élet minden területéről, hogy fedezzék fel, hogyan alakíthatják ezek a számviteli és pénzügyi alapvetések jobbra karrierjüket, projekteiket és szervezeteiket. A kötet elsősorban a számviteli és pénzügyi alaptvetéseket tárgyalja gazdálkodási megközelítésben, és nem törekszik a téma teljes feldolgozására. A tantárgy oktatási célja, a vállalati gazdálkodással kapcsolatos pénzügyi területek módszertani megalapozása. Alapvetően fontos, hogy a hallgatók megismerjék és elsajátítsák azokat az ismereteket, amelyek segítik a gazdálkodók üzleti döntéseinek meghozatalát, nyomon követik azok végrehajtását és értékelik azok eredményességét. Mivel ez az elektronikus jegyzet az irodalomjegyzékben szereplő könyvek összefoglalója, bátorítja az olvasót az eredeti források elolvasására is. A tankönyv tartalmaz még esettanulmányokat és feladatokat, az elméleti tananyag gyakorlati alkalmazását segítő célból, amelyek összállítását a szerző saját szakmai gyakorlata, a felhasznált szakirodalom és korábbi vizsgapéldák támogatták.

Kialakítandó / fejlesztendő kompetenciák:

- Tudás: a hallgatók megismerik és megértik a vállalkozások üzleti folyamatainak alapjait, pénzügyi és számviteli alapfogalmait és alapösszefüggéseit, a tervezési munka módszertanát, munkaszakaszait, és a vállalkozások működésének megszervezésével kapcsolatos pénzügyi és számviteli gyakorlati feladatokat, a könyvvézetési és beszámolási kötelezettségeket, a bevételekkel és költségekkel kapcsolatos gazdálkodás elemeit. Átfogó pénzügyi és számviteli ismeretekre tesznek szert, hogy sikeresen szervezzék, irányítsanak különböző üzleti tevékenységeket.
- Képességek: a hallgatók képessé válnak sportszervezetek, vagy egyéb üzleti vállalkozás működtetéséhez, vezetéséhez, projektek tervezéséhez és lebonyolításához szükséges pénzügyi és számviteli folyamatos működtetésére, és a vezetői döntéshozatalok támogatására.

I. Az üzleti gazdálkodás szervezeti keretei és főbb működési folyamataik

1.1. A vállalkozás és vállalat fogalma és főbb céljai

A üzleti vállalkozások és a nonprofit szervezetek eltérő célokkal jönnek létre és eltérően működnek. A gazdasági szervezetek saját nevükben, saját felelősségükre üzletszerű tevékenységet folytatnak és nyereség elérésére törekednek. A nem profitérdekelt szervezetek (alapítványok, szakszervezetek, pártok stb.), amelyek jövedelemmel rendelkeznek, de céljuk nem a nyereségszerzés. A megtermelt hasznot a további működésükre fordítják, és ez nem osztható szét a tulajdonosok és vezetők között. A vállalkozás fogalma a termelő eszközök új kombinációinak megvalósítását, az új termelési eljárás bevezetését, az új piac megnyitását, az új beszerzési forrás meghódítását, az új szervezet létrehozását jelenti. A vállalkozások számos formában és méretben léteznek, a kis léptékű egyéni vállalkozásoktól a multinacionális vállalatokig. A vállalkozások a gazdasági tevékenység alapvető motorjai, mivel munkahelyeket teremtenek, innovációt hoznak létre és hozzájárulnak a gazdasági növekedéshez. A vállalkozások meghatározott célokkal és formában jönnek létre, hogy egyedi termékeket, vagy szolgáltatásokat nyújtsanak a piacnak olyan módon, hogy eredményes gazdálkodás valósuljon meg.

A vállalkozási célok az üzleti tervekben kerülnek meghatározásra. Az üzleti terv tartalmazza a vállalkozás stratégiáját, tevékenységeit, termékeit, piaci lehetőségeit, a működési tervet és a pénzügyi tervet. Gazdálkodási szempontból az üzleti terv segít a források hatékony felhasználásában és a célok elérésében, míg pénzügyi szempontból segít a bevétel-kiadás tervezésében és a pénzügyi eredményesség elérésében. A pénzügyi tervezés során kimutatásra kerülnek az eszközök, amelyekkel az üzleti tevékenységüket végzik, és azok forrásai, és a vállalkozás által elérni kívánt eredmény. Az üzleti vállalkozások fő céljai között szerepel a vevői elégedettség, eredményes működés, fenntarthatóság, hosszú távú növekedés, piaci részesedés növelése, a tulajdonosi érték maximalizálása és a versenyképesség megtartása, miközben hozzájárulnak a gazdasági fejlődéshez és a társadalom előrehaladásához.

A vállalkozások és vállalatok fogalma sokszor keveredik az üzleti kommunikációban. A vállalkozások gyűjtőfogalomként az üzleti tevékenységet folytató gazdasági egységeket értjük, amelyek különböző méretűek lehetnek, eltérő gazdasági tevékenységet végezhetnek, különböző iparágban fejthetik ki tevékenységüket, és eltérő szervezeti egységgel rendelkezhetnek. Az üzleti vállalkozás kifejezés olyan gazdasági szereplőre utal, amely jellemzően azzal a céllal jön létre, hogy partnerei számára árukat, vagy szolgáltatásokat nyújtva nyereséget termeljen. A vállalatok a vállalkozásokon belül egy szűkebb gazdálkodói csoport. A vállalatok olyan jogi személyiséggel rendelkező szervezetek, amelyeknek saját jogai és kötelezettségei vannak. A vállalatok általában részvénytársaságok, korlátolt felelősségű társaságok, vagy más jogi entitások formájában működnek, és különálló szervezetként vannak bejegyezve. A jogi személynek saját névvel, székhellyel, tagjaitól, illetve alapítójától elkülönített vagyonnal, kell rendelkeznie.

1.2. A vállalkozások csoportosítása

A vállalkozásokat különböző kategóriákba sorolhatjuk, és különböző szempontok szerint csoportosíthatjuk, attól függően, hogy mi a csoportosítás célja. A vállalkozások kategorizálása lehetővé teszi gazdasági elemzéseket, amelyek támogatják a vezetői döntéshozatalt, vagy az üzleti környezet és a versenyszerkezet jobb megértését.

Vállalkozások csoportosítása méret alapján:

- Mikrovállalkozások: kevesebb mint 10 alkalmazottal rendelkeznek, és az éves nettó árbevételük vagy mérlegfőösszegük nem haladja meg a 2 millió eurót.
- Kisvállalkozások: kevesebb mint 50 alkalmazottal rendelkeznek, és az éves nettó árbevételük vagy mérlegfőösszegük nem haladja meg a 10 millió eurót.
- Középvállalkozások: kevesebb mint 250 alkalmazottal rendelkeznek, és az éves nettó árbevételük az 50 millió eurót, vagy a mérlegfőösszegük a 43 millió eurót nem haladja meg.
- Nagyvállalatok: 250 vagy több alkalmazottal rendelkeznek, és a nettó árbevételük meghaladja az 50 millió eurót, vagy a mérlegfőösszegük meghaladja a 43 eurót.

Vállalkozások csoportosítása tevékenység alapján:

- Szolgáltató vállalkozások: olyan szolgáltató tevékenységet nyújtanak, amely mögött valamilyen cselekvés, teljesítmény húzódik meg, melyeket nem lehet tartósan birtokolni, nem tárgyasult termék. A szolgáltatás lehet fizikai termékkel kapcsolatos (például autószerelviz, ház takarítása, egészségügyi és wellness szolgáltatás), vagy nem anyagi jellegű (például pénzügyi és biztosítási tanácsadás, oktatás, szakértői és ügyvédi és informatikai tevékenység, informatikai).
- Kereskedelmi vállalkozások: olyan vállalkozások, amelyek árucikkeket és szolgáltatásokat értékesítenek, például kiskereskedelmi, vagy nagykereskedelmi vállalkozások, bevásárlóközpontok, online áruházak, szaküzletek.
- Gyártó vállalkozások: olyan vállalkozások, amelyek termékeket gyártanak, vagy feldolgoznak, összeszerelnek (például autógyártás, gyógyszer gyártás, textilipari termékek gyártása).

Vállalkozások piachoz való hozzáférés szerint:

- Belföldi vállalkozások (értékesítés a magyar piacokra történik)
- Exportorientált vállalkozások (értékesítés Magyarországról exportra, külföldre)
- Globális vállalkozások (értékesítés a világ különböző pontjáról, annak különböző pontjára).

Vállalkozások csoportosítása jogállás alapján:

- Egyéni vállalkozások: Egyéni vállalkozó által alapított és tulajdonában lévő vállalkozások. Az egyéni vállalkozás működéséért a vállalkozó, mint magánszemély teljes körűen felelős.
- Társasvállalkozások: ahol egy, kettő, vagy vállalkozó és vállalkozás közösen hoz létre egy üzleti egységet. Korlátolt felelősségű társaságok (Kft.), amelyek tagjai korlátozott mértékben felelnek a társaság kötelezettségeiért. Részvénytársaságok (Rt.) olyan társaságok, amelyeknél a tulajdonosok (részvényesek) részvényeket birtokolnak és felelnek a vállalkozás kötelezettségeiért. A betéti társaság (bt.), az egyesülés (egyesülési szerződés alapján létrehozott társaság, közkereseti társaság (kkt)).
- Szövetkezetek: szövetkezet a tagok vagyoni hozzájárulásából álló tőkével alapított, a tagok gazdasági és társadalmi szükségleteinek kielégítésére irányuló tevékenységet végző jogi személy.

Vállalkozások csoportosítása technológiai fejlettség szerint

- Hagyományos vállalkozások: egy adott piacra koncentrálnak, óvatosak az új módszerek, eljárások, gyakorlatok bevezetésével, a jól bevált és stabil üzleti modellt alkalmazzák, lassabban reagálnak a piaci változásokra.
- Technológiai vállalkozások: jelentős kutatás-fejlesztéssel, folyamatos innovációval fejlesztik és optimalizálják termékeiket és szolgáltatásaikat, és alkalmazkodnak a változó piaci körülményekhez.
- Startup (kezdő) vállalkozások: új és innovatív ötletekkel céloznak meg új piacokat, gyorsan reagálniuk kell a változásokra, kockázati tőkével indulnak, hogy minél gyorsabban erősítsék a piaci pozíciójukat.

Stratégiai cél és célpiac szerint:

- Növekedési stratégiát követő vállalkozások: folyamatos piaci elemzéssel új lehetőségek felkutatása, termékfejlesztés, jelentős ügyfélkapcsolatos, jó technológiai színvonal jellemzi.
- Stabilitást kereső vállalkozások: konzervatív pénzügyi politika, kockázat minimalizálása, diverzifikáció, megbízhatóság, jó márkanev, hosszútávú gondolkodásmód szerint működnek.
- Piacvezető vállalkozások: erős versenyképességgel, sikeres márkanevvel, hálózati előnyökkel, innovációval, szellemi tőkével, hatékony gazdálkodással rendelkeznek.
- Niche piacra specializálódott vállalkozások: olyan vállalatok, vagy kisvállalkozások, amelyek egy kis és specifikus piaci szegmensre koncentrálnak (gluténmentes termékek, kézműves termékek). Ezeket a vállalkozásokat nagyfokú rugalmasság jellemzi, mert egyedi termékeket gyártanak, vagy szolgáltatnak. Jelentős piackutatással, jól meghatározott célpiac kialakítása, kiváló minőség és vevői orientáltság jellemzi egy hatékony gazdálkodás mellett.

- **Készség szint és tapasztalat szerinti megközelítés**

- Kezdő (újonc) vállalkozás: az alapítók kevés vállalkozói (vagy vezetői) tapasztalattal rendelkeznek, még tanulják a piacot, az üzleti folyamatokat és az adminisztratív kötelezettségeket. Készség szint alapvető üzleti ismeretek, magas lelkesedés, de többnyire hiányos piaci- és vezetési rutin. Cél a gyors tanulás, kísérletezés, a működő üzleti modell kialakítása.
- Növekedő (fejlődő) vállalkozás: a vállalkozók már rendelkeznek bizonyos tapasztalattal és kialakult alapvető üzleti folyamataik vannak. Készség szint: közepes szintű vállalkozói és menedzsmentkészségek, egyre magabiztosabb kockázatkezelés, piaci kapcsolatok. Cél a folyamatos fejlesztés, a skálázás (pl. sapatbővítés, új piacra lépés), a versenyképesség erősítése.
- Érett (magas készség szintű) vállalkozás: Stabil piaci pozíció, kiforrott termékek/szolgáltatások, több éves (vagy akár évtizedes) gyakorlati tapasztalat. Készség szint a széles körű üzleti ismeretek, jól fejlett menedzsment- és vezetői kompetenciák, kiterjedt partneri hálózat. Cél megőrizni a piaci pozíciót, hatékonyan menedzselni a növekedést vagy diverzifikációt, fenntartható működés és innováció fenntartása.
- Sorozatvállalkozó: több vállalkozást is indított már (egyesekeket eladott, másokat tovább működtet). Készség szint kimagasló tapasztalat és kompetencia, kiterjedt kapcsolatrendszer, gyakran erőteljes innovációs képesség és kockázatvállalási hajlandóság. Cél új lehetőségek felismerése és kiaknázása.

- **Vállalkozói motiváció és viselkedés szerinti megközelítés**

- Szükségvállalkozás (necessity entrepreneur): A vállalkozó kényszerűen kezd vállalkozásba (pl. munkanélküliség, megélhetési kényszer, vagy nem talált megfelelő alkalmazotti pozíciót). Készség szint kezdetben alacsonyabb vállalkozói tapasztalat, de fokozatosan növekszik a gyakorlattal. Cél a stabil megélhetés biztosítása, a folyamatos működés fenntartása.
- Lehetőségvezérelt (opportunity-driven) vállalkozás: az alapítók felismernek egy piaci rést, vagy új innovációs lehetőséget, és azért indítanak vállalkozást, hogy ezt kihasználják. Készség szint magasabb, mert sok esetben tudatos piaci elemzés, fejlettebb üzleti koncepció áll a háttérben. Cél a gyorsabb növekedés, piaci dominancia, vagy egyedi megoldások kidolgozása.
- Lifestyle vállalkozás: célja elsősorban egy kívánt életstílus fenntartása (pl. rugalmas munkaidő, földrajzi függetlenség, személyes hobby- vagy szenvedélytevékenység üzleti szintre emelése). Gyakran a vállalkozó a saját szakmai, vagy kreatív készségeire épít. Cél a megélhetéshez, vagy komfortos életszínvonalhoz elegendő profit elérése, nem feltétlen a maximális növekedés.
- Társadalmi vállalkozás (social enterprise): a nyereség egy része társadalmi, vagy környezeti célokat szolgál, erőteljesen értékalapú működés. Készség szint a klasszikus üzleti és menedzsmentkészségek mellett nonprofit és közösségi menedzsmentismeretek megléte. Cél a gazdasági fenntarthatóság és társadalmi hasznosság.

- **Innovációs készség szerinti megközelítés**

- Úttörő (innovatív) vállalkozás: magas szintű kutatás-fejlesztés, erős fókusz az új technológiákra, kreatív ötletekre. Készségszint az innovációirányítás, kockázatkezelés, gyakran technológiai, vagy szakmai specializáció. Cél az új piacok nyitása, diszruptív termékek/szolgáltatások bevezetése.
- Követő (imitatív) vállalkozás: nem feltétlenül hoz be radikális újítást, inkább meglévő, jól működő koncepciót másol, vagy továbbfejleszt. Készségszint a stabil működési és menedzsmentkézségek, de alacsonyabb innovációs hajlandóság. Cél a biztonságosabb, kisebb kockázatú növekedés a már bizonyított modellek adaptálásával.

- **Szakmai (domain) készség szerinti megközelítés**

- Szakértői (professzionális) vállalkozás: az alapító(k) mély szaktudással rendelkeznek valamely területen (pl. IT, tanácsadás, mérnöki, kreatív ipar). Készségszint egy magas szintű szakmai tudás, közepes, vagy alacsonyabb üzleti készségek (ez később fejleszhető). Cél a szakmaiság kiemelése, minőség, szakmai hírnév építése.
- Általános menedzseri (generalista) vállalkozás: az alapítónak/menedzsmentnek széles körű, inkább „generalista” ismeretei vannak (vezetés, pénzügy, marketing stb.), de nincs kimondottan mély szakmai fókusza egy-egy területen. Készségszint átfogó vállalkozói kompetenciák, döntéshozatali és problémamegoldási képesség, azonban a speciális szaktudásért általában külsős tanácsadókhöz, vagy alkalmazottakhoz fordul. Cél a hatékony folyamatok kiépítése, stabil pénzügyi menedzsment és szervezés.

- **Fejlettségi (életciklus) szakaszok szerinti felosztás**

- Induló vállalkozás (startup): friss ötlet, gyors növekedési potenciál, kísérletezés a termékkel/szolgáltatással és az üzleti modellel. Általában kockázati tőkebefektetésre, támogatásokra, kezdőtökre támaszkodik, alacsony piaci tapasztalat, kevésbé kiforrott folyamatok jellemzik.
- Korai növekedés státságában lévő vállalkozás: a már működő termék/szolgáltatás, kezd kialakulni az ügyfélkör, kezdenek stabilizálódni a bevételek. A legfőbb cél a piaci részesedés növelése, a folyamatok kiépítése, növekvő üzleti tapasztalat, de még mindig rugalmas, kísérletező működés.
- Érett vállalat: stabil piaci jelenlét, bevált üzleti modell, kiforrott szervezeti struktúra és működési folyamatok. Nyereségesség fenntartása, piaci részesedés megőrzése, további bővülés és diverzifikáció, jelentős üzleti tapasztalat, komplex belső szabályozás és folyamatok, kockázatkezelés hangsúlyosan jelen van.
- Megújuló, vagy hanyatló fázisban lévő vállalat: az adott termék/szolgáltatás piaca esetleg telítetté válik, vagy új versenytársak szorítják ki. Innovációs törekvések, szervezeti átalakítás, költségcsökkentés vagy teljes stratégiai irányváltás lehet szükséges a fennmaradás érdekében. Nagy üzleti tapasztalat, de szükség van a folyamatos megújulásra, adaptációra.

Vállalkozások csoportosítása gazdasági ágazat szerint:

- Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat
- Bányászat
- Feldolgozóipar (élelmiszer, ruházati, papírtermék gyártása, fafeldolgozás, gyógyszer és gumi és műanyag gyártása, informatikai és elektronikai termékek előállítása, gép- és járműgyártás)
- Villamos energia és gáz ellátás
- Építőipar
- Kereskedelem, gépjárműjavítás
- Szolgáltatások (Szállítás, raktározás, szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, információs és kommunikációs tevékenység, pénzügy és biztosítás, ingatlan ügyek, tudományos tevékenység, egészségügy, szórakoztató tevékenység, stb)

A vállalkozások kategóriákba csoportosítása, például az iparág típusa, mérete, vagy működési köre, segít a vezetőknek megérteni a versenykörnyezetüket, és összehasonlítani a teljesítményüket a hasonló entitásokkal. Azokat a tevékenységeket, amelyek közvetlen kapcsolatban állnak a természettel, az ún. primér (elsőleges), vagy kitermelő szektorba sorolhatók, így a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat, bányászat. A szekunder (második) szektorba azok a tevékenységek sorolhatók, amelyek a kitermelő szektor alapanyagait dolgozzák fel, ezért kapta a feldolgozóipar elnevezést. A harmadik, a terciér szektorba tartozik az összes szolgáltatási tevékenység. A szolgáltatásokon belül található a sport-, szórakoztató-, szabadidős tevékenység, amelynek keretében lehetséges sportlétesítmény működtetése, sportegyesületi tevékenység, testedzési szolgáltatás, egyéb sporttevékenység besorolása. Sporttevékenységet csak olyan sportvállalkozások végezhetnek, amelyek korlátolt felelősségű társasági, illetve részvénytársasági formában alapítottak, illetve működtetnek. A gazdasági társaságokról szóló törvény szabályai szerint azzal a kivétellel, hogy a fogyatékosok sportja, illetve a szabadidősport területén sporttevékenység közhasznú társaság keretében is szervezhető. A sportvállalkozás cégnévvel rendelkezik, a cégbíróságok által vezetett közhiteles cégjegyzékbe való bejegyzéssel jön létre, az onnan való törléssel szűnik meg, működésük felett a cégbíróság gyakorol törvényességi felügyeletet. A sportvállalkozásokon túl sportszervezetnek tekinthető továbbá a sportegyesület, amelynek a magyar sport hagyományos szervezeti alapegysége, a versenysport, a tehetséggondozás, az utánpótlás-nevelés és a szabadidősport műhelye. A sportegyesület jogi személy. A sportegyesület a szakosztályát, illetve más szervezeti egységét alapszabályában foglalt felhatalmazás alapján közgyűlési határozattal jogi személlyé nyilváníthatja. A jogi személlyé nyilvánított szakosztály, illetve más szervezeti egység a jogi személyiségét a bírósági nyilvántartásba történő bejegyzéssel szerzi meg; nevét, székhelyét, képviselőjének nevét és lakóhelyét a bíróság külön alszámon tartja nyilván. A sportegyesület non-profit egyesület, a sportvállalkozás pedig profitra törekvő szervezet, üzletszerű gazdasági tevékenységet folytat. A sportszervezetek a magyar 2000 évi C törvény a számvitelről hatálya alá tartozó gazdálkodók.

1.3. A vállalkozások érintettjei

Az érdekelt felek azonosítása biztosítja, hogy a vállalkozások megfeleljenek elvárásaiknak, olyan különböző személyek és csoportok, akik közvetlenül, vagy közvetve valamilyen módon kapcsolatba kerülnek a vállalkozás tevékenységével, vagy akik befolyással vannak annak működésére. A vállalkozások belső érintettjei a tulajdonosok, vezetők, munkavállalók, a vállalkozások külső érintettjei a szerződéses partnerek, beszállítók, együttműködő partnerek, támogatók, helyi közösségek, állami intézmények és versenytársak:

- Tulajdonosok és befektetők, akik tőkéjüket befektetik a vállalkozásba és elvárásokat támasztanak, hogy a befektetés megtérüljön számukra és pótlólagos hozamokat biztosítson. A befektetések értékelése során kiemelt jelentőséggel bíró gazdasági szereplők. Ők azok a magányszemélyek, akik a pénzükért cserébe pótlólagos hozamot, nyereséget várnak egy vállalkozástól.
- Vezetők, akik kialakítják a stratégiát, a vállalkozást irányítják, döntéseket hoznak és érdekeltek a vállalkozás eredményes működésében.
- Szerződéses és együttműködő partnerek (média, újságírók, közvetítők) jelentős szerepet játszanak a vállalkozás eredményességében, hiszen az általuk megvásárolt szolgáltatások és termékek, vagy az általuk kifejtett népszerűsítő tevékenységek megjelennek az árbevételben, amely lehetőséget teremt a kiadások fedezésére és a nyereség realizálására.
- Beszállítók és szolgáltatók, azok a személyek vagy vállalatok, akiktől a vállalkozás termékeket, vagy szolgáltatásokat szerzi be, tehát a szállítók biztosítják az erőforrásokat a vállalkozás számára. A logisztikai, eseményszervezői, pénzügyi szolgáltatói tevékenységet végzők pedig hozzájárulnak a működés színvonalának emeléséhez. A beszállítók fő célja, hogy a vállalkozás likviditása megfelelő legyen, a határidőknek megfelelően megkapják a termékek ellenértékét.
- Együttműködő partnerek, támogatók, akik érdekszövetséget alkotnak a vállalkozással, és érintettek lehetnek a vállalkozás sikerében.
- Helyi és állampolgári közösségek, amelyek valamilyen módon hatást gyakorolnak a vállalkozás működésére. A vállalkozások hatással lehetnek a közösség gazdasági fejlődésére, munkahelyteremtésre, környezeti hatásokra és más társadalmi tényezőkre.
- Állami intézmények és kormányzati szervek különböző hatást gyakorolnak a vállalkozásra. Egyfelől korlátozzák és befolyásolják a gazdálkodást adózási előírásokkal, szabályozásokkal, engedélyek kiadásával. Másfelől pedig támogatják a vállalkozásokat adókedvezményekkel, támogatási rendszerekkel.
- Versenytársak ugyanabban az iparágban, hasonló szolgáltatással, vagy termékkel vannak jelen. A különböző sportszervezetekben, és sportágakban több helyi, nemzeti és nemzetközi szövetség is létezik, melyek versenyben állnak a népszerűségért, a szponzorokért és a tehetséges játékosokért.
- Munkavállalók a vállalattal munkaviszonyban állók, akik díjazásért végzik tevékenységüket, és a vállalkozás sikeréhez közvetlenül hozzájárulnak.

1.4. A vállalkozások főbb működési folyamatai

A vállalkozások működési folyamatai és jellemzőik attól függően változhatnak, hogy milyen iparágban, méretben és célokkal működnek. Általános jellemzőik, hogy a vállalkozások tevékenységében anyagi folyamatok és pénzügyi folyamatok figyelhetők meg. Az anyagi folyamatokban inputokat outputokká alakítanak át, ami azt jelenti, hogy valamilyen erőforrás felhasználásával szolgáltatást, vagy terméket állítanak elő. Az anyagi javak létrehozását, az anyagi folyamatokat pénzügyi folyamatok kísérik, a két folyamat szoros kapcsolatban áll egymással. Az anyagi folyamatok beszerzéssel indulnak, majd a szolgáltatás, vagy termék előállítás kapcsán létrejövő termék előállításával és értékesítésével folytatódnak. Ezekhez a folyamatokhoz pénzre van szükség. A pénzt a tulajdonosok, befektetők adják a vállalkozás számára, hogy ezzel növeljék a vállalati értéket, vagy pótlólagos hozamra tegyenek szert. A két folyamatot összehasonlítva ellentétes irányú folyamat figyelhető meg. Amikor az anyag beáramlik a vállalathoz, akkor pénzkiráramlás történik. Amikor a terméket értékesítik, akkor anyag kiáramlás, és pénz bevétel következik be. Az anyagi folyamatok végeredménye az üzleti teljesítmény, a pénzügyi folyamatok végeredményei a pénzügyi teljesítmény, melynek elemzése, vizsgálata kulcsfontosságú kérdés a vállalkozások működésében. A vállalkozások anyagi és pénzügyi folyamatait a különböző szervezeti egységek működtetik:

- **Vezetőség:** A management egyik legfontosabb feladata a stratégiaalkotás és üzleti tervezés. A stratégia kidolgozásban megvizsgálják a piaci lehetőségeket, erőforrásokat, versenytársakat és a környezeti tényezőket. A tulajdonosok és vezetők meghatározzák a vállalkozás küldetését, hosszú távú céljait. Az üzleti terv a stratégiai célokat rövid távú, operatív lépésekké alakítja, konkrét terveket és intézkedéseket foglalva magában a napi működés szintjén. A két tervezési szint szorosan összekapcsolódik, hiszen az üzleti terv a vállalati stratégia végrehajtásának eszköze.
- **Beszerzés és ellátási lánc menedzsment:** A vállalkozásnak szüksége van nyersanyagokra, erőforrásokra és szolgáltatásokra a termeléshez, vagy szolgáltatáshoz. Fontos a hatékony beszerzési folyamat és az ellátási lánc menedzsment, amely magában foglalja a beszállítók kiválasztását, kapcsolattartást és a logisztikát.
- **Termékfejlesztés és innováció:** Vállalkozásoknak folyamatosan fejleszteniük kell termékeiket, vagy szolgáltatásaikat, hogy megfeleljenek a piaci igényeknek. Innováció révén próbálnak versenyelőnyt szerezni, újítani a termékeiket, vagy folyamataikat.
- **Termelés és szolgáltatásnyújtás:** Ha a vállalkozás termékeket gyárt, vagy szolgáltatásokat nyújt, akkor a termelési folyamatoknak hatékonynak és minőséginek kell lenniük. A szolgáltatásnyújtás esetében a folyamatoknak ügyfélorientáltaknak és rugalmasnak kell lenniük.
- **Kommunikáció és PR:** A vállalat külső kommunikációjáért, médiakapcsolatokért és PR-tevékenységekért felelős csapat.

- Marketing: Az értékesítési folyamat során a vállalkozásnak értékesíteni kell termékeit, vagy szolgáltatásait. A marketing folyamatok segítenek a termékek piaci pozíciójának erősítésében, a fogyasztók elérésében és a márkaépítésben. A termékek, vagy szolgáltatások értékesítéséért, piackutatásért és marketingtevékenységekért felelős osztály.
- Pénzügy és pénzügyi tervezés: A pénzügyi folyamatok magukba foglalják a költségvetési tervezést, a belső pénzügyi riportok készítését, a nyilvánosságra hozott pénzügyi beszámolókat, a likviditáskezelést és a befektetési döntéseket.
- Emberi erőforrások menedzsment: A HR-folyamatok közé tartozik a munkaerőfelvétel, a toborzás, a kiválasztás, a képzés, a teljesítményértékelés és a munkaerő motiválása. A személyzeti ügyekért, toborzásért, munkavállalói kapcsolatokért, bérezésért és az alkalmazottak fejlesztéséért felelős osztály.
- Informatikai folyamatok: A vállalkozásoknak használniuk kell az informatikai és technológiai eszközöket a hatékonyabb működés érdekében, beleértve az adatkezelést, az automatizációt és az információtechnológiai fejlesztéseket. A vállalati informatikai rendszerekért, számítógépes hálózatokért, szoftverekért és hardverekért felelős osztály.
- Üzemeltetés és kockázatkezelés: a folyamatos működés és a működési kockázatok területén képesség és felelősség is egyben. Elsődleges feladat alkalmazkodni, helyreállítani és folytatni a vállalat működését a zavarok esetén. A legfontosabb jellemzői a vészhelyzeti tervek és stratégiák kidolgozása a potenciális veszélyek kezelésére, erőteljes kommunikáció, folyamatos fejlesztés.
- Logisztikai részleg felelős az áruk, szolgáltatások és információk áramlásának irányításáért az ellátási láncon keresztül annak érdekében, hogy a termékeket a megfelelő helyre, a megfelelő időben és a megfelelő állapotban szállítsák ki. Alaptevékenységei közé tartozik az alapanyag-beszerzés, a készletgazdálkodás, a szállítás, a raktározás és a rendelések teljesítése.

Ezen folyamatok hatékony irányítása és összehangolása kulcsfontosságú a vállalkozások sikeréhez és versenyképességéhez. Elsődleges (alap) funkciók olyan tevékenységek, amelyek közvetlenül kapcsolódnak egy termék, vagy szolgáltatás előállításához. A vállalat alapvető tevékenysége mellett számos olyan funkció és osztály működik, amelyek a mindennapi működést közvetlenül, vagy közvetve támogatják. Ezeket gyakran támogató funkcióknak is nevezik. A legjellemzőbb területek és osztályok például a HR, pénzügy, controlling, informatika, marketing, vevőszolgálat. A vállalkozásoknak folyamatosan fel kell mérniük és fejleszteniük kell ezeket a folyamatokat a piaci változások és kihívások megfelelő kezelése érdekében. A vállalati folyamatok figyelemmel kísérése és elemzése segíti a vállalatokat abban, hogy hatékonyan menedzseljék pénzügyeiket, tervezzenek jövőbeli tevékenységeket, értékeljék a vállalat pénzügyi teljesítményét, és hozzanak döntéseket a beruházásokról és a forrásallokációról. Az üzleti folyamatok alapján történő elemzés lehetővé teszi a vállalatok számára, hogy jobban megértsék pénzügyi helyzetüket és hatékonyabban irányítsák erőforrásaikat a vállalkozás fenntartható növekedése érdekében. Ezért az anyagi folyamatok nagyon fontosak a vállalati irányítás és pénzügyi tervezés szempontjából. A fő működési területek, például a termelés, marketing vagy pénzügyek megértése lehetővé teszi a vezetők számára.

1.5. Az üzleti szervezetek - Tesztkérdések

A tesztlap célja, hogy felmérje az üzleti szervezetekkel kapcsolatos fogalmak megértését. Több kérdéstípust tartalmaz a fogalmak átfogó értékelésének biztosítása érdekében.

1.5.1. Feleletválasztós kérdések

1. Az alábbiak közül melyik jellemzi legjobban a vállalatot?

- a.) Egy nonprofit szervezet, amely kizárólag a társadalmi előnyökre összpontosít.
- b.) Kereskedelmi, ipari vagy szakmai tevékenységet folytató részvénytársaság.
- c.) Közös hobbival rendelkező emberek csoportja.
- d.) Önállóan, östermelőként dolgozó személy.

2. Mi az elsődleges különbség a vállalat és a vállalkozás között?

- a.) A vállalat profitorientált, míg a vállalkozás mindig nonprofit.
- b.) A vállalkozás a gazdasági műveletekre összpontosít, míg a vállalat jogi és szervezeti struktúrákat tartalmaz.
- c.) Ezek teljesen felcserélhető kifejezések.
- d.) Egy vállalat helyben működik, egy vállalkozás pedig globálisan.

3. Mi a vállalkozások elsődleges célja?

- a.) A vállalati érték maximalizálása.
- b.) A kockázatvállalás.
- c.) A dolgozók megélhetésének biztosítása.
- d.) Mindhárom válasz igaz.

4. Kik a vállalkozások belső érintettjei?

- a.) A tulajdonosok.
- b.) A menedzserek.
- c.) Az alkalmazottak.
- d.) Mindhárom válasz igaz.

5. A tulajdonosok elvárása elsősorban anövelése

- a.) A vállalkozás bevételeinek
- b.) A vállalkozás nyereségének
- c.) A dolgozók bérének
- d.) A dolgozók létszámának

6. A primer szektorhoz tartozik

- a.)A gépipar.
- b.)A közlekedés.
- c.)Az élelmiszeripar.
- d.)A mezőgazdaság.

7. Az egyetemleges felelősség azt jelenti, hogy

- a.)A vállalkozással szembeni követelés bármely, akár egyetlen tagon behajtható.
- b.)A társaság tagja csak a társaságba bevitt vagyónával felel a társaság tartozásaiért.
- c.)A vállalkozás részvényei nyilvános forgalomba kerülhetnek.
- d.)A vállalkozás a saját nevében kötelezettségeket vállal és jogokat visel.

1.5.2. Igaz vagy hamis

1. Egy vállalkozás főként az innovációra és az új folyamatok bevezetésére összpontosít, mint egy vállalat inkább jogi kategória szervezeti jellegéből fakadóan. (I)
2. Az üzemeltetési osztály biztosítja a vállalat termékeinek és szolgáltatásainak hatékony szállítását. (H)
3. A Marketing Osztály elsődleges feladata a bérszámfejtési és toborzási folyamatok felügyelete. (H)
4. A vállalatokat csak iparáguk alapján lehet csoportosítani. (H)
5. A Pénzügyi Osztály nem kapcsolódik a vállalat költségvetési folyamatához. (H)

1.5.3. Rövid válaszú kérdések

- Határozza meg a vállalatot, és magyarázza el annak elsődleges célját. **Válasz:** A vállalat jogilag elismert szervezet, amelyet kereskedelmi, ipari vagy szakmai tevékenység folytatására hoztak létre. Elsődleges célja, hogy áruk vagy szolgáltatások felajánlásával nyereséget termeljen tulajdonosai vagy részvényesei számára.
- Melyek a vállalatok csoportosításának kulcsfontosságú tényezői? **Válasz:** A vállalatokat jogi formájuk (pl. Egyéni vállalkozás, partnerség, vállalat), ipari szektor (pl. Gyártás, kiskereskedelem, technológia) és méretük (pl. Kis, Közép, Nagy) alapján csoportosítják.

- Röviden ismertesse a Marketing Osztály szerepét egy vállalatnál. **Válasz:** A Marketing Osztály népszerűsíti a vállalat termékeit vagy szolgáltatásait, piackutatást végez, és stratégiákat dolgoz ki az ügyfelek vonzására és megtartására.
- Miben különbözik a Pénzügyi Osztály és az Üzemeltetési Osztály felelőssége? **Válasz:** A Pénzügyi Osztály kezeli a költségvetést, a pénzügyi beszámolást és a befektetési döntéseket, míg az Üzemeltetési Osztály felügyeli a termelést, az ellátási láncot és a termékek vagy szolgáltatások szállítását.
- Magyarázza el a vállalkozás fogalmát és azt, hogy miben különbözik a vállalattól. **Válasz:** A vállalkozás egy tágabb fogalom, amely bármilyen vállalkozásra vagy kezdeményezésre utal, gyakran hangsúlyozva a működési vagy innovációs szempontokat. A vállalat viszont hivatalos jogi személy, amely üzleti tevékenységekre összpontosít.

1.5.4. Egyeztetés

- Igazítsa a részleget elsődleges felelősségéhez, a megfelelő részleghez rendelje hozzá a megfelelő tevékenységi felelősséget!

Vállalati Részleg	Tevékenységi Felelősség
A. Marketing	1.Toborzás, képzés és munkavállalói elégedettség
B. Emberi erőforrások	2.Költségvetés és pénzügyi beszámolás
C. Kutatás és fejlesztés	3.Stratégia alkotás, az ellátási láncok és a termelés irányítása
D. Pénzügy	4.Új termékek létrehozása és a folyamatos javítása
E. Irányítás, vezetés	5.A termékek népszerűsítése és az ügyfelek elérése

Megoldás: A-5, B-1, C-4, D-2, E-3

- Párosítsa az összeillő kifejezéseket! Kösse össze a betűkhöz tartozó sorszámot! Határozza meg az egyes érintettek tevékenységét, célját a vállalkozással szemben!

A. Tulajdonosok	1. a gazdasági folyamatok végrehajtói
B. Menedzserek	2. tőkebefektetők, fő cél a nyereséges gazdálkodás
C. Alkalmazottak	3. az operatív tevékenység irányítói, döntéshozók

Megoldás: A-2, B-3, C-1

II. Számviteli Ismeretek

Az üzletvezetésben a számvitelnek létfontosságú szerepe van, mert megfelelő vezetői döntéshozatal a siker sarokköve, és a megalapozott döntések a számvitel által nyújtott valós és megbízható információira épülnek. A számvitel strukturált módot biztosít a gazdasági események rögzítésére, elemzésére és közlésére. Bármilyen méretű és tevékenységű vállalat számára a számvitel biztosítja a teljesítmény értékeléséhez, az erőforrások kezeléséhez és a jövő tervezéséhez szükséges pénzügyi információkat. A pontos pénzügyi nyilvántartások vezetésével a vállalkozások azonosíthatják a trendeket, ellenőrizhetik a költségeket, és biztosíthatják, hogy működésük összhangban legyen a szervezeti célokkal. A világos és pontos pénzügyi beszámolás bizalmat épít az érdekelt felekkel, beleértve a befektetőket, a hitelezőket és az alkalmazottakat, bizonyítva, hogy a vállalkozás feddhetetlenül és körültekintően működik. Ennek a fejezetnek az a célja, hogy tisztázza a számvittel kapcsolatos legfontosabb fogalmakat. A számvitel nem csak a számokról szól, a számvitel egy gondolkodásmód, hogy megértsük a vállalat gazdasági tevékenységét és azok hatásait a cég vagyona és annak forrására, és elért eredményére vonatkozóan.

2.1. A számvitel történeti áttekintése

A mai számviteli rendszer megértéséhez és a jövőbeni elvárásoknak való megfelelés érdekében szükséges a számvitel történetének megismerésére. Fejlődése tükrözi az emberiség előrehaladását az egyszerű földműveléstől a komplex globális gazdálkodás felé. Az ókortól a modern korig a számvitel a kezdetleges nyilvántartási gyakorlatból egy kifinomult rendszerre nőtte ki magát, amely a pénzügyi irányítás és döntéshozatal gerinceként szolgál. A számvitel kialakulása egybeesik nagy ókori társadalmak létrejöttével, amelyek olyan nagy folyók mentén alakultak ki, amelyek jó termést biztosítottak a mezőgazdaság számára. Mezopotámiából, Egyiptomból, Kínából és Indiából maradtak fenn agyagtáblák, melyekre rávésték rajzokkal, szimbólumokkal a mezőgazdasági termékek leltári számbavételét, ezek elsősorban mennyiségi számbavételt jelentettek. Egyiptomban találtak egy 5300 éves írást, amely a földterületek tulajdonosainak leltári jegyzékét tartalmazza, a betárolt termények mennyiségével együtt. Ezeket a nyilvántartásokat egyiptomi írnokok készítették, akik feljegyezték a papirusztekercsekre a mezőgazdasági hozamokat, az adókat és a munkaerő-elosztást. Az egyiptomi gazdaság centralizált jellege részletes nyilvántartást igényelt a nagyszabású projektek, például a piramisok építése támogatásához. Az ókori görög és római társadalomban már állami könyvelők jegyezték fel az állami bevételeket és kiadásokat. Az ókori Görögországban a pénzgazdálkodás a kereskedelem bővülésével kifinomultabbá vált. A kereskedők nyilvántartották az adósságokat és hiteleket, megalapozva ezzel a modern kintlevőség kezelését. A rómaiak fejlett számviteli rendszereket vezettek be birodalmuk hatalmas területeinek kezelésére. Az állami tisztviselők részletes nyilvántartást vezettek a bevételekről, a kiadásokról és a katonai felszerelésekről, hangsúlyozva az elszámoltathatóságot. A több ezeréves ókori világból származó leletek, régészeti felfedezések is rámutatnak a számvitel szerepére, hogy a gazdálkodás eredményéről pontos és átlátható információk szükségesek.

Ma már nyilvánvaló, hogy a gazdálkodás és az írás kialakulásával, ami több mint 5000 éves, a számvitel is kialakult. Lenyűgöző végig kísérni azt a változást, ahogyan a számvitel az ókori agyagtáblás rögzítéstől eljutott a mai nemzetközi számviteli rendszerig, az integrált vállalatirányítási információszoigálatásig. A számvitel a civilizáció kezdete óta jelen van az emberiség életében, a gazdaság, a társadalom és a kultúra fejlődésével egy időben kialakuló szakterület. A középkorban a hűbéri rend és a kereskedelem fellendülése miatt már nem volt elég a termények mennyiségi nyilvántartása, mert a hűbéri birtokok tulajdonosai számba vették a birtokuk bevéteét, kiadását, nyereségét. A kereskedelemben pedig a piaci szereplők számára volt szükséges a pontos nyilvántartás annak érdekében, hogy megbízható információk kerüljenek a partnerekhez, érdekeltekhez. A 13. és 14. század során olyan olasz városállamok, mint Velence, Firenze és Genova virágzó kereskedelmi csomópontokká váltak. A kettős könyvvitel születése az olasz kereskedő tevékenység kialakulásával egyidejűleg fejlődött ki, párhuzamosan az itáliai reneszánszsal. A könyvvitel írott történelme a 15. század második felében kezdődött, mikor Benedetto Cotrugli kereskedő első alkalommal írta le *Libro Dell'arte di mercatura* című könyvében a kettős könyvvitel folyamatát. 1494-ben Luca Pacioli ferences szerzetes és matematikus kiadta a *Summa de Arithmetica, Geometria, Proportioni et Proportionalità* című művét, amelyet az első egységesen leíró, összefoglaló, a kettős könyvvitelt bemutató műnek tekinthetünk. Ebben a műben már a vagyoni, jövedelmi helyzet is rögzítésre került, megjelentek az első eredmény számbavéteeli technikák. Pacioli rendszere a számvitel alapvető szabályait fektette le, és főként a külső beszámolásra koncentrált. Alapelve: A kettős könyvvitel első írásos dokumentálása, amelyet az olasz kereskedők már alkalmaztak. Pacioli elsőként tudatosította, hogy a sikeres vállalkozásoknak elsősorban készpénzre, vagy hitelre van szüksége és arra, hogy az ebben való változást kimutassa, tehát egy jó könyvelőre és egy jó számviteli rendszerre van szüksége. Művét lefordították több nyelvre (olasz, német, angol, holland), így terjedtek el az itáliai kereskedők által használt számviteli technikák, így a kettős könyvvitel is, Európában.

Újabb változás a számvitel életében az Újkorban, az ipari forradalom kezdetével következett be. A feltalálóknak és az új vállalkozóknak ötleteik megvalósításához nagymennyiségű tőkére volt szüksége. A beruházások, a tőkemozgások, a nagy volumenű üzletek, országhatárokon átnyúló vállalkozások, az ipari termelés megnövekedése fellendítette a kereskedelmet és banki tevékenységet. Szükséges volt pontos és hasznos információkra a vagyonról, a költségek alakulásáról. Ezeket az információkat a számvitel közvetítette és hozzájárult a szakma kiterjesztéséhez, kibővüléséhez. A megnövekedett forgalom miatt a XVII. században bevezették az időszakai elszámolást, az egyes éveket lezárták, hogy az elszámolásaikat évente össze tudják mérni. A XVIII. században megjelentek az első számlaelméletek, melyek során a könyvelési számlák csoportosításra kerültek. Az olyan szervezetek, mint az Institute of Chartered Accountants of Scotland (alapítva 1854-ben), az elsők között hivatalossá tették a könyvelők képzését és minősítését. A nemzetközi kereskedelem összetettsége szabványosított számviteli elveket tett szükségessé a konzisztencia és a határokon átnyúló összehasonlíthatóság biztosítása érdekében. A XIX. században az ipar fejlődésével egyre nagyobb figyelmet fordítottak a termelési költségek mérésére, rögzítésére, tervezésére. Ennek eredményeként a vezetői számvitel és a pénzügyi számvitel elkülönült egymástól.

A részvénytársaságok létrejöttével a vállalkozásokban a tulajdonosi és vezetői szerep szétvált. Ez azt jelentette, hogy a pénzügyi beszámolóknak tartalmazniuk kellett minden olyan információt, amelyre a tulajdonosoknak szüksége volt. A tőzsdei működéssel együtt pedig egységes számviteli szabályok megalkotása vált szükségessé, ahol a vállalkozások azonos értékelési elveket és formát használnak. 1927-ben Schmalenbach, német közgazdász a számlákat négy nagy csoportba sorolta be: eszköz, forrás, költség és eredmény számlák. Schmalenbach számláinak négy nagy csoportba sorolása áttörést jelentett a számvitel fejlődésében. Ezt a besorolást használjuk napjainkban is a könyvvizetés és a mérleg és eredmény kimutatás készítése során. Ennek segítségével a vállalkozások egyidőben be tudják mutatni a vagyonukban és az eredményükben bekövetkezett változásokat. A pénzügyi adatok konzisztens kategorizálásának biztosításával a Schmalenbach rendszere lehetővé tette a pénzügyi kimutatások könnyebb összehasonlítását a vállalkozások, iparágak és időszakok között. Leegyszerűsítette a számviteli alapelvek oktatását azáltal, hogy koherens, a hallgatók számára könnyen érthető és alkalmazható szerkezetet biztosított. Világosságot, szabványosítást és hatékonyságot hozott a pénzügyi nyilvántartások vezetésében és elemzésében. Kifejlesztette a dinamikus mérleg koncepciót, amely a vállalat értékteremtő folyamatainak elemzését tette a középpontba. Schmalenbach rendszere a belső irányításra és döntéshozatalra helyezte a hangsúlyt, így előkészítette a modern menedzsment számvitel és kontrolling rendszereket.

A 20. században már a küldönböző országokban eltérő gyakorlatok és szabályzó rendszerek alakultak ki. Ez egy természetes változás volt, mert az eltérő jogi rendszer, a különböző kereskedelmi és gazdasági folyamatok és rendszerek másként hatottak a számviteli rendszer kialakulására is. A legtöbb kiadott standarddal a US GAAP és UK GAAP rendelkezett, és ez a két gazdaságilag vezető ország számviteli rendje vált irányadóvá számos más ország számára is. Az 1929-es és az azt követő gazdasági világválság rámutatott a tőkepiaci, üzleti és a termelési gyakorlat és egyben a számviteli gyakorlat hibáira is. A Nemzetközi Számviteli Standardok (IAS), majd a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (IFRS) részben az Egyesült Királyság Általánosan Elfogadott Számviteli Alapelvei (UK GAAP) szerint megállapított gyakorlatok és elvek alapján alakultak ki. Az Egyesült Királyság a részletes és elvi alapú megközelítéséről ismert brit GAAP nagymértékben befolyásolta a korai nemzetközi számviteli gyakorlatot. Az Egyesült Királyságbeli székhelyű entitások jelentős szerepet játszottak az IAS alaprendszerének kialakításában. Az 1973-ban alakult IASC volt az első nemzetközi testület, amely a nemzetközi számviteli standardok kidolgozásáért felelt. Tíz ország számviteli testületei hozták létre, köztük az Egyesült Királyság, amely jelentős mértékben hozzájárult erőfeszítéseivel. Az IASC 1973 és 2001 között adta ki a Nemzetközi Számviteli Standardokat (IAS). 2001-ben a Nemzetközi Számviteli Standard Testület (IASB) felváltotta az IASC-t, átvette a nemzetközi standardok kidolgozását. Az IASB megtartotta az IAS-t, de új standardokat kezdett kiadni Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok (IFRS) néven. Az IASB számos elvet és gyakorlatot vett át az Egyesült Királyság GAAP-jából, különösen a számvitel és közzététel elvi alapú megközelítését illetően. Az IFRS globális elterjedésével sok ország átállt a nemzeti számviteli szabályozásról az IFRS-re, vagy ahhoz igazította számviteli rendszerét.

2.2. A számvitel fogalma és funkciója

A számvitel egy gazdálkodó egység üzleti tevékenységének nyilvántartására, osztályozására, összegzésére, jelentésére és elemzésére szolgáló rendszer. Az egyes számviteli definíciók eltérhetnek egymástól különböző szabályozási környezetben, és különböző megközelítésekben. A számvitel strukturált módszertant követ a bekövetkezett gazdasági események gyűjtésére, mérésére, feldolgozására és bemutatására. Ez biztosítja az időszakok és entitások pontosságát és konzisztenciáját. A számvitel célja a vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzet bemutatása a döntéshozók, tulajdonosok és egyéb érdekeltek számára. A számvitel tehát olyan szabályok, módszerek, eljárások rendszerbe foglalt összessége, ami tartalmazza a könyvvizetést, bizonylatolást, leltározási kötelezettséget, az értékelést, a beszámolást, a nyilvánosságra hozatalt és a közzétételt, a könyvvizsgálati kötelezettséget, valamint a számviteli szolgáltatások nyújtásának feltételeit. A cégvezetők, tulajdonosok, üzleti partnerek, befektetők, és a vállalat egyéb érintettjei a számvitel által valós képet kaphatnak az érdekeltségükbe tartozó vállalkozás vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről, a gazdálkodás eredményéről, vagy eredménytelenségéről. Ahogy a gazdaságok egyre inkább összekapcsolódnak, a számviteli gyakorlatok nemzetközi szabványokon keresztül történő harmonizációja biztosítja, hogy a számvitel továbbra is az átláthatóság, az elszámoltathatóság és a globális gazdasági integráció létfontosságú eszköze maradjon. A nemzetközi szabványok betartásával a számvitel biztosítja, hogy a pénzügyi információk összehasonlíthatók legyenek az országok között, megkönnyítve a globális kereskedelmet és befektetéseket.

A számvitel a hatékony üzletvezetés sarokköveként szolgál, három alapvető funkciót tölt be, így információs funkciót, ellenőrzési funkciót és döntéstámogatási funkciót. Mindegyik funkció kritikus szerepet játszik a szervezet zavartalan működésének, elszámoltathatóságának és stratégiai növekedésének biztosításában. A számvitel elsődleges feladata, hogy információs szolgáltatóként működjön. A gazdasági események pénzügyi adatokon való aprólékos rögzítése és feldolgozása révén a számvitel megbízható, valós és időszerű betekintést nyújt a vállalat működésébe, teljesítményébe és pénzügyi helyzetébe. A számviteli információs rendszer alapelemein keresztül, így a pénzügyi jelentés, főkönyvi kimutatás, analitikus nyilvántartás, számviteli bizonylatok révén biztosítja a szükséges adatokat a számvitel további funkcióihoz. A számvitel második alapvető funkciója az ellenőrzés, amely a gazdasági folyamatok szabályszerűségét és pontosságát, a megfelelőséget biztosítja. A számvitel harmadik funkciója a stratégiai és operatív döntéshozatalt támogató szerepe. A múltbeli adatok és a pénzügyi trendek elemzésével a számvitel értékes betekintést nyújt, amely lehetővé teszi a vezetők számára, hogy magabiztosan tervezzék meg a jövőt. A számvitel nemcsak megbízható és részletes pénzügyi adatokat szolgáltat, hanem a pénzügyi fegyelmet is érvényre juttatja, és támogatja a megalapozott döntéshozatalt a szervezet minden szintjén. E funkciók integrálásával a számvitel biztosítja, hogy a vállalkozások hatékonyan működjenek, megfeleljenek az előírásoknak és elérjék stratégiai céljaikat, ami nélkülözhetetlen a mai versenyképes és dinamikus gazdasági környezetben.

2.3. A számvitel helye a tudományok között

A számvitel egyszerre tekinthető önálló tudományágnak, és segédtudománynak is a gazdálkodási tudományok között. Mivel a számvitel saját elméleti alapokkal, elvekkel, szabályokkal és módszertannal és célkitűzésekkel rendelkezik, egyértelműen önálló tudományterületté teszi. A számvitel elsődleges célja a gazdasági események nyomon követése, feldolgozása és pénzügyi jelentések készítése az érintett felek (vezetők, befektetők, hitelezők, szabályozók) számára, hogy ezek alapján megalapozott döntéseket hozhassanak. A számvitel olyan saját módszerekkel dolgozik, mint a kettős könyvvitel, az eredményszámítás, a költségelemzés és az éves pénzügyi beszámoló készítése, amelyeket más tudományterületek nem használnak közvetlenül. A számvitel területén folyamatos kutatás zajlik, amely új módszerek kidolgozására és a meglévő rendszerek tökéletesítésére irányul. Nemzetközi szinten, de számos országban szakmai standardok, törvények, rendeletek születnek annak érdekében, hogy milyen elvek és módszerek szerint kell könyvelni, pénzügyi kimutatásokat készíteni. A jogi környezet is hozzájárul ahhoz, hogy a számvitel világszerte egységes és hivatásszerűen művelt terület legyen. A folyamatosan változó gazdasági és jogi feltételek pedig elméleti megközelítések kidolgozását igénylik, megerősítve a tudományos jellegét.

A számvitel segédtudományként szorosan kapcsolódik számos tudományághoz, amely támogatja ezek hatékony működését. A közgazdaságtan számára a számvitel biztosítja az elméleti alapot az erőforrások elosztásához, a költségelemzéshez és a piaci dinamika megértéséhez, amelyek mindegyike a számviteli gyakorlat szerves részét képezi. A pénzügy számára, a pénzügyi döntéshozatalhoz, a befektetés-elemzéshez és a kockázatkezeléshez a számvitel szolgál kritikus adatokkal és betekintésekkel. A számvitel információs rendszerén keresztül az üzleti vezetésben is támogatja a vezetői funkciókat, mint például a tervezést, szervezést és ellenőrzést azáltal, hogy pénzügyi adatokat szolgáltat a költségvetés készítéséhez, a teljesítményértékeléshez és a stratégiai tervezéshez. A számvitel szoros kapcsolatban van a jog területével, találkozik az adószabályokkal, biztosítja az adatokat az adóbevallásokhoz. A számvitel biztosítja, hogy a pénzügyi tevékenységek megfeleljenek a törvényi előírásoknak. Továbbá együttműködik az információs technológiával, így könyvelési és pénzügyi elemző szoftverekkel a megízható pénzügyi jelentéskészítés érdekében. A számvitel adatokat szolgáltat a statisztika és gazdasági matematika számára, eszközöket biztosít a költségelszámolásban, auditálásban és döntéstámogatásban használt mennyiségi elemzéshez, előrejelzéshez és pénzügyi modellezéshez. A szociológia vizsgálja a számviteli gyakorlat társadalmi hatását, beleértve a vállalati társadalmi felelősségvállalást, valamint az egyének és szervezetek viselkedését pénzügyi környezetben. Az etika és filozófia elvein keresztül hat a pénzügyi beszámolás, a könyvvizsgálat és a szakmai magatartás irányító erkölcsi kereteire. A környezettudomány szerepet játszik a fenntarthatósági számvitelben és jelentéskészítésben, a pénzügyi kimutatásokban a környezeti költségek és hatások kezelésében. Ezek az összefüggések rávilágítanak a számvitel interdiszciplináris jellegére és a különböző területeken betöltött segédtudományként betöltött döntő szerepére.

2.4. A számvitel főbb területei

A modern üzleti környezetben a számvitel a pénzügyi információk rögzítésének, mérésének és közlésének döntő pillére. A történelem során a különböző érdekelt felek változó igényei a számvitel két elsődleges ágának fejlődését vezérelték, így a pénzügyi számvitel és a vezetői számvitel kialakulását tették lehetővé. Bár mindkettő a gazdasági tevékenységek rögzítésének és értelmezésének ugyanazon alapelvein alapul, a cél és a megközelítés tekintetében eltérnek egymástól. A pénzügyi számvitel annak szükségessége miatt alakult ki, hogy következetes és szabványosított információkat kell nyújtani a külső feleknek, például befektetőknek, hitelezőknek, szabályozóknak és a nyilvánosságnak, akiknek átlátható betekintésre van szükségük a vállalat általános pénzügyi helyzetébe és teljesítményébe. Ahogy az üzleti egységek egyre nagyobbak lettek, és a tulajdonosi és irányítási szétválasztás egyre hangsúlyosabbá vált, a megbízható külső jelentéstétel elengedhetetlenné vált. A szigorú jogi keretek és számviteli standardok (pl. IFRS, US GAAP) által szabályozott pénzügyi számvitel biztosítja, hogy az érintettek hiteles, összehasonlítható pénzügyi kimutatásokat és közzétételeket kapjanak, ezáltal erősítve a tőkepiacokba vetett bizalmat. Ezzel szemben a vezetői számvitelt a belső döntéshozatali folyamatok támogatására fejlesztették ki. A felső vezetőknek, és az osztályvezetőknek időszerű, releváns és gyakran előremutató információkra van szükségük az operatív tevékenységek tervezéséhez, ellenőrzéséhez és értékeléséhez. A pénzügyi számviteltől eltérően ezt nem szabályozzák kiterjedt külső törvények, ami lehetővé teszi a vállalatok számára, hogy belső jelentéseiket, elemzéseiket és teljesítménymutatóikat konkrét stratégiai célokhoz igazítsák. Ez a belső fókusz segít a szervezeteknek optimalizálni az erőforrások elosztását, javítani a hatékonyságot és alkalmazkodni a változó piaci feltételekhez. A pénzügyi és vezetői számvitel együttélése azt a kettős szükségességet tükrözi, hogy a vállalkozások továbbra is elszámoltathatók legyenek a külső érdekelt felekkel szemben, miközben informált belső döntéseket hoznak. A két ág együttes használatával a vállalatok egyrészt fenntarthatják az átláthatóságot és a megfelelőséget, másrészt elősegíthetik a stratégiai növekedést és a működési kiválóságot. Az 1. számú táblázat e két kategória fogalmi alapjait, gyakorlati alkalmazásait és kölcsönhatásait mutatja be, bemutatva, hogy miért jöttek létre, és miért támaszkodnak rájuk a szervezetek továbbra is a fenntartható siker elengedhetetlen eszközeiként.

A pénzügyi számvitel egy gazdálkodó egység tevékenységeinek egy meghatározott időszakon belüli rögzítésének, összegzésének és jelentésének strukturált folyamata, amely a közzétételi kötelezettségen keresztül informálja a vállalat érintetteit a gazdálkodó megbízható és valós pénzügyi adatairól. Ez a diszciplína olyan kritikus információkat nyújt, amelyek támogatják a döntéshozatalt a belső és külső érintettek, például vezetők, befektetők, hitelezők és szabályozók számára. A vezetői arra összpontosít, hogy releváns, időszerű és előremutató információkat nyújtson a szervezet belső érdekelt feleinek, a tervezés, döntéshozatal, kontrolling és teljesítménymérés támogatása érdekében. A vezetői számvitel ebből adódóan számos üzleti információt, ezáltal üzleti titoknak minősülő adatokat is tartalmazhat.

1. táblázat: A pénzügyi számvitel és a Vezetői számvitel tulajdonságai

Pénzügyi számvitel	Vezetői számvitel
Teljeskörű és szabványos, törvényi előírások szerinti adatszolgáltatás.	A vállalati vezetői információs igényeknek megfelelően kerül kialakításra.
A pénzügyi számvitelt törvény, kormányrendeletek szabályozzák.	A vezetői számvitel szabályait a gazdálkodó maga alakítja ki, nem standardizált.
A pénzügyi számvitel a múltbeli gazdasági eseményekre fókuszál, a beszámolóban a múltra vonatkozó adatok szerepelnek.	A vezetői számvitel a múltbeli adatok mellett a tervezés érdekében jövőbeni adatokat és információkat is felhasznál.
A könyvvezetési és beszámolási kötelezettséget törvény írja elő.	Nincs jelentéskészítési kötelezettség, működtetése saját döntés alapján történik
Alapvetően a lezárt üzleti évre irányítja a figyelmet.	Időhorizontját a vállalkozás saját maga határozza meg. Főként jelenlegi és jövőbeni elemzéseket tartalmaz.
A beszámoló a vállalkozás egészét mutatja be.	A vezetői számvitel kisebb egységekre fókuszál, így a vállalkozás szervezeti egységeire, termékeire, szolgáltatásaira irányítja a figyelmet.
A beszámoló információi jellemzően értékben jelennek meg.	Az értékadatok mellett alapvető mennyiségi adatokat is szolgáltat.
A közzétett beszámoló információtartalmát főszabály szerint könyvvizsgáló vizsgálja felül.	Az információkat belső ellenőrzés körében vizsgálják felül.

Forrás: Csepreginé-Török (2019), Róth-Lukács-Veit (2023), Takács-Márkus (2024) alapján saját szerkesztés

2.5. A számvitel szabályozási mechanizmusa

A számvitel nemzetközi szabályozási mechanizmus és a számviteli intézményrendszer kulcsszerepet játszik a pénzügyi beszámolás szabványosításában, az átláthatóság elősegítésében és az érdekelt felek közötti bizalom kiépítésében világszerte. Ez a fejezet feltárja a nemzetközi szabályozási keret kulcsfontosságú elemeit, a főbb érintett intézményeket és a globális harmonizáció megvalósítása során felmerülő kihívásokat. Egy olyan világban, ahol a vállalkozások határokon átnyúlóan működnek, a konzisztens számviteli standardok hiánya zűrzavarhoz, sőt pénzügyi botrányokhoz vezethet. A nemzetközi számviteli szabályozás összehasonlíthatóságot, átláthatóságot, hatékonyságot, visszaélések megelőzését szolgálja. Az összehasonlíthatóságot a szabványosított számviteli gyakorlatok teszik lehetővé a befektetők, szabályozó hatóságok és más érdekelt felek számára. Az átláthatóságot az egységes szabványok biztosítják, hogy a pénzügyi kimutatások világosak és megbízhatóak legyenek, erősítve a globális piacokba vetett bizalmat. A közös szabályozási keret csökkenti a különböző számviteli rendszerek egyeztetésével járó költségeket, ezáltal fokozza a hatékonyságot. A következetes szabályok és felügyeleti mechanizmusok minimalizálják a pénzügyi manipuláció és csalás kockázatát. A számviteli szabályok egységesítésére vonatkozó törekvést jelzi a nemzetközi standardok egyre szélesebb körben történő alkalmazása.

2.5.1. A számviteli szabályozás kulcsfontosságú nemzetközi intézményei

A világon használatban lévő standardok közül a két legelterjedtebb az európai országokban használatban lévő IAS és IFRS, valamint az Egyesült Államokban alkalmazott US GAAP. A számvitel nemzetközi szabályozásában több intézmény is meghatározó szerepet játszik. Ezek a szervezetek együtt dolgoznak a szabványok létrehozásán és betartatásán, biztosítva az egységes globális számviteli rendszert.

- IAS és IFRS intézményi rendszere és működése

Az IASC (International Accounting Standards Committee, Nemzetközi Számviteli Standardok Bizottsága) 1973-ban tíz ország alapításával jött létre, annak érdekében, hogy megalkossák a Nemzetközi Számviteli Alapelveket (angolul International Accounting Standards IAS), majd később pedig a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardokat (angolul: International Financial Reporting Standards IFRS). Ezek elvi alapú, megközelítésű számviteli standardok, értelmezések és keretelvek. Az IASB (International Accounting Standards Board, Nemzetközi Számviteli Standard Testület) elfogadta az összes IAS standardot (valamint azokkal együtt az összes SIC Értelmezést), és folytatta a standardizálást és az ezt követően megjelent standardok IFRS néven jelentek meg. Ettől számítva az értelmezéseket már nem a SIC, hanem az IFRIC bizottság bocsátotta ki, így az értelmezések sem a SIC, hanem az IFRIC előtagot viselik. Az IFRS Alapítvány Alapszabályának 2010 decemberi módosításával az IFRIC bizottság megszűnik, és a helyébe lép az IFRS Értelmezési Bizottság (angolul: IFRS Interpretations Committee), melynek feladata azonos a jogelődjével. Az IFRIC Értelmezések hatályát a bizottság névváltása nem érinti.

2005-től az Európai Unióban kötelező az IFRS-ek alkalmazása az Európai Unió tagállamaiban tőzsdén jegyzett cégek részére. Az Amerikai Egyesült Államokban az IFRS-ek nincsenek kötelezően előírva, azonban az USA-beli tőzsdéken jegyzett társaságoktól az amerikai Értékpapír-kereskedelmi Bizottság (angolul: Securities Exchange Commission, SEC). 2008 óta elfogadja az IASB által kibocsátott IFRS-ek szerint összeállított konszolidált beszámolót. Ennek az az oka, hogy az USA-ban az Enron és más vállalatok esete rávilágítottak arra, hogy a vállalatok beszámolási kötelezettségével kapcsolatos feltételeket világszerte szigorítani kell a jobb számon kérhetőség és a felelős irányítás érdekében. Az IFRS Alapítvány 2022-ben bővítette szervezeti struktúráját az International Sustainability Standards Board (ISSB) létrehozásával. Ezeknek a szervezeteknek és magának az IFRS, mint nemzetközi számviteli rendszer intézményrendszerének a fő célkitűzése, hogy Az IFRS (International Financial Reporting Standards) nemzetközi számviteli rendszer fő célkitűzése, hogy globálisan egységes, összehasonlítható, átlátható és megbízható pénzügyi beszámolási keretrendszer biztosítson. Ez lehetővé teszi a vállalatok számára, hogy pénzügyi teljesítményüket és helyzetüket egyértelműen bemutassák, miközben a befektetők, hitelezők és más érintettek számára megbízható alapot ad a döntéshozatalhoz. Az IFRS intézményrendszere törekszik a nemzetközi tőkepiacok hatékonyságának növelésére, a gazdasági transzparencia erősítésére és a pénzügyi információk harmonizációjára. Számos nemzetközi szervezet támogatja még az átláthatóság és megbízhatóság szempontjait. Az Értékpapír-felügyelet Nemzetközi Szervezete (IOSCO) azon dolgozik, hogy megvédje a befektetőket, és fenntartsa a tisztességes, hatékony és átlátható piacokat az IFRS elfogadásának és betartásának támogatásával. A legfontosabb tevékenysége a számviteli és könyvvizsgálati standardok konvergenciájának globális előmozdítása a piaci bizalom növelése érdekében. A Közérdekű Felügyeleti Tanács (PIOB) felügyeli az olyan testületek szabványalkotási folyamatait, mint a Könyvelők Nemzetközi Szövetsége (IFAC). A szövetség célja annak biztosítása, hogy a szabványok a közérdeket szolgálják, és mentesek legyenek az indokolatlan befolyástól. A Könyvelők Nemzetközi Szövetsége (IFAC) nemzetközi könyvvizsgálati, etikai, oktatási és közszféra számviteli szabványok kidolgozásával támogatja a globális számviteli szakmát. Az IFAC legfontosabb szabvány-beállító testületei a Nemzetközi Könyvvizsgálati és Biztosítási Standardok Testülete (IAASB), és a Könyvelők Nemzetközi Etikai Szabványügyi Testülete (IESBA).

A nemzetközi számviteli standardok alkalmazásának szükségességét az Európai Parlament és a Tanács 2002. július 19-i 1606/2002/EK rendelete mondja ki. A rendelet értelmében a belső piac jobb működéséhez való hozzájárulás érdekében a nyilvánosan működő társaságok részére elő kell írni, hogy az összevont éves pénzügyi kimutatásaik elkészítésekor egy magas színvonalú, egységes nemzetközi számviteli standardrendszer alkalmazzanak. A nemzetközi számviteli standardok alatt a Nemzetközi Számviteli Standard Testület által kibocsátott keretelveket, illetve Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardokat értjük, amelyek elvi alapú, elvi megközelítésű számviteli standardok, értelmezések és keretelvek. Magyarországon az Éves beszámolót az IFRS-ek szerint kötelező elkészíteniük a biztosító társaságoknak, az Európai Gazdasági Térség bármely államának szabályozott piacán értékpapírt forgalmazóknak, a hitelintézeteknek, továbbá a hitelintézettel egyenértékű prudenciális szabályozásnak megfelelő pénzügyi vállalkozásoknak.

- United States Generally Accepted Accounting Principles – US GAAP

A United States Generally Accepted Accounting Principles – US GAAP elnevezés magyar fordítása Amerikai Egyesült Általánosan Elfogadott Számviteli Alapelvek, amelyek célja az Amerikai Egyesült Államok, New York-i tőzsdéjén jegyzett vállalkozások számviteli elveinek, pénzügyi beszámolási rendszerének szabályozása, a befektetők megóvása és az adatok nyilvánosságát biztosító szigorú rendszer létrehozása. A US GAAP igényét az 1934-ben alapított SEC (Security of Exchange Committee, Értékpapír és Tőzsd felügyelet) fogalmazta meg. Ezt követően AICPA (American Institute of Certified Public Accountants, Nyilvánosan Bejegyzett Amerikai Könyvelők Intézete) 1939-ben dolgozta ki az első számviteli standardokat. Az AICPA helyére APB (Accounting Principles Board, Számviteli Alapelvek Bizottsága) lépett 1959-ben, amely felelős volt az amerikai számviteli elvek kidolgozásáért és közreadásáért. 1972-ben ezt a feladatot átvette a FAF (Financial Accounting Foundation, Pénzügyi Számviteli Alapítvány), amely az erre a célra alapított, független szakmai testület. FASB (Financial Accounting Standard Board, Pénzügyi Számviteli Standard Testület), 1973-ban alakult meg, amely már minden számviteli kérdést szabályoz. Létrehozta és javítja a számviteli szabványokat, amelyek előmozdítják a megbízható és valós pénzügyi beszámolási rendszer kialakítását, amely információkkal szolgál a befektetők és a vállalkozások érintettjei számára. FASAC (Financial Accounting Standards Advisory Council, Pénzügyi Számviteli Standard Tanácsadó Tanács), melynek elsődleges funkciója, hogy tanácsot adjon az FASB részére technikai kérdésekben. Javaslatot tesz a testület napirendi pontjaira, a projekt a prioritásokra, eljárási kérdésekre. GASB (Governmental Accounting Standards Board, Kormányzati Számviteli Standard Testület) a FAF által 1984-ben létrehozott testület, amely az állami és önkormányzati szervek részére alkotja meg a számviteli és beszámolási normákat. GASAC (Governmental Accounting Standards Advisory Council, Kormányzati Számviteli Standard Tanácsadó Tanács) a GASB (államháztartási szabályozó szervezet) munkáját támogatja technikai és egyéb kérdésekben.

A US GAAP egy részletes, jól szerkesztett, hierarchikus, szabályalapú számviteli standardrendszer, amely a standardokat könnyen kereshető és átlátható formában rendezi el. Ez biztosítja a következetességet a gyakorlatban, mivel az előírások részletes útmutatást nyújtanak specifikus helyzetek kezelésére, mint például bevétel elszámolás, eszközök értékelése, vagy lízingek kezelése, annak érdekében, hogy a felhasználók könnyebben tájékozódjanak a szabályrendszerben. A FASB Codification jellemzője a részletekbe menő iránymutatás, a magas fokú szabályozottság, amely a beszámolók megbízhatóságát szolgálja. A Sarbanes-Oxley Act (SOX) szabály 2002-ben lépett életbe, válaszul az Enron és WorldCom botrányokra, azzal a céllal, hogy növelje a pénzügyi beszámolás átláthatóságát és integritását. A SOX elsősorban az amerikai tőzsdén jegyzett vállalatokat érinti, és szigorú követelményeket támaszt a belső kontrollrendszerek, az auditbizottságok függetlensége, valamint a pénzügyi jelentések és könyvvizsgálók felelőssége terén. Kulcsfontosságú elemei közé tartozik a 404-es szakasz, amely előírja a belső ellenőrzési rendszerek éves értékelését és az átláthatóság biztosítását. A SOX célja, hogy helyreállítsa a befektetői bizalmat és csökkentse a vállalati visszaélések kockázatát.

2.5.2. A magyar számviteli szabályozás

A magyar számviteli szabályozás alapját az EU számviteli irányelvein alapuló, számvitelről szóló 2000. évi C. törvény, valamint az annak végrehajtására szolgáló kormányrendeletek alkotják. Azokat a törvényi előírásokhoz kapcsolódó részletes szabályokat, módszereket, eljárásokat, amelyek a megbízható és valós kép bemutatásához szükségesek, nemzeti számviteli standardokba kell foglalni. A magyar számviteli legmagasabb szintű szabályozása Számvitelről szóló 2000. évi C. törvény adja az érintettek számára, amely az ország számviteli rendszerének alapköve. A számviteli törvény célja a pénzügyi információk átláthatóságának, megbízhatóságának és összehasonlíthatóságának biztosítása a nemzetközi szabványok, különösen az Európai Unió követelményeinek betartása mellett. A magyar számviteli törvény rögzíti a könyvvizetés, a pénzügyi beszámolás és a könyvvizsgálat alapelveit Magyarországon. Legfontosabb céljai közé tartozik a megbízható és valós kép bemutatása a gazdálkodók vagyonaiban, forrásaiban és eredményeiben bekövetkezett változások tekintetében. Magyarország számviteli szabályozása nagymértékben igazodik a Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardokhoz (IFRS), a magyar számviteli törvény biztosítja az EU számviteli irányelve (2013/34/EU) és az EU taxonómiai rendelet beépítését a magyar könyvviteli és beszámolóképzési folyamatokba. Ez a harmonizált keret biztosít a pénzügyi beszámolóhoz a tagállamok között, és megkönnyíti a fenntarthatósági jelentés integrációját a nagyobb szervezetek számára. A magyar számviteli törvények és gyakorlatok nagymértékben igazodnak az EU-szabványokhoz, biztosítva a határokon átnyúló zökkenőmentes működést és a pénzügyi beszámolást. Ez az összehangolás támogatja a külföldi befektetéseket, elősegíti a pénzügyi átláthatóságot, és integrálja Magyarországot a szélesebb uniós gazdasági keretek közé. A magyar számviteli rendszer az átláthatóság, az EU-hoz való igazodás és az alkalmazkodóképesség elvei köré épül, kiegyensúlyozza a nemzetközi szabványokat a sajátos nemzeti követelményekkel, így a hazai és külföldi vállalkozások számára egyaránt megbízható rendszer. Magyarországon a számvittel kapcsolatos kormányrendeleteket a Kormány adja ki. Ezek célja a Számviteli törvény végrehajtásának részletszabályozása, a számviteli beszámolók és nyilvántartások egységesítésének biztosítása, valamint a pénzügyi átláthatóság és elszámoltathatóság elősegítése. Számviteli standardok készletek, számviteli politika és lizensek kérdéskörökben készültek, amelyek kiegészítik a számviteli törvény előírását.

Számvitelről szóló 2000. évi C. törvény meghatározza a hatálya kiterjed a gazdálkodókra, amelyek működéséről a nemzetgazdaság más szereplői tájékoztatást igényelnek. A gazdálkodó, a számvitel értelmében a vállalkozó, az államháztartás szervezetei, az egyéb szervezet, a Magyar Nemzeti Bank, továbbá az általuk, illetve a természetes személy által alapított egészségügyi, szociális, kulturális és oktatási intézmény. A törvény hatálya nem terjed ki az egyéni vállalkozóra, a polgári jogi társaságra, az építőközösségre, továbbá a külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi kereskedelmi képviselőjére, ezért rájuk a számviteli törvény előírásai nem vonatkoznak.

2.6. A számvitel keretfeltételei

2.6.1. A számvitel célja, számviteli politika, számviteli időpontok

A Számviteli törvény célja, hogy meghatározza a hatálya alá tartozók beszámolási és könyvvizelési kötelezettségét, meghatározza a beszámoló összeállítása és könyvek vezetése során érvényesítendő elveket, az azokra épített szabályokat, meghatározza a nyilvánosságra hozatal, a közzététel és a könyvvizsgálat követelményeit. A törvényben rögzített alapelvek, értékelési előírások alapján ki kell alakítani és írásba kell foglalni a gazdálkodó adottságainak, körülményeinek leginkább megfelelő - a törvény végrehajtásának módszereit, eszközeit meghatározó - számviteli politikát. A számviteli politika keretében írásban rögzíteni kell - többek között - azokat a gazdálkodóra jellemző szabályokat, előírásokat, módszereket, amelyekkel meghatározza, hogy mit tekint a számviteli elszámolás, az értékelés szempontjából lényegesnek, jelentősnek, nem lényegesnek, nem jelentősnek, kivételes nagyságú vagy előfordulású bevételnek, költségnek, ráfordításnak továbbá meghatározza azt, hogy a törvényben biztosított választási, minősítési lehetőségek közül melyeket, milyen feltételek fennállása esetén alkalmaz, az alkalmazott gyakorlatot milyen okok miatt kell megváltoztatni. A számviteli politika keretében el kell készíteni az eszközök és a források leltárkészítési és leltározási szabályzatát, az eszközök és a források értékelési szabályzatát, az önköltségszámítás rendjére vonatkozó belső szabályzatot, a pénzkezelési szabályzatot. A számviteli politika keretében a gazdálkodó rögzíti, hogyan alkalmazza a számviteli törvény előírásait. Számviteli politikát az újonnan alakuló gazdálkodó 90 napon belül köteles elkészíteni. Törvénymódosítás esetén a változásokat annak hatálybalépését követő 90 napon belül kell a számviteli politikán keresztül vezetni. A számviteli politika elkészítéséért, módosításáért a gazdálkodó képviselőjére jogosult személy felelős. A törvényben előírtakat egy üzleti évre vonatkozóan kell alkalmazni, amennyiben változás történik, a számviteli politikában ezt rögzíteni kell. Számviteli politika minden hatályos változatát meg kell őrizni a számviteli bizonylatok tárolására vonatkozó időszakig, tehát 8 évig.

Az üzleti év az az időtartam, amelyről a beszámolót kell készíteni, időtartama általában megegyezik a naptári évvel, és 12 hónap. A mérleg fordulónapja az üzleti év utolsó napja, amelyre vonatkozóan a főkönyvi kivonatot le kell zárni és a pénzügyi beszámolót el kell készíteni, ez általában december 31. A mérlegkészítés időpontja az üzleti év mérleg fordulónapját követő és a letétbe helyezés közötti időpont, ameddig a megbízható és valós vagyoni helyzet bemutatásához szükséges értékelési feladatokat el lehet és el kell végezni. A mérlegkészítés időpontját a gazdálkodó határozza meg és a számviteli politikában rögzítenie kell. A kettős könyvvitelt vezető, cégjegyzékbe bejegyzett vállalkozó köteles a jóváhagyásra jogosult testület által elfogadott éves beszámolót, egyszerűsített éves beszámolót, kötelező könyvvizsgálat esetén a könyvvizsgálói záradékokat vagy a záradék megadásának elutasítását is tartalmazó független könyvvizsgálói jelentéssel együtt, valamint az adózott eredmény felhasználására (az osztalék jóváhagyására) vonatkozó határozatot az adott üzleti év mérlegfordulónapját követő ötödik hónap utolsó napjáig letétbe helyezni.

Az anyavállalat a jóváhagyásra jogosult testület által elfogadott összevont (konszolidált) éves beszámolót a könyvvizsgálói záradékot vagy a záradék megadásának elutasítását is tartalmazó független könyvvizsgálói jelentéssel együtt az összevont (konszolidált) éves beszámoló mérlegfordulónapját követő hatodik hónap utolsó napjáig köteles letétbe helyezni ugyanolyan formában és tartalommal (szövegezésben), mint amelynek alapján a könyvvizsgáló az összevont (konszolidált) éves beszámolót felülvizsgálta. Az a vállalkozó, amelynek értékpapírjait az Európai Gazdasági Térség bármely államának szabályozott piacán forgalmazzák, az éves beszámoló és az összevont (konszolidált) éves beszámoló letétbe helyezési kötelezettségének az adott üzleti év mérlegfordulónapját követő negyedik hónap utolsó napjáig köteles eleget tenni. A letétbe helyezett éves beszámoló, egyszerűsített éves beszámoló, egyszerűsített beszámoló, összevont (konszolidált) éves beszámoló adatai, kötelező könyvvizsgálat esetén a könyvvizsgálói záradékot vagy a záradék megadásának elutasítását is tartalmazó független könyvvizsgálói jelentéssel együtt nyilvánosak, azokról bárki tájékoztatást kaphat, és másolatot készíthet. A külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepe köteles a külföldi székhelyű vállalkozás által elfogadott éves beszámolót, egyszerűsített éves beszámolót a könyvvizsgálói záradékot vagy a záradék megadásának elutasítását is tartalmazó független könyvvizsgálói jelentéssel együtt, valamint az adózott eredmény felhasználására (az osztalék jóváhagyására) vonatkozó határozatot az adott üzleti év mérlegfordulónapját követő ötödik hónap utolsó napjáig letétbe helyezni.

2.6.2. Számviteli alapelvek

A számviteli alapelvek biztosítják azt, hogy a gazdálkodók egységes megközelítést kövessenek a könyvvezetés és a pénzügyi beszámolás során. Ennek eredményeként a pénzügyi információk következetesek, átláthatóak és megbízhatóak lehessenek. Az átláthatóság kritikus fontosságú a magyar üzleti szereplők számára, hogy megbízható információkat tudjanak nyújtani az érdekelt feleknek, így a részvényeseknek, a hitelezőknek és az adóhatóságoknak. A beszámoló elkészítésekor és a könyvvezetés során a számviteli törvény által előírt alapelveket kell érvényesíteni, amelyekről csak a törvényben szabályozott módon lehet eltérni.

- Vállalkozás folytatásának elve: A beszámoló elkészítésekor és a könyvvezetés során abból kell kiindulni, hogy a gazdálkodó a belátható jövőben is fenn tudja tartani működését, folytatni tudja tevékenységét, nem várható a működés beszüntetése vagy bármilyen okból történő jelentős csökkenése.
- Teljesség elve: A gazdálkodónak könyvelnie kell mindazon gazdasági eseményeket, amelyeknek az eszközökre és a forrásokra, illetve a tárgyévi eredményre gyakorolt hatását a beszámolóban ki kell mutatni, ideértve azokat a gazdasági eseményeket is, amelyek az adott üzleti évre vonatkoznak, amelyek egyrészt a mérleg fordulónapját követően, de még a mérleg elkészítését megelőzően váltak ismertté, másrészt azokat is, amelyek a mérleg fordulónapjával lezárt üzleti év gazdasági eseményeiből erednek, a mérleg fordulónapja előtt még nem következtek be, de a mérleg elkészítését megelőzően ismertté váltak.

- Valódiság elve: A könyvvitelben rögzített és a beszámolóban szereplő tételeknek a valóságban is megtalálhatónak, bizonyíthatónak, kívülállók által is megállapíthatónak kell lenniük. Értékelésük meg kell, hogy feleljen az e törvényben előírt értékelési elveknek és az azokhoz kapcsolódó értékelési eljárásoknak.
- Világosság elve: A könyvvezetést és a beszámolót áttekinthető, érthető, e törvénynek megfelelően rendezett formában kell elkészíteni.
- Következetesség elve: A beszámoló tartalma és formája, valamint az azt alátámasztó könyvvezetés tekintetében az állandóságot és az összehasonlíthatóságot biztosítani kell.
- Folytonosság elve: Az üzleti év nyitóadatainak meg kell egyezniük az előző üzleti év megfelelő záróadataival. Az egymást követő években az eszközök és a források értékelése, az eredmény számbavétele csak e törvényben meghatározott szabályok szerint változhat.
- Összemérés elve: Az adott időszak eredményének meghatározásakor a tevékenységek adott időszaki teljesítéseinek elismert bevételeit és a bevételeknek megfelelő költségeit (ráfordításait) kell számításba venni, függetlenül a pénzügyi teljesítéstől. A bevételeknek és a költségeknek ahhoz az időszakhoz kell kapcsolódniuk, amikor azok gazdaságilag felmerültek.
- Óvatosság elve: Nem lehet eredményt kimutatni akkor, ha az árbevétel, a bevétel pénzügyi realizálása bizonytalan. A tárgyévi eredmény meghatározása során az értékvesztés elszámolásával, a céltartalék képzésével kell figyelembe venni az előrelátható kockázatot és feltételezhető veszteséget akkor is, ha az az üzleti év mérlegének fordulónapja és a mérlegkészítés időpontja között vált ismertté. Az értékcsökkenéseket, az értékvesztéseket és a céltartalékokat el kell számolni, függetlenül attól, hogy az üzleti év eredménye nyereség vagy veszteség.
- Bruttó elszámolás elve: A bevételek és a költségek (ráfordítások), illetve a követelések és a kötelezettségek egymással szemben - az e törvényben szabályozott esetek kivételével - nem számolhatók el.
- Egyedi értékelés elve: Az eszközöket és a kötelezettségeket a könyvvezetés és a beszámoló elkészítése során egyedileg kell rögzíteni és értékelni.
- Időbeli elhatárolás elve: Az olyan gazdasági események kihatásait, amelyek két vagy több üzleti évet is érintenek, az adott időszak bevételei és költségei között olyan arányban kell elszámolni, ahogyan az az alapul szolgáló időszak és az elszámolási időszak között megoszlik.
- A tartalom elsődlegessége a formában szemben elve: A beszámolóban és az azt alátámasztó könyvvezetés során a gazdasági eseményeket, ügyleteket a tényleges gazdasági tartalmuknak megfelelően - e törvény alapelveihez, vonatkozó előírásaihoz igazodóan - kell bemutatni, illetve annak megfelelően kell elszámolni.
- Lényegesség elve: Lényegesnek minősül a beszámoló szempontjából minden olyan információ, amelynek elhagyása vagy téves bemutatása – az észszerűség határain belül – befolyásolja a beszámoló adatait felhasználók döntéseit.
- Költség-hasznon összevetésének elve: Egy-egy tétel lényegessé minősítését más hasonló tételekkel összefüggésben kell megítélni. A beszámolóban nyilvánosságra hozott információk hasznosíthatósága (hasznossága) álljon arányban az információk előállításának költségeivel.

2.7. Számviteli kötelezettségek

2.7.1. Beszámolási kötelezettség

A gazdálkodó működéséről, vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről az üzleti év könyveinek zárását követően, a Számviteli törvényben meghatározott könyvvezetéssel alátámasztott beszámolót köteles - magyar nyelven - készíteni. A beszámolóknak megbízható és valós összképet kell adnia a gazdálkodó vagyonáról, annak összetételéről (eszközeiről és forrásairól), pénzügyi helyzetéről és tevékenysége eredményéről. A törvényben előírtakon túlmenő, további információkat kell a kiegészítő mellékletben megadni, amennyiben e törvény előírásainak alkalmazása, a számviteli alapelvek érvényesítése nem elegendő a megbízható és valós összképnek a mérlegben, az eredménykimutatásban történő bemutatásához. Az államháztartás szervezetei beszámolási kötelezettségét, a beszámolót alátámasztó könyvvezetési kötelezettségét, a beszámolás és a könyvvezetés során érvényesítendő sajátos fogalmi meghatározásokat kormányrendelet szabályozza. A Magyar Nemzeti Bank, a hitelintézet, a pénzügyi vállalkozás, a befektetési vállalkozás, a biztosító könyvvezetésének és éves beszámolóképzésének sajátosságait kormányrendelet szabályozza. Az egyéb szervezet beszámolási kötelezettségének, beszámolót alátámasztó könyvvezetési kötelezettségének sajátosságait a vonatkozó külön jogszabály és e törvény alapján kormányrendelet szabályozza. A gazdálkodó, illetve a természetes személy által alapított egészségügyi, szociális, kulturális és oktatási intézmény könyvvezetési, beszámolóképzési kötelezettségét a létrehozó szervezet állapítja meg azzal, hogy a létrehozott szervezetet - jogi személyiségének megfelelően – mely szervezetek közé kell besorolnia. A gazdálkodónak a könyvvezetés és a beszámolóképzés során alkalmaznia kell a külön rendelettel kihirdetett, hatályos magyar számviteli standardokat. A mikrogazdálkodói egyszerűsített éves beszámoló készítésének sajátosságait e törvény alapján kormányrendelet szabályozza. A külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepe alapítására, működésére és megszűnésére – ha a számviteli törvény, illetve más jogszabály eltérően nem rendelkezik – a számviteli törvény vállalkozóra vonatkozó szabályait kell megfelelően alkalmazni.

A beszámoló formája az éves nettó árbevétel nagyságától, a mérleg főösszegétől, a foglalkoztatottak létszámától, mindezek határértékeitől függ. A beszámoló lehet: éves beszámoló, egyszerűsített éves beszámoló, összevont (konszolidált) éves beszámoló, egyszerűsített beszámoló. Egyszeres könyvvitellel alátámasztott, egyszerűsített beszámolót készíthet a gazdálkodó, ha azt a számviteli törvény vagy valamilyen kormányrendelet lehetővé teszi. A gazdálkodó legfőbb irányító (vezető) szervén, ügyvezető szervén és felügyelő testületén belül a tagok együttes kötelezettsége – a jogszabályban meghatározott hatáskörükben eljárva – annak biztosítása, hogy az éves beszámoló, az egyszerűsített éves beszámoló és az összevont (konszolidált) éves beszámoló (ideértve az IFRS-ek szerint elkészített éves beszámolót és összevont (konszolidált) éves beszámolót is), valamint a kapcsolódó üzleti jelentés (adott esetben annak elkülönített részeként a fenntarthatósági jelentés) összeállítása és nyilvánosságra hozatala e törvény előírásainak megfelelően történjen.

Főszabály szerint éves beszámolót állít össze és üzleti jelentést készít a kettős könyvvitelt vezető vállalkozó. Az egyszerűsített éves beszámolót azok a kettős könyvvitelt vezető vállalkozások készíthetik, amelyek az alábbi két feltétel közül legalább kettőt az adott üzleti évben és az azt megelőző két üzleti év átlagában nem lépik túl:

- Mérlegfőösszeg: legfeljebb 1,2 milliárd forint.
- Éves nettó árbevétel: legfeljebb 2,4 milliárd forint.
- Átlagos foglalkoztatotti létszám: legfeljebb 50 fő.

2025. január 01-től az értékhatárok módosultak a következők szerint:

- Mérlegfőösszeg: legfeljebb 2 milliárd forint.
- Éves nettó árbevétel: legfeljebb 4 milliárd forint.
- Átlagos foglalkoztatotti létszám: legfeljebb 50 fő.

Az egyszerűsített éves beszámolót tipikusan kis- és középvállalkozások (KKV-k) használják, például korlátolt felelősségű társaságok (Kft.), betéti társaságok (Bt.), valamint olyan egyéni cégek, amelyek megfelelnek a fenti kritériumoknak. A pénzügyi adatoktól függetlenül nem készíthet egyszerűsített éves beszámolót a nyilvánosan működő részvénytársaság, az anyavállalat, a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodó, valamint az olyan vállalkozó, amelynek kibocsátott értékpapírjai tőzsdei kereskedelme engedélyezett vagy az engedélyezést már kérelmezték.

Ha a vállalkozás mikrogazdálkodónak minősül, és megfelel az erre vonatkozó feltételeknek, készíthet még mikrogazdálkodói egyszerűsített éves beszámolót, amely egy egyszerűbb, az alapvető számviteli elveken alapuló beszámolót jelent. E gazdálkodói kör számára dedikált finanszírozási, támogatási eszközök is egyre szélesebb körben állnak rendelkezésre, legyen szó akár hazai költségvetésből, akár uniós forrásból történő támogatásról. Egyszerűsített éves beszámolóját mikrogazdálkodói szabályok alapján is elkészítheti az, akinek a megelőző két év átlagában a következő 3 mutatóból legalább kettő a határérték alatt van:

- Árbevétel: 300 M Ft
- Mérlegfőösszeg: 150 M Ft
- Létszám: 10 fő

Összevont (konszolidált) éves beszámolót és összevont (konszolidált) üzleti jelentést az a vállalat köteles készíteni, amely egy vagy több vállalkozóhoz fűződő viszonyában anyavállalatnak minősül. Egyszerűsített beszámolót pedig kizárólag az egyszeres könyvvitelt vezető gazdálkodó készíthet, abban az esetben, ha ezt törvény vagy kormányrendelet lehetővé teszi. Az egyszeres könyvvitel Magyarországon csak meghatározott vállalkozások számára engedélyezett. Az egyszeres könyvvitel lényege, hogy csak a pénzforgalmi eseményeket követik nyomon (bevételek és kiadások). Az egyszeres könyvvitelt vezethetik az egyéni vállalkozók, őstermelők és mezőgazdasági kistermelők, nonprofit szervezetek és alapítványok. Az egyszerűsített beszámoló egyszerűsített mérlegből és eredménylevezetésből áll.

A beszámoló – éves beszámoló – mérlegből, eredménykimutatásból és kiegészítő mellékletből áll. Az éves beszámolónak már nem része az üzleti jelentés, ettől függetlenül a gazdálkodónak a beszámolóval egyidejűleg el kell készítenie. Az üzleti jelentéssel kapcsolatosan a beszámoló többi részével ellentétben a gazdálkodót nem terheli nyilvánosságra hozatali kötelezettség, székhelyén azonban biztosítania kell az üzleti jelentéshez való hozzáférhetőséget. A mérlegben és az eredménykimutatásban az összehasonlíthatóság érdekében fel kell tüntetni az üzleti évet megelőző üzleti év megfelelő adatát. A mérleg és az eredménykimutatás összeállítására a számviteli törvény többféle szerkezeti felépítést, többféle megközelítésmódot biztosít, amelyek közül a gazdálkodó a számára leginkább megfelelőt választja. Természetesen indokolt esetben van lehetőség az áttérésre, de a számviteli törvény – szintén az összehasonlíthatóság jegyében – az állandóság fenntartására törekszik. Az üzleti évről készült beszámoló és az azt alátámasztó főkönyvi kivonat, leltár, értékelés esetében a megőrzési kötelezettség 8 év. Az adózónak a könyvviteli elszámolást közvetlenül és közvetetten alátámasztó számviteli bizonylatokat (pl. főkönyvi kártyák) is legalább 8 évig olvasható formában, visszakereshető módon kell megőriznie.

2.7.2. Könyvvizsgálati kötelezettség

A könyvvizsgálat célja annak megállapítása, hogy a vállalkozó által az üzleti évről készített beszámoló a törvény előírásai szerint készült-e el, és ennek megfelelően megbízható és valós képet ad-e a vállalkozó (a konszolidálásba bevont vállalkozások együttes) vagyoni és pénzügyi helyzetéről, valamint a működés eredményéről. A könyvvizsgálat során ellenőrizni kell az éves beszámoló, az összevont (konszolidált) éves beszámoló és a kapcsolódó üzleti jelentés adatainak összhangját, kapcsolatát is. Főszabály szerint kötelező a könyvvizsgálat minden kettős könyvvitelt vezető vállalkozónál. Minden olyan esetben, amikor a könyvvizsgálat a számviteli törvény vagy más jogszabály előírásai szerint nem kötelező, a vállalkozó maga dönthet arról, hogy a beszámoló felülvizsgálatával megbíz-e könyvvizsgálót.

Nem kötelező a könyvvizsgálat, ha az alábbi két feltétel együttesen teljesül:

- az üzleti évet megelőző két üzleti év átlagában a vállalkozó éves nettó árbevétele nem haladta meg a 300 millió forintot;
- az üzleti évet megelőző két üzleti év átlagában a vállalkozó által átlagosan foglalkoztatottak száma nem haladta meg az 50 főt.

2025. január 01-től nem kötelező a könyvvizsgálat, ha az alábbi két feltétel együttesen teljesül:

- az üzleti évet megelőző két üzleti év átlagában a vállalkozó éves (éves szintre átszámított) nettó árbevétele nem haladta meg a 600 millió forintot, és
- az üzleti évet megelőző két üzleti év átlagában a vállalkozó által átlagosan foglalkoztatottak száma nem haladta meg az 50 főt.

Összehatártól függetlenül a könyvvizsgálat kötelező, tehát ha nem éri eléri ezeket a határokat, akkor is kötelező számára a könyvvizsgálat:

- az a kettős könyvvitelt vezető vállalkozó, ahol a könyvvizsgálatot jogszabály írja elő,
- a takarékszövetkezet,
- a konszolidálásba bevont vállalkozás,
- a külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepe,
- a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodó.

Könyvvizsgálatra a Magyar Könyvvizsgálói Kamara tagja, vagy a Magyar Könyvvizsgálói Kamaránál nyilvántartásba bejegyzett könyvvizsgáló cég választható. Amennyiben a könyvvizsgálatra könyvvizsgáló cég kerül megválasztásra, egyidejűleg a könyvvizsgálat végrehajtásáért személyében felelős könyvvizsgálót is ki kell jelölni. A könyvvizsgáló, vagy könyvvizsgáló cég megbízása csak megfelelő indok alapján mondható fel. A számviteli, vagy a könyvvizsgálati eljárások tekintetében fennálló véleményeltérés nem minősül megfelelő indoknak. Ha a megbízó legfőbb szerve könyvvizsgáló céget választ a könyvvizsgálói tevékenység ellátására, a személyében felelős kamarai tag könyvvizsgáló helyettesítésére - annak tartós távolléte esetére - helyettes könyvvizsgáló is kijelölhető. A könyvvizsgáló az éves beszámoló, az egyszerűsített éves beszámoló, az összevont (konszolidált) éves beszámoló felülvizsgálatáról - a könyvvizsgálói záradékot vagy a záradék megadásának elutasítását is tartalmazó - írásbeli könyvvizsgálói jelentést köteles készíteni és azt megbízójának átadni.

A független könyvvizsgálói jelentésnek tartalmaznia kell:

- a független könyvvizsgálói jelentés címét, címzettjét;
- a könyvvizsgálat tárgyát képező éves beszámoló, egyszerűsített éves beszámoló, összevont (konszolidált) éves beszámoló azonosítóit (különösen azt, hogy melyik vállalkozó, melyik üzleti évre vonatkozó, milyen mérlegfordulónappal készült, milyen főbb jellemző adatokat tartalmazó beszámolója), a beszámoló összeállításánál alkalmazott beszámolási szabályrendszer megjelölésével együtt;
- a könyvvizsgálat hatókörének leírását, a könyvvizsgálat során alkalmazott könyvvizsgálati standardrendszer megjelölését;
- az elvégzett, a könyvvizsgálói véleményt (a záradékot vagy a záradék megadásának elutasítását) megfelelően alátámasztó vizsgálatok jellegét, összefoglaló bemutatását;
- a záradékban, vagy a záradék megadásának elutasításában kifejezett véleményét, határozott álláspontját arról, hogy a vállalkozó beszámolója megbízható és valós képet ad-e a vállalkozó vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről az alkalmazott beszámolási szabályrendszerben foglaltaknak megfelelően, továbbá hogy adott esetben, a vállalkozó beszámolója megfelel-e az egyéb jogszabályoknak; a könyvvizsgáló véleményét arról, hogy az üzleti jelentés összhangban van-e a beszámolóval, illetve az e törvény, illetve egyéb más jogszabály vonatkozó előírásaival.

2.7.3. Könyvvezetési kötelezettség

A könyvelés egy vállalkozás, vagy magánszemély gazdasági eseményeinek rögzítésének, szervezésének és karbantartásának szisztematikus folyamata. Ez szolgál a számviteli folyamat alapjául, és biztosítja, hogy minden pénzügyi információ pontos, naprakész és könnyen hozzáférhető legyen. A könyvvezetés fontos feladata a döntéshozatalhoz, az adó-előkészítéshez, a jogszabályi előírások betartásához elengedhetetlen pénzügyi adatok biztosítása. A könyvvezetés az a tevékenység, amelynek keretében a gazdálkodó a tevékenysége során előforduló, a vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetére kiható gazdasági eseményekről folyamatosan nyilvántartást vezet és azt az üzleti év végével lezárja. A könyvelés a pénzügyi irányítás nélkülözhetetlen eleme. A tranzakciók aprólékos nyilvántartásával a vállalkozások és magánszemélyek biztosíthatják az átláthatóságot, a pontosságot és a megfelelőséget.

A könyvvezetés a számviteli alapelvek figyelembevételével az egyszeres és a kettős könyvvitel rendszerében:

- Egyszeri könyvelés:
 - Alkalmas kisvállalkozások vagy egyszerű pénzügyi tevékenységet folytató magánszemélyek számára.
 - Magában foglalja a tranzakciók egyetlen bejegyzésként történő rögzítését a pénztárkönyvben.
 - Alapvető áttekintést nyújt a bevételekről és a kiadásokról, de hiányzik a részletes betekintés.
- Kettős könyvvitel:
 - A legtöbb vállalkozás által használt szabványos módszer.
 - Minden tranzakció két számlán van nyilvántartva: az egyik terhelés, a másik pedig jóváírás.
 - Biztosítja, hogy a számviteli egyenlet (Eszközök = Források + Saját tőke) egyensúlyban maradjon.
 - Átfogó és pontos képet ad a pénzügyi helyzetről.

A könyvelés jelentősége:

- Pénzügyi pontosság: Pontos nyilvántartást vezet az összes pénzügyi tranzakcióról, csökkentve a hibákat és a rossz gazdálkodást.
- Tájékozott döntéshozatal: Valós idejű pénzügyi adatokat biztosít, amelyek támogatják a stratégiai tervezést és az operatív döntéseket.
- Adó-előkészítés: Biztosítja az összes bevétel és kiadás megfelelő nyilvántartását, egyszerűsíti az adóbevallást és minimalizálja az ellenőrzések kockázatát.
- Jogi megfelelés: Segít a vállalkozásoknak megfelelni a szabályozási követelményeknek és elkerülni a jogi szankciókat.
- Pénzügyi átláthatóság: Világos és hozzáférhető pénzügyi nyilvántartások biztosításával elősegíti az elszámoltathatóságot és a bizalmat az érdekeltek között.

III. Könyvviteli ismeretek

3.1. A főkönyvi számlák rendszere

A főkönyvi számlarendszer képezi a korszerű kettős könyvvitel gerincét, biztosítva a pénzügyi tranzakciók strukturált és szervezett rögzítését. A számlák decimális felépítésű létrehozásával és számlatükörbe rendszerezésével a vállalkozások átláthatóságot és következetességet érhetnek el pénzügyi nyilvántartásaik során. A számlarend, amely egy jól meghatározott számviteli kézikönyv, lehetővé teszi a pontos könyvelést. Ez a fejezet feltárja a főkönyvi számlák rendszerének kulcsfontosságú összetevőit, beleértve a számlatükör és számlarend keretrendszerének kidolgozását és karbantartását, valamint a gyakorlatban általánosan használt decimális struktúra logikáját. Ezen alapelvek megértésével az olvasók betekintést nyerhetnek abba, hogy a vállalkozások hogyan biztosítják az átláthatóságot, az elszámoltathatóságot és a megfelelőséget pénzügyi beszámolási folyamataik során.

3.1.1. Számlarend és számlakeret

A kettős könyvvitelt vezető gazdálkodó az egységes számlakeret előírásainak figyelembevételével olyan számlarendet köteles készíteni, amely szerinti könyvvezetés a számviteli törvényben előírt beszámoló készítését maradéktalanul biztosítja. A számlarend tartalmazza minden alkalmazásra kijelölt számla számjelét és megnevezését, a számla tartalmát, ha az a számla megnevezéséből egyértelműen nem következik, továbbá a számla értéke növekedésének, csökkenésének jogcímeit, a számlát érintő gazdasági eseményeket, azok más számlákkal való kapcsolatát, a főkönyvi számla és az analitikus nyilvántartás kapcsolatát, a számlarendben foglaltakat alátámasztó bizonylati rendet. Az analitikus nyilvántartásoknak szoros kapcsolatban kell lenniük a főkönyvi könyveléssel, és a kettő között az értékadatok számszerű egyeztetésének lehetőségét biztosítani kell. A számlarend összeállításáért, annak folyamatos karbantartásáért, a naprakész könyvvezetés helyességéért a gazdálkodó képviselőjére jogosult személy a felelős.

Az egységes számlakeret célja, hogy a gazdálkodó eszközeinek és forrásainak, a gazdasági műveletek eredményre gyakorolt hatásának egységes rendszerbe foglalásával segítséget adjon a gazdálkodó számvitelének megszervezéséhez, biztosítsa Számviteli törvény szerinti, illetve a számviteli törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendelet szerinti beszámoló elkészítéséhez szükséges alapinformációkat. A számlakeret egy olyan rendszer, amely a gazdálkodó szervezetek számára biztosítja a pénzügyi és számviteli nyilvántartások egységes alapját. A számlakeret tartalmazza a főkönyvi számlák számát és megnevezését, amely utal tartalmukra és a nyilvántartott gazdasági események típusára, tehát a számlakeret alapján a gazdasági események következetesen mindig ugyanúgy kerülnek rögzítésre, ezzel biztosítva az egységes alkalmazást. A számlakeret célja, hogy egyértelmű, átlátható és egységes keretet adjon a gazdasági események nyilvántartásához, elősegítve a pontos pénzügyi beszámolást és elemzést.

A számlaosztályok és a beszámolóképzítés között szoros kapcsolat van. Az 1-3. számlaosztályok eszköz számlák, amelyek egyenlege a mérleg eszköz oldalán kerül kimutatásra. A 4. számlaosztály forrás számlákat foglalnak magukban, melyek egyenlege a mérleg forrás oldalán találhatóak. A Költség, ráfordítás és bevétel számlaosztályok egyenlegét az Eredménykimutatás tartalmazza.

2. táblázat: Számlaosztályok és beszámoló tartalom kapcsolata

1. Számlaosztály	Befektetett eszközök	Eszköz számla	Mérleg számla
2. Számlaosztály	Készletek		
3. Számlaosztály	Követelések, pénzügyi eszközök és aktív időbeli elhatárolások		
4. Számlaosztály	Források	Forrás számla	
5. Számlaosztály	Költségnemek	Költség, ráfordítás számla	Eredmény számla
6. Számlaosztály	Költséghelyek		
7. Számlaosztály	Költségviselő		
8. Számlaosztály	Értékesítés elszámolt önköltsége és ráfordítások		
9. Számlaosztály	Értékesítés árbevétele és bevételek	Bevétel számla	
0. Számlaosztály	Nyilvántartási számlák		

Forrás: Csepreginé-Török (2019), Róth-Lukács-Veit (2023), Takács-Márkus (2024) alapján saját szerkesztés

Az 1-4. számlaosztály tartalmazza a mérlegszámlákat, ezen belül az 1-3. számlaosztály az eszközszámlákat, a 4. számlaosztály pedig a forrásszámlákat. E számlaosztályok számlái biztosítják a mérleg elkészítéséhez szükséges adatokat. Az 5. számlaosztály a költségeket költségnemek szerint csoportosítva tartalmazza. Az 5. számlaosztályon belül a költségnemek: anyagköltség, igénybe vett szolgáltatások költségei, egyéb szolgáltatások költségei, bérköltség, személyi jellegű egyéb kifizetések, bérjárulékok, értékcsökkenési leírás. A 6-7. számlaosztály a gazdálkodó döntésének megfelelően használható a vezetői információk biztosítására. A 8. számlaosztály tartalmazza a ráfordításokat. A 9. számlaosztályban kell kimutatni az értékesítés árbevételét, az egyéb bevételeket, a pénzügyi műveletek bevételeit. A 0. számlaosztály azokat a nyilvántartási számlákat tartalmazza, amelyekben kimutatott tételek az adott üzleti év adózott eredményét, a mérlegfordulónapi saját tőke összegét közvetlenül nem befolyásolják.

3.1.2. A főkönyvi számlák decimális rendszere

Az egyes számlaosztályok tartalmát a számviteli törvény meghatározza, erre építve a gazdálkodó saját hatáskörében alakítja ki és bővíti a számlatükroket a főkönyvi számlacsoportok és főkönyvi számlaszámok tekintetében. A számlaosztályok száma, megnevezése:

1. számlaosztály: Befektetett eszközök
2. számlaosztály: Készletek
3. számlaosztály: Követelések, pénzügyi eszközök és aktív időbeli elhatárolások
4. számlaosztály: Források
5. számlaosztály: Költségnemek
6. számlaosztály: Költséghely
7. számlaosztály: Költségviselő
8. számlaosztály: Értékesítés elszámlolt önköltsége és ráfordítások
9. számlaosztály: Értékesítés árbevétele és bevételek
0. számlaosztály: Nyilvántartási számla

A magyar számviteli gyakorlatban a számlakeret felépítésénél a decimális rendszer érvényesül. A magyar főkönyvi számok decimális struktúrája egy szabványos, hierarchikus rendszer, amely segíti a gazdasági események, tranzakciók és mérlegtételek logikus és átlátható könyvelését:

1. Befektetett eszközök (1000–1999): Ebbe a csoportba tartoznak a hosszú távú befektetések, tárgyi eszközök és immateriális javak:

11: Immateriális javak (pl. szellemi termékek, szoftverek).

12: Tárgyi eszközök (pl. ingatlanok, gépek).

17: Befektetett pénzügyi eszközök

2. Készletek (2000–2999): A rövid távon hasznosítható eszközöket tartalmazza:

21: Anyagok

23: Befejezetlen termelés

3. Követelések, pénzügyi eszközök és aktív időbeli elhatárolások (3000–3999):
 - 31: Követelések áruszállításból
 - 36: Egyéb követelések
 - 38: Pénzeszközök
 - 39: Aktív időbeli elhatárolások
4. Forrás számlák (4000–4999): amelyek a gazdálkodó vagyonának eredetét mutatja
 - 41: Saját tőke
 - 42: Céltartalékok
 - 44: Hosszúlejáratú kötelezettségek
 - 45: Rövidlejáratú kötelezettségek
 48. Passzív időbeli elhatárolások
5. Költségnemek (5000–5999):
 - 51: Anyagköltségek
 - 52: Igénybe vett szolgáltatások
 53. Egyéb szolgáltatás
 - 54: Bérköltség
 - 55: Személyi jellegű kifizetések
 - 56: Bérjárulékok
 - 57: Értékcsökkenés
- 6–7. Költséghelyek és költségviselők (6000–7999): Ezek a költségeket költséghelyekhez vagy tevékenységekhez rendelhetik, pl. gyártási osztályokhoz vagy projektekhez.
8. Ráfordítások (8000–8999):
 86. Egyéb ráfordítások
 87. Pénzügyi műveletek ráfordításai
9. Bevételek (8000–8999): Az értékesítési bevételek, különböző tevékenységek szerinti bontásban:
 - 91: Értékesítés nettó árbevétele
 - 96: Egyéb bevételek
 - 97: Pénzügyi műveletek bevételei

A magyar főkönyvi számok decimális struktúrája világos, logikus rendszert biztosít a gazdasági események kategorizálására. Az egyes számlák hierarchiájának megértése alapvető fontosságú a könyvelők, könyvvizsgálók és pénzügyi vezetők számára, mivel ez az alapja a pénzügyi jelentések és elemzések elkészítésének. A számlakeret legnagyobb egysége a számlaosztály, ezt jelöli az első számjegy. A számlaosztályokon belül számlacsoportok (2. számjegy), a számlacsoportokon belül számlák (3. számjegy) találhatóak. A számlákat tovább bonthatjuk alszámlákra (4. számjegy), illetve részletező számlákra (5. számjegy). A főkönyvi számok első számjegye meghatározza az adott számla típusát (eszköz, forrás, költség, bevétel stb.), míg a további számjegyek finomítják a számla részleteit. A rendszer második, harmadik és negyedik számjegye a számlák további részletezésére szolgál. A számlák bővítése és új alszámlák létrehozása egyszerű, hiszen az új tételek logikusan illeszthetők a meglévő rendszerbe anélkül, hogy átfogó átszervezésre lenne szükség.

3. táblázat: főkönyvi számla decimális struktúrája

1				Számlaosztály – Befektetett eszközök
1	1			Számlacsoport – Immateriális javak
1	1	4		Számla – Szellemi termékek
1	1	4	1	Számla - Szoftverek

Forrás: saját szerkesztés

A 3. számú táblázat jól szemlélteti a főkönyvi számlák létrehozásának logikáját. A számviteli törvény megadja, hogy a Befektetett eszközök egy számlaosztály, ahol azokat az eszközöket kell kimutatni, amelyek egy évnél túl szolgálják a vállalkozás gazdálkodását, működését. Az 1. számlaosztály: Befektetett eszközökön belül további részletezés lehetséges, így például Immateriális javakra, Tárgyi eszközökre és Befektetett pénzügyi eszközökre. Az Immateriális javak számlacsoport a példa alapján 11-es számot kapta. Ezek közé tartozhatnak például szellemi termékek, amelyeket a 114. Szellemi termékek főkönyvi számlára könyvelhetünk. Amennyiben több szellemi terméke van a vállalatnak, úgy célszerű a főkönyvek további bontása. Például a 1141 főkönyv neve lehet szoftverek, és ha szeretnék tovább bontani, akkor 11411 SAP és 11412 Kontír 200 könyvelő program. A számlaszámok és megnevezésük cégenként eltérhet, minél széles tevékenységi körrel és minél nagyobb mérettel rendelkezik egy vállalkozás, annál részletesebb főkönyvi számlatükörrel rendelkezik annak érdekében, hogy a könyvelésből minél részletesebb információkat tudjon a vállalatvezetés részére biztosítani. A főkönyvi számok létrehozásának decimális rendszere logikus struktúrát kínál, amely lehetőséget teremt a gazdasági események kategorizálására, a főkönyvi számok összesítésére, majd a pénzügyi beszámoló elkészítésére.

3.2. A Kettős Könyvvitel és Számviteli Fegyelem Alapjai

3.2.1. A kettős könyvelés, a kettős feljegyzés elve

A kettős könyvvitelt vezető gazdálkodó a kezelésében, a használatában, illetve a tulajdonában lévő eszközökről és azok forrásairól, továbbá a gazdasági műveletekről olyan könyvviteli nyilvántartást köteles vezetni, amely az eszközökben (aktívákban) és a forrásokban (passzívákban) bekövetkezett változásokat a valóságnak megfelelően, folyamatosan, zárt rendszerben, áttekinthetően mutatja. A kettős könyvvitel azért kapta ezt az elnevezést, mert ebben a könyvvezetési formában minden gazdasági eseményt két különböző számlán rögzítenek, egyik főkönyvi számlaszám tartozik oldalán, és a másik főkönyvi számlaszám követel oldalán. Ez a kettősség alapvetően azt jelenti, hogy minden tranzakciónak két oldala van, és ezek mindig kiegyenlítik egymást. A kettős könyvvitel a könyvelés olyan szisztematikus módszere, amelyben minden pénzügyi tranzakciót legalább két számlán rögzítenek, az egyiket növekedésként, a másikon pedig csökkenésként, egymással kölcsönös (tartalmi) összefüggésben. Ez a módszer biztosítja, hogy a számviteli egyezőséget (Eszközök = Források). A kettős könyvvitel segít csökkenteni a hibákat azáltal, hogy minden tranzakciót két számlán kell rögzíteni. Ez a keresztellenőrzési mechanizmus biztosítja a pontosságot, és egyértelmű nyomvonalat biztosít az auditokhoz. Ez biztosítja az alapot a pénzügyi kimutatások, például a mérleg, az eredménykimutatás és a cash flow kimutatás elkészítéséhez. Ezek elengedhetetlenek a vállalat pénzügyi helyzetének elemzéséhez. A pontos és átfogó pénzügyi nyilvántartások vezetésével a vállalkozások megalapozott döntéseket hozhatnak befektetésekkel, költséggazdálkodással és növekedési lehetőségekkel kapcsolatban. Összefoglalva, a kettős könyvvitel nem csak a pénzügyi menedzsment alapfogalma, hanem egy bevált gyakorlat is az átláthatóság, az elszámoltathatóság és a megfelelőség biztosítására bármely vállalkozásban.

A könyvviteli számla A könyvviteli számla olyan kétoldalú nyilvántartás, amelynek egyik oldalán a növekedéseket, másik oldalán a csökkenéseket számoljuk el (ezáltal az egyirányú mozgások összegezhetők és egymással szembeállíthatók). A könyvviteli számla bal oldalát Tartozik (T), jobb oldalát követel (K) oldalnak nevezzük.

A könyvviteli számlák csoportjai:

- A könyvelés szabályai szerint:
 - aktív számlák (A): 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8
 - passzív számlák (P): 4, 9
- Tartalmuk alapján lehetnek:
 - mérlegszámlák: eszközszámlák (A)
forrásszámlák (P)
 - eredményszámlák: költség(ráfordítás) számlák (A)
bevétel számlák (P)

Mérlegszámlák: A mérlegtételekről eszközszámlát, vagy forrásszámlát vezetünk. Mivel az eszközöknek és forrásoknak mindig meg kell egyezniük egymással, illetve a kettős könyvvitel technikájából adódóan e számlák egymásnak tükörképei, működési elvük egymással ellentétes. Az eszközszámlák „Tartozik” oldalán szerepel tehát a nyitóegyenleg és a növelő tételek, míg a számlát követel oldalon csökkentjük és zárjuk, ennek megfelelően az eszközszámláknak általában „Tartozik” egyenlege van. A forrásszámlákat pedig „Követel” oldalon nyitjuk és növeljük, míg „Tartozik” oldalon szerepelnek a csökkentések és a zárlati átvezetés, így „Követel” egyenlegük van. Az eszköz- és forrásszámlákon történő könyvelés az alábbiak szerint történik:

T Eszközszámlák K		T Forrásszámlák K	
Nyitás	Csökkenés	Csökkenés	Nyitás
Növekedés	Zárás	Zárás	Növekedés

Költségszámlák működési elve az eszközszámlák működési elvét követi; a növekedéseket a számla „Tartozik” oldalán, míg a csökkenéseket a számla „Követel” oldalán kell könyvelni. A számla működési elve logikus, hiszen költségnövekedésre az eszközök csökkenésével vagy a források növekedésével kerülhet sor.

T Költségszámlák K	
Növekedés	Csökkenés

Eredményzámlák: A gazdálkodó által realizált eredményt a mérleg forrásoldalán, azon belül is a saját források között számolják el. Ez az jelenti, hogy az eredményzámlák működési elve logikusan a forrásszámlák működési elvét követi; ez részben igaz is, azonban mivel az eredmény mértéke (és előjele) az azt alkotó összetevőktől függ, így szükséges az eredményzámlát bevételszámlákra és ráfordításszámlákra bontani.

T Ráfordításszámlák K		T Bevételszámlák K	
Növekedés	Csökkenés	Csökkenés	Növekedés

A T-számlák használata a könyvvizsgálók és pénzügyi vezetők számára hatékony eszköz a céges pénzügyi helyzet és tranzakciók elemzésére, mivel egyszerű és átlátható módon mutatja meg az egyes gazdasági események hatását a vállalat pénzügyi helyzetére. A könyvvizsgálók a T-számlákat az ellenőrzés és hibakeresés eszközeként használják, míg a pénzügyi vezetők az elemzés, a tervezés és a döntéshozatal támogatására támaszkodnak. A T-számlák egyszerűsítik a tranzakciók logikai kapcsolódásainak átlátását, és segítenek megbízható pénzügyi jelentések és elemzések készítésében.

3.2.2. Gazdasági esemény, számviteli bizonylat és számviteli fegyelem

A gazdasági események fogalma a számvitelben olyan tevékenységekre, vagy eseményekre vonatkozik, amelyek befolyásolják a vállalkozás pénzügyi helyzetét, vagy teljesítményét, és pénzben mérhetők. A gazdasági események olyan tranzakciók, amelyek hatással vannak a vállalkozás vagyonára, forrására és eredményességére, ezért ezeket rögzíteni kell a számviteli rendszerben. Csak a pénzben számszerűsíthető események minősülnek gazdasági eseménynek. Például a gépek vásárlása, vagy a bevételszerzés pénzügyi értelemben mérhető, míg az alkalmazottak tudása, vagy a vállalat piaci hírneve nem kerül közvetlenül rögzítésre. A gazdasági események közvetlenül vagy közvetve érintik a pénzügyi kimutatások elemeit (eszközök, források, saját tőke, bevételek és ráfordítások).

A gazdasági események típusai

- Belső gazdasági események, amelyek teljes mértékben a szervezeten belül történnek, és hatással vannak a vállalat pénzügyi helyzetére.

Példák:

- Eszközök értékcsökkenése
- Alapanyag kiadása a termelés részére
- Munkabér kifizetése
- Külső gazdasági események, melyek a szervezet és a külső entitások, például ügyfelek, beszállítók vagy kormányzati szervek közötti interakciókat foglalnak magukban.

Példák:

- Áruk, vagy szolgáltatások értékesítése
- Nyersanyag, vagy eszközök vásárlása
- Épület bérlet.

A gazdasági események a pénzügyi kimutatások alapját képező tranzakciók rögzítésének kiindulópontja. A gazdasági események megfelelő felismerésével és mérésével a vállalkozások pontos pénzügyi beszámolást tudnak biztosítani. A számviteli szabályok megkövetelik a gazdasági események azonosítását és rögzítését az átláthatóság és az egységesség biztosítása érdekében. A vezetők és az érintettek a gazdasági eseményekből származó információkra támaszkodnak működési, stratégiai és befektetési döntéseik meghozatalakor. A gazdasági események olyan mérhető események, amelyek hatással vannak egy vállalkozás pénzügyi helyzetére. Ezeknek az eseményeknek a pontos azonosítása és rögzítése elengedhetetlen a megbízható könyvvizetés és a pénzügyi beszámolók elkészítéséhez.

Számviteli bizonylat minden olyan a gazdálkodó által kiállított, készített, illetve a gazdálkodóval üzleti, vagy egyéb kapcsolatban álló természetes személy, vagy más gazdálkodó által kiállított, készített okmány (számla, szerződés, megállapodás, kimutatás, hitelintézeti bizonylat, bankkivonat, jogszabályi rendelkezés, egyéb ilyenek minősíthető irat) - függetlenül annak nyomdai vagy egyéb előállítási módjától -, amely a gazdasági esemény számviteli elszámolását (nyilvántartását) támasztja alá. A számviteli bizonylat adatainak alakilag és tartalmilag hitelesnek, megbízhatónak és helytállóknak kell lennie. A bizonylat szerkesztésekor a világosság elvét szem előtt kell tartani. A számviteli bizonylatot a gazdasági művelet, esemény megtörténtének, illetve a gazdasági intézkedés megtételének vagy végrehajtásának időpontjában, illetve időszakában, magyar nyelven kell kiállítani. A magyar nyelven kiállított bizonylaton az adatok más nyelv(ek)en is feltüntethetők. A számviteli bizonylatot, ha az eltérést az adott gazdasági művelet, esemény, illetve intézkedés jellemzői indokolják idegen nyelven is ki lehet állítani. Az idegen nyelven kibocsátott, illetve a befogadott idegen nyelvű bizonylaton azokat az adatokat, megjelöléseket, amelyek a bizonylat hitelességéhez, a megbízható, a valóságnak megfelelő adatrögzítéshez, könyveléshez szükségesek - a könyvviteli nyilvántartásokban történő rögzítést megelőzően - belső szabályzatban meghatározott módon magyarul is fel kell tüntetni. A számviteli bizonylatokon az adatok időtállóságát meghatározott megőrzési időn belül biztosítani kell.

A könyvviteli elszámolást közvetlenül alátámasztó bizonylat általános alaki és tartalmi kellékei a következők:

- a bizonylat megnevezése és sorszáma vagy egyéb más azonosítója;
- a bizonylatot kiállító gazdálkodó (ezen belül a szervezeti egység) megjelölése;
- a gazdasági műveletet elrendelő személy vagy szervezet megjelölése, az utalványozó és a rendelkezés végrehajtását igazoló személy, valamint a szervezettől függően az ellenőr aláírása; a készletmozgások bizonylatain és a pénzkezelési bizonylatokon az átvevő, az ellennyugtákon a befizető aláírása;
- a bizonylat kiállításának időpontja, illetve - a gazdasági művelet jellegétől, időbeni hatályától függően - annak az időpontnak vagy időszaknak a megjelölése, amelyre a bizonylat adatait vonatkoztatni kell (a gazdasági művelet teljesítésének időpontja, időszaka);
- a (megtörtént) gazdasági művelet tartalmának leírása vagy megjelölése, a gazdasági művelet okozta változások mennyiségi, minőségi és - a gazdasági művelet jellegétől, a könyvviteli elszámolás rendjétől függően - értékbeni adatai;
- külső bizonylat esetében a bizonylatnak tartalmaznia kell többek között: a bizonylatot kiállító gazdálkodó nevét, címét;
- bizonylatok adatainak összesítése esetén az összesítés alapjául szolgáló bizonylatok körének, valamint annak az időszaknak a megjelölése, amelyre az összesítés vonatkozik; a könyvelés módjára, az érintett könyvviteli számlákra történő hivatkozás;
- a könyvviteli nyilvántartásokban történt rögzítés időpontja, igazolása;
- továbbá minden olyan adat, amelyet jogszabály előír.

A számlával, az egyszerűsített adattartalmú számlával kapcsolatos további követelményeket más jogszabály is meghatározhat. A bizonylat (ideértve mind a kibocsátott, mind a befogadott bizonylatokat) alaki és tartalmi hitelessége, megbízhatósága - ha az más módon nem biztosítható - a gazdálkodó képviselőjére jogosult személy (ideértve a Polgári Törvénykönyv szerinti képviselőt is), vagy belső szabályzatban erre külön feljogosított személy aláírásával is igazolható. Számviteli bizonylatként alkalmazható az elektronikus dokumentum, irat, ha megfelel e törvény előírásainak. Az elektronikus dokumentumok, iratok bizonylatként történő alkalmazásának feltételeit, hitelességének, megbízhatóságának követelményeit más jogszabály is meghatározhatja. Ha a könyvviteli nyilvántartás, mint számviteli bizonylat technikai, optikai eljárás eredménye, biztosítani kell az adatok vizuális megjelenítése érdekében azoknak - szükség esetén - a késedelem nélküli kiíratását, az egyértelmű azonosítás érdekében a kódjegyzéket. A számviteli bizonylat olyan formális nyilvántartás (dokumentum), amely egy pénzügyi tranzakció, vagy gazdasági esemény bizonyítékként szolgál. Ezek a dokumentumok a vállalat számviteli rendszerének alapvető elemei, biztosítják a pontosságot, a nyomon követhetőséget és a hatósági követelményeknek való megfelelést. A számviteli dokumentumok igazolják az üzleti tevékenységeket, például a vásárlásokat, eladásokat, kifizetéseket vagy bevételeket. Biztosítják, hogy minden tranzakció rögzítve legyen és nyomon követhető legyen. Ezek a dokumentumok részletes ellenőrzési nyomvonalat hoznak létre, amely lehetővé teszi a vállalkozások, könyvvizsgálók és szabályozók számára a pénzügyi nyilvántartások pontosságának ellenőrzését, valamint az eltérések vagy csalások észlelését. A szabályozó hatóságok gyakran megkövetelik a vállalkozásoktól, hogy pontos számviteli nyilvántartást vezessenek be, hogy megfeleljenek a törvényeknek és az adószabályoknak. Ezen követelmények teljesítéséhez elengedhetetlenek a számviteli dokumentumok. A számviteli bizonylatokból származó adatok képezik a pénzügyi kimutatások (pl. mérleg, eredménykimutatás) elkészítésének alapját. Ez segít az érdekelt feleknek megérteni a vállalat pénzügyi helyzetét. A megbízható számviteli dokumentumok pontos adatokkal látják el a vezetést a döntéshozatalhoz, a költségvetés elkészítéséhez és a stratégiai tervezéshez. A számviteli bizonylatok gyakori típusai a vevő és szállítói számlák, nyugták, bankkivonatok, megrendelések, bérszámfejtési nyilvántartások, szerződések és megállapodások.

A számviteli bizonylatokban szereplő információk típusuktól függően változnak, de jellemzően tartalmazniuk kell a gazdasági esemény releváns információt, a tranzakció dátumát, érintett felek adatait, az áruk/szolgáltatások megnevezését, mennyiségét, egységárát, adókat, fizetési feltételeket, hivatkozásokat például szerződésre, vagy megrendelésre, a bizonylat számát, hitelesítő és engedélyező aláírásokat, bizonylat kiállításának dátumát, a könyvelés módjára, az érintett könyvviteli számlákra történő hivatkozást, a könyvviteli nyilvántartásokban történt rögzítés időpontját. Összefoglalva, a számviteli bizonylatok egy megbízható számviteli rendszer alapját képezik. Biztosítják a pénzügyi tranzakciók pontos rögzítését, ellenőrizhetőségét és a jogszabályi előírásoknak való megfelelést, támogatva a vállalat működési hatékonyságát, pénzügyi átláthatóságát és stratégiai döntéshozatalát. Magyarországon a beszámolókat és az azokat alátámasztó számviteli bizonylatokat és a könyvelési nyilvántartásokat a bizonylat kiállításának évét követő 8 évig kell megőrizni.

A számviteli fegyelem a vállalkozások által alkalmazott szabályok, eljárások és irányelvek szigorú betartását jelenti a pénzügyi események rögzítése és jelentése során. Ez biztosítja, hogy a könyvelés átlátható, pontos, és a hatályos jogszabályoknak, például a számviteli törvénynek megfelelő legyen. A magyar vállalatoknál a számviteli rend és fegyelem betartásáért a vállalkozás vezetője a felelős, amelyet a 2000. évi C. törvény (Számviteli törvény) egyértelműen rögzít. A vállalkozás vezetője köteles gondoskodni arról, hogy a számviteli politika kialakítása és a számviteli rendszer működtetése megfeleljen a törvényi előírásoknak. Ez magában foglalja a bizonylati fegyelem betartását, a pénzügyi nyilvántartások pontosságát, valamint a beszámoló készítését. A vezető feladata, hogy kidolgozza, vagy jóváhagyja a vállalat számviteli politikáját, amely meghatározza a számviteli elveket, gyakorlatokat és a vállalat belső szabályait. Bár a felelősség végső soron a vezetőt terheli, gyakorlati szinten a számviteli és pénzügyi feladatokért egy kijelölt könyvelő felelős. A gazdálkodók, amennyiben az árbevételük meghaladja a 20 millió forintot éves szinten, regisztrált mérlegképes könyvelőt kell megbíznuk a pénzügyi beszámoló elkészítésével. A Számviteli törvény előírja, hogy a vállalkozás éves beszámolóját a vezető köteles aláírni. Ezzel hivatalosan is igazolja, hogy az megfelel a jogszabályi előírásoknak és a vállalat helyzetét hűen tükrözi. Ha a számviteli rend vagy fegyelem sérül, akkor a felelősség a vállalkozás vezetőjét terheli. Ez jogi, vagy pénzügyi következményekkel járhat. Bár a vállalat pénzügyi és számviteli feladatait gyakran könyvelők vagy gazdasági vezetők végzik, a számviteli rend és fegyelem betartásáért végső soron a vállalkozás vezetője felelős, mivel ő jogosult döntéseket hozni és a szabályok betartását biztosítani.

Aki, a számvitelről szóló törvényben, vagy a felhatalmazásán alapuló jogszabályokban előírt bizonylati rendet megsérti, vagy könyvviteli, beszámoló készítési kötelezettségét megszegi, és ezzel a megbízható és valós képet lényegesen befolyásoló hibát idéz elő, vagy az adott üzleti évet érintően vagyoni helyzete áttekintését, illetve ellenőrzését megghiúsítja, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő (Számvitel rendjének megsértésére a Btk. 403. § (1). Az (1) bekezdés szerint büntetendő az egyéni vállalkozó, valamint a számvitelről szóló törvény hatálya alá nem tartozó más gazdálkodó is, aki jogszabályban meghatározott nyilvántartási, bizonylatolási kötelezettségét megszegi, és ezzel vagyoni helyzetének áttekintését, illetve ellenőrzését megghiúsítja. A büntetés az (1) bekezdés esetén két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt pénzügyi intézmény, befektetési vállalkozás, árutőzsdei szolgáltató, befektetési alapkezelő, kockázati tőkealap-kezelő, tőzsdei, elszámolóházi, központi értéktári vagy központi szerződő fél tevékenységet végző szervezet, biztosító, viszontbiztosító, vagy független biztosításközvetítő, önkéntes kölcsönös biztosító pénztár, magánnyugdíjpénztár vagy foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató intézmény vagy szabályozott ingatlanbefektetési társaság körében követik el. A megbízható és valós képet lényegesen befolyásoló a hiba, ha egy adott üzleti évet érintően feltárt hibák és hibahatások értékének együttes, előjeltől független összege meghaladja a hiba elkövetésének üzleti évére vonatkozó számviteli beszámolóban kimutatott nettó árbevétel húsz százalékát és mérlegfőösszeg húsz százalékát is. Minden esetben megbízható és valós képet lényegesen befolyásoló a hiba, ha egy adott üzleti évet érintően feltárt hibák és hibahatások értékének együttes, előjeltől független összege meghaladja az ötszázmillió forintot.

3.3. Könyvelési Ciklusok Főbb Jellemzői

3.3.1. Számviteli időszakok

A számviteli ciklus a pénzügyi tranzakciók azonosításának, rögzítésének és összegzésének szisztematikus folyamata a pontos pénzügyi kimutatások elkészítése érdekében. Ez a ciklus biztosítja a pénzügyi adatok következetes rögzítését, így az érdekelt felek megbízható képet kapnak a vállalat pénzügyi teljesítményéről. A számviteli ciklus lépések sorozatából áll, amelyek minden elszámolási időszakban ismétlődnek, jellemzően havonta, negyedévente, vagy évente. A pénzügyi számvitel gerinceként szolgál, összekapcsolva a kezdeti tranzakciót a záró pénzügyi jelentéssel. Az elszámolási időszak egy meghatározott időtartam, amelyre a vállalat elkészíti és benyújtja pénzügyi kimutatásait. Ezek az időszakok lehetővé teszik a vállalkozások számára a pénzügyi adatok szisztematikus rendszerezését és bemutatását. Különböző elszámolási időszakok léteznek a céltől, a jogszabályi követelményektől, vagy a cégspecifikus igényektől függően. Az elszámolási időszakok kulcsfontosságúak a pénzügyi beszámolás következetessége, összehasonlíthatósága és a szabályozási megfelelés szempontjából. Segítenek az érdekelt feleknek a vállalat teljesítményének időbeli értékelésében és megalapozott döntések meghozatalában. A számviteli ciklus a pénzügyi tranzakciók azonosításának, rögzítésének és összegzésének szisztematikus folyamata a pontos pénzügyi kimutatások elkészítése érdekében. Ez a ciklus biztosítja a pénzügyi adatok következetes rögzítését, így az érdekelt felek megbízható képet kapnak a vállalat pénzügyi teljesítményéről. A legjellemzőbb számviteli ciklusok:

Üzleti év, amely általában megegyezik a naptári évvel és 12 hónapos időszak.

- Negyedéves időszakok, az évet négy negyedévre osztja fel, mindegyik három hónapig tart:
 - Q1: január-március
 - Q2: április - június
 - Q3: július – szeptember
 - Q4: negyedév: október – december
- Féléves időszakok: Hat hónapos időszak, amely gyakran igazodik a pénzügyi év első és második feléhez:
 - H1: Első félév (pl. január-június, vagy április-szeptember)
 - H2: második félidő (pl. július-december, vagy október-március)
- Heti időszakok: Hétnapos ciklus, amelyet a nagy tranzakciós volumenű, vagy speciális működési igényű vállalkozások (például kiskereskedelem, vagy vendéglátás) használnak.
- Egyedi időszakok: Egyes vállalatok alkalmazhatnak nem szabványos időszakokat, például 4 hetes vagy 5 hetes időszakokat, ahol a pénzügyi beszámolás működési ciklusokhoz van kötve (4-4-5 elszámolási módszer).
- Projektalapú időszakok: Kifejezetten meghatározott kezdési és befejezési dátumú projektekre, amelyeket gyakran olyan iparágakban használnak, mint az építőipar, a tanácsadás vagy az IT. Az elszámolási időszak a projekt életciklusához igazodik.

3.3.2. Számviteli ciklusok és könyvelési funkciók

A számviteli ciklus a pénzügyi beszámolás gerince, amely biztosítja a vállalat pénzügyi tranzakcióinak pontos rögzítését, összegzését és elemzését. Ez a strukturált lépéssorozat, a naplóbejegyzések rögzítésétől a pénzügyi kimutatások elkészítéséig, világos és következetes keretet biztosít a pénzügyi teljesítmény nyomon követéséhez. A vállalkozások számára a számviteli ciklus több, mint egy technikai folyamat, elengedhetetlen a tájékozott döntéshozatalhoz, a szabályozási megfeleléshez és a pénzügyi átláthatósághoz. A befektetők, a hitelezők és az érdekelt felek az ebben a ciklusban készített pénzügyi kimutatásokra támaszkodnak a jövedelmezőség, a likviditás és az általános pénzügyi állapot értékeléséhez. Ezenkívül a jól karbantartott számviteli ciklus segít a vállalatoknak a hibák felderítésében, a csalások megelőzésében, valamint abban, hogy a pénzügyi adatok megbízhatóak és összehasonlíthatók legyenek a jelentési időszakok között. A számviteli ciklus szorgalmas követésével a vállalkozások javíthatják pénzügyi stabilitásukat, megőrizhetik befektetői bizalmukat, és támogathatják a hosszú távú stratégiai tervezést. Legyen szó kisvállalkozásokról, vagy nagyvállalatokról, ennek a ciklusnak a megszerzése alapvető feltétele a fenntartható sikernek. A számviteli ciklus és a könyvelés szorosan összefonódik, mivel a könyvelés adja az alapot, amelyen a számviteli ciklus működik. A könyvelés a pénzügyi tranzakciók szisztematikus rögzítésére összpontosít, míg a számviteli ciklus kibővíti ezeket a nyilvántartásokat a pénzügyi adatok osztályozása, összegzése és értelmezése érdekében a döntéshozatalhoz és a jelentéstételhez. Míg a könyvelés elsősorban a tranzakciók rögzítésével foglalkozik, a számviteli ciklus tovább bővül azáltal, hogy biztosítja a pénzügyi adatok teljességét, pontosságát és strukturált elemzését és jelentését. A könyvelés és a számviteli ciklus közötti zökkenőmentes integráció lehetővé teszi a vállalkozások számára, hogy megbízható pénzügyi kimutatásokat készítsenek, megfeleljenek az előírásoknak, és megalapozott stratégiai döntéseket hozzanak.

3.3.2.1. Tranzakciók azonosítása

A számviteli tranzakciók azonosítása meghatározott kritériumok alapján történik, amelyek meghatározzák, hogy egy gazdasági eseményt be kell-e mutatni a társaság könyveiben. Nem minden üzleti tevékenység minősül számviteli tranzakciónak, csak azok szerepelnek a számviteli nyilvántartásokban, amelyeknek mérhető pénzügyi hatása van a szervezetre. A tranzakciónak pénzügyi értelemben számszerűsíthetőnek kell lennie. A nem pénzügyi események, mint például az alkalmazottak teljesítményének áttekintése, nem minősülnek ilyen feltételeknek, hacsak nem vezetnek mérhető pénzügyi eredményhez, és nem válik belőle jutalom kifizetése. A gazdasági események, a tranzakciók jellemzően áruk, szolgáltatások, vagy pénzügyi források cseréjét foglalják magukban. Ilyenek például a vásárlások, eladások, kölcsönök és fizetések. A megbízhatóság és a pontosság biztosítása érdekében minden számviteli tranzakciónak rendelkeznie kell számviteli bizonylattal, ellenőrizhető bizonyítékkal, például számlákkal, nyugtákkal, szerződésekkel vagy banki kivonatokkal. E kritériumok alkalmazásával a vállalkozások szisztematikusan meghatározhatják, hogy mely eseményeket kell rögzíteni, biztosítva a pontos és következetes pénzügyi beszámolást.

3.3.2.2. Adatok rendszerezése

Az adatok rendszerezése a számviteli folyamatban a pénzügyi információk szisztematikus rögzítését, kategorizálását és strukturálását jelenti a pontosság, a következetesség és a könnyű visszakeresés érdekében. A megfelelő szervezés elengedhetetlen a hatékony pénzügyi beszámolóhoz, a döntéshozatalhoz és a számviteli standardoknak való megfeleléshez. Biztosítani kell, hogy a tranzakció megfeleljen a számviteli kritériumoknak (pénzbeli hatás, értékcseré, üzleti vonatkozás), és hogy a számviteli bizonylatok (számlák, szerződések, bankszámlakivonatok, nyugták) az előírásoknak megfelelően könyvelésre kész állapotban legyenek mind tartalmilag, mind formailag. Ezt követően a pénzügyi eseményeket meghatározott számlákba soroljuk (pl. eszközök, kötelezettségek, bevételek, ráfordítások) jellegük és az üzletre gyakorolt hatásuk alapján. Ez az osztályozás biztosítja a megfelelő rögzítést és elemzést. A számviteli adatok szisztematikus rendszerezésével a vállalkozások javíthatják a pontosságot, fokozhatják a pénzügyi átláthatóságot, és egyszerűsíthetik a döntéshozatalt, biztosítva, hogy megfeleljenek a szabályozási követelményeknek és fenntartsák a működési hatékonyságot. A vállalkozások egy strukturált számlalistát, úgynevezett számlatükört használnak a pénzügyi tranzakciók szisztematikus megszervezésére. Ez a keretrendszer elősegíti a következetes kategorizálást a jelentési időszakok között. A tranzakciók a kettős feljegyzés elve alapján a kijelölt főkönyvi számlákra kerülnek könyvelésre. Az adatok szisztematikus feldolgozását jelenti, hogy a különböző típusú gazdasági események, különböző módon kerülnek a könyvelésre. A bizonylat útját a vállalkozások a számviteli politikában rögzítik.

3.3.2.3. Tranzakciók rögzítése

A számviteli tranzakciók rögzítése egy strukturált folyamat, amely biztosítja a pénzügyi adatok pontos dokumentálását, kategorizálását és tárolását könyvelés és jelentéskészítés céljából. Ez a folyamat a kettős könyvelési rendszert követi, ahol minden tranzakció legalább két számlát érint, az egyik Tartozik, és a másik Követel oldalát, amely azt is jelenti, hogy a tranzakció az egyik számla egyenlegében növekedést, és a másik számla egyenlegében csökkenést fog eredményezni. A matematikai pontosság ellenőrzése érdekében ügyelni kell arra, hogy az összes terhelés megegyezzen a teljes jóváírással. A számviteli bizonylatnak tartalmaznia kell a főkönyvi számlákat, a könyvelést engedélyező és a könyvelő aláírását. A tranzakciók, a bizonylatok rögzítése során számos dátummal találkozhatunk. A számviteli bizonylat rögzítése során több dátumot is figyelembe kell venni, amelyek meghatározzák a bizonylat könyvelésének időpontját és annak hatását a pénzügyi kimutatásokra. Az ügylet dátuma, a tranzakció dátuma, a teljesítés kelte, amikor a gazdasági esemény megtörtént. A gazdasági eseményeket arra a számviteli ciklusra kell rögzíteni, amelyikre vonatkozik. A teljesítés dátumánál még figyelembe kell venni a magyar ÁFA törvény szerint előírtakat is, mert ez az ÁFA elszámolásának alapja, és a két teljesítés kelte eltérhet egymástól. A bizonylat kelte, a kibocsátás dátuma az a nap, amikor a dokumentumot kiállították. A rögzítés dátuma, amikor a könyvelő a számviteli bizonylatot rögzítette a könyvelési programban. Esedékesség dátuma, a fizetési határidő, amikor a tranzakció ellenértékként ki kell egyenlíteni. A pontos dátumkezelés nemcsak a szabályoknak való megfelelés miatt lényeges, hanem a vállalat pénzügyi helyzetének pontos bemutatása érdekében is.

3.3.2.4. Főkönyvi könyvelés

A főkönyvi könyvelés során a gazdasági események rögzítésre kerülnek a főkönyvi számlákra, ezért a főkönyvi könyvelés a vállalat pénzügyi tranzakciók rögzítésének, összesítésének és rendszerezésének szisztematikus folyamata. A könyvelést követően a főkönyvi kivonat mutatja meg a gazdasági események hatását az eszközökre, forrásokra és az eredményességre. A főkönyvi könyvelés főbb ismérveit a számviteli politikában szereplő számlarend tartalmazza, ez biztosítja az egységes felhasználást, a gazdasági események hasonló módon való kimutatását. A főkönyvi kivonat tartalmazza a főkönyvi számla számát, nevét, nyitó egyenlegét, a forgalmát és a záró egyenlegét, ezért az összes számviteli adat központi tárházaként szolgál, összevonva a különböző analitikus nyilvántartásból származó információkat (pl. tárgyi eszköz aktiválás, bérszámfejtés könyvelése). A tranzakciók kettős könyvelése, a tranzakciók rögzítése után a főkönyvi számla záró egyenlege egy próbaegyenleg, ami azt jelenti, hogy a számviteli ciklus zárását megelőzően még lehetőség van a hibák azonosítására és javítására. A főkönyvi számlák egyenlegének helyességét leltározással ellenőrizhetjük, főkönyvi számlák, analitikus kimutatások, bizonylatok összevetésével. Amennyiben eltérés tapasztalható, a főkönyvi kivonat egyenlegét az analitikus nyilvántartásokhoz, a számviteli bizonylatokhoz kell igazítani, a korrekciós könyveléseket az adott számviteli ciklusra el kell végezni. A próbamérleg elkészítését követően kerül sor a számviteli értékelésre és ezen tételek könyvelésére. Ezek a bejegyzések biztosítják, hogy a tranzakciók a megfelelő időszakban, és megfelelő értékben kerüljenek rögzítésre. Ilyen módosító tételek például az időbeli elhatárolások, az értékcsökkenés, céltartalék képzés, árfolyam nyereség/vesztés elszámolása. A főkönyvi könyvelés a vállalat pénzügyi egészségének alapköve. Nem csupán egy adminisztratív feladat, hanem a pénzügyi döntések és stratégiai tervezés egyik legfontosabb pillére. Ha pontos és megbízható a főkönyvi könyvelés, a vállalat elkerülheti az adózási és szabályozási problémákat, valamint megalapozott üzleti döntéseket hozhat.

3.3.2.5. Pénzügyi kimutatás készítése és megfelelés biztosítása

A főkönyvi könyvelés lehetővé teszi pénzügyi jelentések, például eredménykimutatások, mérlegek és cash flow kimutatások, adóbevallások, statisztikai jelentések elkészítését, amelyek betekintést nyújtanak a vállalkozás pénzügyi helyzetébe. A pénzügyi kimutatások elkészítése és a számviteli osztályon belüli megfelelés biztosítása egy sor olyan strukturált tevékenységet foglal magában, amelyek célja a vállalat pénzügyi helyzetének pontos jelentése a vonatkozó szabályozások és szabványok betartása mellett. A megfelelés a jogi, szabályozási és belső ellenőrzési követelmények teljesítését jelenti. Biztosítani kell, hogy a pénzügyi jelentések megfeleljenek a számviteli szabványoknak, és a vállalat belső szabályzatainak. Emellett biztosítani kell a határidők betartását. A megfelelés biztosítása magában foglalja még az adatok integritásának biztosítása a különböző ERP és számviteli szoftverrendszerek között, célszerű automatizálási eszközök használata az egyeztetéshez és a jelentéskészítéshez a hibák csökkentése érdekében. A gyakorlati életben a pénzügyi kimutatások elkészítése és a megfelelés biztosítása sokkal többet jelent, mint a számok generálása, vagy a jelentések összeállítása. Pontos adatrögzítést, a számviteli és adózási előírások szigorú betartását, proaktív belső kontrollokat, valamint hatékony ellenőrzési előkészítést igényel.

3.4. Számviteli értékelési eljárások

3.4.1. Mérlegtétel értékdimenziói

A pénzügyi kimutatások az üzleti életben megalapozott döntéshozatal alapjául szolgálnak. Legyen szó a befektetőkről, a vezetőségről, a szabályozó hatóságokról, vagy más érdekelt felekről, a pénzügyi információk pontossága és megbízhatósága kulcsfontosságú a vállalat pénzügyi állapotának és teljesítményének értékelésében. A pénzügyi beszámolás kulcsfontosságú eleme a számviteli értékelési eljárások alkalmazása, amelyek meghatározzák az eszközök, kötelezettségek, bevételek és kiadások mérésének és kimutatásának módját. Ezek az eljárások biztosítják, hogy a pénzügyi kimutatások tükrözzék a vállalat tényleges pénzügyi helyzetét a vonatkozó számviteli törvényeknek és előírásoknak megfelelően. A számviteli értékelés legkritikusabb elemei közé tartozik az aktív időbeli elhatárolás és a passzív időbeli elhatárolás. A számviteli törvény tartalmazza az időbeli elhatárolás elvét, amely azt mondja, hogy az olyan gazdasági események kihatásait, amelyek két vagy több üzleti évet is érintenek, az adott időszak bevételei és költségei között olyan arányban kell elszámolni, ahogyan az, az alapul szolgáló időszak és az elszámolási időszak között megoszlik. Ez az elv biztosítja, hogy a bevételek és a kiadások a megfelelő elszámolási időszakban kerüljenek elszámolásra, így pontosabb képet ad a vállalat jövedelmezőségéről és pénzügyi stabilitásáról. A céltartalékok alapvető mechanizmusként szolgálnak a várható jövőbeni kötelezettségek elszámolásában. Ellentétben az időbeli elhatárolásokkal, amelyek határozott tranzakciókon alapulnak, a céltartalékok olyan kötelezettségeket számolnak el, amelyek valószínűek, de időzítésük vagy összegük tekintetében bizonytalanok, mint például garanciális költségek, jogi követelések vagy rossz követelések költségei. A céltartalék képzésével a társaságok biztosíthatják, hogy forrásokat fordítsanak az előrelátható kiadások fedezésére, ezzel fenntartva a pénzügyi körütekintést és a számviteli előírások betartását.

Az időbeli elhatárolásokon és céltartalékokon túl a számviteli értékelési eljárások számos olyan kulcsfontosságú kiigazítást is tartalmaznak, amelyek biztosítják, hogy a pénzügyi kimutatások pontosan tükrözzék a vállalat pénzügyi helyzetét és teljesítményét. Ide tartoznak az árfolyamnyereségek és árfolyamveszteségek, értékvesztés, értékcsökkenés és értékhelyesbítés, amelyek mindegyike döntő szerepet játszik az eszközök, a kötelezettségek és az általános pénzügyi stabilitás mérésében. A nemzetközi tranzakciókat lebonyolító cégeknél az árfolyam-ingadozások jelentős hatással lehetnek a pénzügyi eredményekre. A külföldi pénznemben lebonyolított tranzakciókat – legyen szó eladásról, vásárlásról, hitelezésről vagy befektetésről – át kell váltani a vállalat jelentési pénznemére az aktuális árfolyamon. Idővel ezek az értékek ingadozhatnak, ami árfolyamnyereséghez, vagy árfolyamveszteséghez vezethet, amelyet el kell számolni a pénzügyi kimutatásokban. Értékvesztés akkor következik be, ha egy eszköz könyv szerinti értéke meghaladja a megtérülő értékét, a piaci értékét, ami azt jelenti, hogy az értéke a szokásos értékcsökkenést meghaladó mértékben csökkent. Az értékcsökkenés egy szisztematikus módszer a tárgyi eszközök bekerülési értékének azok hasznos élettartamára történő felosztására, amely lehet tervszerinti és terven felüli értékcsökkenés az eszközök avulásának, kopásának megfelelően.

Mivel a legtöbb eszköz fizikai kopásnak van kitéve a használat, elhasználódás, vagy elavulás miatt, ezért amortizációs költségeket kell elszámolni, úgy hogy az eszköz bekerülési értéke megfeleljen az általa generált bevételnek. A pénzügyi beszámolás kulcskérdése hogyan határozható meg a vállalat eszközeinek és finanszírozási forrásainak megfelelő értéke, hogy a pénzügyi kimutatások igaz és valós képet adjanak a gazdálkodó egység gazdasági valóságáról. Ez megköveteli az egyensúlyt a megbízhatóság és a méltányosság között az értékelés során. A megbízhatóság azt jelenti, hogy megfontolt és konzervatív megközelítést alkalmazunk, biztosítva, hogy az értékek ne legyenek túlzások vagy félrevezetőek. Ugyanakkor az eszközöket és kötelezettségeket olyan valós értéken kell értékelni, amely pontosan tükrözi gazdasági értéküket. A valós érték arra az összegre utal, amelyen egy eszköz elcserélhető, eladható vagy megvásárolható, vagy egy kötelezettség egy objektív, piaci alapú tranzakcióban rendezhető. Ez lehet a piaci érték, ha rendelkezésre áll, vagy aktív piac hiányában egy széles körben elfogadott értékelési módszerekből származtatott érték, amelyek ésszerű közelítést adnak a piaci árhoz. Az eszköz bekerülési (beszerzési, előállítási) értéke az eszköz megszerzése, létesítése, üzembe helyezése érdekében az üzembe helyezésig, a raktárba történő beszállításig felmerült, az eszközhöz egyedileg hozzákapcsolható tételek együttes összege.

Az eszköz bekerülési (előállítási) értékének részét képezik azok a költségek, amelyek

- az eszköz (termék) előállítása, üzembe helyezése, bővítése, rendeltetésének megváltoztatása, átalakítása, eredeti állagának helyreállítása során közvetlenül felmerültek,
- az előállítással bizonyíthatóan szoros kapcsolatban voltak, továbbá
- az eszközre (termékre) megfelelő mutatók, jellemzők segítségével elszámolhatók (együttesen: közvetlen önköltség).

Az elvégzett, a nyújtott, a teljesített szolgáltatás bekerülési (előállítási) értékének részét azok a költségek képezik, amelyek

- a szolgáltatás végzése, nyújtása, teljesítése során közvetlenül felmerültek,
- a szolgáltatás végzésével, nyújtásával, teljesítésével szoros kapcsolatban voltak, továbbá
- a szolgáltatásra megfelelő mutatók, jellemzők segítségével elszámolhatók (együttesen: közvetlen önköltség).

Az előállítási költségek között kell elszámolni és így a bekerülési (előállítási) érték részét képezi az idegen vállalkozó által megvalósított beruházáshoz a beruházó által biztosított (az idegen vállalkozó felé nem számlázott) vásárolt anyag bekerülési (beszerzési) értékét, továbbá a saját előállítású termék, nyújtott szolgáltatás közvetlen önköltségét a vásárolt anyag, a saját előállítású termék tényleges beépítésekor, a szolgáltatásnyújtással egyidejűleg. Értékesítési költségeket és az előállítással közvetlen kapcsolatba nem hozható igazgatási és egyéb általános költségeket közvetlen önköltség nem tartalmazhat. Alapesetben a vállalkozás vagyonszállékában lévő eszközök a megvásárolt értéken kerülnek a nyilvántartásokba, ez az eszköz bekerülési értéke.

Ez az érték azonban különféle hatások miatt folyamatosan változhat. A mérlegtétel egy adott vállalkozás mérlegében szereplő eszköz, forrás vagy saját tőke elem, amely a pénzügyi helyzet bemutatására szolgál egy adott időpontban. A mérlegtételek a vállalat vagyoni és pénzügyi helyzetének egyensúlyát tükrözik, és az eszközök, források és saját tőke szerinti csoportosításban jelennek meg. A mérlegtételek biztosítják, hogy a vállalat vagyoni és pénzügyi helyzete átlátható, ellenőrizhető és összehasonlítható legyen.

Az értékelésnél a vállalkozás folytatásának elvéből kell kiindulni, ha ennek az elvnek az érvényesülését eltérő rendelkezés nem akadályozza, illetve a vállalkozási tevékenység folytatásának ellentmondó tényező, körülmény nem áll fenn. Az előző üzleti év mérlegkészítésénél alkalmazott értékelési elvek csak akkor változtathatók meg, ha a változtatást előidéző tényezők tartósan - legalább egy éven túl - jelentkeznek, és emiatt a változás állandónak, tartósnak minősül. Ez esetben a változtatást előidéző tényezőket és számszerűsített hatásukat a kiegészítő mellékletben részletezni kell. Az eszközöket és a kötelezettségeket leltározással (mennyiségi felvétellel, egyeztetéssel) ellenőrizni és – a törvényben szabályozott esetek kivételével – egyedenként értékelni kell. A különböző időpontokban beszerezett, előállított, általában csoportosan nyilvántartott, azonos paraméterekkel rendelkező eszközöknél az átlagos beszerzési (előállítási) áron, továbbá a FIFO módszerrel történő értékelés is alkalmazható. A mérlegben kimutatott eredmény meghatározásakor, a mérlegtételek értékelése során figyelembe kell venni minden olyan értékcsökkenést, értékvesztést, amely a mérleg fordulónapján meglévő eszközöket érinti, és amely a mérlegkészítés időpontjáig ismertté vált.

A megfelelő értékelés és besorolás hozzájárul:

- A pénzügyi stabilitás elemzéséhez (mennyire likvid és finanszírozható a vállalat).
- A befektetői és hitelezői döntésekhez (milyen a tőkeszerkezet, eladósodottság).
- Az adózási és számviteli szabályok betartásához (helyes könyvviteli elszámolások).

A mérlegtételek pontos meghatározása és besorolása kulcsfontosságú a pénzügyi jelentések hitelessége és megfelelősége szempontjából. A mérlegtétel értékelése a mérlegkészítés során, a mérlegfordulónapra vonatkozó bekerülési érték +/- értékváltozások. A bekerülési érték lehet beszerzési érték (az üzembe helyezésig felmerülő díjak költsége, pl. vételár, vámköltség, biztosítás, engedélyek) és előállítási költség (közvetlen önköltség). Az eszköz bekerülési (beszerzési, előállítási) értéke az eszköz megszerzése, létesítése, üzembe helyezése érdekében az üzembe helyezésig, a raktárba történő beszállításig felmerült, az eszközhöz egyedileg hozzákapcsolható tételek együttes összege. A bekerülési (beszerzési) érték az engedményekkel csökkentett, felárakkal növelt vételárat, továbbá az eszköz beszerzésével, üzembe helyezésével, raktárba történt beszállításával kapcsolatban felmerült szállítási és rakodási, alapozási, szerelési, üzembe helyezési, közvetítői tevékenység ellenértékét, díjait (ezen tevékenységeknek saját vállalkozásban történt végzése esetén a közvetlen önköltség aktivált értékét), a bizományi díjat, a beszerzéshez kapcsolódó adókat és adójellegű tételeket, a vámterheket foglalja magában.

3.4.2. Értékmódosítások a számvitelben

A számviteli értékmódosítások olyan alapvető eljárások, amelyek biztosítják, hogy a pénzügyi kimutatások pontosan tükrözzék a vállalat eszközeinek és kötelezettségeinek valós gazdasági értékét. Idővel az eszközök veszíthetnek értékükből a használat, a piaci változások, vagy a pénzügyi bizonytalanság miatt, ami szisztematikus kiigazításokat tesz szükségessé a mérlegfordulónapi piaci ár pénzügyi nyilvántartások túlértékelésének, vagy éppen alulértékelésének elkerülése érdekében. Az értékmódosításoknak a pénzügyi beszámolásban kiemelt szerepük van, mert az eszközök értékelésére gyakorolt hatás révén, a könyvszerinti érték közelítése történik meg a piaci értékhez, a vállalat pénzügyi helyzetéről szóló megbízható és valós kép megőrzésében. Az értékmódosítások kategóriái:

- **Értécsökkenési leírás** az immateriális javaknál és tárgyi eszközöknél kerül alkalmazásra, az erkölcsi avulás és fizikai kopás miatt a könyvszerinti érték csökkenésében mutatkozik meg.
- **Értékvesztés** a befektetett pénzügyi eszközöknél, készleteknél, követeléseknél, értékpapíroknál, aktív időbeli elhatárolásoknál amennyiben piaci érték alacsonyabb, mint a könyv szerinti érték, akkor kerül elszámolásra.
- **Értékhelyesbítés** immateriális javaknál, tárgyi eszközöknél, befektetett pénzügyi eszközöknél a gazdálkodó döntésének megfelelően alkalmazható eljárás, amikor a könyvszerinti érték alacsonyabb, mint a piaci érték. Ebben az esetben az eszközök felértékelése történik értékhelyesbítési és értékelési tartalék szembe állításával.
- Az **árfolyam-különbözet** egy specifikus értékkülönbözet-típus, amely az árfolyamváltozások miatti átértékelésből fakad.

3.4.2.1. Értécsökkenés

Az immateriális javak és a tárgyi eszközök értéke után a fizikai kopás és az erkölcsi avulás, valamint az összemérés és a valódiság elve miatt értécsökkenést kell elszámolni. Az értécsökkenés fajtái a terv szerinti értécsökkenés (költség) és a terven felüli értécsökkenés (ráfordítás). A terv szerinti értécsökkenés elszámolásának kezdete a tárgyi eszközöknél az üzembe helyezéssel, a rendeltetésszerű használatbavétellel kezdődik, az immateriális javaknál az állományba vételkor kezdődik. A tervszerinti értécsökkenés egy tárgyi eszköz bekerülési értékének a hasznos élettartama alatti szisztematikus felosztása. Hasznos élettartam, amely idő alatt az eszköz részt vesz a vállalkozás hozam termelő tevékenységében. Mivel a legtöbb eszköz veszít értékéből a kopás, az elavulás vagy az idő múlása miatt, az értécsökkenés biztosítja, hogy az eszköz bekerülési költsége fokozatosan kerül elszámolásra, nem pedig a vásárláskor. Az eszközök megvásárlásakor az eszközökhöz kapcsolódó költségeket a beruházás főkönyvi számlákon mutatják ki a vállalkozások addig az időpontig, amíg üzembe helyezésre kerülnek. Az üzembe helyezés (aktiválás) egy üzembehelyezési dokumentum birtokában történik, amely tartalmazza az eszköz megnevezését, tárolási helyét, értékét, beszerzési forrását, és a hasznos időtartamot, maradványértéket (a hasznos élettartam végén az eszköz várható értéke).

Amikor az eszköz megkezdte működését, a tervszerinti értékcsökkenés számítását és könyvelését is megkezdte a könyvelési osztály. Ez a számviteli gyakorlat összhangban van az összemérés elvével, amely biztosítja, hogy a költségeket abban az időszakban számolják el, amikor azok hozzájárulnak a bevételhez. Az értékcsökkenési leírásának számos lehetséges módja van, a leggyakoribbakat mutatja be a 4. számú táblázat. Az értékcsökkenés elszámolásának módját a számviteli politikában kell rögzíteni. A könyvelését belső számviteli bizonylattal, a számviteli ciklus fordulónapjával rögzíteni kell a főkönyvi könyvelésben.

4. táblázat: Értékcsökkenési módszerek

Módszer	Működés leírása	Jellemző alkalmazás
Lineáris módszer	Az eszköz értéke minden évben egyenlő összegben kerül leírásra a hasznos élettartam végéig.	Épületek, hosszú élettartamú eszközök
Degresszív módszer	A kezdeti években nagyobb összeg kerül elszámolásra, majd fokozatosan csökken.	Gépek, járművek, gyorsan avuló eszközök
Teljesítményarányos módszer	Az értékcsökkenés az eszköz tényleges használatához igazodik, például a futásteljesítmény vagy üzemóra alapján.	Járművek, termelőgépek, speciális eszközök

Forrás: Csepreginé-Török (2019), Róth-Lukács-Veit (2023), Takács-Márkus (2024) alapján saját szerkesztés

A 200 ezer forint egyedi beszerzési, előállítási érték alatti vagyoni értékű jogok, szellemi termékek, tárgyi eszközök bekerülési értéke - a vállalkozó döntésétől függően - a használatbavételkor értékcsökkenési leírásként egy összegben elszámolható. A vállalkozás számviteli politikájában rögzítenie kell az egyösszegű értékcsökkenési leírás alkalmazását és annak feltételeit.

Nem számolható el terv szerinti értékcsökkenés:

- a földterület, a telek (kivéve a bányaművelésre, veszélyes hulladék tárolására igénybe vett földterületet, telket) után,
- az erdő bekerülési (beszerzési) értéke után,
- az üzembe nem helyezett beruházásnál,
- képzőművészeti alkotásnál,
- régészeti leletnél,
- kép- és hangarchívumnál, egyéb gyűjteménynél, amely értékéből a használat során sem veszít, illetve amelynek értéke évről évre nő.

Terven felüli értékcsökkenést kell elszámolni, ha

- az immateriális jószág, a tárgyi eszköz könyv szerinti értéke tartósan és jelentősen magasabb, mint a piaci értéke
- az eszköz feleslegessé vált, megrongálódott, megsemmisült, hiány miatt nem használható vagy használhatatlan
- a vagyoni értékű jog a szerződés módosulása miatt csak korlátozottan vagy egyáltalán nem érvényesíthető
- a befejezett kísérleti fejlesztés révén megvalósuló tevékenységet korlátozzák vagy megszüntetik, illetve eredménytelen lesz.

3.4.2.2. *Értékvesztés*

A számviteli törvény szerint értékvesztést kell elszámolni, ha az eszköz könyv szerinti értéke jelentősen és tartósan magasabb a piaci értéknél. Ha a piaci körülmények kedvezően alakulnak (például az ingatlanárak megemelkednek, a vevőnk újból fizetőképessé válik), akkor a korábban elszámolt leértékelési különbözeteket vissza kell írni. Visszairás után az eszköz értéke nem lehet magasabb, mint amennyiért megvettük. Értékvesztés a következő számviteli területeken számolható el, amely mindig a számviteli ciklus fordulónapjával kerül lekönyvelésre:

- A gazdasági társaságban lévő tulajdoni részesedést jelentő befektetésnél és a hitelviszonyt megtestesítő, egy évnél hosszabb lejáratú értékpapírnál függetlenül attól, hogy az a forgóeszközök, ill. a befektetett pénzügyi eszközök között szerepel, értékvesztést kell elszámolni, ha a befektetés, ill. a hitelviszonyt megtestesítő értékpapír könyv szerinti értéke és a piaci értéke közötti különbség veszteségjellegű, tartósan mutatkozik és jelentős összegű. Az értékelés szempontjai, hogy milyen az érintett gazdasági társaság tartós piaci megítélése, a tőzsdei, tőzsdén kívüli árfolyam és annak tendenciája, a gazdasági társaság saját tőkéjének és a jegyzett tőkéjének aránya stb., a mérleg készítés kori piaci érték a mérvadó.
- Követeléseknél is értékvesztéssel számolhatunk váltókövetelés, pénzügyi szembeli követelés, kölcsönként, előlegként adott összegek esetében, de a leggyakoribb a vevő követelés értékvesztésének elszámolása. A adós minősítése alapján az üzleti év mérleg fordulónapján fennálló és a mérlegkészítés időpontjáig pénzügyileg nem rendezett követelésnél értékvesztést kell elszámolni – a mérlegkészítés időpontjában rendelkezésre álló információk alapján –, ha a várhatóan megtérülő összeg kisebb, mint a követelés könyv szerinti értéke.
- Készleteknél a vásárolt készlet (anyag, áru) beszerzési, ill. könyv szerinti értéke jelentősen és tartósan magasabb, mint a mérlegkészítéskor ismert tényleges piaci értéke, akkor azt a mérlegben a tényleges piaci értéken, a saját termelésű készlet (befejezetlen termelés, félkész és késztermék, állat) előállítás, ill. könyv szerinti értéke jelentősen és tartósan magasabb, mint a mérlegkészítéskor ismert várható eladási ára, akkor azt a mérlegben várható eladási áron számított értéken kell kimutatni, és a készletek értékét a különbözet értékvesztésként történő elszámolásával kell csökkenteni.

3.4.2.3. Értékhelyesbítés

A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: számviteli törvény) 57. § (3) bekezdésének előírása lehetőséget ad a befektetett eszközök között kimutatott eszközök piaci értékelésére. Az értékelési eljárás bevezetése a számviteli politika ilyen irányú módosításával történhet. Az értékelési tartalék a saját tőke része, így ezt az értékelési eljárást – többek között – akkor célszerű alkalmazni, ha a vállalkozó kedvezőbb saját tőke helyzetet szeretne kimutatni (például veszteséges gazdálkodás miatti saját tőke veszteség kompenzálására). Ez az eljárás mikrogazdálkodói egyszerűsített éves beszámoló készítése esetén nem alkalmazható. A számviteli törvény hivatkozott előírása szerint, ha a befektetett eszköz piaci értéke jelentősen meghaladja az eszköz könyv szerinti értéket (a nyilvántartásba vételkor megállapított bekerülési értéket, illetve immateriális jószágnál, tárgyi eszköznél a terv szerinti értékcsökkenés figyelembevételével meghatározott nettó értéket), akkor ezen eszköz a mérlegben piaci értéken is felvehető. Ez esetben a bekerülési érték, illetve immateriális jószágnál, tárgyi eszköznél a terv szerinti értékcsökkenés figyelembevételével meghatározott nettó érték és a piaci érték különbözetét az eszközök között értékhelyesbítésként, a források között – az értékhelyesbítés összegével azonos összegben – értékelési tartalékként lehet kimutatni.

Így a piaci értékelésbe a befektetett eszközök között kimutatott eszközök közül az alábbiak vonhatók be:

- vagyoni értékű jogok,
- szellemi termékek,
- tárgyi eszközök (beruházások és a beruházásokra adott előlegek kivételével),
- tulajdoni részesedések.

A számviteli törvény nem szabályozza, hogy a piaci érték meghatározása hogyan történjen, így a vállalkozónak számviteli politikájában kell a piaci értékelés módszerét rögzítenie. A számviteli törvény kötelezően előírja, hogy az egyedi eszköz piaci és könyv szerinti értéke közötti különbség (az értékhelyesbítés) megállapításának, elszámolásának szabályszerűségét a könyvvizsgálónak a kötelező könyvvizsgálat keretében ellenőriznie kell. Amennyiben a könyvvizsgálat nem kötelező, az értékelés felülvizsgálatával független könyvvizsgálót kell megbízni. A vállalkozás tehát a befektetett eszközök meghatározott körénél alkalmazhatja az értékhelyesbítés intézményét. A vállalkozó döntését a számviteli politikájában rögzíti. Az értékhelyesbítés a forrás oldalon értékelési tartalékként jelenik meg. Az értékhelyesbítés mérlegértéke minden esetben az adott mérlegcsoporthoz kapcsolódó, az értékhelyesbítés intézménye alá vont eszköz(ök) aktuális piaci értékének és a könyv szerinti értékének pozitív különbségét mutatja. Az értékhelyesbítés alá vont eszközök esetében a piaci értéket minden évben felül kell vizsgálni, és a korábbi értékhelyesbítést az aktuális piaci érték és könyv szerinti érték különbségének megfelelően kell korrigálni. Az előírásokból következik az is, hogy negatív értékhelyesbítés és negatív értékelési tartalék nem szerepelhet a könyvekben. Az értékhelyesbítés csökkentése az értékelési tartalék erejéig történhet, ha a piaci érték ennél is tartósan alacsonyabb, akkor a mérlegfordulónapon az eszközre terven felüli értékcsökkenést vagy értékvesztést kell elszámolni.

3.4.2.4. Árfolyam különbözet

Az árfolyam-különbözet elszámolása tekinthető értékkülönbözetnek, mivel a devizás eszközök és kötelezettségek értéke a mérlegben a beszámolási pénznemben kerül kimutatásra, és az árfolyamváltozások hatással vannak ezen tételek könyv szerinti értékére. Az árfolyam-különbözet egy specifikus értékkülönbözet-típus, amely az árfolyamváltozások miatti átértékelésből fakad. Noha nem klasszikus értelemben vett értékvesztés vagy amortizáció, az eszközök és kötelezettségek könyv szerinti értékének változását eredményezi, így értékkülönbözetként kezelhető a számvitelben. Az árfolyam-különbözet az eszközök és kötelezettségek könyv szerinti értékében bekövetkező változás, amely abból adódik, hogy az egyes devizában fennálló követelések, kötelezettségek vagy egyéb pénzügyi eszközök átértékelésre kerülnek a beszámolási időszak végén vagy a tranzakciók elszámolásakor. Ez az értékváltozás nem közvetlenül egy gazdasági eseményhez, hanem a pénzügyi környezet változásához kapcsolódik, így értékkülönbözetként kezelhető. A külföldi pénzügyi értékekben lévő kötelezettségeket kell figyelembe venni és meg kell vizsgálni, hogy a pénzügyi teljesítés időpontjára vagy a mérleg fordulónapjára vonatkozóan milyen változások következnek be. Az árfolyam-különbözet elszámolása több területen jelentkezik:

- Forgóeszközök: Külföldi devizában vezetett pénzeszközök, követelések esetében az értékelés árfolyamváltozás miatt módosulhat.
- Befektetett eszközök: Devizában nyilvántartott pénzügyi befektetések, például külföldi részvények vagy kötvények átértékelése.
- Kötelezettségek: Devizaalapú hitelek és szállítói tartozások esetén a mérlegfordulónapi árfolyamon történő átértékelés befolyásolja a könyv szerinti értéket.

Az átértékelés során a gazdálkodó választja ki, hogy milyen árfolyamot fog alkalmazni, de döntése tényét a számviteli politikában rögzíteni kell:

- a választott – hitelintézet által meghirdetett devizavételi és devizaeladási árfolyamának átlagán, vagy
- a Magyar Nemzeti Bank, illetve az Európai Központi Bank által közzétett, hivatalos devizaárfolyamon kell forintra átszámítani;
- a külföldi pénzügyi értékre szóló követelés, illetve kötelezettség forintértékének meghatározása során – a vállalkozó számviteli politikában rögzített döntése alapján – alkalmazható az általános forgalmi adóról szóló törvénynek az adóalap forintban történő megállapítására vonatkozó előírásai szerinti árfolyam is;
- valamennyi külföldi pénzügyi értékre szóló eszköz és kötelezettség egységesen értékelhető devizavételi, vagy csak devizaeladási árfolyamon is, ha az eltérésnek az eszközökre-forrásokra, illetve az eredményre gyakorolt hatása jelentős, és emiatt a megbízható és valós összkép követelménye az alapértékelés mellett nem teljesülne.

IV. Éves beszámoló felépítése és tartalma

4.1. Éves beszámoló főbb jellemzői

Az éves beszámoló mérlegből, eredménykimutatásból és kiegészítő mellékletből áll, melyet nyilvánosságra kell hozni. Az éves beszámolóval egyidejűleg üzleti jelentést is kell készíteni, amely a beszámolónak nem része és nem kell közzétenni. Az éves beszámoló részét képező mérleget, eredménykimutatást és kiegészítő mellékletet a hely és a kelet feltüntetésével a vállalkozó képviselőjére jogosult személy köteles aláírni. Az egymást követő üzleti évek éves beszámolóinak összehasonlíthatóságát a mérleg és az eredménykimutatás szerkezeti felépítésének, tagolásának és tartalmának, valamint a mérlegtételek értékelési elveinek és eljárásainak állandóságával kell biztosítani. A mérlegben és az eredménykimutatásban minden tételnél fel kell tüntetni az előző üzleti év megfelelő adatát. Ha az adatok nem hasonlíthatók össze, akkor ezt a kiegészítő mellékletben be kell mutatni és indokolni kell. Amennyiben az ellenőrzés az előző üzleti év(ek) éves beszámolójában elkövetett jelentős összegű hibá(ka)t állapított meg, akkor az előző év(ek)re vonatkozó - a mérlegkészítés napjáig megismert és nem vitatott, nem fellebbezett, illetve a jogerőssé vált megállapítások miatti - módosításokat a mérleg és az eredménykimutatás minden tételénél az előző év adatai mellett be kell mutatni, azok nem képezik részét az eredménykimutatás tárgyévi adatainak. Ez esetben a mérlegben is, az eredménykimutatásban is külön-külön oszlopban szerepelnek az előző üzleti év adatai, a lezárt üzleti év(ek)re vonatkozó módosítások, valamint a tárgyévi adatok. Amennyiben az adóhatósági ellenőrzés megállapítása elszámolásra került, de azt a következő üzleti év(ek)ben, legkésőbb a mérlegkészítés időpontjáig az illetékes hatóság, bíróság jogerősen megváltoztatta, akkor ennek hatását a tárgyévre vonatkozóan kell elszámolni.

Az éves beszámolót számviteli törvényben meghatározott szerkezetben és legalább az előírt tagolásban, az előírt tételeket a megadott sorrendben, a tételek továbbtagolásának, illetve összevonásának szabályai figyelembevételével, bizonylatokkal alátámasztott, szabályszerűen vezetett kettős könyvvitel adatai alapján, világos és áttekinthető formában, magyar nyelven kell elkészíteni. Az éves beszámolóban az adatokat ezer forintban kell megadni. Amennyiben a vállalkozó éves beszámolója mérlegének mérlegfőösszege meghaladja a száz milliárd forintot, akkor az adatokat millió forintban kell megadni. A devizakülföldi társaságnak az éves beszámolót a létesítő okiratban rögzített devizában kell elkészíteni. A létesítő okiratban rögzített devizában készítheti el éves beszámolóját az európai gazdasági egyesülés, az európai részvénytársaság és az európai szövetkezet is. A devizában elkészített éves beszámolóban az adatokat a Magyar Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyam jegyzése szerinti devizaegységben kell megadni. Bármely vállalkozó euróban, vagy USA dollárban készítheti el éves beszámolóját, ha erre vonatkozó döntését a számviteli politikájában az üzleti év első napját megelőzően rögzítette és a létesítő okirata szerinti devizaként az eurót, illetve az USA dollárt jelölte meg. A vállalkozó e döntését legkorábban a döntést követő harmadik üzleti évre vonatkozóan változtathatja meg, ezért az ilyen átállás nagy körültekintést igényel.

A pénzügyi kimutatások főbb jellemzői elengedhetetlenek ahhoz, hogy hatékonyan pontos és releváns pénzügyi információkat közöljenek. Ezek a jellemzők biztosítják a pénzügyi kimutatások magas színvonalú elkészítését és azt, hogy az érintettek számára megbízható információkat tartalmazzon az adott vállalkozás vagyoni és jövedelmei helyzetéről, üzleti tevékenységéről:

- **Relevancia:** A pénzügyi kimutatásoknak olyan információkat kell tartalmazniuk, amelyek hasznosak a döntéshozatalhoz, segítve a felhasználókat a múltbeli teljesítmény felmérésében és a jövőbeli eredmények előrejelzésében. Példa: A jövedelmezőséggel, likviditással és fizetőképességgel kapcsolatos információk a befektetők, a hitelezők és a vezetők számára fontosak.
- **Megbízhatóság:** A pénzügyi kimutatásokban szereplő információknak pontosnak, hibáktól és torzításoktól mentesnek kell lenniük, és hűen kell bemutatniuk a gazdálkodó egység pénzügyi helyzetét. Példa: Az eszközöket, kötelezettségeket és saját tőkét pontosan kell bemutatni, hogy tükrözzék valós gazdasági hatásukat.
- **Összehasonlíthatóság:** A pénzügyi kimutatásoknak lehetővé kell tenniük a felhasználók számára, hogy a konzisztens számviteli elvek és standardok követésével összehasonlíthassák a pénzügyi teljesítményt. Példa: Az azonos iparágban működő két vállalat jövedelmezőségének összehasonlítása akkor lehetséges, ha mindkettő hasonló jelentési szabványokat követ.
- **Következetesség:** A számviteli módszereket következetesen kell alkalmazni az időszakokon keresztül, kivéve, ha a változtatásnak indokolt oka van. Ez biztosítja a pénzügyi beszámolók folyamatosságát. Példa: Ha egy vállalat megváltoztatja értékcsökkenési módszerét, közzé kell tennie és indokolnia kell a változást.
- **Megérthetőség:** A pénzügyi kimutatásoknak világosnak és könnyen érthetőnek kell lenniük az üzleti és számviteli ésszerű ismeretekkel rendelkező felhasználók számára. Példa: Az egyértelmű besorolások és a megfelelő közzétételek hozzájárulnak az érthetőséghez.
- **Lényegesség:** Az információ lényegesnek minősül, ha kihagyása vagy hibás állítása befolyásolhatja a felhasználók döntéseit. Példa: Lehet, hogy egy kis kiadás nem jelentős egy nagy multinacionális vállalat számára, de egy hasonló összeg jelentős lehet egy kisvállalkozás számára.
- **Időszerűség:** A pénzügyi kimutatásokat azonnal be kell mutatni, hogy biztosítsák relevanciájukat és hasznosságukat. Példa: Előfordulhat, hogy az elavult információk nem tükrözik a vállalat jelenlegi helyzetét vagy kilátásait.
- **Ellenőrizhetőség:** A pénzügyi információknak ellenőrizhetőnek kell lenniük, ami azt jelenti, hogy a különböző hozzáértő és független felhasználóknak képesnek kell lenniük ugyanazokra a következtetésekre jutni a vállalkozás gazdálkodásával kapcsolatosan. Példa: A megfelelő dokumentációk biztosítják, hogy a számadatok nyomon követhetők és ellenőrizhetők.
- **Teljesség:** Minden szükséges információt meg kell adni annak biztosítására, hogy a felhasználók teljes mértékben megértsék a pénzügyi teljesítményt és helyzetet. Példa: A kötelezettségek vagy jelentős kockázatok figyelmen kívül hagyása félrevezetheti a befektetőket és a hitelezőket.

4.1.1. Mérleg tartalma és tagolása

A mérleg tagolását a számviteli törvény 1. számú melléklet tartalmazza, "A", illetve "B" változatban, és a gazdálkodó szabadon döntheti el, hogy melyiket választja. A kétféle mérlegtípus kialakításának fő oka az volt, hogy a különböző méretű és komplexitású vállalkozások igényeit kielégítsék, és a kisebb cégek adminisztratív terheit csökkentsék a „B” típusú mérleggel, és hogy rugalmasan alkalmazkodjanak a hazai és nemzetközi számviteli környezethez. Az „A” típust jellemzően a nagyobb méretű ipari vállalatok választják és ez inkább az IFRS szerinti mérleg tagolását követi. A „B” típusú mérleg a kisebb és közepes méretű és főként szolgáltató cégek választják. Ez a mérleg a USGAAP mérleggel hasonlatos, a lépcsőzetes felépítése miatt. Amennyiben azonban a vállalkozó az egymást követő üzleti évben nem azonos változat szerint készíti a mérleget, biztosítania kell, hogy a tárgyév adataival az előző üzleti év adatai összehasonlíthatók legyenek. Egyik változatról a másikra való áttérést a kiegészítő mellékletben indokolni kell. Az „A” típusú mérleg kétoldalas formátum, ahol az eszközök és források egymással szemben helyezkednek el. A „B” típusú mérleg egyoldalas, lépcsőzetes szerkezetű, ahol az eszközök és források egymás alatt következnek. A mérleg a gazdálkodó vagyont kétféle megközelítésmód alapján mutatja be. Felsorolja, hogy a gazdálkodónak milyen vagyonelemek (eszközök) állnak rendelkezésére, a vagyont összetétel szerint ismerteti. Emellett pedig bemutatja, hogy a felsorolt vagyonelemek honnan származnak, mi a vagyonelemek eredete (források). Mivel a mérleg két oldala ugyanarról ad tájékoztatást, nincs olyan eszköz, amelynek ne lenne eredete, forrása, ezért a két oldal összegének, amit mérlegfőösszegnek nevezünk, meg kell egyeznie egymással, ez a mérlegegyezőség elve (5. számú táblázat).

5. táblázat: A mérleg fősorok

Eszközök	Források
A. Befektetett eszközök	D. Saját tőke
B. Forgóeszközök	E. Céltartalékok
C. Aktív időbeli elhatárolások	F. Kötelezettségek
	G. Passzív időbeli elhatárolások
Eszközök összesen	Források összesen

Forrás: Csepreginé-Török (2019), Róth-Lukács-Veit (2023), Takács-Márkus (2024) alapján saját szerkesztés

4.1.1.1. Eszközök

A mérlegben eszközként kell kimutatni a vállalkozó rendelkezésére, használatára bocsátott, a vállalkozó működését szolgáló befektetett eszközöket és forgóeszközöket, a bérbe vett eszközök kivételével, függetlenül attól, hogy azok tulajdonjoga csak törvényben, szerződésben rögzített feltételek teljesítése után kerül át a vállalkozóhoz, továbbá az aktív időbeli elhatárolásokat. Az eszközöket rendeltetésük, használatuk alapján kell a befektetett eszközök vagy a forgóeszközök közé sorolni. Amennyiben egy adott eszköz használata, rendeltetése szerinti besorolást követően megváltozik, mert az eszköz a tevékenységet, a működést tartósan már nem szolgálja vagy fordítva, akkor annak besorolását meg kell változtatni; az eszközt – legkésőbb a mérlegkészítés időszakában, a mérlegfordulónapra vonatkozóan – át kell sorolni a befektetett eszközök közül a forgóeszközök közé vagy fordítva, a forgóeszközök közül a befektetett eszközök közé.

Befektetett eszközök olyan eszközök, amelyeknek az a rendeltetése, hogy a tevékenységet, a működést tartósan, legalább egy éven túl szolgálják:

- Az immateriális javak olyan nem fizikai, nem megfogható vagyontárgyak, amelyek hosszú távú gazdasági hasznot nyújtanak a vállalkozás számára, tartósan szolgálják a vállalkozási tevékenységet, különösen a technológia, a média és a szolgáltatás-orientált iparágakban.
 - Alapítás-átszervezés aktivált értéke a vállalkozási tevékenység indításával, megkezdésével, jelentős bővítésével, átalakításával, átszervezésével kapcsolatos költség, mely beruházásnak, felújításnak nem minősül.
 - Kísérleti fejlesztés aktivált értéke a kísérleti fejlesztés eredményének jövőbeni hasznosításakor az árbevételben megtérülő költség, amely aktiválható termékben (szellemi termék, tárgyi eszköz, készlet) nem vehető számításba.
 - Vagyoni értékű jogok azok a megszerzett jogok, amelyek nem kapcsolódnak ingatlanhoz, nem tartoznak a szellemi termékek közé.
 - Szellemi termékek: olyan tartós, nem anyagi javak, amelyek felhasználásával hasznosítható anyagi javak, és nem anyagi javak állíthatók elő.
 - Üzleti vagy cégérték cégvásárlás esetén a jövőbeni gazdasági haszon reményében teljesített többletkifizetés összege, átalakulás esetén az ilyen címen megállapított érték.
 - Immateriális javakra adott előlegek az ilyen címen a szállítónak átutalt, készpénzben kifizetett összeg, az előzetesen felszámított ÁFA- t nem tartalmazza.
 - Immateriális javak értékhelyesbítése a vagyoni értékű jogok, és a szellemi termékek esetében, amennyiben az eszköz piaci értéke jelentősen meghaladja a visszaírás utáni könyv szerinti értéket, a két érték különbsége.

- A tárgyi eszköz egy vállalkozás tulajdonában lévő fizikai, vagy anyagi erőforrás, amely idővel gazdasági előnyöket biztosít. Tehát a tárgyi eszközöknek van fizikai formája, ami azt jelenti, hogy meg lehet őket érinteni vagy látni (pl. gépek, épületek, készletek). A tárgyi eszközök legfontosabb feladata, hogy a jövőbeli gazdasági értéket biztosítsanak, akár gyártáson, bevételszerzésen vagy viszonteladáson keresztül. A tárgyi eszközök, így például a gépek és berendezések elengedhetetlenek a gyártási folyamatokhoz. A tárgyi eszközök a vállalat teljes eszközállományának jelentős részét teszik ki, és kulcsfontosságúak a vállalat nettó vagyonának kiszámításában, és hitel biztosítékként is használhatók. A tárgyi eszközök azok a rendeltetésszerűen használatba vett, üzembe helyezett anyagi eszközök (földterület, telek, telkesítés, erdő, ültetvény, épület, egyéb építmény, műszaki berendezés, gép, jármű, üzemi és üzleti felszerelés, egyéb berendezés, ingatlanokhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok), tenyészállatok, amelyek tartósan, közvetlenül vagy közvetett módon szolgálják a vállalkozás tevékenységét, valamint a beruházások, a beruházásokra adott előlegek és a tárgyi eszközök értékhelyesbítése.
 - Ingatlan a rendeltetésszerűen használatba vett földterület, és minden olyan anyagi eszköz, amelyet a földdel tartós kapcsolatba létesítettek (pl.: földterület, telek, épület, önálló épületrész).
 - Ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jog azok a megszerzett tartós jogok, amelyek ingatlanhoz kapcsolódnak, függetlenül attól, hogy a vállalkozó tulajdonában van vagy nincs (pl.: földhasználat, bérleti jog).
 - Műszaki berendezések, gépek, járművek a rendeltetésszerűen használatba vett, üzembe helyezett, a vállalkozó tevékenységét közvetlenül szolgáló erőgépek, műszerek, szerszámok, szállítóeszközök, hírközlő berendezések, számítástechnikai eszközök, stb.
 - Egyéb berendezések, felszerelések, járművek a rendeltetésszerűen használatba vett, üzembe helyezett, a műszaki berendezések, gépek, járművek közé nem tartozó gépek, berendezések, felszerelések, járművek, amelyek a vállalkozói tevékenységet közvetetten szolgálják.
 - Tenyészállatok azok az állatok, amelyek a tenyésztés, a tartás során leválasztható termékeket termelnek.
 - Beruházások, felújítások rendeltetésszerűen használatba vett, üzembe nem helyezett tárgyi eszközök bekerülési értéke, valamint a már üzembe helyezett tárgyi eszközökön végzett bővítés, átalakítás, felújítás bekerülési értéke.
 - Beruházásokra adott előlegek a beruházási szállítónak az ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni jog eladójának átutalt összeg, amely az előzetesen felszámított ÁFA- t nem tartalmazza.
 - Tárgyi eszközök értékhelyesbítése a rendeltetésszerűen használatba vett, üzembe helyezett eszközök esetében, amennyiben az eszköz piaci értéke jelentősen meghaladja a visszairás utáni könyv szerinti értéket, a két érték különbsége.

- A befektetett pénzügyi eszközök azok az eszközök (részeseadás, értékpapír, adott kölcsönök, hosszú lejáratú bankbetétek), amelyeket a vállalkozó azzal a céllal fektetett be más vállalkozónál, adott át más vállalkozásnak, hogy ott tartós jövedelemre (osztalékra, illetve kamatra) tegyen szert, vagy befolyásolási, irányítási, ellenőrzési lehetőséget érjen el.
 - Tartós részeseadás kapcsolt vállalkozásban: a kapcsolt vállalkozásban (anyavállalat, leányvállalat, társulás, és közös vezetésű vállalkozás) lévő tulajdoni részeseadás.
 - Tartósan adott kölcsön kapcsolt vállalkozásban: azok a pénzkölcsönök, tartós bankbetétek, amelyek teljesítése az adott üzleti évben nem esedékes, és valamely kapcsolt vállalkozásnak adtuk a kölcsönt, bankbetétet.
 - Egyéb tartós részeseadás: minden olyan, nem kapcsolt vállalkozásban lévő tulajdonosi részeseadást jelentő befektetés, amely tartósan szolgálja a vállalkozást.
 - Tartósan adott kölcsön egyéb részeseadási viszonyban álló vállalkozásban: tartalmazza az egyéb tartós részeseadási viszonyban lévő adóssal szembeni pénzkölcsönt, tartós bankbetétet.
 - Egyéb tartósan adott kölcsön: tartalmazza a nem részeseadási viszonyban lévő adóssal szembeni pénzkölcsönt, tartós bankbetétet.
 - Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapír: azok a befektetési céllal beszerzett értékpapírok, amelyek lejártá, beváltása a tárgyévet követő üzleti évben még nem esedékes.
 - Befektetett pénzügyi eszközök érték helyesbítése: a részeseadások piaci értékének, és bekerülési értékének a különbözete.
 - Befektetett pénzügyi eszközök értékelési különbözete

A forgóeszközök a számvitelben a vállalat azon rövid lejáratú eszközeire utalnak, amelyeket várhatóan egy éven belül vagy a vállalkozás működési ciklusán belül készpénzzé alakítanak, eladnak vagy elfogyasztanak, attól függően, hogy melyik a hosszabb. Gyakori példák közé tartoznak a készpénz, a követelések, a készletek és a forgalomképes értékpapírok. Ezek az eszközök kritikus szerepet játszanak a likviditás fenntartásában, mivel biztosítják, hogy a vállalat elegendő forrással rendelkezzen a rövid lejáratú kötelezettségek és a napi működési költségek fedezésére.

- A készletek a vállalkozó tevékenységét közvetlenül vagy közvetve szolgáló olyan eszközök, amelyeket a rendszeres (szokásos) üzleti tevékenység keretében értékesítési céllal szereztek be, és azok a beszerzés és az értékesítés között változatlan állapotban maradnak, bár értékük változhat (árak, göngyölegek, közvetített szolgáltatások); amelyek az értékesítést megelőzően a termelés, a feldolgozás valamely fázisában vannak (befejezetlen termelés, félkész termék) vagy már feldolgozott, elkészült állapotban értékesítésre várnak (késztermékek); amelyeket az értékesítendő termékek előállítására vagy a szolgáltatások nyújtása során fognak felhasználni (anyagok). Készletek továbbá használatba vételükig azok az anyagi eszközök (szerszám, műszer, berendezés, felszerelés, munkaruha, egyenruha, védőruha), a növedék-, a hízó- és egyéb állatok, befektetett eszközök közül átsorolt eszközök.

- Anyagok olyan vásárolt készletek, amelyeket a vállalkozó termék-előállításához, vagy szolgáltatásnyújtáshoz való felhasználás céljából vásárolt.
 - Befejezetlen termelés és félkész termékek azok a megmunkálás alatt lévő, további megmunkálásra váró termékek, amelyeken már legalább egy számottevő munkaműveletet elvégeztek.
 - Növendék-, hízó- és egyéb állatok továbbtartás céljából vásárolt állatok, sajátos készletek, mivel a termelés költségei eredményeként a növedék, és hízó állatok önmaguk növekednek.
 - Késztermékek
 - Áruk a kereskedelmi árukészlet, közvetített szolgáltatás, ététdíjas göngyöleg, észletekre adott előlegek.
- A számvitelben a követelések azt a pénzt jelentik, amellyel a vevők, partnerek, munkavállalók, egyéb szervezetek a vállalatnak tartoznak a leszállított árukért, vagy teljesített szolgáltatásokért. Ezek a követelések forgóeszközként szerepelnek a mérlegben, mivel rövid időn belül, jellemzően egy éven belül várható behajtásuk. A követelések különféle szállítási, vállalkozási, szolgáltatási és egyéb szerződésekből jogszerűen eredő, pénzürtékben kifejezett fizetési igények, amelyek a vállalkozó által már teljesített, a másik fél által elfogadott, elismert termékértékesítéshez, szolgáltatás teljesítéséhez, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír, tulajdoni részesedést jelentő befektetés értékesítéséhez, kölcsönnyújtáshoz, előlegfizetéshez kapcsolódnak, valamint a különféle egyéb követelések, ideértve a vásárolt követeléseket, a térítés nélkül és egyéb címen átvett követeléseket, a bíróság által jogerősen megítélt követeléseket is.
 - Követelések áruszállításból és szolgáltatásból (vevők): minden olyan a vevő által elismert termékértékesítésből, szolgáltatásnyújtásból származó követelés, amely nem kapcsolt vállalkozással, illetve egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben áll fenn, továbbá nem minősül tartósan adott pénzkölcsönnek.
 - Követelések kapcsolt vállalkozással szemben: azok a követelések, amelyeknél az adós kapcsolt vállalkozás, és a követelés nem minősül tartósan adott pénzkölcsönnek.
 - Követelések egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben: azok a követelések, amelyeknél az adós egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozás, és a követelés nem minősül tartósan adott pénzkölcsönnek.
 - Váltókövetelések: pénzkövetelést kifejező, rövid lejáratú speciális értékpapír, amely részesedési viszonyban nem lévő vállalkozással szembeni követelést testesít meg.
 - Egyéb követelések: munkavállalói tartozás, visszatérítendő adó, az igényelt, de még nem teljesített állami támogatás, rövid lejáratra kölcsönadott pénz, stb.
 - Követelések értékelési különbözete
 - Származékos ügyletek pozitív értékelési különbözete

- A forgóeszközök között értékpapírként a forgatási célból, nem tartós befektetésként vásárolt, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokat, illetve tulajdoni részesedést jelentő befektetéseket kell kimutatni.
 - Részesedés kapcsolt vállalkozásban forgatási célból, általában árfolyamnyereség elérése érdekében vásárolt befektetések (részvények, üzletrészek, vagyoni betétek).
 - Egyéb részesedés minden olyan tulajdoni részesedést jelentő, forgatási célból vásárolt befektetés, amely nem tartozik a kapcsolt vállalkozásban lévő részesedések közé.
 - Saját részvények, üzletrészek a vállalkozó által visszavásárolt tulajdoni részesedést jelentő befektetés.
 - Forgatási célú hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok azok az értékpapírok, amelyeket forgatási célból, kamatbevétel, illetve árfolyamnyereség elérése érdekében szerzett be a vállalkozás.
 - Értékpapírok értékelési különbözete

- A pénzügyi eszközök a vállalat likviditási szempontjából kiemelt jelentőségűek, hiszen ezáltal tud a vállalkozás megfelelni a követelezettségeinek. A pénzeszközök a forgóeszközök között kimutatott, tartósan le nem kötött, forintban, valutában, devizában megjelenő fizetési eszközként felhasználható eszközök, beleértve az elektronikus pénzeszközöket is.
 - Pénztár, csekkek
 - Bankbetétek

- Aktív időbeli elhatárolások a mérlegben az eszközök között jelenik meg. A magyar számvitelben az Időbeli elhatárolás elve biztosítja, hogy a bevételek és kiadások abban az időszakban kerüljenek elszámolásra, időszakhoz kapcsolhatóak, függetlenül attól, hogy a tranzakció kiegyenlítése mikor történik. Ez a megközelítés pontosabb képet ad a vállalat pénzügyi teljesítményéről azáltal, hogy az azonos elszámolási időszakon belüli bevételeket a megszerzéséhez kapcsolódó kiadásokkal párosítja. Például a nyújtott szolgáltatásból származó bevételt a szolgáltatás teljesítésekor kell elszámolni, nem a fizetés beérkezésekor.
 - Bevételek aktív időbeli elhatárolása: olyan bevételek, amelyek csak a mérleg fordulónapja után esedékes, de a mérleggel lezárt időszakra számolandók el.
 - Költségek, ráfordítások aktív időbeli elhatárolása: olyan költségek, ráfordítások, amelyek csak a mérlegforduló napját követő időszakra számolhatóak el.
 - Halasztott ráfordítások: tartalmuk szerint végleges vagyonsökkenést jelentenek, és több év alatt kerülnek megszüntetésre.

4.1.1.2. Források

A mérleg forrásoldala megmutatja, hogy a vagyon (eszközök) saját tőkében, vagy idegen tőkéből vannak finanszírozva. A saját tőke és az idegen tőke közötti kapcsolat kulcsfontosságú szempont a vállalat pénzügyi szerkezetében, és gyakran megvitatásra kerül pénzügyi stabilitásának és kockázatának értékelése céljából. A saját tőke a tulajdonosok tőkéjét jelenti, amelyet a vállalat működésébe fektettek be a vállalat növekedése, vagy osztalékfizetőképesség javítása céljából. Az idegen tőke, amely a kötelezettségekből, céltartalékokból, passzív időbeli elhatárolásokból áll, amelyek mögött valamilyen fizetési kötelezettség húzódik meg idegen fél számára. A céltartalékok és passzív időbeli elhatárolások a számvitelben általában az átmeneti kötelezettségek (nem saját tőke) kategóriába sorolandók, mivel rövid- és középtávú pénzügyi kötelezettségeket vagy bevétel-korrekciókat jelentenek, amelyek a jövőben kerülnek kiegyenlítésre vagy realizálásra. A saját tőke és az idegen tőke közötti egyensúly a vállalat pénzügyi tőkeáttételét jelzi, a nagyobb adósságarány nagyobb kockázatot, de a tőkeáttételi hatás miatt potenciálisan magasabb hozamot jelent. Ezzel szemben a magasabb tőkearány nagyobb belső finanszírozásra utal, ami jellemzően nagyobb stabilitást, de esetleg lassabb növekedést jelent. Ennek a kapcsolatnak a megértése fontos az érdekelt felek számára, mivel hatással van a vállalat pénzügyi kötelezettségeinek kezelésére, további tőkebevonásra és a hosszú távú növekedés fenntartására.

- Saját tőke a tulajdonos(ok) által a vállalkozás részére – időmegkötöttség nélkül – rendelkezésre bocsátott, tőketartalékként kapott, illetve az adózott eredményből a vállalkozónál hagyott saját forrás. A saját tőke részét képezi a piaci értékelésből származó értékelési tartalék is:
 - Jegyzett tőke a tulajdonosok által a vállalkozás létesítésekor, saját tőkéjének emelésekor a vállalkozás rendelkezésére bocsátott vagyon (pénz, apport).
 - Jegyzett, de még be nem fizetett tőke (negatív előjellel): a még nem működő vagyon.
 - Tőketartalék a tulajdonosok alapításkor, illetve tőkeemeléskor bocsátják a vállalkozás rendelkezésére, a vállalkozási tevékenység eredményességétől függetlenül változó tőkeérték.
 - Eredménytartalék a tárgyévet megelőző években folytatott vállalkozási tevékenység (adózott, osztalékkal, részesedéssel csökkentett) mérleg szerinti eredményének halmozott összege.
 - Lekötött tartalék a tőketartalékból, illetve az eredménytartalékból lekötött összegek, és a kapott pótbefizetések.
 - Értékelési tartalék: a piaci értékelés alapján meghatározott értékhelyesbítés összege.
 - Érték helyesbítés értékelési tartaléka
 - Valós értékelés értékelési tartaléka
 - Mérleg szerinti eredmény: az eredmény-kimutatásban ilyen címen kimutatott összeg.

- A céltartalék a számvitelben egy olyan jövőbeli kötelezettség vagy kiadás fedezésére elkülönített kötelezettség, amelynek időpontja vagy összege bizonytalan, de várhatóan bekövetkezik. Akkor kerül elszámolásra, ha a társaságnak egy múltbeli esemény következtében fennálló (jogi vagy vélelmezett) kötelezettsége van, és valószínű, hogy a kötelezettség teljesítéséhez forráskiáramlásra lesz szükség. Gyakori példák közé tartoznak a garanciákra, jogi vitákra vagy átszervezési költségekre vonatkozó rendelkezések. A céltartalékok abban különböznek a szokásos kötelezettségektől, hogy becsléseket tartalmaznak, és pontos mérésük fontos a vállalat pénzügyi helyzetének valós bemutatásához. Nyilvántartásuk annak biztosítása érdekében történik, hogy a ráfordításokat a megfelelő elszámolási időszakban, az egyeztetés és az óvatosság elvének megfelelően számolják el:
 - Céltartalék a várható kötelezettségekre
 - Céltartalék a jövőbeni költségekre
 - Egyéb céltartalék

- A számviteli kötelezettségek azt a jogi vagy konstruktív felelősséget jelentik, amelyet a vállalatnak a jövőben egy másik félnek át kell adnia, jellemzően készpénz, áruk vagy szolgáltatások formájában. A kötelezettségek a mérlegben rövid lejáratú (egy éven belül esedékes) vagy hosszú lejáratú (egy éven belül esedékes) kötelezettségként vannak besorolva. A kötelezettségek szállítási, vállalkozási, szolgáltatási és egyéb szerződésekből eredő, pénzértékben kifejezett elismert tartozások, amelyek a szállító a vállalkozó, a szolgáltató, a hitelező, a kölcsönt nyújtó által már teljesített, a vállalkozó által elfogadott, elismert szállításhoz, szolgáltatáshoz, pénznyújtáshoz, valamint a kincstári vagy az önkormányzati vagy, részét képező eszközök kezelésbe vételéhez kapcsolódnak.
 - Hátrasorolt kötelezettségek olyan tényleges a vállalkozó rendelkezésére bocsátott, kapott kölcsön, amelyet a vállalkozó bevonhat adóssága rendezésébe, a törlesztések sorrendjében a tulajdonosok előtti legutolsó helyen áll, azt a vállalkozó felszámolása vagy csődje esetén csak a többi hitelező kielégítése után kell kiegyenlíteni, a kölcsön visszafizetési határideje vagy meghatározatlan, vagy a jövőbeni eseményektől függ, de eredeti futamideje öt évet meghaladó lejáratú, a kölcsön törlesztése az eredeti lejárat vagy a szerződésben kikötött felmondási idő előtt nem lehetséges.
 - Hosszú lejáratú kötelezettségek a hitelezővel kötött szerződés szerint, az egy üzleti évnél hosszabb lejáratra kapott kölcsön (ideértve a kötvénykibocsátást is) és hitel, a mérleg fordulónapját követő egy üzleti éven belül esedékes törlesztések levonásával, valamint az egyéb hosszú lejáratú kötelezettség.
 - Rövid lejáratú kötelezettségek az egy üzleti évet meg nem haladó lejáratra kapott kölcsön, hitel (ideértve a hosszú lejáratú kötelezettségekből a mérleg fordulónapját követő egy üzleti éven belül esedékes törlesztéseket is), a vevőtől kapott előleg, az áruszállításból és szolgáltatás teljesítésből származó kötelezettség, a váltótartozás, a fizetendő osztalék, részesedés, kamatozó részvény utáni kamat, valamint az egyéb rövid lejáratú kötelezettség.

- Passzív időbeli elhatárolások a számvitelben a felmerült, de az elszámolási időszak végéig még ki nem fizetett, vagy elszámolt kiadásokra vagy kötelezettségekre vonatkozik. Ezek az időbeli elhatárolások biztosítják, hogy a kiadások és kötelezettségek abban az időszakban jelenjenek meg, amelyben felmerültek. Gyakori példák közé tartoznak a munkabérek, a ki nem fizetett kamatok és az előlegek az ügyfelektől a jövőbeli szolgáltatásokért. A passzív időbeli elhatárolások rögzítésével a vállalatok pontosabb képet adnak rövid lejáratú kötelezettségeikről és pénzügyi helyzetükről. Ez a kiigazítás elengedhetetlen a kiadások és bevételek megfelelő összhangjának fenntartásához, biztosítva, hogy a pénzügyi kimutatások tükrözzék a vállalat valódi pénzügyi kötelezettségeit.
 - Bevételek passzív időbeli elhatárolása: a mérleg fordulónapja előtt befolyt, elszámolt bevétel, amely a mérleg fordulónapja utáni időszak árbevételét, bevételét képezi.
 - Költségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolása: a mérleg fordulónapja előtti időszakot terhelő olyan költséget, ráfordítást, amely csak a mérleg fordulónapja utáni időszakban merül fel, kerül számrázásra.
 - Halasztott bevételek: több év alatt kerülnek megszüntetésre, több év alatt lesznek olyan bevételek, amelyet az eredménykimutatás is tartalmaz.

4.1.1.3. A Mérleg összeállítása

A mérleg a Számviteli törvényben (2000. évi C. törvény a számvitelről) meghatározott szerkezetet és szabályokat követi, és strukturált áttekintést nyújt a társaság adott időpontban fennálló pénzügyi helyzetéről. A mérleg a kettősség elvét alkalmazza, fenntartva, hogy az eszközök értéke megegyezik a források értékével. Ez a mérleg egyezőség elve. A mérleg összeállítása osztályozott formában történik, ahol a tételek részletes kategóriákra vannak bontva, mint például tárgyi eszközök és immateriális javak, vagy rövid és hosszú lejáratú kötelezettségek. A mérleg összeállításhoz összehasonlíthatóság szükséges, az aktuális és az előző pénzügyi évek adatainak feltüntetésével. A mérleg felépítése szabványosított sablonok alapján történik - amely a Számviteli törvény mellékletében található - hogy biztosítsák az átláthatóságot és következetességet az érdekelt felek, például könyvvizsgálók, befektetők és szabályozók számára. A mérleg összeállításának főbb szempontjai:

- A mérleg logikai összeállítása hierarchikus felépítésű, a fő mérlegtételek (pl. Eszközök, Források) alatt csoportokba rendezve találjuk az adott tétel részletesebb kategóriáit, majd az egyes csoportokat további alsorok bontják ki. Ez a szerkezet biztosítja az átláthatóságot és a részletek könnyű nyomon követhetőségét, miközben a vállalat eszközeinek és forrásainak teljes átfogó képét adja.
- A magyar számvitelben a nagybetűkkel (A, B, C stb.) jelölt sorokat mérlegtételeknek nevezzük, amelyek a mérleg fő kategóriáit foglalják magukban, ezeknek a soroknak az értékét a római számokkal ellátott sorok adják.
- A római számokkal (I., II., III.) kezdődő sorokat mérlegcsoportoknak hívjuk, amelyek értékét az arab számokkal kezdődő sorok értékének eredménye.

- Az arab számokkal (1., 2., 3.) kezdődő sorokat pedig mérleg soroknak vagy részletező soroknak nevezzük, amelyek az adott csoportokon belüli konkrét eszközöket, forrásokat részletezik.
- Az arab számokkal jelzett sorokban csoportosítva, egy adott időpontra (mérleg fordulónapjára) vonatkoztatva mutatjuk ki az eszközöket és a forrásokat. Ezt segíti a főkönyvi számlák rendszere, miszerint 1-3. a számlák eszköz számlák, míg a 4. számlák forrás számlák. A megfelelő főkönyvi számlák egyenlegét (több számla esetén a főkönyvi számlák együttes összegét) kell beírni a logikailag összefüggésben lévő mérleg sorokba.
- A csoportosítás alapja a főkönyvi kivonat és a főkönyvi leltár (szükség esetén analitikus nyilvántartások).
- A mérleget a Számviteli törvény melléklete szerinti táblázatos formátumban kell készíteni, 3 oszlopban (előző év, különbözet, és tárgyév), a kerekítés szabályai szerint a számviteli politikában rögzített pénznemben és pénzürtékben.
- Eszköz oldalon: először a tételeket adjuk össze (1+2+3+4+5+6+7) → így megkapjuk a csoportot (I. Immateriális javak) → összes csoport kiszámítása (I.+II.+III.) → ebből pedig megkapjuk a főcsoportot (A. Befektetett eszközök) → miután kiszámoltuk a többi főcsoportot is, összeadjuk azokat és így kapjuk meg az „Eszközök összesen” sort (A+B+C)
- Ezt követően az „Eszközök összesen” sort beírjuk a „Források összesen” sorába, hiszen ezek meg kell, hogy egyezzenek (Eössz = Fössz)
- A Forrásokat alulról kezdjük számolni (G, F, E sorok meghatározása)
- A D-vel jelölt Saját tőkét nem tudjuk majd ide venni, mert az számított érték, így azt külön kell kiszámolni
- $Fössz = D+E+F+G \rightarrow D = Fössz - (E+F+G) \rightarrow D = I + (-II) + III + IV + V + VI + VII$
- VII = Mérleg szerinti eredmény (ez is számított érték, így ezt is külön kell számolnunk)
- $VII = D - I - (-II) - III - IV - V - VI$
- A tárgyévi záró mérleg = A következő évi nyitó mérleggel
- Leltározási kötelezettség: a mérlegkészítés azt jelenti, hogy minden egyes tételt megfelelő, a pontosság és az átláthatóság törvényi követelményeit tükröző dokumentációval kell alátámasztani. Ez a főkönyvi kivonattal kezdődik, amely az egyes mérlegtételekhez tartozó pénzügyi tranzakciókat és egyenlegeket foglalják össze. Ezeket a főkönyvi bejegyzéseket analitikai nyilvántartásokkal kell alátámasztani, amelyek az egyes tranzakciók, például a vevői számlák, vagy a szállítói kifizetések részleteit adják meg. Minden egyes analitikai nyilvántartást számviteli bizonylatokkal kell igazolni. A mérlegkészítés értelmezésében a leltározási folyamat annak ellenőrzését foglalja magában, hogy a négyzintű számviteli információs rendszer (mérleg, főkönyvi kivonat, analitikus nyilvántartás, számviteli bizonylatok) adatai megegyeznek, vagy sem. Ha eltérések adódnak, akkor a hibát javítani, és az egyezőséget biztosítani kell. Ez a folyamat biztosítja, hogy a mérleg megbízható és valós képet adjon a társaság pénzügyi helyzetéről a magyar számviteli előírásoknak megfelelően.

4.1.2. Eredménykimutatás tartalma és tagolása

Az eredménykimutatás célja, hogy az érintettek összefoglalót kapjanak a vállalat nyereségtermelő képességéről egy adott időszakra vonatkozóan, jellemzően a bevételek, a kiadások levezetésére és ezzel a nyereségre, vagy veszteségre ható tényezők bemutatására. Az eredménykimutatás feltárja, hogy a vállalat milyen hatékonyan termel bevételt az üzleti tevékenységéből, és milyen hatékonyan kezeli költségeit. A befektetők és a részvényesek számára betekintést nyújt a jövedelmezőségi trendekbe és befektetések lehetséges megtérülésébe. A hitelezők és a bankok felmérhetik a vállalat készpénzáramlást generáló képességét, ami befolyásolja hitelképességét és adósságtörlesztési képességét. A menedzserek az eredménykimutatást használják a működési hatékonyság nyomon követésére, és döntéseket hoznak a költségcsökkentésről, vagy a bevételnövekedési stratégiákról. A kimutatás különválasztja a működési és a nem működési tételeket, mert külön bemutatja az üzemi eredményt, és a pénzügyi tevékenység eredményét, lehetővé téve az érintettek számára, hogy részletesebb képet kaphassanak a vállalat működésére vonatkozóan. Az eredménykimutatás ilyen részletezettsége segít az érdekelt feleknek felmérni a vállalat fenntarthatóságát, növekedési potenciálját és általános pénzügyi helyzetét. Az eredménykimutatás a vállalkozó tárgyévi mérleg szerinti, a vállalkozónál maradó adózott eredményének levezetését – az ellenőrzés megállapításai alapján az előző üzleti év(ek) mérleg szerinti eredményét módosító jelentős összegű hibák eredményre gyakorolt hatását elkülönítetten – tartalmazza, az eredmény keletkezésére, módosítására ható főbb tényezőket, a mérleg szerinti eredmény összetevőit, kialakulását mutatja be. Az eredménykimutatás készítése során, az adott időszak eredményének meghatározásakor a tevékenységek adott időszaki teljesítéseinek elismert bevételeit és a bevételeknek megfelelő költségeit (ráfordításait) kell számításba venni, függetlenül a pénzügyi teljesítéstől. A bevételeknek és a költségeknek ahhoz az időszakhoz kell kapcsolódniuk, amikor azok gazdaságilag felmerültek (az összemérés elve). Nem lehet eredményt kimutatni akkor, ha az árbevétel, a bevétel pénzügyi realizálása bizonytalan. A tárgyévi eredmény meghatározása során az értékvesztés elszámolásával, a céltartalék képzésével kell figyelembe venni az előrelátható kockázatot és feltételezhető veszteséget akkor is, ha az az üzleti év mérlegének fordulónapja és a mérlegkészítés időpontja között vált ismertté. Az értékcsökkenéseket, az értékvesztéseket és a céltartalékokat el kell számolni, függetlenül attól, hogy az üzleti év eredménye nyereség vagy veszteség (az óvatosság elve).

4.1.2.1. Bevételek

A bevétel egy gyűjtőfogalom, az áruk értékesítése, aktivált saját teljesítmények, szolgáltatásnyújtás, egyéb és pénzügyi tevékenysége révén elért bevételt jelenti. A bevétel a jövedelmezőség elemzésének kiindulópontja, mivel közvetlenül befolyásolja a vállalat azon képességét, hogy fedezze költségeit és nyereséget termeljen. Az állandó, vagy növekvő bevétel az üzleti növekedést és a piaci keresletet jelzi, míg a csökkenő bevétel stratégiai vagy működési kihívásokat jelezhet. A bevétel tükrözi a vállalat azon képességét, hogyan vonzza az ügyfeleket, mennyire képes a vevők igényeit kielégíteni és értékesítést generálni.

- Árbevételként kell kimutatni a szerződés szerinti teljesítés időszakában az üzleti évben értékesített vásárolt és saját termelésű készletek, valamint a teljesített szolgáltatások ártámogatással és felárral növelt, engedményekkel csökkentett – általános forgalmi adót nem tartalmazó – ellenértékét.
- Aktivált saját teljesítmények értékeként a saját előállítású eszközöknek az üzleti évben aktivált (az eszközök között állományba vett) értéke és a saját termelésű készletek állományváltozása együttes (összevont) összegét kell kimutatni.
 - Saját előállítású eszközök aktivált értékeként kell kimutatni a saját vállalkozásban végzett és az eszközök között állományba vett saját teljesítmények, továbbá a tenyészállattá átminősített növekedéskiallakatok, valamint a törvény előírásai szerint az egyéb ráfordítások között elszámolandó saját előállítású eszközök és saját teljesítmények.
 - A saját termelésű készletek az üzleti év végi zárállományának és az üzleti év elejei nyitóállományának különbözetét kell állományváltozásként figyelembe venni.
- Egyéb bevételek: olyan, az árbevétel részét nem képező bevételek, amelyek a rendszeres tevékenység (üzletmenet) során keletkeznek és nem minősülnek sem a pénzügyi műveletek bevételeinek. Ezek lehetnek például káresemények bevételei, kapott bírságok, kötbérek, céltartalék és értékvesztés visszairásából származó bevételek.
- Pénzügyi műveletek bevételei: a kapott (járó) osztalék és részesedés, a részesedések értékesítésének árfolyamnyeresége, a befektetett pénzügyi eszközök kamatai, árfolyamnyeresége, az egyéb kapott (járó) kamatok és kamatjellegű bevételek, a pénzügyi műveletek egyéb bevételei.

4.1.2.2. Költségek és ráfordítások

A költség a vállalat által áruk előállítására, vagy szolgáltatások nyújtására fordított erőforrások pénzben kifejezett értéke. Ez lehet eszközfelhasználás értéke, felhasználással egyidejű kiadás, tartozás-növekedés. A költség gyakran együtt jár a kiadással, de meg is előzheti, sőt követheti azt. Például utólag, a tényleges felhasználást követően fizetjük ki az energia-felhasználás értékét, vagy például, előre kifizetjük az újság-előfizetési díjat, vagy a bérelt ingatlan bérleti díját. A kiadás egy tágabb fogalom, amely magában foglalja a vállalat bármely pénzkiramlását, függetlenül attól, hogy működéshez, beruházásokhoz vagy finanszírozáshoz kapcsolódik. Nemcsak az árutermelés költségeit tartalmazza, hanem a hosszú távú befektetéseket, az adósságtörlesztéseket és egyéb pénzügyi kötelezettségeket is. A költségekkel ellentétben a ráfordítások az eredménykimutatást és a mérleget egyaránt érinthetik. Mindkét koncepció kulcsfontosságú a pénzügyi irányítás szempontjából, mivel a költségek a hatékonyságra és az erőforrások elosztásának költségeire összpontosítanak. A ráfordítás gyűjtő fogalom, tágabb fogalom, mint a költség, a működéssel kapcsolatos tényleges pénzkidadásokat, egyéb veszteségjellegű tételeket jelenti, de magában foglalja például a termelési körön kívüli eszközcsökkenések és kötelezettség növekedések értékét, mint például káreseménnyel kapcsolatos kiadások, a bírságok, a kötbérek és a pénzügyi tevékenység ráfordításaként elszámolt tételeket is, így a felvett hitelek után fizetett kamatok, árfolyameltérések után számított árfolyam veszteségek is ide tartoznak.

- Anyagjellegű ráfordítások
 - Anyagköltség: a felhasznált anyagok (pl.: alapanyag), felhasznált nyomtatványok, felhasznált energia értéke.
 - Igénybe vett szolgáltatások értéke: partner cégtől igénybe vett szolgáltatás (pl.: bérleti díj, könyvelő iroda munkája).
 - Egyéb szolgáltatások értéke: pl.: biztosítási díj, hatósági díjak, illeték.
 - Eladott áruk beszerzési értéke
 - Eladott (közvetített) szolgáltatások értéke: olyan szolgáltatás, amelyet nem az én cégem vett igénybe, tovább számlázom.
 - Eladott áruk beszerzési értéke + eladott (közvetített) szolgáltatások értéke = termelési költség
- Személyi jellegű ráfordítások:
 - Bérköltség: alapbér (elszámolt bruttó összeg), pótlékok, kiegészítő fizetések (pl.: szabadság alatt járó fizetés), prémium, jutalmak
 - Személyi jellegű egyéb kifizetések: pl.: étkezési utalvány, betegszabadság (első 15 napra járó), munkába járással kapcsolatos költségtérítés, végkielégítés.
 - Bérjárulékok: a munkavállalót terhelő járulékok.
- Értékcsökkenés: Az immateriális javak és tárgyi eszközök terv szerinti értékcsökkenésének tárgyévre jutó (legyen akár egyösszegű), költségként elszámolt összege.
- Egyéb ráfordítások: az árbevételhez közvetlenül vagy közvetetten nem kapcsolódó kifizetések és más veszteségjellegű tételek, amelyek a rendszeres tevékenység (üzletmenet) során merülnek fel és nem minősülnek sem a pénzügyi műveletek ráfordításainak:
- Pénzügyi műveletek ráfordításai: a befektetett pénzügyi eszközök árfolyamvesztése, a fizetendő kamatok és kamatjellegű ráfordítások, a pénzügyi műveletek egyéb ráfordításai, a részesedések, az értékpapírok, a bankbetétek értékvesztése.

A Számviteli törvény választási lehetőséget ad a gazdálkodó számára, hogy az eredménykimutatást összköltség eljárás, vagy forgalmi költség eljárás szerint készítsék el. A forgalmi költség eljárásban nem a költségnemek szerinti Anyagjellegű, Személyi jellegű ráfordítások, Értékcsökkenés jelennek meg, hanem az értékesítés közvetlen és közvetett költségei:

- Az értékesítés közvetlen költségei a vállalat által értékesített áruk, vagy szolgáltatások előállításához közvetlenül kapcsolódó költségek. Ezek általában magukban foglalják a nyersanyagokat, a közvetlen munkaerőt és a gyártási kellékeket.
- Értékesítés közvetett költségei azok a költségek, amelyek az eladott termékekhez, illetve szolgáltatásokhoz egyedileg nem kapcsolhatók, viszont olyan kiadások, amelyek támogatják a termelési folyamatot, de nem köthetők közvetlenül egy adott termékhez vagy szolgáltatáshoz. Ezek közé tartoznak az általános költségek, például a gyárbérleti díjak, a rezsiköltségek, a karbantartás, valamint a felügyelők vagy a minőségellenőrző személyzet fizetése.

4.1.2.3. Eredménykimutatás összeállítása

Az eredménykimutatás készítésének legfontosabb feladata, hogy a gazdálkodó kiválassza, hogy Összköltség eljárás, vagy Forgalmi költség eljárás alapján készíti az eredménylevezetést (6. számú táblázat), a döntésének eredményét pedig rögzítse a Számviteli Politikában. A pontos eredménykimutatás elkészítése magában foglalja a bevételek, költségek, ráfordítások kategorizálását. Ez azt jelenti, hogy a főkönyvi kivonatban szereplő 5-ös (vagy 6,7-es), 8-as, 9-es számlaszámok egyenlegeit rögzítjük az eredménykimutatás megfelelő soraiban.

6. táblázat: Összköltség eljárású és Forgalmi költség eljárású eredménykimutatás összehasonlítása

Összköltség típusú eredménykimutatás	Forgalmi költség típusú eredménykimutatás
I. Értékesítés nettó árbevétele (+)	I. Értékesítés nettó árbevétele (+)
II. Aktivált saját teljesítmény értéke (+/-) - saját termelésű készletek állományváltozása (+/-) - saját előállítású eszközök aktivált értéke (+)	II. Értékesítés elszámolt közvetlen költsége (-)
III. Egyéb bevételek (+)	III. Értékesítés bruttó árbevétele (+/-) (I – II)
IV. Anyagjellegű ráfordítások (-)	IV. Értékesítés közvetett költsége (-)
V. Személyi jellegű ráfordítások (-)	V. Egyéb bevételek (+)
VI. Értékcsökkenési leírás (-)	VI. Egyéb ráfordítások (-)
VII. Egyéb ráfordítások (-)	
A. Üzemi, üzleti tevékenység eredménye $A = I +/- II + III - IV - V - VI - VII$	A. Üzemi, üzleti tevékenység eredménye $A = +/- III - IV + V - VI$
B. Pénzügyi műveletek eredménye $B = \text{Pénzügyi műveletek bevétele } 97 - \text{Pénzügyi műveletek ráfordításai } 87$	
C. Adózás előtti eredmény $A = +/- B$	
X. Adófizetési kötelezettség	
D. Adózott eredmény $C - \text{adófizetési kötelezettség}$	
D +/- osztalék és részesedés $F = \text{Mérleg szerinti eredmény}$	

Forrás: Csepreginé-Török (2019), Róth-Lukács-Veit (2023), Takács-Márkus (2024) alapján saját szerkesztés

- Az üzemi (üzleti) tevékenység eredménye kétféle módon állapítható meg:
 - összköltség eljárással: az üzleti évben elszámolt értékesítés nettó árbevételének, az eszközök között állományba vett saját teljesítmények értékének, az egyéb bevételeknek, valamint az üzleti évben elszámolt anyagjellegű ráfordítások, személyi jellegű ráfordítások, értékcsökkenési leírás és egyéb ráfordítások együttes összegének különbözeteként;
 - forgalmi költség eljárással: az üzleti évben elszámolt értékesítés nettó árbevételének és az értékesítés közvetlen költségei, az értékesítés közvetett költségei különbözetének, valamint az egyéb bevételek és az egyéb ráfordítások különbözetének összevont értékeként.
- Az üzemi (üzleti) tevékenységre vonatkozó eredmény-megállapítás két módjának lehet „A” és „B” változata. Ennek megfelelően négyféle eredménykimutatás készíthető, amelyek közül választhat a vállalkozó.
- Amennyiben azonban a vállalkozó az egyik üzleti évben összköltség eljárással, a másik évben forgalmi költség eljárással (illetve ezeken belül az „A” vagy „B” változat szerint), illetve fordítva készíti az eredmény-kimutatást, biztosítani kell, hogy a tárgyév adataival az előző üzleti év adatai összehasonlíthatók legyenek. Egyik eljárásról (változatról) a másikra való áttérésről a kiegészítő mellékletben tájékoztatást kell adni, és az áttérést indokolni kell.
- Az eredménykimutatás tételeinek további tagolása megengedett, amennyiben az egyes tételek további részletezése az eredmény valós értéke kialakulásának megismeréséhez, alátámasztásához ez szükséges. Új tételek is felvehetők, ha azok jogszabály szerinti tartalmát az előírt séma szerinti tételek egyikének a törvény szerinti elnevezése, tartalma sem fedti le.
- A magyar számvitelben az eredménykimutatás strukturált, logikus formátumot követ arab számok, római számok és betűkkel kezdődő sorok kombinációjával a pénzügyi adatok kategorizálására és rendszerezésére.
- Az eredménykimutatás arab számokkal (1, 2, 3 stb.) jelzett sorait a főkönyvi kivonatból lehet kitölteni. Ez azt jelenti, hogy a főkönyvi számlák egyenlegeit a megfelelő eredménykimutatás sorába kell rögzíteni. Például az 541. Bérköltség főkönyvi számla egyenlegét a Eredménykimutatás V. Személyi jellegű ráfordításokban kell szerepeltetni.
- A római számmal kezdődő sork (I, II, III stb.) az eredménykimutatás főbb részeit jelölik, például Nettó bevétel, Üzemi eredmény (III), a kulcsfontosságú eredmény kategóriák elkülönítésére szolgálnak, ezek értékét az arab számmal kezdő sorok összegeként adjuk meg.
- A nagybetűkkel kezdődő sorok (A, B, C stb.) a közbenső eredményeket, például Üzemi eredmény (A), vagy Pénzügyi műveletek eredménye (B). Ezek a részösszegek olyan kulcsfontosságú teljesítményadatokat képviselnek, amelyek összefoglalják a felettük lévő részletes információkat.

4.1.3. Kiegészítő melléklet

A magyar számvitelben a kiegészítő melléklet a pénzügyi beszámolás kötelező részét képezi, amely lényeges részletet ad a pénzügyi kimutatásokban bemutatott számadatok kiegészítéséhez és magyarázatához. A kiegészítő melléklet elkészítésének elsődleges célja az átláthatóság fokozása, és lehetővé tenni az érdekelt felek számára, hogy teljes mértékben megértsék a vállalat vagyoni, pénzügyi és jövedelmi. A kiegészítő mellékletbe azokat a számszerű adatokat és szöveges magyarázatokat kell felvenni, amelyeket a számviteli törvény előír, továbbá mindazokat, amelyek a vállalkozó vagyoni, pénzügyi helyzetének, működése eredményének megbízható és valós bemutatásához a tulajdonosok, a befektetők, a hitelezők számára - a mérlegben, az eredménykimutatásban szereplőkön túlmenően - szükségesek.

Általános jellegű kiegészítések tartalma:

- A gazdálkodó tevékenységének, tevékenységi körének rövid bemutatása, kitérve az üzleti év során bekövetkezett főbb változásokra.
- A számviteli politika általános előírásainak bemutatása:
 - a beszámoló formája,
 - mérleg fordulónapja, mérlegkészítés időpontja,
 - értékelésre vonatkozó előírások,
 - céltartalék képzés alkalmazott területei, módszerei, eljárásai,
 - számviteli alapelvek sajátos érvényesülései.
- A beszámoló összeállításánál alkalmazott értékelési eljárások bemutatása:
 - egyes eszköz és forráscsoportok értékelésére alkalmazott eljárások,
 - bekerülési érték tartalmának a meghatározása,
 - egyedi értékelés elvének sajátos érvényesülése,
 - értékvesztések elszámolása.
- Amortizációs politika:
 - terv szerinti értékcsökkenés elszámolásának alapja,
 - várható hasznos élettartam, maradványérték meghatározásának alapja,
 - értékcsökkenés elszámolásának módszerei,
 - értékcsökkenés elszámolásának gyakorisága,
 - kis értékű tárgyi eszköz, vagyoni értékű jog, szellemi termék értékcsökkenésének egyösszegű elszámolása (50 000 Ft-os határ),
 - tervezett leírás megváltoztatásának alapvető kritériumai,
 - terven felüli értékcsökkenés elszámolásának feltételei, meghatározott módszerei, visszairás feltételei.
- Az értékelési eljárások változásából adódó eltérések összegei, a változásból eredő hatások indoklása.
- Az üzleti év mérleg fordulónapjának megváltoztatása esetén az összehasonlítható bázisadatok bemutatása.
- A gazdálkodó valós vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetének, az eszközök és források összetételének, a saját tőke és kötelezettség tételei alakulásának, a likviditás és a fizetőképesség, valamint a jövedelmezőség alakulásának értékelése.

Mérleghez kapcsolódó specifikus jellegű kiegészítések tartalma:

- Az immateriális javak és tárgyi eszközök:
 - nyitó bruttó értéke, annak növekedései, csökkenései és az átsorolások,
 - halmozott értékcsökkenés nyitó értéke, tárgyévi növekedései, csökkenései és az átsorolások.
- A tárgyévi értékcsökkenési leírás összege mérlegtételek szerinti bontásban:
 - lineáris terv szerinti értékcsökkenési leírás,
 - degresszív terv szerinti értékcsökkenési leírás,
 - teljesítményarányos terv szerinti értékcsökkenési leírás,
 - egyéb módszerű terv szerinti értékcsökkenési leírás.
- A terven felüli értékcsökkenés és a visszaírt terven felüli értékcsökkenés összegei, valamint a jelentős tételek értékelése.
- A környezet védelmét közvetlenül szolgáló tárgyi eszközök:
 - nyitó bruttó értéke, annak növekedései, csökkenései és az átsorolások,
 - halmozott értékcsökkenés nyitó értéke, tárgyévi növekedései, csökkenései és az átsorolások.
- Meghatározó jelentőségű tárgyi eszköz terv szerinti értékcsökkenésének változása esetén az eredményre gyakorolt számszerűsített hatás.
- Az üzleti vagy cégérték 5 évnél hosszabb leírásának indoklása.
- A negatív üzleti vagy cégérték 5 évnél hosszabb leírásának indoklása.
- A befektetett pénzügyi eszközök értékelése kapcsán elszámolt értékvesztés:
 - nyitó értéke, annak növekedései, csökkenései,
 - visszaírt értékvesztés összege,
 - értékvesztés záróértéke legalább mérlegtételek szerinti bontásban,
- Az értékhelyesbítések nyitó értéke, növekedései, csökkenései, záró értéke legalább:
 - vagyoni értékű jogok,
 - szellemi termékek,
 - ingatlanok és ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok,
 - műszaki berendezések, gépek, járművek,
 - egyéb berendezések, felszerelések, járművek,
 - tenyészállatok,
 - tartós tulajdoni részesedést jelentő befektetések bontásban.
- Az értékhelyesbítések esetén be kell mutatni a piaci értéken történő értékelés alkalmazott elveit és módszereit.
- A készletek esetében legalább a mérleg szerinti bontásban az elszámolt értékvesztés nyitó értéke, növekedései, csökkenései, visszaírt értékvesztése, záróértéke.
- Veszélyes hulladékok, környezetre káros anyagok veszélyességi osztályok szerint részletezve.
- A követelések eredeti, nyilvántartásba vételi értéke, az üzleti évben elszámolt, illetve visszaírt, a halmozottan elszámolt értékvesztés összege, legalább mérlegtételek szerinti bontásban.

- A tartósan adott kölcsön kapcsolt vállalkozásban, a követelések kapcsolt vállalkozással szemben mérleg sorokból külön-külön mennyi az anya-, illetve leányvállalattal szembeni követelés.
- Forgóeszközök között kimutatott értékpapírok értékelése kapcsán elszámolt értékvesztés nyitó értéke, növekedései, csökkenései, visszaírt értékvesztése, záróértéke legalább a mérleg tételek szerinti részletezésben.
- Az aktív időbeli elhatárolások és passzív időbeli elhatárolások jelentősebb összegei és azok időbeli alakulása.
- Rt-nél a kibocsátott részvények száma és névértéke részvénytípusonként.
- A saját tőke üzleti éven belüli változása, annak okai.
- A lekötött tartalék jogcímei szerint megbontva.
- A képzett céltartalék, illetve felhasználásának összege jogcímei szerinti részletezésben.
- Kibocsátott átváltoztatható kötvények száma és névértéke.
- A hosszú lejáratú kötelezettségek következő üzleti évben esedékes törlesztő részletei.
- A kötelezettség visszafizetendő összege, ha nagyobb a kapott összegnél.
- Az ellenőrzés során feltárt jelentős összegű hibák eszközökre és forrásokra gyakorolt hatásai évenkénti bontásban.
- A mérlegben szereplő, az előző évvel össze nem hasonlítható adatok tételes megjelölése és indoklása.
- Az új mérleg tételek tartalma, az elkülönítés indokaival.
- Mérlegen kívüli függő és biztos (jövőbeni) kötelezettségvállalások összege fajtankénti részletezésben.
- Hátrasorolt eszközök értéke jogcímei szerint.
- Mérlegen kívüli egyéb tételek.
- Az előírtakon túlmenő, további információk, ha a Szt. előírásainak alkalmazása, a számviteli alapelvek érvényesítése nem elegendő a megbízható és valós összkép a mérlegben történő bemutatásához (indokai, számszerűsített hatásuk).
- A mérleg korábban alkalmazott formája változtatásának indoka.

Eredmény-kimutatáshoz kapcsolódó specifikus jellegű kiegészítések tartalma:

- Az értékesítés nettó árbevétele a létesítő okiratban megjelölt főbb tevékenységenkénti bontásban.
- Az export értékesítés nettó árbevétele földrajzilag elhatárolt piacok szerinti bontásban.
- Az értékesítés nettó árbevételei, az egyéb bevételek és rendkívüli bevételek között kimutatott halasztott bevételekből a kapcsolt vállalkozásokkal szemben elszámolt összegek.
- A forgalmi költség eljárás szerinti eredmény-kimutatást készítő vállalkozónál az aktivált saját teljesítmények értékének részletezése.
- Kutatás és kísérleti fejlesztés tárgyevi költségei.
- Az aktív időbeli elhatárolások és passzív időbeli elhatárolások jelentősebb összegei és azok időbeli alakulása.

- Ellenőrzés során feltárt, jelentős összegű hibák eredményre gyakorolt hatása évenkénti bontásban.
- Az előírtakon túlmenő, további információk, ha a Szt. előírásainak alkalmazása, a számviteli alapelvek érvényesítése nem elegendő a megbízható és valós összképnek az eredmény-kimutatásban történő bemutatásához (indokai, számszerűsített hatásuk).
- Az eredménykimutatás korábban alkalmazott formája változtatásának indoka.
- Az össze nem hasonlítható adatok tételei részletesen és a megjelenésük indoklása.

A tájékoztató jellegű kiegészítések tartalma:

- A társasági adó alapjának meghatározása során figyelembe veendő módosító tételek és azok összegei.
- Minden olyan gazdasági társaság neve, székhelye, saját tőkéje, jegyzett tőkéje, tartalékai, a birtokolt részesedés aránya, a mérleg szerinti eredmény összege, amely a beszámolót készítő gazdálkodó:
 - leányvállalata
 - más vállalkozással közösen vezetett vállalkozása,
 - társult vállalkozása.
- Minden olyan vállalkozó neve és székhelye, amellyel a beszámolót készítő gazdálkodó egyéb részesedési viszonyban áll.
- A Gt tv szerinti ellenőrzött gazdasági társaság kiegészítő mellékletében
 - a jelentős befolyással,
 - többségi irányítást biztosító befolyással,
 - a közvetlen irányítást biztosító befolyással rendelkező tag neve, székhelye, szavazatinak aránya.
- Tételelesen minden olyan Gt neve, székhelye, jegyzett tőkéjének összege, szavazatok aránya, ahol a gazdálkodó a Gt tv szerint:
 - a jelentős befolyással,
 - többségi irányítást biztosító befolyással,
 - a közvetlen irányítást biztosító befolyással rendelkezik.
- A tárgyévben foglalkoztatott munkavállalók:
 - átlagos statisztikai létszáma,
 - bérköltsége,
 - személyi jellegű egyéb kifizetései állománycsoportok szerinti részletezésben,
- Gt-nél a vezető tisztségviselők, az igazgatóság, a felügyelő bizottság tagjainak:
 - tevékenységükért járó járandóság összegei összevontan,
 - folyósított előlegek és kölcsönök összege (összevontan), nevükben vállalt garanciák, kamat, feltételek, a visszafizetett összegek és a visszafizetés feltételei.
- Minden olyan, a gazdálkodó képviselőjére jogosult személynek a neve és lakóhelye, aki az éves beszámolót köteles aláírni.
- Cash-flow kimutatás.

4.1.4. Cash Flow Kimutatás

A kiegészítő mellékletnek tartalmaznia kell a Számviteli törvény 7. számú melléklet szerinti tartalmú cash flow-kimutatást is a következő tagolásban:

I. Működési cash flow

(1–13. sorok)

- 1a. Adózás előtti eredmény +
- 1b. Korrekciók az adózás előtti eredményben +
- 1. Korrigált adózás előtti eredmény (1a+1b) +
- 2. Elszámolt amortizáció +
- 3. Elszámolt értékvesztés és visszaírás +
- 4. Céltartalék képzés és felhasználás különbözete +
- 5. Befektetett eszközök értékesítésének eredménye +
- 6. Szállítói kötelezettség változása +
- 7. Egyéb rövid lejáratú kötelezettség változása +
- 8. Passzív időbeli elhatárolások változása +
- 9. Vevőkövetelés változása +
- 10. Forgóeszközök (vevőkövetelés és pénzeszköz nélkül) változása +
- 11. Aktív időbeli elhatárolások változása +
- 12. Fizetett adó (nyereség után) –
- 13. Fizetett osztalék, részesedés –

II. Befektetési cash flow

(14–18. sorok)

- 14. Befektetett eszközök beszerzése –
- 15. Befektetett eszközök eladása +
- 16. Hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök és elhelyezett bankbetétek törlesztése, megszüntetése, beváltása +
- 17. Hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök és elhelyezett bankbetétek –
- 18. Kapott osztalék, részesedés +

III. Finanszírozási cash flow

(19–26. sorok)

- 19. Részvénykibocsátás, tőkebevonás (tőkeemelés) bevétele +
- 20. Kötvény és hitelviszonyt megtestesítő értékpapír kibocsátásának bevétele +
- 21. Hitel és kölcsön felvétele +
- 22. Véglegesen kapott pénzeszköz +
- 23. Részvénybevonás, tőke kivonás (tőkeleszállítás) –
- 24. Kötvény és hitelviszonyt megtestesítő értékpapír visszafizetése –
- 25. Hitel és kölcsön törlesztése, visszafizetése –
- 26. Véglegesen átadott pénzeszköz –
- V. Pénzeszközök változása (I+II+III. sorok) +
- 27. Devizás pénzeszközök átértékelése +

V. Pénzeszközök mérleg szerinti változása (IV+27. sorok) +

A cash flow-kimutatásban a vállalkozó az előző év és a tárgyév adatait köteles feltüntetni. A cash flow-kimutatás elkészítéséhez nem elegendők a mérleg és az eredménykimutatás adatai. Elkészítésénél abból kell kiindulni, hogy a cash flowkimutatás fő sorai az elnevezéseknek megfelelő pénzeszköz-változásokat tartalmazzák. Ehhez olyan korrekciós tételeket kell alkalmazni, amelyek segítségével – a levezetés alapján mutatkozó – halmozódások kiszűrésre kerülnek. A pénzmozgással nem járó befektetési és finanszírozási tételek korrekciót idéznek elő a működési cash flow-ban. A korrekciókat az érintett mérlegsoroknál korrekciós sor beiktatásával kell végrehajtani. Ha valamely tétel a befektetési cash flow-ba tartozik (mint a kapott osztalék, a tárgyi eszközök eladásának bevétele), akkor azt a tételt a működési cash flow nem tartalmazhatja, annak eredményhatását ki kell szűrni. A véglegesen kapott pénzeszköz a finanszírozási cash flow-ba tartozik, így annak időbelileg elhatárolt összegét a működési cash flow passzív időbeli elhatárolások változása nem tartalmazhatja.

A cash flow-kimutatáshoz kapcsolódóan a kiegészítő mellékletben részletezni kell az:

- 1b. sorban szereplő korrekciókat jogcímenként, továbbá be kell mutatni az eltérések okát azokban az esetekben, ahol a mérlegsorok állományváltozásától eltérő összeg szerepel a 6–11. sorokban. A korrekciós sorokra történő kiemelés akkor szükséges, ha annak összege a számviteli politika szerint jelentős. Korrekciós tételek, amelyeket figyelembe kell venni (a felsorolás nem teljes körű):
- Az „1b. Korrekciók az adózás előtti eredményben” sorban többek között a tulajdoni részesedések után kapott osztalékkal, részesedéssel, az apportba átadott eszközökön elért eredménnyel, a fejlesztési céllal véglegesen kapott, illetve véglegesen átadott pénzeszközökkel, az eszközhöz kapcsolódó elengedett kötelezettségekkel kell az adózás előtti eredményt korrigálni.
- A „3. Elszámolt értékvesztés és visszaírás” sorban az adott időszakban elszámolt értékvesztéseket, terven felüli értékcsökkenéseket pozitív előjellel, azok visszaírását negatív előjellel kell figyelembe venni. Itt kell szerepeltetni azokat a ráfordításokat is (készletek hiánya, többlete, káreseménye, behajthatatlan követelések elszámolása, stb.), amelyek nem minősülnek értékvesztésnek, de jelentősen eltérítik a számviteli eredményt a pénzmozgástól.
- A „4. Céltartalék képzés és felhasználás különbözete” soron az adott időszaki céltartalék képzés többletét pozitív előjellel, a céltartalék felhasználás többletét negatív előjellel kell figyelembe venni.
- Az „5. Befektetett eszközök értékesítésének eredménye” sorban a befektetett eszközök eladási ára (kamatozó értékpapír esetén a felhalmozott kamattal csökkentett eladási ára) és könyv szerinti értéke közötti nyereséget negatív előjellel, a veszteséget pedig pozitív előjellel kell figyelembe venni.
- A „7. Egyéb rövid lejáratú kötelezettség változása” sorban a váltótartozások és az egyéb rövid lejáratú kötelezettségek állománynövekedését pozitív előjellel, állománycsökkenését negatív előjellel kell figyelembe venni. A megfizetett eredményt terhelő adó és az eredménykimutatás szerinti adókötelezettség különbözetét is ezen a soron kell ellenkező előjellel korrigálni.

- A „9. Vevőkövetelés változása” sorban a Követelések áruszállításból és szolgáltatásból (vevők) állománynövekedését negatív előjellel, állománycsökkenését pozitív előjellel, illetve a Vevőktől kapott előlegek állománynövekedését pozitív előjellel, állománycsökkenését negatív előjellel kell figyelembe venni. A „3. Elszámolt értékvesztés és visszairás” sorban szereplő állományváltozásokat itt nem szabad figyelembe venni.
- Az egyéb sorokon kimutatott eszköz állományváltozásokat (a befektetési cash flow-val, a finanszírozási cash flow-val kapcsolatos tételek kivételével) növekedés esetén negatív előjellel, csökkenés esetén pozitív előjellel kell figyelembe venni, a forrás állományváltozásokat (a befektetési cash flow-val, a finanszírozási cash flow-val kapcsolatos tételek kivételével) pedig növekedés esetén pozitív előjellel, csökkenés esetén negatív előjellel kell beállítani.
- A „13. Fizetett osztalék, részesedés” sorban az adott időszakban fizetett osztalék, részesedés és a kamatozó részvények után fizetett kamat összegét kell kimutatni. Az osztalékfizetési kötelezettség állományváltozásával azt a cash flow-kimutatás sort kell korrigálni (növekedés esetén negatív előjellel, csökkenés esetén pozitív előjellel), amely az ilyen jellegű kötelezettséget tartalmazza.
- A „14. Befektetett eszközök beszerzése” sorban az adott időszakban beszerzett befektetett eszközök pénzügyileg rendezett beszerzési értékét kell kimutatni. Az ezzel kapcsolatos kötelezettségeket a szállítók korrekciójával kell kiszűrni.
- A „15. Befektetett eszközök eladása” sorban az adott időszakban eladott befektetett eszközök eladási árának pénzügyileg is rendezett értékét kell kimutatni, a kamatozó értékpapírok esetében az eladási árban lévő – felhalmozott – kamattal csökkentett összegben. Itt kell továbbá kimutatni a befektetett eszközök közé tartozó, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok beváltása miatt kapott, ténylegesen befolyt névérték összegét. Az ezzel kapcsolatos követeléseket a vevők, illetve az egyéb követelések korrekciójával kell kiszűrni.
- A „16. Hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök és elhelyezett bankbetétek törlesztése, megszüntetése, beváltása” soron a hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök, illetve elhelyezett bankbetétek adott időszakban való törlesztéséből, illetve beváltásából, megszüntetéséből befolyt pénzüsszeget kell kimutatni.
- A „17. Hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök és elhelyezett bankbetétek” soron az adott időszakban hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök és elhelyezett bankbetétek összegét kell kimutatni.
- A „19. Részvénykibocsátás, tőkebevonás (tőkeemelés) bevétele” soron az adott időszakban jegyzett tőkeemelésből ténylegesen befolyt pénzüsszeget kell kimutatni.
- A „20. Kötvény és hitelviszonyt megtestesítő értékpapír kibocsátásának bevétele” soron az adott időszakban rövid és hosszú lejáratú kötvények és más hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok kibocsátásából származó, befolyt pénzüsszeget kell kimutatni.
- A „21. Hitel és kölcsön felvétele” soron az adott időszakban felvett hitelből és igénybe vett kölcsönből befolyt pénzüsszeget kell kimutatni.
- A „22. Végrelegesen kapott pénzeszköz” soron az adott időszakban jogszabály alapján, a tőke-, illetve eredménytartalék javára végrelegesen vagy az eredmény javára fejlesztési célból kapott (befolyt) pénzüsszeget kell kimutatni.

- A „23. Részvénybevonás, tőke kivonás (tőkeleszállítás)” soron az adott időszakban jegyzett tőke leszállítás miatt a tulajdonosok részére kifizetett pénzüsszeget kell kimutatni, valamint a bevont saját részvény, üzletrész visszavásárlási (nyilvántartás szerinti) értékét a visszavásárlás üzleti évében. A korábbi üzleti években visszavásárolt és a tárgyévben bevont saját részvény, üzletrész könyv szerinti értékével a „10. Forgóeszközök (vevőkövetelés és pénzeszköz nélkül) változása” sort kell negatív irányban korrigálni.
- A „24. Kötvény és hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok visszafizetése” soron a kibocsátott kötvények és más hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok adott időszakban beváltott, törlesztett összegét kell kimutatni.
- A „25. Hitel és kölcsön törlesztése, visszafizetése” soron az igénybe vett hitel, kölcsön adott időszakban törlesztett összegét kell kimutatni.
- A „26. Véglegesen átadott pénzeszközök” soron az adott időszakban, jogszabály alapján, a tőke-, illetve eredménytartalék vagy az eredmény terhére véglegesen átadott pénzeszközöket kell kimutatni.
- További korrekciós tételeket keletkeztető gazdasági események:
 - A forgóeszközök között elszámolt és a „3. Elszámolt értékvesztés és visszairás” sorban kiemelt értékvesztések, illetve azok visszairása korrekciót idéznek elő a kapcsolódó forgóeszköz sorokon ellenkező előjellel. Azok a pénzümozgással nem járó további jelentős ráfordítások, amelyek kiemelésre kerültek ezen a soron, ugyancsak korrekciót idéznek elő a kapcsolódó cash flow sorokon.
 - Apportba adáskor a kivezetett forgóeszköz könyv szerinti értéke és a kapott részesedés értéke negatív előjellel a megfelelő mérleg sorok tartalmából kiszűrendő.
 - Apport behozatalkor kiszűrendő a forgóeszköz állományba vételi értéke, valamint a jegyzett tőke, tőketartalék növekedése negatív előjellel.
 - Befektetett eszközök átsorolása a forgóeszközök közé, illetve a forgóeszközök átsorolása a befektetett eszközök közé nem jár pénzümozgással, ezért ellenkező előjellel korrigálni kell a kapcsolódó cash flow sorokat a működés területén.
 - A saját előállítású befektetett eszközöket a befektetési cash flow-ban kell kimutatni olyan mértékben, amilyen mértékben a pénzügyi rendezettség megvalósult.
 - A pénzeszközök év végi devizás átértékelése nem minősül pénzümozgásnak, ezért annak hatását a cash flow-kimutatásban külön tételként, a „27. Devizás pénzeszközök átértékelése” sorban indokolt bemutatni.
 - A fordulónapi eredményhatású devizás tételek átértékelését a befektetett eszközöknél és a hosszú lejáratú kötelezettségeknél ki kell szűrni. (Nem realizált árfolyamkülönbségek a befektetési és a finanszírozási cash flow-ban nem mutathatók ki.)
 - A mérlegben bekerülési értéként figyelembe vett időarányos (ki nem fizetett) kamatok, biztosítási díjak a befektetési cash flow-ban nem szerepelhetnek, azt az egyéb rövid lejáratú kötelezettségekkel szemben ki kell szűrni.

- Az összevont (konszolidált) éves beszámoló kiegészítő mellékletének részét képező cash flow-kimutatást a jelen melléklet szerinti szerkezetben is el lehet készíteni a konszolidált éves beszámoló mérlege és eredménykimutatása adatainak felhasználásával. A konszolidációs különbözeteket, illetve azok állományváltozását a cash flow-kimutatás azon sorainál kell figyelembe venni, amelyekben szereplő tételhez az összevont (konszolidált) beszámolóba tartoznak.
- A 14–26. sorokban kizárólag azokkal a vállalkozásokkal szembeni gazdasági eseményekből eredő adatokat kell feltüntetni, amely vállalkozások nem tartoznak a konszolidálásba bevont vállalkozások közé.
- Valós értéken történő értékelés alkalmazása esetén további korrekciós tételeket kell figyelembe venni a valós értéken történő értékelés eredményt érintő hatásainak kiszűrésére.

A kiegészítő melléklet részeként elkészített Cash Flow kimutatás döntő szerepet játszik annak bemutatásában, hogyan termel és használ fel egy vállalat készpénzt egy adott időszakban. Az eredménykimutatástól eltérően, amely a nyereségességre összpontosít, a cash flow kimutatás kiemeli a tényleges pénzbeáramlásokat és pénzkiráramlásokat, értékes betekintést nyújtva a vállalat likviditásába, pénzügyi rugalmasságába és fenntarthatóságába. Működési Cash Flow a vállalat fő üzleti tevékenységei során keletkezett vagy felhasznált készpénzt mutatja be, mint például a vevői kifizetések, a szállítói kifizetések, a bérek és az adók. Megmutatja, hogy a vállalkozás elegendő készpénzt tud-e előteremteni a napi működéséből ahhoz, hogy fenntartsa magát anélkül, hogy külső finanszírozásra támaszkodna. A Befektetési Cash Flow a hosszú távú eszközök, például ingatlanok, berendezések vagy befektetések beszerzésével vagy eladásával kapcsolatos cash flow-kat rögzíti. A negatív cash flow itt jellemzően a jövőbeli növekedést szolgáló befektetéseket jelzi, míg a pozitív cash flow eszközeladásokból származhat. A Finanszírozási Cash Flow a finanszírozási tevékenységekkel kapcsolatos készpénzmozgásokat tartalmazza, mint például a hitelek kibocsátása vagy törlesztése, az osztalékfizetés vagy a részvények kibocsátása. A pozitív finanszírozási cash flow forrásbevonást, míg a negatív áramlás adósság-visszafizetést vagy részvényesek kifizetését jelzi. A mérlegben szereplő pénzeszközök változása, a kimutatás utolsó sora a pénzeszközök és pénzeszköz-egyenértékesek nettó változását mutatja a beszámolási időszak során. Ez a változás összeegyezteti a mérleg nyitó és záró pénzgyenlegét, világos képet adva arról, hogy a társaság likviditási helyzete javult, vagy romlott. A pozitív változás a rendelkezésre álló készpénz növekedését tükrözi, míg a negatív változás csökkenést jelez, ami befektetésekből, adósságtörlesztésből vagy egyéb kiadásokból eredhet. A Cash Flow kimutatás kritikus szerepet játszik a vállalati értékteremtésben azáltal, hogy bemutatja, hogy egy vállalat milyen hatékonyan kezeli készpénzét a működésének fenntartása és bővítése, a jövőbeli lehetőségekbe való befektetés és a pénzügyi kötelezettségek teljesítése érdekében. A jövedelmezőségi mutatóktól eltérően, amelyeket nem készpénzes tételek (pl. amortizáció) befolyásolhatnak, a cash flow valós idejű képet ad a pénzügyi helyzetről, segít felmérni a vállalat értékteremtő képességét. A pozitív működési cash flow a vállalat pénzteremtő képességét, míg Pénzeszközök mérleg szerinti változása mutatja a pénztermelő képességét, amely biztosítja a jövőbeni növekedési képességnek.

4.1.5. Üzleti jelentés

Az üzleti jelentés a magyar számviteli szabályok szerint nem része a nyilvános éves beszámolónak, a tulajdonosok, Felügyelő Bizottsági tagok, könyvvizsgálók, hitelezők és pénzügyi intézetek számára készített olyan jelentés, amely a pénzügyi eredményeket az operatív és stratégiai tevékenységekkel összefüggésben mutatják be. A Felügyelő Bizottság tagjai és a könyvvizsgálók például az üzleti jelentést a pénzügyi kimutatásokkal való összhang ellenőrzésére használják, és felméri, hogy a közzétett kockázatok és előrejelzések tükrözik-e a vállalat pénzügyi valóságát. Az üzleti jelentés biztosítja az átláthatóságot a pénzügyi teljesítmény és a jövőbeli célok között, elősegítve a hosszú távú értékteremtést. Az üzleti jelentés tartalmáért és pontosságáért az ügyvezető igazgató és pénzügyi igazgató viseli a végső felelősséget. Az üzleti jelentés a gazdálkodó pénzügyi kimutatásainak adatain alapul, beleértve a mérleget, az eredménykimutatást és a cash flow kimutatást. Tartalmazza továbbá a belső részlegektől származó minőségi információkat (pl. kockázatértékelések, működési teljesítmény és stratégiai kilátások), valamint adott esetben külső piaci adatokat (pl. iparági trendek vagy makrogazdasági feltételek), termékellátási és technológiai változásokat, az innovációs tevékenységet, jövőbeli terveket. Az üzleti jelentés célja, hogy az éves beszámoló adatainak értékelésével úgy mutassa be a vállalkozó vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetét, az üzletmenetet, hogy ezekről – a múltbeli tény- és a várható jövőbeni adatok alapján – a tényleges körülményeknek megfelelő képet adjon.

- Az üzleti jelentésben ki kell térni:
 - a mérleg fordulónapja után bekövetkezett lényeges eseményekre, különösen jelentős folyamatokra;
 - a várható fejlődésre (a gazdasági környezet ismert és várható fejlődése, a belső döntések várható hatása függvényében);
 - a visszavásárolt saját részvények, saját üzletrészek megszerzésére vonatkozó adatokra;
 - a kutatás és a kísérleti fejlesztés területére;
 - a telephelyek bemutatására.
- Az üzleti jelentésben külön be kell mutatni:
 - a környezetvédelemnek a vállalkozó pénzügyi helyzetét meghatározó, befolyásoló szerepét, a vállalkozó környezetvédelemmel kapcsolatos felelősségét;
 - a környezetvédelem területén történt és várható fejlesztéseket, az ezzel összefüggő támogatásokat;
 - a környezetvédelem eszközei tekintetében a vállalkozó által alkalmazott politikát;
 - a környezetvédelmi intézkedések bevezetését, a munkák állását.
- Az üzleti jelentést magyarul kell elkészíteni, és a hely és a kelet feltüntetésével a vállalkozó képviseletére jogosult személy köteles aláírni.

4.2. Számviteli ismeretek – Tesztkérdések

4.2.1. Feleletválasztós kérdések – helyes válasz/válaszok aláhúzása

- Az üzleti év időtartama
 - a.) a gazdálkodó számviteli politikájában szabadon meghatározott időtartam,
 - a.) a Pénzügyminisztérium honlapján közzétett időtartam,
 - c.) általában 12 naptári hónap (megegyezik a naptári évvel),
 - d.) minden esetben megegyezik a naptári évvel.
- A letétbe helyezés napja a kettős könyvvitelt vezető, cégjegyzékbe bejegyzett vállalkozónál, aki éves beszámolót, vagy egyszerűsített éves beszámolót készít (és nem tőzsdén jegyzett):
 - a.) az adott üzleti év mérlegfordulónapjától számított 4 hónap,
 - b.) az adott üzleti év mérlegfordulónapjától számított 5 hónap,
 - c.) az adott üzleti év mérlegfordulónapjától számított 6 hónap,
 - d.) a gazdálkodó által meghatározott időpont.
- Az éves beszámoló részei
 - a.) mérleg, eredménykimutatás
 - b.) mérleg, eredménykimutatás, kiegészítő melléklet
 - c.) mérleg, eredménykimutatás, üzleti jelentés
 - d.) mérleg, eredménykimutatás, kiegészítő melléklet, üzleti jelentés
- A számviteli politika keretében kötelezően elkészítendő szabályzatok:
 - a.) az eszközök és források leltárkészítési és leltározási szabályzata, az eszközök és források értékelési szabályzata, az önköltségszámítás belső rendjére vonatkozó szabályzat, a pénzkezelési szabályzat.
 - b.) munka- és tűzvédelmi szabályzat, az eszközök és források értékelési szabályzata, az iratkezelési szabályzat, a pénzkezelési szabályzat
 - c.) a szervezeti és működési szabályzat, az eszközök és források értékelési szabályzata, az önköltségszámítás belső rendjére vonatkozó szabályzat, a pénzkezelési szabályzat
 - d.) minőségügyi szabályzat.
- A számviteli törvény célja meghatározni a hatálya alá tartozók
 - a.) számlakészítési és számlaadási kötelezettségét,
 - b.) beszámolási és könyvvezetési kötelezettségét,
 - c.) nyilvánosságra hozatalra, közzétételre és a könyvvizsgálatra vonatkozó követelményeit,
 - d.) társasági adófizetési kötelezettségét.

- Számviteli törvény szerinti Gazdálkodó
 - a.) vállalkozó, egyéb szervezet, államháztartás szervezetei,
 - b.) egyéni vállalkozó,
 - c.) a Magyar Nemzeti Bank
 - d.) polgári jogi társaság, építőközösség, külföldi székhelyű vállalat magyarországi telephelye.

- A beszámoló formáját meghatározó feltételek
 - a.) társasági forma, a társaság székhelye
 - b.) az éves nettó árbevétel nagysága 4000 mFT
 - c.) a mérleg főösszege 2000 mFT
 - d.) a foglalkoztatottak létszáma 50 fő

4.2.2. Feleletválasztós kérdések – helyes válasz megadása

- Számviteli törvény hatálya:

Ez a törvény meghatározza a hatálya alá tartozók beszámolási és könyvvezetési kötelezettségét, a beszámoló összeállítását, a fenntarthatósági jelentés elkészítését, a könyvek vezetése során érvényesítendő elveket, az azokra épített szabályokat, valamint a nyilvánosságra hozatalra, a közzétételre és a könyvvizsgálatra vonatkozó követelményeket. A számviteli törvény hatálya kiterjed a gazdálkodóra, ide tartozik a vállalkozó, az államháztartás szervezetei, az egyéb szervezet, a Magyar Nemzeti Bank, továbbá az általuk, illetve a természetes személy által alapított egészségügyi, szociális, kulturális és oktatási intézmény.

- Sorolja fel a számviteli információs rendszer felépítését
 - Pénzügyi beszámoló
 - Főkönyvi kimutatás
 - Analitikus kimutatás
 - Számviteli bizonylat

- Adja meg a legfontosabb számviteli időpontokat
 - Mérlegfordulónap: üzleti év utolsó napja, általában december 31
 - Letétbehelyezés időpontja: mérlegfordulónapot követő 5 hónap
 - Üzleti év időtartama: általában naptári év, 12 két hónap
 - Mérlegkészítés időpontja: a mérlegfordulónap és a letétbehelyezés közötti időpont, amelyet a vállalat vezetése meghatároz a számviteli politikában

- Melyik eredmény jellegű számlaosztályban található a következő számlák?

○ Anyagköltség	51
○ Biztosító kártérítése	96
○ Értékesített áruk árbevétele	91-92
○ Tárgyi eszközök értékcsökkenése	57
○ Tárgyi eszköz rendkívüli értékcsökkenése	86
○ Bérköltség	54
○ Pénzügyi műveletek ráfordítása	87

4.2.3. Feleletválasztós kérdések – helyes válasz megadása „X” beírásával a helyes mezőbe!

Sorszám	Vagyoni elem	Immateriális javak	Tárgyi eszköz	Befektetett pénzügyi eszközök	Készlet	Követelés	Értékpapír	Pénzeszköz	Saját tőke	Hosszú lejáratú kötelezettségek	Rövid lejáratú kötelezettségek
1.	Munkavállalók számára éves bónusz kifizetés utalása bankkivonat alapján							X			X
2.	Gyártósor beszerzés		X								X
3.	Beszerező részére előleg kifizetése pénztárból					X		X			
4.	Kapott likviditási hitelek bankkivonat alapján							X			X
5.	Alapanyag vásárlás átutalásos számlával				X						X
6.	Gyártócsarnok beszerzéséhez kapott hitel							X		X	
7.	Bérszámfejtő szoftver vásárlása	X									X
8.	Államkötvény vásárlása bankon keresztül			X				X			

Megnevezés	Bevétel	Költség	Ráfordítás
Kapott kötbér	X		
Ingyenesen átadott teher gépjármű			X
Értékesített számítógépek	X		
Felhasznált alapanyag a termeléshez		X	
Dolgozók bruttó bére		X	
Kibocsátott kötvény után fizetett kamat			X
Irodaépület értékcsökkenése		X	
Beázott, használhatatlanná vált raktár nyilvántartási értéke			X
Műszaki tanácsadás partnercég számára	X		

Az alábbi táblázat a Márvány Kft mérleg főbb sorait tartalmazza, adatok mFt-ban!

A hiányzó sorokat pótolja!

Eszközök		Források	
Befektetett eszközök	75 050	Saját tőke	35 000
Forgó eszközök	44 450	Céltartalékok	5 000
Aktív időbeli elhatárolások	1 080	Kötelezettségek	68 580
		Passzív időbeli elhatárolások	12 000
Eszközök Összesen	120 580	Források Összesen	120 580

4.2.4. Eredménykimutatás összeállítása

A vállalkozás bevételei, költségei, ráfordításai a főkönyvi kivonat alapján a tárgyévben az alábbiak. A példában most eltekintünk az előző év adatainak bemutatásáértől. Adatok eFt-ban találhatóak.

Készítse el az eredménykimutatást összköltség eljárással és forgalmi költség eljárással!

	E Ft
Naptári évben elszámolt költségek:	
anyagköltség	180.000
igénybe vett szolgáltatások értéke	45.000
egyéb szolgáltatások költségei	12.000
béreköltség	180.000
szociális hozzájárulás	23.400
értékcsökkenési leírás	12.500
Aktivált saját teljesítmények:	
saját termelésű készletek állományváltozása	1.260
saját előállítású eszközök aktivált értéke	2.610
Értékesítés költségei:	
értékesítés közvetlen költségei	287.270
értékesítés közvetett költségei	161.760
Egyéb ráfordítások	40.000
Belföldi értékesítés nettó árbevétele	450.000
Export értékesítés nettó árbevétele	150.000
Egyéb bevételek	40.000

Sor- szám	A tétel megnevezése	Előző év	Előző év(ek) módosítása	Tárgy- év
a	b	c	d	e
01.	Belföldi értékesítés nettó árbevétele			450.000
02.	Exportértékesítés nettó árbevétele			150.000
I.	Értékesítés nettó árbevétele (01+02)			600.000
03.	Saját termelésű készletek állományváltozása			1.260
04.	Saját előállítású eszközök aktivált értéke			2.610
II.	Aktivált saját teljesítmények értéke (±03+04)			3.870
III.	Egyéb bevételek			40.000
05.	Anyagköltség			180.000
06.	Igénybe vett szolgáltatások értéke			45.000
07.	Egyéb szolgáltatások értéke			12.000
IV.	Anyagjellegű ráfordítások (05+06+07+08+09)			237.000
10.	Béreköltség			180.000
11.	Személyi jellegű egyéb kifizetések			0
12.	Bérfelrakások			23.400
V.	Személyi jellegű ráfordítások (10+11+12)			203.400
VI.	Értékcsökkenési leírás			12.500
VII.	Egyéb ráfordítások			40.000
A.	ÜZEMI (ÜZLETI) TEVÉKENYSÉG ERED- MÉNYE (I±II+III-IV-V-VI-VII)			150.970

Sor- szám	A tétel megnevezése	Előző év	Előző év(ek) módosítása	Tárgy- év
a	b	c	d	e
01.	Belföldi értékesítés nettó árbevétele			450.000
02.	Exportértékesítés nettó árbevétele			150.000
I.	Értékesítés nettó árbevétele (01+02)			600.000
03.	Értékesítés elszámolt közvetlen önköltsége			
04.	Eladott áruk beszerzési értéke			
05.	Eladott (közvetített) szolgáltatások értéke			
II.	Értékesítés közvetlen költségei (03+04+05)			287.270
III.	Értékesítés bruttó eredménye (I–II)			
06.	Értékesítési, forgalmazási költségek			
07.	Igazgatási költségek			
08.	Egyéb általános költségek			
IV.	Értékesítés közvetett költségei (06+07+08)			161.760
V.	Egyéb bevételek			40.000
VI.	Egyéb ráfordítások			40.000
A.	ÜZEMI (ÜZLETI) TEVÉKENYSÉG EREDMÉNYE (±III–IV+V–VI)			150.970

4.2.5. Értékcsökkenés számítása

Vállalkozásunk egyik műszaki gépének bruttó értéke 24.000 eFt, maradványérték nem jelentős, ezért 0 eFt. Állapítsa meg a következő táblázat szerint az évenkénti értékcsökkenés mértékét lineáris évek, ha az aktiválás 2021. május 1-jén történt, és a vállalkozás havi értékcsökkenés-elszámolást alkalmaz. Leírasi idő 4 év.

Évek	Bruttó érték	Tárgyévi értékcsökkenés	Halmozott értékcsökkenés	Nettó érték
2021	24.000.000	4.000.000	4.000.000	20.000.000
2022	24.000.000	6.000.000	10.000.000	14.000.000
2023	24.000.000	6.000.000	16.000.000	8.000.000
2024	24.000.000	6.000.000	22.000.000	2.000.000
2025	24.000.000	2.000.000	24.000.000	0

4.2.6. Gazdasági események rögzítése főkönyvi számlákon a kettős feljegyzés elve szerint

4.2.6.1. Bérleti díj aktív időbeli elhatárolása

Az „Likviditás Kft” tárgyév októberben kiszámlázta a következő 12 hónapra vonatkozó iroda bérleti díját a Kontír Könyvelő Kft. felé. A könyvelő iroda üzleti éve megegyezik a naptári évvel. A számla tartalmazza a tárgyév utolsó három és a következő üzleti év kilenc havi bérleti díját. Az éves bérleti díj a számla alapján 5.400.000 Ft + 1.458.000 Ft áfa. Könyvelje a fenti információk (számla) alapján tárgyévi és a tárgyévet követő évi gazdasági eseményeket a Kontír Könyvelő Kft főkönyvi könyvelésében!

Tárgyévi könyvelés

1.) T522-K454	t. évi bérleti díj	1.350.000 Ft
2.) T391-K454	k. évi bérleti díj	4.050.000 Ft
3.) T466-K454	fizetendő áfa	1.458.000 Ft

Tárgyévet követő üzleti év könyvelés

1.) T522-K391	k. évi bérleti díj	4.050.000 Ft
---------------	--------------------	--------------

4.2.6.2. Céltartalék képzés

Az Ózon Kft egy érvényes szerződéséből adódóan tárgyévben várhatóan 300.000 Ft kötbérfizetési kötelezettsége származik a következő gazdasági évben. Könyvelje a fenti információk a céltartalékot a Klíma Kft főkönyvi könyvelésében!

T86-K421	Céltartalék	300.000 Ft
----------	-------------	------------

4.2.6.3. Ingatlan beszerzés

Az Ózon Kft tárgyév október 1-jével 110.000.000 Ft + 29.700.000 Ft áfáért ingatlant vásárolt raktározási céllal. A vállalkozás október 1-ével az ingatlant üzembehelyezési jegyzőkönyvvel használatba vette a számlán szereplő értékben, és az eszközök között lekönyvelte. Könyvelje a fenti információk (számla) alapján az ingatlanbeszerzést az Ózon Kft főkönyvi könyvelésében!

T161-K454	Ingatlan vásárlása	110.000.000 Ft
T466-K454	Ingatlan vásárlás áfa	29.700.000 Ft
T123-K161	Ingatlan aktiválása	110.000.000 Ft

4.2.6.4. Hitelkamat passzív időbeli elhatárolása

Az Ózon KFT 10 hónapos, rövidlejáratú hitelt vett fel a bankjától 10.000.000 Ft összegben, a hitel folyósítás megérkezett a vállalkozás bankszámlájára október 1-én, a hitel éves kamata 12 %, amelyet a lejáratkor a hitel egyösszegű visszafizetésével együtt kell a bank számára megfizetni. Könyvelje a fenti információk alapján a tárgyévi gazdasági eseményt az Ózon Kft főkönyvi könyvelésében!

T384-K452	Rövidlejáratú hitel folyósítása	10.000.000 Ft
T873-K481	Hitel kamat tárgyévi elhatárolása (10.000.000 * 12%/10 hó * 3 hó)	360.000 Ft

4.2.6.5. Kisértékű tárgyi eszköz beszerzése – aktiválással

A Mano Kft 20X1. október 8-án irodai széket vásárolt az ügyvezető igazgató részére 150.000 Ft + 27 % áfa értékben. A vállalkozás a széket aktiválja a tárgyi eszközök között, és elszámolja az egyösszegű értékcsökkenést. Könyvelje a fenti információk a kisértékű tárgyi eszköz beszerzését a Mano Kft főkönyvi könyvelésében!

T161-K454	Irodai asztal beszerzés	150.000 Ft
T466-K454	Áfa	40.500 Ft
T143-K161	Irodai asztal aktiválás	150.000 Ft
T572-K143	Értékcsökkenés	150.000 Ft

4.2.6.6. Kisértékű tárgyi eszköz beszerzése – azonnali leírás

A Hidrobau Kft 20X1. szeptember 15-én irodai asztalt vásárolt 150.000 Ft + 27 % áfa értékben. A vállalkozás a rendeltetészerű használatbavétellel egyidőben a beruházási számlával szemben elszámolják az értékcsökkenést. Könyvelje a fenti információk a kisértékű tárgyi eszköz beszerzését a Görbe Kft főkönyvi könyvelésében!

T161-K454	Irodai asztal	150.000 Ft
T466-K454	Áfa	40.500 Ft
T572-K161	Értékcsökkenés	150.000 Ft

4.2.6.7. Gazdasági események könyvelése (ÁFA tartalom figyelmen kívül hagyásával)

Gazdasági esemény	Kontír Kód
Bruttó munkabér	T541-K471
Munkabér utalása bankkivonat alapján	T471-K384
Szállítási költség számla	T521-K454
Vagyonbiztosítás díjbekérő alapján	T533-K454
Termékértékesítés belföldi vevőnek	T311-K911
Raktár bérleti díja	T522-K454
Anyagok vásárlása készletezés céljából	T211-K454
Leselejtezett számítógépek értékesítése	T311-K961
Karbantartási számla kifizetése pénztárból	T523-K381
Hosszúlejáratú hitel megérkezett a bankba	T384-K441
Vízdíj kiegyenlítése pénztárból	T511-K381
Behajthatatlan követelés leírása	T861-K311
Bankszámlán jóvárt banki kamat	T384-K974
Iparüzési adó fizetési kötelezettség	T867-K469
Szociális hozzájárulás előírása	T561-K463
Munkabér előleg utalása	T361-K383
Szociális hozzájárulás utalása	T463-K384
Államkötvény banki kiegyenlítése	T181-K384
Jegyzett, de még be nem fizetett tőke	T331-K411
Épület érték helyesbítése	T127-K417
Átértékelés árfolyamvesztesége	T876-K384
Készletre vásárolt anyag visszaküldése	T454-K211
Alapításkor átvett apport	T1-3-K479
Vevő értékvesztés	T866-K315

V. A vállalati teljesítményértékelés pénzügyi kontextusai

A vállalati teljesítményértékelés egy szisztematikus folyamat a szervezet eredményeinek, működési hatékonyságának és a stratégiai célok felé tett előrehaladásának felmérésére. Ez az értékelés szolgál alapul a vezetői döntéshozatalhoz, a teljesítmény javításához és a stratégiai összehangoláshoz, a teljesítményeredmények mögött meghúzódó tényezők megértésére és a jövőbeli fejlesztések iránymutatására összpontosít. A teljesítményértékelés a vállalat üzleti működésének értelmezése, okozati összefüggés-elemzése és gyakorlati visszajelzése révén biztosítja a fenntartható növekedést és a versenyelőny elérését. A teljesítményértékelés magában foglalja, de nem kizárólagosan, a teljesítménymérés kvantitatív és kvalitatív módszereit. A kvantitatív teljesítménymérés teljesítménymutatók összegyűjtésével, nyomon követésével és elemzésével foglalkozik és célja, hogy mérhető adatok segítségével fontos ismereteket nyújtson a pénzügyi teljesítményről. A teljesítménymérés kvantitatív megközelítése olyan teljesítményelemek vizsgálata, amelyek hatással vannak a vállalat működésére, de mérése és számszerűsítése nehézségekbe ütközi.

Vállalati teljesítményértékelés főbb területei:

- Pénzügyi beszámolók hagyományos, statikus elemzése
- Teljesítménymérés: célkitűzés és mutatók kiválasztása, adatgyűjtés és adatfeldolgozás.
- Adatok értékelése és elemzése.
- Összehasonlítás iparági benchmarkokkal és versenytársakkal.
- Jelentés készítés és visszacsatolás.
- Teljesítményjavító intézkedések és akciótervek.
- Előrejelzés és prediktív elemzés.
- Kockázatértékelés és kockázatkezelés.

A teljesítménymérés egy komplex folyamat, amely az adatok gyűjtésétől és elemzésétől kezdve az értékelésen, összehasonlításon, visszacsatoláson és fejlesztési terveken keresztül az előrejelzésig terjed. Mindezek együttesen biztosítják, hogy a vállalatok ne csak a múltbeli teljesítményüket ismerjék, hanem proaktívan javítani tudják a jövőbeli eredményeiket. A vállalati teljesítménymérés pénzügyi összefüggései a különféle pénzügyi dimenziókra és perspektívákra utal, amelyek befolyásolják, hogy a vállalatok hogyan értékelik és értelmezik teljesítményüket. Magában foglalja a kulcsfontosságú pénzügyi mutatók például a jövedelmezőség, a likviditás, a fizetőképesség és a hatékonyság értékelését, amelyek betekintést nyújtanak a vállalat pénzügyi helyzetébe és működési sikerébe. Ez a kontextus hangsúlyozza a pénzügyi teljesítmény és a működési eredmények közötti kapcsolatot. A teljesítménymérés pénzügyi keretbe helyezésével a vállalatok napi tevékenységüket szélesebb pénzügyi célokhoz köthetik, biztosítva a stratégiai összehangolást. Arra is rávilágít, hogy a belső tevékenységek, mint például az ellátási lánc menedzsmentje, a termékinnováció és az értékesítés növekedése hogyan alakulnak át mérhető pénzügyi eredményekké.

5.1. A vállalati teljesítményértékelés információs bázisai

A vállalati teljesítményértékelés információs alapot adnak a vállalat sikerének megértéséhez, méréséhez és javításához. Megbízható információk hiányában a döntéshozók nem rendelkeznek a szükséges eszközökkel annak értékelésére, hogy stratégiáik eredményesek-e, illetve megvalósulnak-e a működési és pénzügyi céljaik. A pénzügyi kimutatásokból nyert információk a mennyiségi adatokra összpontosítanak, amelyek tükrözik a vállalat jövedelmezőségét, likviditását, fizetőképességét és pénzáramlását, betekintést nyújtva a vállalat pénzügyi helyzetébe és stabilitásába. Ez az információ egyrészt elengedhetetlen a rövid távú pénzügyi teljesítmény és a hosszú távú fenntarthatóság értékeléséhez, másrészt a stratégiai és operatív dokumentációból származó információk a nem pénzügyi mutatókra helyezik a hangsúlyt, mint például a piaci pozíció, az innovációs erőfeszítések és a munkavállalói termelékenység, amelyek kiemelik a belső hatékonyságot, versenyképességet, előny és stratégiai összehangolást. Ez a két információkategória együttesen átfogó képet alkot a vállalati teljesítményről, lehetővé téve a vállalatok számára, hogy áthidalják a szakadékot a működési siker és a pénzügyi eredmények között.

5.1.1. Pénzügyi beszámolókból származó információk

A különböző típusú pénzügyi beszámolók közös jellemzője, hogy a vállalati kommunikáció kulcsfontosságú pillére, amely a befektetők, elemzők és érdekelt felek számára átfogó képet nyújt a vállalat pénzügyi helyzetéről, működési hatékonyságáról, jövedelmezőségéről és stratégiai irányvonaláról. A pénzügyi beszámoló értékes betekintést nyújt a cég pénzügyi teljesítményébe, ezért a pénzügyi beszámolóba beágyazott információtartalom megértése alapvető fontosságú mindazok számára, akik egy vállalat sikerét vagy potenciális kockázatait szeretnék felmérni. A számvitel elsődleges célja nem más, mint a gazdasági szereplőknek történő információszolgáltatás. Ezt a célt szolgálja a gazdálkodó éves beszámolójának előre meghatározott formában történő elkészítése és kötelező közzététele. A beszámolónak a gazdálkodó valós jövedelmi, pénzügyi, vagyoni helyzetéről kell képet adnia, amelyet az eszközök és források, valamint a hozamok és ráfordítások számszerű bemutatása, valamint szöveges értékelése megfelelően teljesít is. Pénzügyi beszámolók, jelentések információit a számviteltől elkülönült controlling divíziók is használják, és a mérleg, eredménykimutatás adatokon felül erőteljesen támaszkodnak a vezetői számvitel adataira is, a terv-tény adatok összehasonlítása során. Ezekkel a kulcsfontosságú információk, teljesítménymutatók elemzésével a döntéshozók pontosan meghatározhatják azokat a területeket, ahol a vállalat kiemelkedő, vagy lemarad az átlagtól. Az éves jelentésekből származó pénzügyi adatok segítik a vezetőket a likviditással, vagy adósságkötelezettségekkel kapcsolatos kockázatok felmérésében, biztosítva, hogy jól megalapozott stratégiai döntéseket hozzanak a pénzügyi instabilitás mérséklése érdekében. A pénzügyi kimutatásokból származó információk betekintést és iránymutatást adnak az erőforrások elosztására, a bővítési tervekre és a termékek, vagy piacok diverzifikációjára vonatkozó döntésekhez. A pénzügyi kimutatások adatai a versenytársak adataival is összehasonlíthatók a relatív teljesítmény értékelése, az iparági trendek felmérése, valamint a versenyképes pozíció fenntartása, vagy javítása érdekében alkalmazott stratégiák kiigazítása érdekében.

A pénzügyi kimutatások és a kapcsolódó információk elsődleges forrása a vállalat számviteli rendszere, amely minden pénzügyi tranzakciót rögzít és nyomon követ. Az eredménykimutatás részleteket ad a vállalat bevételeiről, kiadásairól és nyereségeiről egy adott időszakra vonatkozóan, működési és pénzügyi nyilvántartásokból származva. Az eredménykimutatás olyan kimutatás, amely egy vállalkozás bevételeit, kiadásait és nyereségét összegzi egy adott időszakra vonatkozóan. A Mérleg eszköz-, forrás- és tőkeszámlákból állít össze adatokat, amelyek a társaság adott időpontban fennálló pénzügyi helyzetét reprezentálják. A Saját tőke változásairól szóló kimutatás a saját tőkére vonatkozó nyilvántartásból készült, amely részletezi a felhalmozott eredményt, az osztalékokat és a tőke hozzájárulásokat vagy tőke kivonásokat. A pénzforgalommal kapcsolatos információk közvetlenül a Cash Flow kimutatásból származnak, amely nyomon követi a működési, befektetési és finanszírozási tevékenységekből származó pénzbeáramlásokat és pénzkiráramlásokat. Cash flow kimutatás olyan kimutatás, amely rögzíti, hogy a mérlegből és az eredménykimutatásból hogyan befolyásolják a cash flow-t a tevékenységek, működési, befektetési és finanszírozási tevékenységekre kategorizálva. A pénzügyi kimutatásokhoz fűzött megjegyzések, a kiegészítő melléklet tartalma részletes magyarázatokat, számviteli politikákat és összefüggéseket tartalmaznak, belső nyilvántartások és adott esetben külső adatok alapján. A számviteli és pénzügyi jelentésekből származó információk rendkívül értékesek a különböző területeken, mivel kritikus betekintést nyújtanak a költségvetés tervezésbe, az erőforrások elosztásába, a jövedelmezőségbe és a működési teljesítménybe, ezáltal lehetővé téve a vállalatvezetés minden szintjén, hogy optimalizálják a teljesítményt és összehangolják tevékenységeiket a pénzügyi célokkal.

A pénzügyi beszámolók, kimutatások, jelentések információi megbízható és valós képet mutatnak a vállalkozások tevékenységéről, de információinak korlátai rávilágítanak a stratégiai és működési adatok szükségességére is a vállalati teljesítmény átfogó értékelésének biztosításához. A pénzügyi jelentések elsősorban visszamenőleges nézetet nyújtanak, a múltbeli tranzakciókra és eredményekre összpontosítva. Ez korlátozza azon képességüket, hogy előre jelezzék a jövőbeli teljesítményüket, vagy azonosítsák a felmerülő lehetőségeket és kockázatokat. A pénzügyi kimutatások nem tartalmaznak olyan nem látható vagyoni elemeket, mint például a márkaérték, a vevői elégedettség, az innovációs képesség, vagy az alkalmazottak elkötelezettsége, amelyek elengedhetetlenek a hosszú távú sikerhez. A működési hatékonyság vizsgálatában a pénzügyi mutatószámokkal kimutatott hatékonyság tükrözi a műveletek pénzügyi hatását, nem adnak részleteket az erőforrások hatékony felhasználásáról, illetve arról, hogy a belső folyamatok összhangban vannak-e a stratégiai célkitűzésekkel. A pénzügyi jelentések nem veszik figyelembe a piaci dinamikát, az olyan külső tényezőket, mint például a versenypozíciót, a piaci trendeket vagy az ügyfelek preferenciáit, amelyek kritikusak a stratégiai döntéshozatalhoz. A pénzügyi adatok önmagukban nem elegendőek a valós idejű döntéshozatalhoz, mivel hiányoznak a működési problémák megoldásához vagy a stratégiák gyors kiigazításához szükséges időszerű, dinamikus betekintések. Mivel a pénzügyi kimutatások szigorú számviteli szabványok szerint készülnek, a pontosságra és következetességre összpontosítanak, nem pedig az alkalmazkodóképességre, ami korlátozhatja a teljesítmény-előrejelzésben való hasznosságát. A pénzügyi adatok mellett ezért szükséges a vállalat működésével kapcsolatos egyéb területekről is információkat begyűjteni a megfelelő elemzéshez.

5.1.2. Stratégiai és operatív dokumentációból származó információk

A stratégiai és működési információk integrálásával a vállalatok pótolhatják azokat az információkat, amelyeket a pénzügyi kimutatások nem tudnak szolgáltatni, ezzel biztosítva, hogy a pénzügyi eredményeket a belső teljesítménytényezők és a külső piaci feltételek összefüggésében értelmezzék. Ez a kombináció lehetővé teszi a proaktív menedzsmentet és a fenntartható növekedést. A stratégiai és működési dokumentációból származó információk elengedhetetlenek a teljesítményméréshez, mert betekintést nyújtanak az üzleti siker minőségi és nem pénzügyi vonatkozásaiba, amelyeket a pénzügyi kimutatások önmagukban nem képesek megragadni. A stratégiai és operatív dokumentációk a stratégiai kezdeményezésekre, a működési hatékonyságra, az ügyfelek elégedettségére, az innovációra és a munkaerő termelékenységére vonatkozó adatokat tartalmaz, amelyek mindegyike a hosszú távú teljesítmény kritikus mozgatórugója. Míg a pénzügyi kimutatások a múltbeli pénzügyi eredményeket tükrözik, a stratégiai és működési adatok előretekintő perspektívát kínálnak, jelezve, hogy a vállalat hatékonyan hajtja-e végre a stratégiáját, és megőrzi-e a versenyelőnyét. Segít mérni a folyamatfejlesztéseket, a piaci pozicionálást és a kockázatkezelés hatékonyságát, amelyek közvetlenül befolyásolják a jövőbeni pénzügyi teljesítményt. Ezen információk és a pénzügyi mutatók kombinálásával a vállalatok azonosíthatják a növekedési lehetőségeket, optimalizálhatják az erőforrások elosztását, és kezelhetik a potenciális gyengeségeket, mielőtt azok befolyásolnák a jövedelmezőséget. Végül soron ez az integrált megközelítés átfogóbb és fenntarthatóbb teljesítményértékelést biztosít. Az információ szerepe kiemelt jelentőséggel bír a vállalatértékelésben. Az információk alapul szolgálnak a vállalat értékének, növekedési potenciáljának és általános teljesítményének felméréséhez.

A vállalkozások érintettjei számára készített vállalati teljesítmény értékelést – a pénzügyi adatokon túl - a pontos, megbízható és időszerű stratégiai és operatív dokumentációból származó információk biztosítják:

- Iparági referencijelentések: Az iparág-specifikus tanulmányok és jelentések összehasonlító adatokat szolgáltatnak a teljesítménystandardokról, lehetővé téve a vállalatok számára, hogy értékeljék teljesítményüket a többiekhez képest.
- Piackutatás és vásárlói felmérések: A piackutató cégektől, az ügyfél-elégedettségi felmérésektől és a visszajelzési platformoktól származó adatok betekintést nyújtanak az ügyfelek preferenciáiba, a márka megítélésébe és a piaci pozícióba.
- Belső működési adatok: A belső részlegektől származó információk – például a termelési hatékonyság, az ellátási lánc teljesítménye és az alkalmazottak termelékenységi mutatói – jelezhetik a működési állapotot.
- Szabályozási bejelentések és kormányzati adatbázisok: A vállalatok gyakran nyújtanak be teljesítményre vonatkozó adatokat a szabályozó szerveknek, amelyek felhasználhatók a megfelelés és a pénzügyi stabilitás értékelésére.
- Versenytársak elemzése és nyilvánosságra hozatala: A versenytársakról nyilvánosan elérhető információk, például éves jelentések, sajtóközlemények és pénzügyi kimutatások segítik a versenytársak teljesítményének összehasonlítását.

- ESG jelentések és fenntarthatósági mutatók: A fenntarthatósági jelentések környezeti, társadalmi és irányítási (ESG) adatai tükrözik a hosszú távú életképességet és a vállalati felelősséget. Az éves jelentésben szereplő Fenntarthatósági Jelentések környezeti, társadalmi és irányítási (ESG) adatokat tartalmaznak, amelyek belső auditokból, érdekelt felek visszajelzéseiből és működési referenciaértékekből gyűjthetők össze.
- A könyvvizsgálói és tanácsadói jelentések: A külső auditorok és vezetési tanácsadók részletes értékelést adnak a pénzügyi folyamatokról, a kockázatokról és a működési fejlesztésekről. A Könyvvizsgálói Jelentés a társaság pénzügyi adatainak független áttekintésén alapul, biztosítva a pénzügyi kimutatások pontosságát és a számviteli előírásoknak való megfelelést.
- Tőzsdei és befektetői elemzés: A részvényárfolyamok mozgása, az elemzői jelentések és a befektetői hangulat valós idejű mutatókat kínál a piaci megítélésről és a vállalat teljesítményébe vetett bizalomról.
- Média- és közvélemény-elemzés: A hírcikkek, a közösségi média hangulata és a PR-lefedettség jelezheti a márka hírnevét, a lehetséges kockázatokat és a piaci bizalmat.
- Szoftverfejlesztési naplók, verzióelőzmények, kódolási mérföldkövek és hibakövetési jelentések a folyamatban lévő fejlesztési projektekhez. IT-infrastruktúra- és rendszerfelügyeleti naplók, a szerverteljesítményről, a rendszerleállásokról, a kiberbiztonsági fenyegetésekről és az IT-karbantartási ütemezésekről szóló dokumentáció. Szállítói és felhőszolgáltatási szerződések.
- Big Data és Prediktív Analytics eszközök: A vállalatok az ügyfelek viselkedéséből, az ellátási láncokból és az online interakciókból származó nagy adatkészleteket használhatják a jövőbeli trendek előrejelzésére és a teljesítménybeli hiányosságok azonosítására.
- Rendezvényszervezési jelentések, részletes összefoglalók a jegyeladásokról, a helyszínek kihasználtságáról, a szponzori teljesítményről és a rajongói elkötelezettség mutatóiról. A sportoló/csapat teljesítményadatai, edzés előrehaladása, teljesítménystatisztikák, sérülési jelentések és felépülési ütemtervek. Szponzorációs és partnerségi megállapodások:** A szponzorok szerződésai és teljesítményértékelései, amelyek felvázolják pénzügyi hozzájárulásait és eredményeit. Marketing és rajongói elköteleződési mutatók, közösségi média elemzések, promóciós kampányok eredményei és közönségdemográfia. Létesítményi és karbantartási naplók, a sporthelyszínekkel kapcsolatos üzemeltetési dokumentáció, beleértve a karbantartási nyilvántartásokat és a költségeket.
- A termelési mennyiségekre, a ciklusidőkre és a hatékonyságra vonatkozó adatok. Készletezési és ellátási lánc jelentések, információk a nyersanyagszintekről, az ellátási lánc zavarairól és a beszállítói teljesítményről. Karbantartási és állásidő-naplók, a berendezések karbantartásának, javítási nyilvántartásainak és állásidő-statisztikáinak dokumentálása. Minőségellenőrzési és vizsgálati jelentések, a termékhibákkal, a megfelelési ellenőrzésekkel és az ügyfelek visszaküldésével kapcsolatos nyilvántartások.
- Projektmenedzsment és szállítási jelentések, a projekt mérföldkövei, a teljesítések, az erőforrások elosztása és a befejezési ütemtervek dokumentálása.

5.2. A pénzügyi kimutatás statikus elemzése, a teljesítményértékelés alapja

A pénzügyi kimutatások statikus elemzése alapozza meg a vállalat pénzügyi helyzetét egy adott időpontban. A legfontosabb pénzügyi jelentések, például a mérleg, az eredménykimutatás és a cash flow kimutatás vizsgálatával az ilyen típusú elemzés átfogó képet ad a vállalat jelenlegi helyzetéről és múltbeli teljesítményéről. Statikusnak nevezik, mert egy adott jelentési időszakot elemez anélkül, hogy a valós idejű változásokra vagy prediktív mérőszámokra összpontosítana. Jelentősége azonban abban rejlik, hogy a dinamikus teljesítménymérés, a hosszú távú pénzügyi tervezés és a stratégiai döntéshozatal kiindulópontja. A mérleg, az eredménykimutatás, pénzáramlás jelentés, a kiegészítő melléklet statikus elemzése megelőzi a teljesítménymérési folyamatot, és a vállalati teljesítményértékelés alapvető része. A pénzügyi beszámoló elemzése megállapítja a vagyonra, a forrásokra, az eredménykategóriákra ható változásokat, és a vállalkozások érintettjei ezekből a megbízható és nyilvánosan elérhető információkból nyerhetnek betekintést az üzleti vállalkozásokról. A pénzügyi beszámók elemzése megelőzi a teljesítménymérési folyamatot.

A statikus elemzés egy alapvető eszköz a vállalat pénzügyi helyzetének és teljesítményének felméréséhez, a pénzügyi kimutatások egy adott időpontban történő vizsgálatával. A dinamikus elemzéssel ellentétben, amely az időszakonkénti változásokat követi nyomon, a statikus elemzés olyan pillanatképet biztosít, amely kiemeli az olyan kulcsfontosságú adatokat, mint az eszközök, kötelezettségek és saját tőke. Jelentősége abban rejlik, hogy képes azonosítani a likviditással, fizetőképességgel és jövedelmezőséggel kapcsolatos kritikus kérdéseket, amelyek nem feltétlenül láthatók azonnal a napi működés során. Egy adott vállalat mérlegére vagy eredménykimutatására összpontosítva az elemzők felderíthetik a lehetséges pénzügyi kockázatokat, például az alultőkésítést vagy a túlzott tőkeáttételt, ami lehetővé teszi az időben történő beavatkozást. A statikus elemzés professzionalizmusa elengedhetetlen, mivel pontosságot, objektivitást és a pénzügyi beszámolási szabványok mély megértését követeli meg. Az elemzőknek nemcsak helyesen kell értelmezniük a nyers adatokat, hanem az iparág-specifikus ismereteket is alkalmazniuk kell a számadatok kontextusba helyezéséhez. Ezenkívül a pénzügyi adatok konzisztenciájának és összehasonlíthatóságának biztosítása a különböző időszakokra vagy entitásokra vonatkozóan figyelmet igényel a részletekre és a technikai szakértelemre. A professzionális megközelítés magában foglalja a megállapítások egyértelmű dokumentálását és közzétételét is, amely támogatja az érintettek tájékozott döntéshozatalát. A pénzügyi kimutatások elemzésének négy nagy területre, így az eszköz-, pénzügyi, jövedelmezőségi és hatékonysági mutatócsoportokra való felosztása abból az igényből fakad, hogy átfogóan fel kell mérni a vállalat általános egészségi állapotát és teljesítményét több, egymással összefüggő szempontból. Az eszközelemzés értékeli a vállalat erőforrás-struktúráját, megvizsgálja, hogyan alokálják az eszközöket, és hogy azok hatékonyan támogatják-e a működési igényeket és a növekedést. A pénzügyi (tőkeszerkezeti) elemzés felméri a saját tőke és az adósság egyensúlyát, kiemelve a vállalat fizetőképességét, tőkeáttételét és kockázati kitettségét.

A jövedelmezőségi elemzés a vállalat azon képességére összpontosít, hogy bevételeihez, eszközeihez és saját tőkéjéhez viszonyítva nyereséget termeljen, ami kulcsfontosságú a fenntarthatóság és a részvényesi megtérülés értékeléséhez. A hatékonyságelemzés ezzel szemben azt vizsgálja, hogy a vállalat mennyire hasznosítja eszközeit és erőforrásait értékesítés vagy kibocsátás generálására, feltárva a működési erősségeket és a fejlesztendő területeket. Ezt a csoportosítást a holisztikus szemlélet biztosítására fejlesztették ki, mivel az egyes dimenziók kölcsönhatásba lépnek a többiekkel – például az eszközök nem hatékony felhasználása ronthatja a jövedelmezőséget, míg a túlzott tőkeáttétel növeli a pénzügyi kockázatot.

5.2.1. Vagyon- és tőke struktúra elemzése

A vagyon- és tőke struktúra elemzésénél az eszköz- és forrás csoportok elemzésével vizsgáljuk a mérlegben szereplő tételek változását, amelyet a 7. számú táblázat szemléltet. A vállalkozás vagyonán a vállalkozás által birtokolt anyagi javak és velük kapcsolatos jogok összességét értjük, a vagyon megjelenési formája a mérlegben az eszközök. A mérleg tükrözi, hogy a vállalkozás vagyona milyen eszközökben testesül meg és megmutatja az eszközök finanszírozási forrásait. A vagyon konkrét megjelenési formái az eszközök, a források pedig az eszközök finanszírozásához szükséges vagyon eredetét, származását szemléltetik. A vállalat eszközeinek és tőkeszerkezetének vizsgálata kritikus fontosságú, mert az érdekelt felek számára betekintést nyer a vállalat erőforrás-bázisába, pénzügyi stabilitásába és növekedési képességébe. Az eszközelemzés segít felmérni, hogy a vállalat mennyire hatékonyan gazdálkodik a napi működéshez és a hosszú távú befektetésekhez elengedhetetlen erőforrásaival, például készpénzzel, követelésekkel, készletekkel és tárgyi eszközökkel. Az eszközök összetételének megértése azt is megmutatja, hogy a vállalat túlzottan támaszkodik-e rövid távú vagy nem termelő eszközökre, ami korlátozhatja működési rugalmasságát és jövedelmezőségét.

A tőkeszerkezet-elemzés az adósság és a saját tőke egyensúlyára összpontosít, rávilágítva a vállalat pénzügyi kockázatára és kötelezettségeinek teljesítésére. A magas adósságszint például potenciális pénzforgalmi problémákat vagy sebezhetőséget jelezhet a gazdasági visszaesések során, míg a túlzott tőkefüggőség a tőkeáttétel alulkihasználását és a magasabb tőkeköltséget jelezheti. Ez az elemzés segít az érdekelt feleknek, beleértve a befektetőket, a hitelezőket és a menedzsmentet, hogy értékeljék a vállalat kockázati kitétséget, hitelfelvételi képességét és hosszú távú fizetőképességét. Az eszközök és a tőkeszerkezet vizsgálata együttesen átfogó képet ad egy vállalkozás pénzügyi helyzetéről. Tájékoztatja a befektetőket a lehetséges hozamokról és kockázatokról, segíti a hitelezőket a hitelképesség felmérésében, és útmutatást ad a menedzsmentnek az erőforrás-allokációval és a finanszírozási stratégiákkal kapcsolatos stratégiai döntések meghozatalában. Kulcsszerepet játszik a hatékonyság javításának és a pénzügyi teljesítmény optimalizálásának lehetőségeinek feltárásában is. A tőkenövekedési ráták fontos mutatói a vállalat hosszú távú pénzügyi állapotának, stabilitásának és értékteremtési képességének az érdekelt felei számára. Az állandó, vagy növekvő saját tőke azt jelzi, hogy a vállalat nyereséget termel, és azt újra befekteti a jövőbeli növekedés támogatására, növelve a részvényesi értéket.

A tőkenövekedési ráta magában foglalja a vállalat teljes finanszírozási bázisának bővülését, amely magában foglalja a részvényeket és az adósságokat is. Ez az arány azért fontos, mert azt jelzi, hogy a cég képes-e forrásokat biztosítani a terjeszkedéshez, új projektekbe fektetni vagy működési igényeit kielégíteni. Az egészséges tőkenövekedési ráta azt sugallja, hogy a vállalkozás sikeresen vonzza a finanszírozást, akár belsőleg a visszatartott nyereségen keresztül, akár kívülről olyan finanszírozási lehetőségeken keresztül, mint a hitelek vagy új részvények kibocsátása. Mindkét mutatót szorosan figyelemmel kísérik a befektetők és a hitelezők. A befektetők számára a részvények növekedése a hosszú távú megtérülés kulcsfontosságú tényezője. A hitelezők számára a tőkenövekedés megmutatja, hogy a vállalat képes kezelni finanszírozási struktúráját, és egyensúlyba hozni a tőkeáttételt a jövedelmezőséggel. Ezek a mutatók értékes jelzéseket adnak a vállalat pénzügyi stratégiájáról, jövőbeli növekedési kilátásairól és általános fenntarthatóságáról.

7. táblázat: Vagyon- és tőke elemzésének mutatószámai

Mutató neve	Mutató számítása
Tőkefeszültség	Kötelezettségek / Saját tőke
Saját tőke aránya	Saját tőke / Összes forrás
Kötelezettségarány	Kötelezettségek / Összes forrás
Tőkeszerkezeti mutató	Hosszú lejáratú kötelezettségek / Saját tőke
Forgóeszköz-arány	Forgóeszközök / Összes eszköz
Befektetett eszközök aránya	Befektetett eszközök / Összes eszköz
Tőkemultiplikátor	Összes eszköz / Saját tőke
Működőtőke arány	(Forgóeszközök - Rövid lejáratú kötelezettségek) / Összes eszköz
Céltartalékok aránya	Céltartalékok / Összes forrás
Tőkenövekedési ráta	Saját tőke / Jegyzett tőke

Forrás: Takács-Márkus (2020), Brealey-Myers (2023), Kresalek-Pucsek (2024) alapján saját szerkesztés

5.2.2. A pénzügyi helyzet elemzése

A pénzügyi helyzetelemzés magában foglalja a vállalat általános pénzügyi helyzetének felmérését az eszközeinek, kötelezettségeinek, saját tőkéjének, pénzforgalmának és tőkeszerkezetének vizsgálatával. Ennek az elemzésnek az elsődleges célja annak meghatározása, hogy a vállalat képes-e teljesíteni rövid és hosszú távú kötelezettségeit, fenntartani a működési stabilitást és támogatni a fenntartható növekedést. Kritikus információkat nyújt a fizetőképességről, a likviditásról, a pénzügyi rugalmasságról és a kockázati kitettségről, segítve az érdekelt feleket – például a menedzsmentet, a befektetőket és a hitelezőket – a vállalat pénzügyi állapotának és rugalmasságának értékelésében. Az elemzés jellemzően olyan kulcsfontosságú területeket foglal magában, mint a likviditás, a tőkeáttétel és a jövedelmezőség. A likviditás a vállalat azon képességére utal, hogy rövid távú kötelezettségeit forgóeszközei, például készpénz, követelések és készletek felhasználásával tudja teljesíteni.

A megfelelő fizetőképesség, a jó likviditásmenedzsment azt jelzi, hogy a vállalat hatékonyan tudja kezelni működőtőke-szükségleteit és váratlan kiadásait. Ezzel szemben a gyenge likviditás potenciális fizetési nehézségeket vagy a külső finanszírozásra való túlzott támaszkodást jelezheti. A pénzügyi helyzetelemzés segít azonosítani az erősségeket és a sebezhetőséget, alapot adva a befektetésekkel, az erőforrások elosztásával és a kockázatcsökkentési stratégiákkal kapcsolatos döntéshozatalhoz.

8. táblázat: A pénzügyi helyzet elemzésének mutatószámai

Mutató neve	Mutató számítása
Likviditási ráta	Forgóeszközök / Rövid lejáratú kötelezettségek
Gyorsráta	(Forgóeszközök - Készletek) / Rövid lejáratú kötelezettségek
Készpénzhányad	Pénzeszközök / Rövid lejáratú kötelezettségek
Adósságráta	Összes kötelezettség / Összes eszköz
Saját tőke arány	Saját tőke / Összes eszköz
Tőkeáttételi mutató	Összes kötelezettség / Saját tőke
Forgótőke	Forgóeszközök - Rövid lejáratú kötelezettségek
Forgó tőkeellátottság	Forgóeszközök/Összes eszköz

Forrás: Takács-Márkus (2020), Brealey-Myers (2023), Kresalek-Pucsek (2024) alapján saját szerkesztés

5.2.3. A hatékonysági helyzet elemzése

A pénzügyi kimutatás elemzése összefüggésében a gazdasági hatékonyság arra utal, hogy a vállalat mennyire hatékonyan használja fel erőforrásait – például eszközöket, saját tőkét és tőkét – olyan kimenetek generálására, mint a bevétel, a nyereség és a cash flow. Méri az inputok és outputok közötti kapcsolatot, rávilágítva arra, hogy a vállalat a rendelkezésére álló erőforrásokkal maximalizálja-e potenciális hozamát. A vállalkozás akkor hatékonyabb (gazdaságosabb), ha az eredményt kisebb ráfordítással éri el, vagyis az adott ráfordítással nagyobb eredményt produkál, így a hatékonyság fogalma alatt az erőforrások felhasználásának gazdaságosságát értjük. Gazdasági hatékonyság a teljesítmény (eredmény) és a felhasznált termelési erőforrás (ráfordítás) hányadosaként definiálható, ami azt tükrözi, hogy a vállalat milyen jól alakítja át erőforrásait produktív eredményekké. Ez a kapcsolat rávilágít arra az alapgondolatra, hogy nagyobb hatékonyság érhető el, ha egy vállalat kevesebb vagy azonos szintű ráfordítással több outputot termel. A gazdasági hatékonyság a pénzügyi elemzés különböző területeihez kapcsolódik. A rossz likviditáskezelés vagy a túlzott adósság (a tőke elégtelensége) akadályozhatja a működést, csökkentve az általános hatékonyságot. A gazdasági hatékonyság nyomon követése és javítása elengedhetetlen ahhoz, hogy a vállalkozások optimalizálják működésüket, maximalizálják a megtérülést és fenntartsák versenyelőnyüket.

9. táblázat: A hatékonyság elemzésének mutatószámai

Mutató neve	Képlet / Számítási mód
Eszközök fordulata (TATO)	Nettó árbevétel / Összes eszköz
Készletek fordulata	Éves árbevétel / Készletek
Vevők átlagos átfutási ideje (nap)	Átlagos vevőállomány / Napi árbevétel
Saját tőke fordulata	Nettó árbevétel / Saját tőke
Szállítók forgási sebessége (nap)	Átlagos szállítói állomány / Napi beszerzési érték
Létszámárányos árbevétel	Nettó árbevétel / Létszám
Költségarányos árbevétel	Nettó árbevétel / Összes költség
Eredményarányos árbevétel	Adózott eredmény / Nettó árbevétel
Élőmunka-hatékonysági mutató	Nettó árbevétel / Bérköltség
Eszközhatékonysági mutató	Nettó árbevétel / Eszközök könyv szerinti értéke
Tőkehatékonysági mutató	Adózott eredmény / Saját tőke
Bérhatékonyság	Nettó árbevétel / Bérköltség
Anyaghatékonyság	Nettó árbevétel / Anyagköltség
Anyaghányad	Anyagköltség / Nettó árbevétel
Termelékenységi mutató	Termelési output / Termelési input
Bérköltség hányad	Bérköltség / Nettó árbevétel
Munkaóra-hatékonysági mutató	Nettó árbevétel / Ledolgozott munkaórák száma
Amortizációs hányad	Amortizáció / Nettó árbevétel
Energiahatékonysági mutató	Nettó árbevétel / Energiafogyasztás
Marketinghatékonysági mutató	Nettó árbevétel / Marketingköltségek
Projekt hatékonysági mutató	Projekt által elért eredmény / Projekt költségei
Innovációs hatékonysági mutató	Új termékekből származó árbevétel / Teljes árbevétel

Forrás: Takács-Márkus (2020), Brealey-Myers (2023), Kresalek-Pucsek (2024) alapján saját szerkesztés

5.2.4. A jövedelmezőségi helyzet elemzése

A jövedelmezőségi helyzet elemzése egy olyan folyamat, amely felméri a vállalat azon képességét, hogy bevételeihez, eszközeihez, saját tőkéjéhez és egyéb erőforrásaihoz képest képes-e bevételt termelni. Átfogó képet ad a vállalat pénzügyi teljesítményéről és hosszú távú fenntarthatóságáról azáltal, hogy méri, mennyire hatékonyan alakítja át a ráfordításokat (például az értékesítéseket és a befektetéseket) nyereséggé. Ez a fajta elemzés kulcsfontosságú, mert a nyereségesség nem csak a részvényesek értékteremtésének kulcsfontosságú hajtóereje, hanem egy jelentős tényező, amely befolyásolja a vállalat újrabefektetési, növekedési és versenyképességi képességét. A jövedelmezőségi mutatók a vállalkozás működésének eredményességét fejezik ki. Az elemzés során az egyes eredménykategóriákat viszonyítják valamilyen vetítési alaphoz.

Az elemzők a jövedelmezőségi elemzésre támaszkodnak annak felmérésére, hogy a vállalat alaptevékenysége hatékony-e, és hogy a nyereségszintje elegendő-e a kiadások, adósságok és újrabefektetési igények fedezésére. Az elemzők több okból is számítanak a jövedelmezőség elemzésére. Először is segít azonosítani, hogy a vállalat üzleti modellje fenntartható-e, és képes-e ellenállni a verseny nyomásának. Másodszor, kiemeli azokat a területeket, ahol a vállalat javíthatna, mint például a költséggazdálkodás vagy az árképzési stratégiák. Harmadszor, a jövedelmezőségi mérőszámok lehetővé teszik az iparágon belüli összehasonlítást, és feltárják, hogy a vállalat jobban teljesít-e, vagy alulteljesíti-e társait. A jövedelmezőségi elemzés kritikus eszközként szolgál a döntéshozók számára, a működési hatékonyság növelésére törekvő menedzsmenttől kezdve a stabil hozamot és növekedési potenciált kereső befektetőig.

10. táblázat: A jövedelmezőség vizsgálatának mutatószámai

Mutató neve	Képlet / Számítási mód
Sajáttőke-arányos nyereség (ROE)	Adózott eredmény / Saját tőke
Eszközarányos nyereség (ROA)	Adózott eredmény / Összes eszköz
Forgalomarányos nyereség (ROS)	Üzemi eredmény / Nettó árbevétel
Adózott eredmény hányad	Adózott eredmény / Nettó árbevétel
Üzemi eredmény hányad (EBIT Margin)	Üzemi eredmény (EBIT) / Nettó árbevétel
Bruttó fedezeti mutató (Gross Margin)	(Nettó árbevétel - Értékesítési költségek) / Nettó árbevétel
Sajáttőke-hozam (ROCE)	Adózott üzemi eredmény / Foglalkoztatott tőke
Kamatfedezeti mutató	Üzemi eredmény (EBIT) / Kamatköltségek
Adózott eredmény / Tőkeáttétel mutató	Adózott eredmény / Összes kötelezettség
Osztalékhozam	Osztalék egy részvényre / Részvény árfolyama

Forrás: Takács-Márkus (2020), Brealey-Myers (2023), Kresalek-Pucsek (2024) alapján saját szerkesztés

A pénzügyi beszámolókból készített elemzések részletes képet adnak a vállalat eszközeiről, forrásairól, saját tőkéjéről, bevételeiről és kiadásairól, átfogó pillanatképet nyújtva pénzügyi helyzetéről. A mérlegben a kötelezettségek és a saját tőke bontása segít felmérni a vállalat hosszú távú fizetőképességét és pénzügyi tőkeáttételét. Több időszakra vonatkozó pénzügyi adatok összehasonlításával az elemzők azonosíthatják a teljesítmény, a növekedés vagy a csökkenés trendjeit. A pénzügyi kimutatások kulcsfontosságú inputokat tartalmaznak (pl. nettó eredmény, egy részvényre jutó eredmény és szabad cash flow), amelyeket olyan értékelési módszerekben használnak, mint a diszkontált cash flow (DCF) és az ár-nyereség (P/E) arány. A kimutatásokból származó pénzügyi mutatók elemzésével a vállalkozások észlelhetik a likviditással, az adóssággal vagy a csökkenő jövedelmezőséggel kapcsolatos kockázatokat, és korrekciós intézkedéseket tehetnek.

5.2.5. A DuPont mutatószám rendszer szerepe a pénzügyi teljesítményelemzésben

A DuPont mutatórendszer egy strukturált megközelítés a vállalat pénzügyi teljesítményének elemzésére azáltal, hogy a saját tőke megtérülését (ROE) alapvető összetevőire bontja. Ez a módszer segít a vállalkozásoknak és az elemzőknek megérteni, hogy a különböző tényezők hogyan járulnak hozzá a jövedelmezőséghez és az általános pénzügyi hatékonysághoz. A rendszert a DuPont Corporation fejlesztette ki a 20. század elején, és ma is az egyik legszélesebb körben használt pénzügyi elemző eszköz. A DuPont elemzésének elsődleges célja, hogy betekintést nyújtson a vállalat saját tőke megtérülésének (ROE) mozgatórugóiba, amely a pénzügyi teljesítmény kulcsfontosságú mutatója. Ahelyett, hogy a ROE-t egyetlen számként vizsgálná, a DuPont rendszer segít azonosítani, hogy a jövedelmezőség, a hatékonyság vagy a pénzügyi tőkeáttétel felelős-e a vállalat sikeréért vagy alulteljesítéséért. A DuPont elemzés szorosan kapcsolódik a jövedelmezőségi mutatókhoz, de ez több, mint egy egyszerű jövedelmezőségi mérőszám. Különböző összetevőkre bontja a tőkearányos megtérülést (ROE), lehetővé téve annak mélyebb megértését, hogyan járulnak hozzá a jövedelmezőség, az eszközhatékonyság és a pénzügyi tőkeáttétel az általános megtérüléshez. A DuPont-mutatók a vállalatértékelésben használt relatív mérőszámok. Mivel a ROE-t százalékban fejezik ki, nem pedig abszolút értékben, felhasználható az azonos iparágon belüli vállalatok összehasonlítására. A befektetők és az elemzők a DuPont összetevőit használják fel a működési hatékonyság, a jövedelmezőség és a pénzügyi tőkeáttétel értékelésére, amelyek kulcsfontosságúak a cég értékelésében.

A DuPont keretrendszer részét képező tőkeszorzó közvetlenül kötődik a vállalat tőkeszerkezetéhez. A magasabb tőkeáttétel növeli a ROE-t (de a kockázatot is), a magasabb tőkeszorzó (összes eszköz / saját tőke) azt jelenti, hogy a vállalat több adósságot használ fel a saját tőkéhez képest. Ez mindaddig növelheti a ROE-t, amíg a vállalat eszközarányos megtérülése (ROA) meghaladja az adósság költségét. A túlzott tőkeáttétel azonban növeli a pénzügyi kockázatot, ami magasabb csőd-költségekhez és csökkentett rugalmassághoz vezethet. Ha egy vállalat túlságosan adósságra támaszkodik, a kamatkidadások (amelyek a kiterjesztett DuPont-képlet kamatteher-tényezőjében szerepelnek) csökkentik a nettó bevételt, végső soron pedig csökkentik a ROE-t. Az optimális tőkestruktúra egyensúlyba hozza a jövedelmezőséget és a kockázatot azáltal, hogy biztosítja, hogy az adósság költsége ne haladja meg annak előnyeit. A befektetők előnyben részesítik az erős ROE-vel rendelkező vállalatokat, de azt is elemzik, hogy a ROE-t a tényleges jövedelmezőség (Net Profit Margin) vagy a túlzott tőkeáttétel (részvény-szorzó) vezérli-e. Az a vállalat, amely a működési hatékonyság és az eszközforgalom révén javítja a ROE-t, ahelyett, hogy csupán adósságot emelne ki, nagyobb valószínűséggel rendelkezik fenntartható tőkeszerkezettel. Összességében a DuPont mutató jövedelmezőségi mérőszám rendszer, de magában foglalja a működési hatékonyság és a pénzügyi tőkeáttétel elemeit is. Ez egy relatív arány, ami hasznossá teszi a vállalatok értékelésében a cégek összehasonlításakor. Az optimális tőkeszerkezetet az befolyásolja, hogy a tőkeáttétel (a tőke szorzója) hogyan befolyásolja a ROE-t – a túlzott adósság mesterségesen növelheti a ROE-t, de növelheti a kockázatot is.

11. táblázat: Dupont mutatószámrendszer

Mutató	Képlet	Mit mér?	Értelmezés
ROA (Eszközarányos megtérülés)	$ROA = (\text{Adózott eredmény} / \text{Összes eszköz}) \times 100$	Az eszközök hatékonyságát méri a nyereségtermelés szempontjából.	Minél magasabb, annál hatékonyabban használja a vállalat az eszközeit a profit termelésére.
ROS (Árbevétel-arányos nyereség)	$ROS = (\text{Üzemi eredmény} / \text{Nettó árbevétel}) \times 100$	A vállalat árbevételének jövedelmezőségét mutatja.	Magas ROS azt jelzi, hogy a vállalat hatékonyan termel profitot az árbevételhez képest.
ROE (Sajáttőke-arányos megtérülés)	$ROE = (\text{Adózott eredmény} / \text{Saját tőke}) \times 100$	A tulajdonosok által befektetett tőke jövedelmezőségét mutatja.	Minél magasabb, annál nagyobb hozamot biztosít a befektetők számára.
ROI (Befektetésarányos megtérülés)	$ROI = (\text{Nettó nyereség} / \text{Befektetett tőke}) \times 100$	A befektetések hatékonyságát és jövedelmezőségét méri.	A magas ROI azt jelzi, hogy a befektetés nyereséges volt.
ROCE (Tőkefoglalkoztatási megtérülés)	$ROCE = (\text{Üzemi eredmény} / \text{Foglalkoztatott tőke}) \times 100$	Az üzleti működésbe befektetett tőke hatékonyságát mutatja.	Magas ROCE esetén a vállalat hatékonyabban használja a tőkéjét a nyereségtermeléshez.

Forrás: Takács-Márkus (2020), Takács (2021), Brealey-Myers (2023), Kresalek-Pucsek (2024) alapján saját szerkesztés

A klasszikus háromkomponensű DuPont képlet a ROE-t három fő pénzügyi mutató szorzataként fejezi ki: $ROE = \text{nettó haszonkulcs} \times \text{eszközforgalom} \times \text{tőkeszorzó}$

ROE főbb jellemzői:

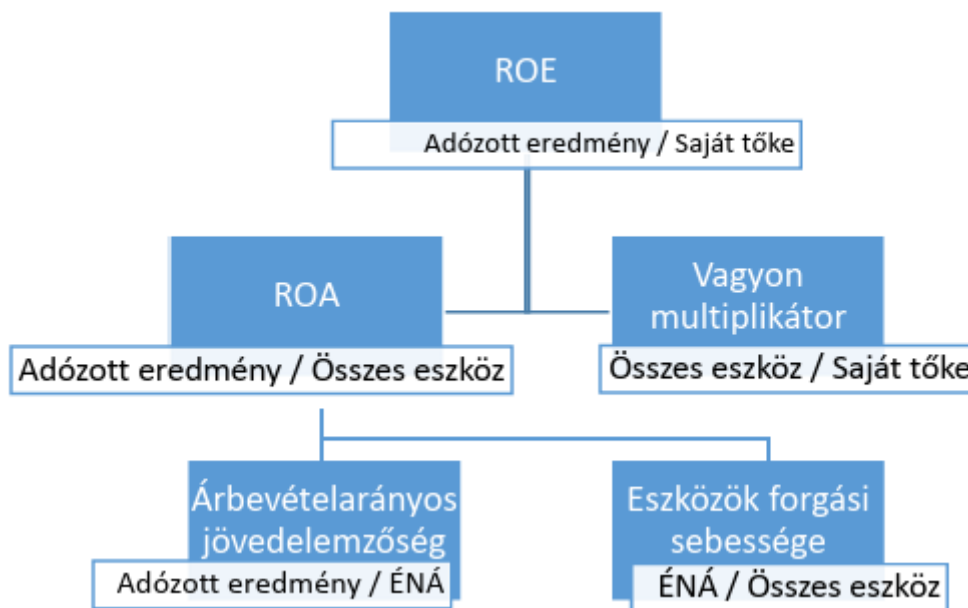
- Nettó haszonkulcs (nettó jövedelem / árbevétel) → A jövedelmezőséget méri, megmutatja, hogy a vállalat mennyi nyereséget termel egy dollár bevételre.
- Eszközforgalom (értékesítés / összes eszköz) → A hatékonyságot méri, jelezve, hogy egy vállalat mennyire hatékonyan használja fel eszközeit bevételszerzésre.
- Tőkeszorzó (összes eszköz / saját tőke) → A pénzügyi tőkeáttételt méri, jelezve, hogy a vállalat eszközeinek mekkora részét finanszírozza a saját tőke.
- Ez a bontás segít megválaszolni a kritikus kérdéseket:
- A vállalat jövedelmezősége hajtja a ROE-t, vagy a hatékonyság?
- A magas tőkeáttétel mesterségesen növeli a ROE-t, növelve a pénzügyi kockázatot?
- Hogyan viszonyul a vállalat teljesítménye az iparági társaihoz?

A DuPont elemzés egy olyan keretrendszer, amely a vállalat saját tőke megtérülésének (ROE) elemzésére szolgál három összetevőre bontva: nettó haszonkulcs, eszközforgalom és tőkeszorzó. Ez a felbontás lehetővé teszi az elemzők és a befektetők számára, hogy megértsék, mely tényezők befolyásolják a vállalat jövedelmezőségét. A részletesebb változat tovább bővíti a háromkomponensű modellt:

$$\text{ROE} = \text{adóteher} \times \text{kamatteher} \times \text{működési haszonkulcs} \times \text{eszközforgalom} \times \text{tőkeszorzó}$$

Ez a megközelítés még tovább boncolgatja a pénzügyi teljesítményt:

- Adóteher (nettó jövedelem / EBT) → Megmutatja, hogy az adózás előtti jövedelem mekkora része marad meg adózás után.
- Kamatteher (EBT / EBIT) → A kamatkidadások jövedelmezőségre gyakorolt hatását tükrözi.
- Működési haszonkulcs (EBIT / Árbevétel) → Működési hatékonyságot jelez.

1. ábra: Dupont mutató piramis felépítése

Forrás: Paár-Ambrus-Szóka (2021)

ROA (Adózott eredmény/Eszközök) * Vagyonmultiplikátor (Eszközök/Saját tőke).

ROS = Adózott eredmény/Árbevétel * Forgási sebesség ATO (Árbevétel/ Eszközök).

Az árbevétel intenzívebbé tétele emeli a részvényesek tőkéjét, ha ez hatékony eszközhasználattal társul. Minél nagyobb a kötelezettségek volumene, annál nagyobb a részvénytőke-arányos megtérülés, mivel van kezdeti tőke, amivel a vállalkozás elkezdheti tevékenységét.

5.2.6. Relatív Vállalatértékelés Mutatószámai

A relatív vállalati értékelést általában különféle pénzügyi és befektetési helyzetekben használják, ahol a befektetőknek, elemzőknek és vállalati döntéshozóknak fel kell mérniük egy vállalat értékét társaihoz képest. Különösen hasznos a következő helyzetekben:

- Részvényelemzés és befektetési döntések: A befektetők olyan értékelési mutatókat használnak, mint a P/E, EV/EBITDA és P/B, hogy összehasonlítsák a vállalatokat és megalapozott befektetési döntéseket hozzanak.
- Fúziók és felvásárlások (M&A): A tisztességes vállalati árképzés meghatározására szolgál az iparági szabványnak megfelelő szorzók összehasonlításával.
- IPO árképzés: A kezdeti ajánlati ár meghatározására vonatkozik hasonló cégek alapján.
- Ágazati és piaci összehasonlítások: Segít értékelni az iparági trendeket és a piaci pozicionálást.
- Stratégiai pénzügyi tervezés: Segíti a vezetőket a pénzügyi stratégia és a befektetői elvárások összehangolásában.

A pénzügyi teljesítménymérés biztosítja a relatív értékeléshez szükséges alapvető adatokat. A kettő közötti legfontosabb kapcsolatok a következők:

- Jövedelmezőségi mutatók és értékelési szorzók: A ROA, a ROE és a ROIC befolyásolja az értékelési szorzókat. A magasabb jövedelmezőség általában magasabb értékelést eredményez.
- Bevételi és növekedési várakozások: Az erős pénzügyi teljesítménnyel rendelkező vállalatok prémium értékelési szorzókkal kereskednek.
- Kockázati és tőkeszerkezeti hatás: A magas tőkeáttétel a pénzügyi kockázat miatt negatívan befolyásolja az értékelést.
- Cash flow és likviditási megfontolások: Az erős FCF és OCF jobb értékelési szorzókat eredményez.

A tőkeszerkezet jelentősen befolyásolja a vállalat relatív értékelését, mivel meghatározza a saját tőke és az adósságfinanszírozás közötti egyensúlyt. A legfontosabb kapcsolatok a következők:

- Tőkeáttétel és értékelési szorzók: Az optimális tőkeszerkezetek magasabb értékelési szorzókat eredményeznek, míg a túlzott tőkeáttétel csökkenti az értékelést.
- Tőkeköltség és vállalati érték: Az alacsonyabb WACC növeli a vállalati értéket.
- Adósság-részvény kompromisszum az értékelésben: A magas adósság csökkenti a P/B-t és más értékelési mutatókat a nemteljesítési kockázat miatt.
- Piaci megítélés és pénzügyi rugalmasság: Az erős pénzügyi teljesítmény magasabb értékelési szorzókhoz vezet.

12. táblázat: Relatív Vállalatértékelési Mutatók

Mutató	Képlet	Mit mér?	Értelmezés
P/E (Ár/Nyereség)	$P/E = \frac{\text{Részvényár}}{\text{Egy részvényre jutó nyereség (EPS)}}$	A részvény árát viszonyítja a nyereséghez.	Magas P/E esetén a befektetők nagyobb növekedést várnak.
EV/EBITDA (Vállalatérték/EBITDA)	$EV/EBITDA = \frac{\text{Vállalatérték}}{EBITDA}$	A vállalatértéket méri az operatív nyereséghez viszonyítva.	Alacsony EV/EBITDA arra utalhat, hogy a vállalat alulértékelt.
P/B (Ár/Könyv szerinti érték)	$P/B = \frac{\text{Részvényár}}{\text{Egy részvényre jutó könyv szerinti érték}}$	A részvény árát a saját tőkéhez viszonyítja.	$P/B > 1$ azt jelezheti, hogy a piac többet vár a vállalattól.
EV/Sales (Vállalatérték/Értékesítés)	$EV/Sales = \frac{\text{Vállalatérték}}{\text{Éves árbevétel}}$	A vállalat bevételeihez viszonyított értékét mutatja.	Alacsony EV/Árbevétel arra utalhat, hogy a vállalat alulértékelt.
Dividend Yield (Osztalékhozam)	$\text{Dividend Yield} = \frac{\text{Éves osztalék}}{\text{Részvényár}}$	A befektetők számára fizetett osztalék arányát mutatja.	Magas osztalékhozam vonzó lehet a befektetők számára.

Forrás: Takács-Márkus (2020), Takács (2021), Brealey-Myers (2023), Kresalek-Pucsek (2024) alapján saját szerkesztés

A relatív értékelés a pénzügyi elemzés alapvető eszköze, amelyet nagymértékben befolyásol a pénzügyi teljesítmény mérése és a tőkeszerkezet. Az erős jövedelmezőséggel, stabil cash flow-val és optimális tőkeszerkezettel rendelkező vállalatok általában magasabb relatív értékelési szorzókkal kereskednek. Ezzel szemben a túlzott adóssággal vagy gyenge jövedelemmel rendelkező cégeket jellemzően alacsonyabbra értékelik a megnövekedett kockázati kitettség miatt. A pénzügyi teljesítmény, az értékelési mutatók és a tőkeszerkezet közötti egyensúly fenntartása kulcsfontosságú a kedvező piaci értékelés eléréséhez. A relatív értékelés tekinthető piaci értékelés, mert a jelenlegi piaci viszonyok alapján határozza meg a vállalat értékét. Mivel más, hasonló vállalatok aktuális piaci árazásán alapul, az éppen fennálló keresletet, kínálatot és befektetői várakozásokat tükrözi.

5.3. Az Üzleti teljesítménymérés és a Pénzügyi teljesítménymérés, a vállalatértékelés integrált eszköze

A vállalat teljesítmény a gazdasági tevékenység hatékonyságát, sikerét és versenyképességét tükrözi abban, hogy értéket teremtsen érdekelt felei számára, beleértve a részvényeseket, az alkalmazottakat, az ügyfeleket és a társadalmat. A vállalati teljesítmény azt mutatja, hogy egy szervezet milyen jól éri el céljait több dimenzióban, amely jellemzően pénzügyi képességekre és kompetív képességekre alapoz. A teljesítménymérés magában foglalja egy szervezet, egy üzleti egység, vagy egy bizonyos tevékenység hatékonyságának és eredményességének számszerűsítését. Ez a gyakorlat a releváns mérőszámok felállítása, az adatok gyűjtése és az eredmények elemzése annak értékelésére, hogy a szervezet teljesíti-e stratégiai céljait és célkitűzéseit. A teljesítménymérés valamely tevékenység eredményességének és gazdaságosságának mérési folyamata, melynek megállapításai segítségül szolgál a teljesítményt befolyásoló tényezők feltárásában, megértésében, egy döntéstámogatási eszköz a megváltozott versenykörnyezetben. Egy vállalat teljesítményének felosztása a pénzügyi teljesítmény és az üzleti teljesítmény mérésére, a teljesítményértékelés többdimenziós, vagy integratív perspektíváját tükrözi. Ez a megközelítés a stratégiai menedzsment elméletből és a vállalati teljesítménymenedzsment (CPM) keretrendszeréből ered, amelyek a szervezeteket összetett entitásnak tekintik, ahol mind a pénzügyi eredmények, mind a szélesebb körű üzleti folyamatok hozzájárulnak a sikerhez.

A vállalati teljesítménymérés két kulcsfontosságú dimenzióra épül, a gazdasági és a kompetív képességekre. A gazdasági képesség, amelyet a pénzügyi kimutatásokon keresztül mérhetünk, a pénzügyi teljesítménymérés keretein belül. A pénzügyi teljesítménymérés arra összpontosít, hogy a vállalkozás hogyan képes mérni és optimalizálni a látható vagyont, és az azokkal elért bevételeket és nyereséget, betekintést nyújtva a vállalat azonnali állapotába és stabilitásába. Az üzleti teljesítménymérés a vállalat kompetív képességére, a láthatatlan vagyoni elemeket mérő üzleti teljesítménymutatókra összpontosít. Ez a kettős struktúra biztosítja, hogy a vállalkozások ne csak a pénzügyi sikereiket értékeljék, hanem a jövőbeli növekedéshez és a fenntartható piacvezetéshez szükséges kompetív képességeket is felmérjék és fejlesszék. A sikeres vállalkozások megértik, hogy egyik dimenziót sem lehet figyelmen kívül hagyni. A pénzügyi mutatók segítenek a vállalatoknak fenntartani működésüket és elérni a rövid távú célokat, míg az üzleti teljesítménymutatók biztosítják az innovációt, az ügyfélhűséget és a tartós piacvezető szerepet. Mindkét megközelítés integrálásával a vállalatok összetett képet kaphatnak teljesítményükről. Azok a szervezetek, amelyek mind a gazdasági, mind a kompetív képességek terén kiemelkednek, jobban fel vannak készülve a kihívások kezelésére, a lehetőségek megragadására és az iparáguk hosszú távú sikerének fenntartására. A pénzügyi és az üzleti teljesítmény mérése kölcsönösen függ egymástól, a látható eszközök gyakran támogatják a láthatatlan vagyoni elemek fejlődését. Ez a kettős megközelítés különösen hasznos olyan helyzetekben, ahol a vállalat hosszú távú sikere nemcsak a rövid távú pénzügyi eredményektől függ, hanem a szélesebb körű működési, ügyfél- és stratégiai teljesítménytől is (13. számú táblázat).

13. táblázat: Üzleti és Pénzügyi teljesítménymérés összehasonlítása

Szemponatok	Üzleti teljesítménymérés	Pénzügyi teljesítménymérés
Cél	A működés hatékonyságának, ügyfélkapcsolatoknak és belső folyamatoknak a javítása.	A nyereségesség, likviditás, pénzügyi stabilitás és befektetési megtérülés mérése.
Fókusz	Operatív és stratégiai szempontok, mint például ügyfél-elégedettség, folyamatok, innováció.	Bevétel, költség, nyereség és más pénzügyi mutatók, amelyek a vállalat eredményességét mérik.
Mutatók típusai	Kvalitatív és kvantitatív mutatók, mint pl. vevői elégedettség, termelékenység.	Kvantitatív mutatók, mint pl. nettó nyereség, árbevétel, adósság-ráta.
Adatforrások	Belső kérdőívek, felmérések, operatív adatok, projektjelentések.	Pénzügyi jelentések, könyvelési adatok, mérlegek és eredménykimutatások.
Hatás időtávja	Közép- és hosszú távú hatások, gyakran stratégiai előnyöket céloz.	Rövid és középtávú pénzügyi teljesítmény, de lehet hosszú távú is (pl. befektetések).
Tipikus felhasználók	Operatív vezetők, HR szakemberek, stratégiai döntéshozók.	Pénzügyi vezetők, befektetők, elemzők, vállalatvezetők.
Mérés gyakorisága	Napi, heti vagy havi szinten, az adott üzleti folyamat típusától függően.	Havi, negyedéves vagy éves jelentések, de lehet heti szintű is.
Kapcsolódás	Közvetett hatás a pénzügyi mutatókra, például hatékonyságon vagy ügyfélmegtartáson keresztül.	Közvetlen hatással van a vállalat eredményességére és a befektetők döntéseire.

Forrás: Brealey-Myers (2023), Damodoran (2024) alapján saját szerkesztés

5.3.1. Üzleti teljesítménymérés

Az üzleti teljesítmény középpontjában a vállalat kompetitív képességei, így a vállalat innovációs, alkalmazkodási és versenytársaitól való megkülönböztetési képessége áll. Ezek a képességek a szervezet láthatatlan eszközeiben gyökereznek, olyan erőforrásokban, amelyeket gyakran nehéz számszerűsíteni, de elengedhetetlenek a hosszú távú értékteremtéshez. Az üzleti teljesítmény mérése értékeli ezeket a láthatatlan vagyoni javakat, kiemelve azokat az elemeket, amelyek versenyelőnyt és jövőbeli növekedést eredményeznek. A rövid távú teljesítményt értékelő pénzügyi mérőszámokkal ellentétben az üzleti teljesítménymutatók előremutató megközelítést alkalmaznak, mert a mai dinamikus és versenyképes üzleti környezetben a hagyományos pénzügyi mérőszámokra való hagyatkozás már nem elegendő a vállalat általános teljesítményének értékeléséhez. Ahhoz, hogy a sikerről és a fenntarthatóságról átfogó képet kapjanak a cégek érintettjei, a vállalkozásoknak arra kell összpontosítaniuk, hogy felfedjék láthatatlan eszközeiket és versenyképességeiket, és az azok mögöttes hajtóerőit, amelyek hosszú távú értéket és versenyelőnyt teremtenek. Ezeket a láthatatlan erőforrásokat gyakran nehéz számszerűsíteni a hagyományos pénzügyi eszközökkel, de kritikus szerepet játszanak az üzleti teljesítmény alakításában a különböző iparágakban, beleértve a gyártó vállalatokat, a sporttal kapcsolatos szervezeteket és az IT-szolgáltatókat is. A láthatatlan eszközök olyan nem fizikai erőforrásokra utalnak, amelyek gyakran nélkülözhetetlenek az értékteremtéshez. Ide tartozik a szellemi tőke, a márka hírneve, az ügyfélkapcsolatok, a szervezeti kultúra és az innovatív képességek.

Az üzleti teljesítménymérés során azt mérik fel a vállalatok, hogy milyen értékeik vannak a pénzügyi teljesítményeken túl, és milyen jövőbeli működési és növekedési kilátásaik vannak. A gyártó vállalatok számára a láthatatlan eszközök és a versenyképes képességek gyakran magukban foglalják a folyamathatékonyt és innovációt, a szállítói és elosztói hálózatokat, a szellemi tőkét. Ebben az összefüggésben az üzleti teljesítmény mérése olyan mérőszámokra összpontosíthat, mint az innovációs teljesítmény (például új termékek bevezetése), a gyártási ciklusidők, a hibarányok és a beszállítói kapcsolatok hatékonysága. Ezek a mutatók betekintést nyújtanak abba, hogy a vállalat képes-e fenntartani a hosszú távú működési sikert és reagálni a piaci változásokra, és ezeknek a minősége növelheti a vállalat piaci értékét. A sport üzletágban a láthatatlan eszközök közé tartozik a márkaérték, a szurkolói hűség és a sportolók fejlesztési programjai. A versenyképesség magában foglalhatja a kiváló tehetségek fejlesztését és megtartását, a rajongók elkötelezettségének növelését, a szponzorálás és partnerségek erősítését. A sportszervezetek üzleti teljesítményének mérése magában foglalhatja a rajongói elkötelezettség szintjének nyomon követését, a szponzoráció növekedését, a sportolók teljesítményének javulását és a márkaérték-rangsorokat – olyan tényezőket, amelyek közvetlenül hozzájárulnak a pénzügyi sikerhez, de elengedhetetlenek a fenntartható versenyképességhez. kedés és a versenyelőny hosszú távú fenntartásához. Az IT-szolgáltatási szektorban az immateriális javak és a kompetitív képességek gyakran a szellemi tőke és tudás, a szoftverfejlesztési, kiberbiztonsági vagy felhőmegoldások terén szerzett szakértelem, ügyfélkapcsolatok, bővítése, innováció és gyors alkalmazkodás a technológiai trendekhez és a szabadalmaztatott megoldások fejlesztéséhez kapcsolhatók.

Az üzleti teljesítménynek a láthatatlan eszközök és az kompetitív képességek lencséjén keresztül történő mérése lehetővé teszi a szervezetek számára, hogy áthidalják a szakadékot a rövid távú pénzügyi eredmények és a hosszú távú stratégiai siker között. Akár a gyártásban, akár a sportban, akár az informatikai szolgáltatásokban alkalmazzák, ez a megközelítés segít feltárni a vállalaton belüli rejtett értéket, és biztosítja, hogy a változó piaci feltételek mellett is alkalmazkodóképes, innovatív és rugalmas maradjon. Azáltal, hogy ezeket az immateriális mérőszámokat átfogó teljesítményértékelési kereteikbe integrálják, a vállalatok jobban eligazodhatnak az összetett környezetekben, és megőrizhetik versenyelőnyüket. Az üzleti teljesítmény mérése kiszélesíti a hatókört a pénzügyi eredményeken túl, és magában foglalja a nem pénzügyi és stratégiai mutatókat, amelyek az üzleti műveletek általános eredményességére és hatékonyságára vonatkoznak.

Az üzleti teljesítmény mérését a nemlátható vagyoni elemek, a vállalat kompetitív képességei köré lehet csoportosítani. Ezek a mutatócsoportok együttesen rávilágítanak arra, hogy ezek a tényezők hogyan járulnak hozzá a hosszú távú üzleti teljesítményhez az innováción, az érdekeltekkel való kapcsolaton, a szervezeti alkalmazkodóképességen és a márkafejlesztésen keresztül. Ez a megközelítés kiegészíti a pénzügyi teljesítménymérést azáltal, hogy megragadja a rejtett értékforrásokat:

- A tudástőke és a szellemi tulajdon mutatói a védett tudás, az innováció és a szabadalmak értékére és hozzájárulására összpontosítanak. Cél: Értékelje a vállalat azon képességét, hogy képes-e előállítani, megvédeni és kihasználni a védett tudást a versenyképesség fenntartása érdekében:
 - Innovációs Output Index, a A K+F befektetések innovációkká, szabadalmakká vagy termékekké való átalakulásának sebességét méri.
 - Szabadalmak felhasználási aránya felméri az aktívan használt vagy bevételt generáló szabadalmak százalékos arányát.
 - Tudásterjesztési mérőszámok nyomon követi a tudás megosztását az osztályokon belül és azok között, például tudásmegosztó eseményeket vagy digitális tudástárakat.
 - Know-how Megőrzési Arány, amely azt méri, hogy a vállalat belső szakértelmének és nem dokumentált know-how-jának milyen aránya kerül megőrzésre és továbbadásra az idő múlásával, különösen a kulcsemberek távozása esetén. Cél minimalizálni a tudásvesztést és biztosítani a vállalati tudás átadását a következő generáció számára.
- Szervezeti tőke és folyamathatékonysági mutatók felméri a szervezet belső rendszereit, kultúráját és folyamatvezérelt erősségeit. A cél annak megértése, hogy a szervezet mennyire képes innovációra, alkalmazkodásra és hatékony belső folyamatok fenntartására.
 - Folyamat-innovációs arány: Az évente javított vagy optimalizált folyamatok százalékos arányát méri.
 - Szervezeti ellenállóképességi index: azt a képességet értékeli, hogy képes-e alkalmazkodni a műveletekhez válságok vagy gyors változások során.
 - Keresztfunkciós együttműködési pontszám: A különböző részlegek közötti együttműködés és szinergia szintjét méri.

- Döntési Gyorsasági Index azt vizsgálja, hogy a vállalat különböző szintjein milyen gyorsan és hatékonyan hoznak meg döntéseket a szervezeti struktúrán belül. Cél az üzleti rugalmasság növelése, a piaci változásokra való gyorsabb reakció biztosítása, valamint a belső folyamatok optimalizálása.
- Márkaérték és hírnévmutatók felméri a márka erejét, az ügyfelek bizalmát és a közvélemény megítélését. Cél, hogy értékelje a márkabizalom, hűség és elismertség szerepét a hosszú távú versenyelőny kulcsfontosságú tényezőjeként.
 - Márkaértékelési mérőszámok (nem pénzügyi): A márka erősségét olyan minőségi tényezők alapján méri, mint az ügyfelek észlelése, a közösségi médiában való jelenlét és a média említései.
 - Hírnév-kockázati index: Nyomon követi a márka hírnevét befolyásoló potenciális kockázatokat olyan mérőszámok segítségével, mint a médiacoverage hangulatelemzése.
 - Customer Sentiment Dynamics: Gépi tanulási vagy mesterséges intelligencia-alapú eszközöket használ a közvélemény időbeli változásainak nyomon követésére.
- Társadalmi és kapcsolati tőke-mutatók értékelik az érdekelt felekkel, köztük az ügyfelekkel, szállítókkal és partnerekkel fennálló kapcsolatokat. Cél annak felmérése, hogy a külső érdekelt felekkel kialakított kapcsolatok hogyan járulnak hozzá az üzleti növekedéshez és a működési stabilitáshoz.
 - Partnerségi szinergia pontszám: A stratégiai partnerségek vagy szövetségek hatékonyságát és teljesítményét méri.
 - Ügyfelek érdekérvényesítési aránya: Nyomon követi azon ügyfelek százalékos arányát, akik vélemények vagy ajánlások révén aktívan reklámozzák a vállalatot.
 - Szállítói együttműködési index: A kulcsfontosságú szállítókkal való együttműködés és integráció erősségét méri.
- Humán tőke és tehetségfejlesztési mutatók az alkalmazottak által az üzlethez való hozzájárulást mérik, a készségfejlesztésre és az elkötelezettségre összpontosítva. Cél, hogy értékelje a szervezet azon képességét, hogy vonzza, megtartsa és felhasználja a tehetségeket az innováció és a növekedés fenntartása érdekében:
 - Tudásmegtartási arány nyomon követi, hogy mennyi kritikus tudás marad a vállalatban belül, amikor az alkalmazottak távoznak vagy elöléptetik.
 - Alkalmazottak innovációs index: azt méri, hogy az alkalmazottak hogyan járulnak hozzá az innovatív ötletekhez, termékekhez vagy szolgáltatásokhoz.
 - Képességmegújítási arány Azon alkalmazottak százalékos aránya, akik évente képzések vagy fejlesztési programok révén sajátítanak el új készségeket.
 - Hiányzási ráta, a hiányzások aránya az összes munkaórához viszonyítva.
 - Elvándorlási arány A szervezetet elhagyó munkavállalók aránya egy adott időszakon belül.

- Új belépők aránya: a új alkalmazottak aránya az összes munkavállalóhoz képest.
 - Képzésbe bevontak aránya, azok a munkavállalók, akik részt vettek valamilyen képzésen.
 - Képzésre fordított órák átlagos száma, az egy munkavállalóra jutó képzési órák száma.
 - Munkavállalói elkötelezettség, az elkötelezettségi felmérések eredményei alapján mért indikátor.
 - Munkavállalói elégedettség, kérdőívek vagy felmérések alapján mérik az általános elégedettséget.
 - Teljesítményértékelési lefedettség, az éves vagy féléves teljesítményértékelésben részt vevő munkavállalók aránya.
 - Produktivitás mutató, egy munkavállalóra eső árbevétel.
 - Belső előléptetések aránya, az előléptetett munkavállalók aránya.
- Digitális tőke és technológiai alkalmazkodóképességi mutatók a digitális infrastruktúrára, az IT-rendszerekre és a vállalat technológiai változásokhoz való alkalmazkodási képességére összpontosítanak. Cél annak felmérése, hogy egy vállalat mennyire tudja kihasználni a digitális eszközöket a működési előnyök megszerzése és a jövőbeli növekedés biztosítása érdekében.
 - Digitális infrastruktúra kihasználtsági index a digitális eszközök és technológiák teljes kihasználtságának százalékos arányát méri.
 - Agilitás a digitális átalakulásban nyomon követi, hogy a vállalat milyen gyorsan alkalmazza az új technológiai megoldásokat.
 - Kiberbiztonsági ellenállóképességi index azt méri, hogy a vállalat mennyire képes ellenállni a kiberfenyegetéseknek, és mennyire képes helyreállni azokból.
 - Kulturális tőke mutatók azt mérik, hogy a vállalati kultúra hogyan segíti elő a kreativitást, a kockázatvállalást és az alkalmazkodóképességet. Cél annak megértése, hogy a vállalati kultúra milyen mértékben teszi lehetővé a folyamatos fejlődést és a kreativitást:
 - Kulturális alkalmazkodóképességi index felméri, hogy a vállalati kultúra mennyire fejlődik a piaci, vagy belső változások hatására.
 - A szervezeti együttműködési szint a különböző részlegek és munkacsoportok közötti együttműködés mértékét méri, például felméréseken vagy projektalapú együttműködések számán keresztül. A magasabb érték a szervezeti szinergiák és a tudásmegosztás kultúrájára utal.
 - Vállalati értékek beépülése annak vizsgálata, hogy a vállalat dolgozói mennyire azonosulnak a vállalat alapértékeivel és missziójával. Mérhető belső elégedettségi felmérésekben vagy a belső konfliktusok és feszültségek gyakoriságán keresztül.

5.3.2. Pénzügyi teljesítménymérés

A gazdasági képességek a vállalat azon képességére utalnak, hogy mérje sikerét a belső célokhoz, vagy külső referenciaértékekhez képest, gyakran a pénzügyi egészséget értékelő mérőszámokon alapulva. Ezek a képességek elengedhetetlenek a működési hatékonyság, az erőforrás-elosztás, a jövedelmezőség és a pénzügyi stabilitás nyomon követéséhez. Segítenek a vállalkozásoknak megérteni, hogy mennyire teljesítenek jól az iparági szabványokhoz, a versenytársakhoz, vagy saját múltbeli referenciaértékeikhez képest. A pénzügyi teljesítmény mérése az összehasonlító képességek értékelésének elsődleges mechanizmusa. A látható eszközök felmérésével a vállalatok felmérhetik rövid távú életképességüket és erőforrás-felhasználásukat. A pénzügyi teljesítmény annak szubjektív mérőszáma, hogy egy vállalat mennyire tudja felhasználni az elsődleges üzletviteléből származó eszközöket és bevételt termelni. A kifejezést a vállalat általános pénzügyi állapotának általános mérőszámaként is használják egy adott időszakban. Az elemzők és a befektetők a pénzügyi teljesítményt arra használják, hogy összehasonlítsák az azonos iparágban működő hasonló cégeket, vagy összesítve hasonlítsák össze az iparágakat vagy szektorokat. A pénzügyi teljesítmény elmondja a befektetőknek a cég általános jólétét. Ez egy pillanatkép a gazdasági állapotáról és a menedzsment által végzett munkáról. A vállalati pénzügyi teljesítményről szóló jelentés kulcsfontosságú dokumentuma a 10-K formanyomtatvány, amelyet minden nyilvános társaságnak évente közzé kell tennie. Az átfogó pénzügyi teljesítmény értékeléséhez használt pénzügyi kimutatások magukban foglalják a mérleget, az eredménykimutatást és a cash flow kimutatást. A pénzügyi teljesítménymutatók olyan számszerűsíthető mérőszámok, amelyek segítségével mérhető, hogy egy vállalat mennyire teljesít jól. Nem szabad egyetlen mérőszámot sem használni egy cég pénzügyi teljesítményének meghatározására.

A pénzügyi teljesítmény azt mutatja meg, hogy egy vállalat milyen jól termel bevételt, és hogyan kezeli eszközeit, kötelezettségeit, valamint érdekelt feleinek és részvényeseinek pénzügyi érdekeit. A pénzügyi teljesítmény mérésének számos módja van, például használhatók olyan tényezők, mint a működési bevétel, a működési bevétel vagy a működési pénzáramlás, valamint a teljes egységértékesítés. Ezen túlmenően az elemzőnek, vagy befektetőnek érdemes lehet mélyebbre tekinteni a pénzügyi kimutatásokban, és megkeresni a fedezeti növekedési rátákat, vagy a csökkenő adósságot. A pénzügyi teljesítmény mérése, mint az értékelés alapja ezen mérőszámok adatai elsősorban pénzügyi jelentésekből származnak. A hagyományos pénzügyi beszámoló elemzés a múltbeli eredmények és pénzügyi helyzet vizsgálatára épít. Statikus jellegű, és főként a vállalat múltbeli teljesítményét értékeli. A pénzügyi teljesítmény mérés dinamikusabb megközelítést alkalmaz, valós időben figyeli a teljesítményt, és előrejelzéseket, valamint döntéstámogató információkat biztosít a vezetők számára. Mindkét módszer fontos a vállalat irányítása szempontjából, mert a pénzügyi beszámoló elemzés segíti a múltbeli tapasztalatok levonását, míg a teljesítménymérés segít a folyamatos fejlődésben és stratégiai döntéshozatalban. A hagyományos pénzügyi beszámoló elemzés főként múltbeli adatokra támaszkodik, és elsősorban klasszikus pénzügyi mutatókat alkalmaz. Ezzel szemben a pénzügyi teljesítménymérés dinamikusabb, és a teljesítménymutatók szélesebb körét foglalja magában, amelyek az aktuális és jövőbeli eredményeket segítik előrejelezni.

14. táblázat: Hagyományos pénzügyi beszámoló elemzés és pénzügyi teljesítmény mérés összehasonlítása

Szempont	Hagyományos pénzügyi beszámoló elemzés	Pénzügyi teljesítmény mérés
Cél	A múltbeli pénzügyi adatok áttekintése, az eredmények és a pénzügyi helyzet elemzése.	Az aktuális és jövőbeli teljesítmény folyamatos figyelemmel kísérése, optimalizálása.
Időtáv	Általában a múltbeli időszakokat vizsgálja, pl. éves, negyedéves beszámolók alapján.	Folyamatos, valós idejű vagy rövid távú (havi, heti) teljesítménymérés a stratégiai döntésekhez.
Adatok forrása	Hivatalos pénzügyi beszámolók, például mérlegek, eredménykimutatások, cash flow kimutatások.	Belső operatív adatbázisok, KPI rendszerek, riportok és prediktív analízisek.
Fókusz	A vállalat pénzügyi helyzetére (eszközök, kötelezettségek) és az eredményességre (árbevétel, nyereség) helyez hangsúlyt.	A vállalat stratégiai és operatív céljaira fókuszál, például a hatékonyság, a hozam és a likviditás optimalizálására.
Mutatók	Hagyományos pénzügyi mutatók, pl.: nyereség, árbevétel, tőkeáttételi arány, likviditási mutatók.	Specifikus teljesítménymutatók (KPI-k)
Elemzés módszere	Történeti elemzés, trendek feltárása, idősoros elemzés, versenytárs-összehasonlítás.	Valós idejű és előrejelzési módszerek (pl. benchmarkok, stressztesztek)
Eredmény felhasználása	Éves vagy negyedéves jelentések készítése, a múltbeli teljesítmény értékelése.	Döntéstámogatás a jövőbeli stratégiai és operatív célok eléréséhez.
Hatókör	Kizárólag pénzügyi adatokra és mérőszámokra koncentrál.	Nemcsak pénzügyi, hanem üzleti és operatív mutatókat is magában foglal.
Kapcsolódás más területekhez	Elsősorban a könyvvizsgálat, számvitel és befektetői kapcsolatok köré csoportosul.	Szorosan kapcsolódik az üzleti teljesítmény méréséhez, stratégiai menedzsmenthez és az operatív irányításhoz.

Forrás: Brealey-Myers (2023), Damodoran (2024) alapján saját szerkesztés

5.4. Vállalati teljesítményértékelés pénzügyi kontextusai - Tesztkérdések

5.4.1. Feleletválasztós kérdések

- Az alábbiak közül melyik a pénzügyi teljesítmény mérésének elsődleges célja?
 - a) A munkavállalói elégedettség javítása
 - b) A vállalat jövedelmezőségének, likviditásának és fizetőképességének értékelése
 - c) A kormányzati politika hatékonyságának nyomon követése
 - d) Makrogazdasági növekedési trendek előrejelzése

- Melyik kulcsfontosságú pénzügyi kimutatás ad pillanatképet a vállalat eszközeiről, forrásairól és saját tőkéjéről egy adott időpontban?
 - e) Mérleg
 - f) Pénzforgalmi kimutatás
 - g) Saját tőke kimutatás
 - h) Eredménykimutatás

- Melyik három részre oszlik a Cash flow kimutatás?
 - i) Működési, befektetési és finanszírozási tevékenységek
 - j) Bevételek, kiadások és nyereség
 - k) Eszközök, kötelezettségek és saját tőke
 - l) Értékcsökkenés, kamatok és adók

- A magas adósság/részvény arány általában a következőket jelzi:
 - m) Alacsony tőkeáttétel
 - n) Magas tőkealapú finanszírozás
 - o) Magas pénzügyi kockázat a nagyobb adósság miatt
 - p) Erős likviditás

5.4.2. Igaz/hamis kérdések

A pénzügyi jelentések elsősorban a múltbeli és a jövőre vonatkozó információkra összpontosítanak. (H)

A nem látható vagyoni javakat, mint például a márkaértéket és a szellemi tulajdont, mindig a mérlegben kell kimutatni. (H)

A Cash Flows kimutatás segít a befektetőknek megérteni a vállalat pénztermelő képességét. (I)

A bruttó haszonkulcs a működési költségek levonása után fennmaradó árbevétel arányát méri. (H)

A pénzügyi teljesítmény mérése nem veszi figyelembe az olyan nem pénzügyi mutatókat, mint a vevői elégedettség vagy az alkalmazottak elkötelezettsége. (H)

5.4.3. Pénzügyi teljesítménymérés és üzleti teljesítménymérés

A pénzügyi teljesítménymérés a vállalkozások számviteli információs rendszere által nyújtott információkra, és a pénzügyi beszámolókból származó adatokra (mérleg, eredménykimutatás) épülnek, és ezek segítségével a vállalat pénzügyi helyzetét, jövedelmezőségét és hatékonyságát vizsgálják. A pénzügyi elemzésnek az a célja, hogy megmérjük a vállalat múltbeli teljesítményét, a pénzügyi teljesítménymérésnek pedig az a célja, hogy megállapítsuk az elért eredményeket, de rámutassunk a jövőben lehetőségekre, trendekre. Az üzleti teljesítménymutatók olyan előremutató információkat is szolgáltatnak, amelyek a jövőbeni eredményességre utalhatnak, főként a nemlátható vagyon elemek jelentőségét mutatják be.

Feladat a.) egy informatikai szolgáltató vállalat éves beszámolójából származó pénzügyi mutatószámok kiszámítása:

Mérlegadatok (millió Huf)

Eszközök összesen	12.000
Saját tőke	6.000
Hosszú lejáratú kötelezettségek	2.500
Rövid lejáratú kötelezettségek	3.500
Pénzeszközök	1.000
Forgóeszközök	5.000

Eredménykimutatás (millió Huf)

Értékesítés nettó árbevétel	15.000
Üzemi (üzleti) eredmény	2.500
Adózott eredmény	1.200
Kamatköltség	300

Vagyoni helyzet - Saját tőke aránya

Képlet: $\text{Saját tőke} / \text{Eszközök összesen}$

Számítás eredménye: 0.50

Vagyoni helyzet - Eszközarányos eredmény

Képlet: $\text{Adózott eredmény} / \text{Eszközök összesen}$

Számítás eredménye: 0.10

Pénzügyi helyzet - Likviditási mutató

Képlet: $\text{Forgóeszközök} / \text{Rövid lejáratú kötelezettségek}$

Számítás eredménye: 1.43

Pénzügyi helyzet - Pénzhányad mutató

Képlet: $\text{Pénzeszközök} / \text{Rövid lejáratú kötelezettségek}$

Számítás eredménye: 0.29

Jövedelmezőség - Nettó árbevétel arányos nyereség

Képlet: $\text{Adózott eredmény} / \text{Értékesítés nettó árbevétele}$

Számítás eredménye: 0.08

Jövedelmezőség - Sajáttőke-arányos nyereség (ROE)

Képlet: $\text{Adózott eredmény} / \text{Saját tőke}$

Számítás eredménye: 0.20

Hatékonyság - Eszközarányos árbevétel

Képlet: $\text{Értékesítés nettó árbevétele} / \text{Eszközök összesen}$

Számítás eredménye: 1.25

Hatékonyság - Forgási sebesség mutató (forgóeszközök)

Képlet: $\text{Értékesítés nettó árbevétele} / \text{Forgóeszközök}$

Számítás eredménye: 3.00

Feladat b.) egy informatikai szolgáltató vállalat üzleti teljesítményének értékelése:

Alapadatok	Értékek
Összes ügyfél elégedettségi visszajelzés (1-100 skálán)	1.000
Pozitív visszajelzések száma (75-100 pont között)	850
Dolgozói elégedettségi kérdőív kitöltése (átlag pontszám 1-100)	78
Teljesített projektek száma	50
Határidőre befejezett projektek száma	45
Projektek, amelyek nem lépték túl a költségkeretet	47
Új termékek vagy szolgáltatások száma	5
Teljes termékportfólió (időszak végén)	50
IT rendszer maximális kapacitása (órákban)	10.000
IT rendszer tényleges használata (órákban)	7.500
Szerződések átlagos időtartama (hónap)	6

Mutatók és Példaszámítások:

- Ügyfélelégedettségi mutató (CSAT)

Képlet: Pozitív visszajelzések száma / Összes visszajelzés * 100

Példaszámítás: $850 / 1000 * 100 = 85.00\%$

- Dolgozói elkötelezettségi mutató (ESI)

Képlet: Dolgozói elégedettségi pontszám (átlagban)

Példaszámítás: 78 pont (kérdőív átlaga)

- Projekt hatékonysági mutató

Képlet: (Határidőre befejezett és költségkereten belüli projektek) / Teljes projektek száma * 100

Példaszámítás: $(45 \text{ és } 47 \text{ projekt átfedése}) / 50 * 100 = 90.00\%$

- Innovációs ráta

Képlet: Új termékek száma / Teljes termékportfólió * 100

Példaszámítás: $5 / 50 * 100 = 10.00\%$

- IT rendszerkihasználtság

Képlet: Tényleges használat / Maximális kapacitás * 100

Példaszámítás: $7500 / 10000 * 100 = 75.00\%$

VI. fejezet: A vállalkozások finanszírozási és beruházási döntései

A pénzügyi menedzsmentet elsősorban a pénzügyi források stratégiai tervezése, szervezése, irányítása és ellenőrzése jellemzi a vállalat céljainak elérése érdekében. Biztosítja a pénzügyi források hatékony elosztását és optimális felhasználását a részvényesi érték maximalizálása érdekében. A pénzügyi menedzsment integrálja a befektetési döntéseket, a finanszírozási döntéseket és a működőtőke-kezelést a kockázat és a megtérülés egyensúlya érdekében. A modern pénzügyi menedzsment túlfelződött a hagyományos költségcsökkentésen és tőkeallokáción. Egyik jellemzője az értékalapú döntéshozatal, amelyben a hangsúly a részvényesi érték maximalizálásán van. A másik fontos jellemzője a kockázat-megtérülés kompromisszum, amely azt jelenti, hogy a pénzügyi vezetőknek egyensúlyt kell teremteniük a kockázat és a megtérülés között a befektetési és finanszírozási döntések során. A harmadik fontos jellemzője a stratégiai pénzügyi tervezés, amelyben a pénzügyi stratégiák összhangban vannak a hosszú távú üzleti célokkal, biztosítva a fenntartható növekedést. A pénzügyi menedzsment alapvető szerepet játszik az értékteremtési folyamatban azáltal, hogy biztosítja a pénzügyi források hatékony felhasználását a hosszú távú jólét megteremtésére. Legfontosabb hozzájárulásai a következők:

- Befektetés értékteremtő projektekbe – A legnagyobb megtérülést hozó projektek azonosítása és finanszírozása.
- Tőkehatékonyság – A pénzügyi források felhasználásának optimalizálása a jövedelmezőség javítása érdekében.
- Kockázatkezelés – A pénzügyi kockázatok csökkentése fedezeti ügylet, diverzifikáció és hatékony tőkeszerkezet-kezelés révén.
- A tőkeoptimalizálás költsége – Annak biztosítása, hogy a finanszírozási költségek alacsonyak maradjanak, miközben maximalizálják a befektetés megtérülését.
- A vállalati ellenálló képesség növelése – A likviditás és a pénzügyi stabilitás kezelése a gazdasági sokkokkal szembeni ellenállás érdekében.
- A részvényesi vagyont maximalizálása – A részvények értékének növelése fenntartható nyereségnövekedéssel és osztalékpolitikával.

A pénzügyi menedzsment az üzleti stratégiát pénzügyi eredményekké alakítja, biztosítva, hogy a vállalat hosszú távú értéket teremtsen érdekelt felei számára. Az üzleti közgazdaságtan világában az egyik legfontosabb tényező, amely meghatározza a vállalkozás sikerét és fenntarthatóságát, az a képessége, hogy megalapozott finanszírozási és befektetési döntéseket hozzon. A finanszírozás a vállalat számára szükséges pénzügyi források biztosítása a működéshez, beruházásokhoz és egyéb célokhoz. A beruházási és finanszírozási döntések hosszú távon meghatározzák a vállalat növekedési potenciálját és pénzügyi stabilitását. Az optimális döntéshozatalhoz szükség van a pénzügyi mutatók helyes értelmezésére, a jövőbeli pénzáramok pontos becslésére, valamint a kockázati tényezők aktív kezelésére.

15. táblázat: Vállalati beruházás és vállalati finanszírozás főbb jellemzői

Szempont	Vállalati beruházás	Vállalati finanszírozás
Definíció	A tőke allokálása olyan eszközökbe vagy projektekbe, amelyek várhatóan jövőbeni hozamot termelnek.	Az üzleti műveletek, beruházások és terjeszkedés támogatására szolgáló források gyűjtésének folyamata.
Objektív	Növelje a termelési kapacitást, javítsa a hatékonyságot és hozzon létre hosszú távú értéket.	Biztosítson tőkét a működéshez, a növekedéshez és a likviditáskezeléshez.
Kulcsfontosságú döntések	Döntés a tőkekiadásokról, akvizíciókról, kutatás-fejlesztési kiadásokról és erőforrás-elosztásról.	Választás az adósság- és tőkefinanszírozás között, az optimális tőkestruktúra meghatározása.
Példák	Új gyár, gép, technológiai korszerűsítés, újabb üzlet megszerzése.	Kötvénykibocsátás, banki hitelfelvétel, részvények eladása, kockázati tőkefinanszírozás.
Kockázati szint	Közepes és magas, a projekt hatókörétől és a piaci feltételektől függően.	A finanszírozás típusától függően változik; az adósságfinanszírozás növeli a pénzügyi kockázatot.
Időhorizont	Hosszú távú, jellemzően több év vagy évtized.	Rövid és hosszú távú, a finanszírozási struktúrától függően.
A források forrása	Belső eredménytartalék, tőke vagy adósságfinanszírozás.	Adósság (kölsönök, kötvények) vagy saját tőke (részvények, eredménytartalék).
A pénzügyi kimutatásokra gyakorolt hatás	Növeli az állóeszközöket és a tőkekiadásokat; befolyásolja az értékcsökkenést és a ROI-t.	Növeli a kötelezettségeket vagy a saját tőkét; befolyásolja a kamatköltségeket és a tőkeköltségeket.
Kapcsolat az üzleti növekedéssel	Közvetlenül hozzájárul a vállalat növekedéséhez a működés és a bevételi források bővítésével.	Lehetővé teszi az üzleti terjeszkedést azáltal, hogy biztosítja a beruházásokhoz szükséges finanszírozást.
Kihívások	Piaci volatilitás, technológiai elavulás, szabályozási akadályok.	Kamatköltségek, a tulajdonjog felhígulása, a hitelképesség, a pénzügyi tőkeáttételi kockázatok.

Forrás: Damodaran (2006), Rideg (2018), Bélácz-Pintér (2023), Brealey-Myers (2023), Damodaran (2024) alapján saját szerkesztés

6.1 Vállalkozásfinanszírozás

A finanszírozási döntések magukban foglalják annak meghatározását, hogy egy vállalkozás számára a legmegfelelőbb módon hogyan lehet pénzeszközöket szerezni műveleteinek, projektjeinek és hosszú távú befektetéseinek finanszírozására. Az elsődleges cél annak biztosítása, hogy a vállalkozás rendelkezzen a szükséges pénzügyi forrásokkal, miközben minimalizálja a költségeket és a kockázatokat. A finanszírozás központi szerepet játszik a vállalat növekedési, működési és versenyképességi képességének meghatározásában:

- A likviditás és a fizetőképesség biztosítása – A vállalatoknak megfelelő forrásokra van szükségük a zökkenőmentes működéshez, valamint a rövid és hosszú távú kötelezettségek teljesítéséhez.
- Tőkeszerkezet optimalizálása – A pénzügyi vezetőknek el kell dönteniük az adósság és a saját tőke optimális kombinációját a tőkeköltségek minimalizálása és a hozam maximalizálása érdekében.
- Beruházásfinanszírozás – Megfelelő finanszírozás nélkül a vállalatok nem tudnak nyereséges projektekbe fektetni, innovációt végezni vagy bővíteni működésüket.
- Kockázatkezelés – A finanszírozás megválasztása (adósság vs. tőke) befolyásolja a pénzügyi kockázatot, a kamatköltségeket és az általános pénzügyi stabilitást.
- Részvényesi érték maximalizálása – A megfelelő finanszírozási döntések biztosítják a fenntartható növekedést és jövedelmezőséget, ami a cég értékének növekedéséhez vezet.

6.1.1. A vállalkozások finanszírozásának alapvető kérdései

A vállalkozások finanszírozása számos kihívással jár, amelyek a vállalat méretétől, iparágától, piaci viszonyaitól és gazdasági környezetétől függően változhatnak. A vállalkozásoknak gondosan fel kell mérniük finanszírozási stratégiáikat, figyelembe véve a költségeket, a kockázatot és a hosszú távú fenntarthatóságot. A finanszírozási források diverzifikált keveréke, az erős pénzügyi irányítás és a piaci feltételekhez való alkalmazkodás kulcsfontosságú a finanszírozási kihívások leküzdéséhez. Az alábbiakban felsorolunk néhány fő problémát, amelyekkel a vállalkozások szembesülnek a finanszírozás biztosítása és kezelése során:

- Hozzáférés a tőkéhez: az induló vállalkozások és a kis- és középvállalkozások gyakran nehezen tudnak finanszírozást szerezni a működési történet hiánya, a korlátozott fedezet, vagy a hitelezők által tapasztalt magas kockázat miatt.
- Iparágspecifikus kockázatok magasabbak lehetnek bizonyos iparágakban, mint például a technológia, vagy a zöld energia, ami megnehezíti a hagyományos finanszírozási lehetőségek megszerzését.
- Banki szigorúbb szabályozások, különösen a pénzügyi válságok után, arra késztették a bankokat, hogy magasabb elvárásokat támasszanak és szigorítsák hitelezési feltételeiket.

- A tőkeköltség egyes vállalkozások számára jelentős többlet költséget okozhatnak, mert a hitelekre támaszkodó vállalkozások magas kamatokkal nézhetnek szembe, különösen a gazdasági bizonytalanság idején.
- A részvénykibocsátás, részvényhígítást eredményez, a befektetők általi forrásbevonás a tulajdonjog és az ellenőrzés feladását jelenti, ami hosszú távon költséges lehet.
- Adósság vs. részvény kompromisszumok, a vállalatoknak egyensúlyt kell teremteniük a visszafizetést igénylő adósság felvétele és a részvények kibocsátása között, amely csökkenti az ellenőrzést és a jövőbeni nyereséget.
- Forgótőke-korlátok, a vállalkozásoknak nehézséget okozhat a napi működés finanszírozása, ha a cash flow inkonzisztens, vagy szezonális.
- Késedelmes fizetés, az ügyfelek késedelmes fizetése likviditási problémákat okozhat, ami nehézségeket okozhat a szállítók és az alkalmazottak fizetésében.
- Ellátási lánc finanszírozása, az ellátási lánc megszakadása (például geopolitikai feszültségek vagy világjárványok miatt) megnövekedett finanszírozási igényekhez vezethet.
- Infláció és kamatláb-ingadozások, a magas infláció, vagy az emelkedő kamatlábak növelik a finanszírozási költségeket és csökkentik a jövedelmezőséget.
- Gazdasági visszaesés, a recessziók, vagy pénzügyi válságok korlátozhatják a hitelhez jutást és csökkenthetik a befektetői bizalmat.
- Devizakockázatok, a nemzetközileg működő vállalkozások devizaárfolyam kockázatokkal szembesülhetnek, amelyek befolyásolják finanszírozási igényeiket.
- Szigorú hitelezési követelmények, a pénzügyi intézményekre gyakran szigorú előírások vonatkoznak, amelyek megnehezíthetik a vállalkozások hitelhez jutását.
- Adózási problémák, a társasági adóstruktúrák és a kormányzati politikák hatással lehetnek a finanszírozási döntésekre (pl. adósságkamat levonhatósága).
- ESG (környezeti, társadalmi, irányítási) kritériumok, egyes befektetők és hitelezők megkövetelik a vállalkozásoktól, hogy megfeleljenek a fenntarthatósági és társadalmi felelősségvállalási normáknak, ami korlátozhatja a finanszírozási lehetőségeket.
- Azok a vállalkozások, amelyek túlságosan egyfajta finanszírozástól függenek (pl. csak bankhitel, vagy csak kockázati tőke), pénzügyi instabilitást eredményeztethetnek, ha ez a forrás kiapad.
- A finanszírozási források diverzifikációjának hiánya kiszolgáltatottá teheti a vállalatokat a piaci változásokkal szemben.
- Befektetők elvárásai, a kockázati tőkebefektetők és a magántőke-befektetők gyakran magas hozamra törekednek egy adott időkereten belül, ami rövid távú döntéshozatalra kényszerítheti a menedzsmentet.
- Sok vállalkozó és kisvállalkozás tulajdonosa nem rendelkezik pénzügyi szakértelemmel, ami rossz finanszírozási döntésekhez vezet.

6.1.2. Az üzleti finanszírozás forrásai

A finanszírozás forrása megjelenik a mérleg forrás oldalán saját tőkeként, vagy idegen tőkeként. Ennek értelmében a vállalkozások különböző forrásokból szerezhetnek finanszírozást, amelyek széles körben belső és külső forrásokba sorolhatók.

6.1.2.1. Az üzleti finanszírozás belső módszerei, forrásai

A belső finanszírozás azt a gyakorlatot jelenti, hogy a vállalat saját forrásait használja fel működésének, beruházásainak és növekedési stratégiáinak finanszírozására. Ez a finanszírozási módszer kiküszöböli a külső hitelfelvétel, vagy új tőke kibocsátásának szükségességét, így költséghatékony és önfenntartó megközelítés. A belső finanszírozás különféle eszközökkel érhető el, beleértve a felhalmozott eredmény felhasználását, a forgóeszközök értékesítését és a tárgyi eszközök elidegenítését. A belső finanszírozás kulcsfontosságú módszer a pénzügyi függetlenség és fenntarthatóság fenntartására törekvő vállalkozások számára:

- A felhalmozott eredmény felhasználása

Az egyik leggyakoribb belső finanszírozási módszer a vállalkozás által termelt nyereség újrabefektetése. Ahelyett, hogy az összes nyereséget osztalékként osztanák fel, a vállalatok megtartják a részüket a jövőbeli projektek, terjeszkedés vagy működési fejlesztések finanszírozására. A felhalmozott eredmény fenntartható finanszírozási forrást jelent, lehetővé téve a vállalkozás számára a pénzügyi függetlenség fenntartását és a külső adósságtól való függés csökkentését. A felhalmozott eredmény felhasználásának legfontosabb előnyei, hogy nincs kamatfizetés vagy hitelfelvételhez kapcsolódó pénzügyi kötelezettség, növeli a részvényesi bizalmat a pénzügyi stabilitás bemutatásával, támogatja a hosszú távú növekedést a tulajdonjog felhígítása nélkül.

- Forgóeszközök értékesítése

A vállalkozások belsőleg forrásokat termelhetnek többlet- vagy nem alapvető forgóeszközök, például többletkészletek, követelések vagy egyéb rövid lejáratú eszközök értékesítésével. Ez a megközelítés segít javítani a likviditást, és gyors hozzáférést biztosít a készpénzhez anélkül, hogy növelné a pénzügyi kötelezettségeket. Ilyen lehet például a felesleges készletek értékesítése a tőke felszabadítása és a pénzforgalom javítása érdekében, követelések faktoringja, ahol a vállalkozások azonnali készpénzért értékesítik a fennálló számlákat harmadik félnek, forgalomképes értékpapírok vagy rövid lejáratú befektetések felszámolása, ha további forrásokra van szükség.

- Tárgyi eszközök értékesítése

Egy másik belső finanszírozási módszer az állóeszközök, például gépek, berendezések, járművek vagy ingatlanok értékesítése. A vállalatok akkor választhatják ezt a megközelítést, ha az eszközök elavulttá, kihasználatlanná válnak, vagy már nem nélkülözhetetlenek az alapvető üzleti műveletekhez. A tárgyi eszközök finanszírozásra történő értékesítésének előnyei, a használaton kívüli eszközöket készpénzre váltja, és csökkenti a tárolási költségeket.

6.1.2.2. Az üzleti finanszírozás külső módszerei, forrásai

A külső finanszírozás olyan pénzeszközöket jelent, amelyeket a vállalkozások külső forrásokból szereznek be működésük, terjeszkedésük vagy befektetési tevékenységük támogatására. A belső finanszírozással ellentétben, amely a felhalmozott eredményen vagy az eszközök felszámolásán alapul, a külső finanszírozás pénzügyi források megszerzését jelenti befektetőktől, hitelezőktől vagy intézményektől. A külső finanszírozás három fő kategóriába sorolható:

- Nem intézményi finanszírozási formák

A nem intézményi finanszírozás magánszemélyektől, vagy üzleti partnerektől kapott pénzügyi forrásokat foglal magában, nem pedig hivatalos pénzügyi intézményektől. Ezek a források gyakran üzleti kapcsolatokon és bizalmon alapulnak, nem pedig merev pénzügyi szerződéseken.

- Tagi kölcsön: Magántulajdonban lévő vállalkozásokban, vagy partnerségekben a tulajdonosok és a tagok személyi kölcsönt nyújthatnak a vállalatnak működésének vagy növekedésének támogatására. Ezek a hitelek gyakran rugalmasabbak és alacsonyabb kamatozásúak, mint az intézményi hitelek.
- Beszállítói hitel: A beszállítók engedélyezhetik a vállalkozások számára, hogy árukat és szolgáltatásokat vásároljanak hitelre, a fizetést egy meghatározott időszakra elhalasztva. Ez a megállapodás segít a vállalkozásoknak kezelni pénzforgalmukat és fenntartani működésüket azonnali pénzkirámlás nélkül.
- Vevői ügyfelelőleg: Az ügyfelek előleget fizethetnek termékekért vagy szolgáltatásokért, így a vállalkozások azonnal hozzáférhetnek a működő tőkéhez. Ezt a módszert általában a feldolgozóiparban és a szolgáltatóiparban használják, ahol az előzetes költségek magasak.

- Külső tőke típusú finanszírozás

Ebbe a kategóriába tartozik a befektetők finanszírozása, akik tőkéjét biztosítanak a vállalkozás saját tőkéjéért vagy tulajdoni részesedéséért cserébe. Gyakran használják olyan induló vállalkozások és növekvő vállalkozások, amelyek jelentős finanszírozást igényelnek, de nem rendelkeznek a hagyományos hitelekhez szükséges hiteltörténettel vagy fedezettel. A külső finanszírozás az üzleti növekedés és a fenntarthatóság kulcsfontosságú eleme. Függetlenül attól, hogy a vállalkozások nem intézményi megállapodásokra, részvényalapú befektetőkre vagy intézményi hitelezőkre támaszkodnak, a megfelelő finanszírozási módszer kiválasztása olyan tényezőktől függ, mint a vállalat stádiuma, pénzügyi helyzete és stratégiai céljai. Ezeknek a külső finanszírozási lehetőségeknek a megértése segít a vállalkozásoknak tőkéjük hatékony strukturálásában és a hosszú távú siker biztosításában:

- Üzleti angyalok: Vagyonos magánszemélyek, akik tőkéért cserébe korai szakaszban lévő vállalatokba fektetnek be. Az üzleti angyalok gyakran nemcsak finanszírozást, hanem mentorálást, iparági szakértelmet és hálózatépítési lehetőségeket is biztosítanak.

- Kockázati tőke: A kockázati tőke-társaságok nagy növekedési potenciállal rendelkező, korai szakaszban lévő vállalkozásokba fektetnek be, jellemzően tulajdonosi részesedésért cserébe. Ezek a befektetők különböző növekedési szakaszokban biztosítanak tőkét, és jelentős hozamot várnak, gyakran egy esetleges nyilvános ajánlattétel vagy felvásárlás révén.
- Magántőke: A magántőke-befektetők részesedést szereznek érett vállalkozásokban, gyakran a működés átalakítása, a hatékonyság javítása és a magasabb nyereség elérése érdekében, mielőtt részesedésüket egy későbbi szakaszban eladnák. A befektetési alapok részvénytulajdont szereznek vállalatokban, jellemzően az üzlet átstrukturálását és növekedését célozzák, mielőtt nyereséges kivonulnának.

- Intézményi finanszírozási formák

Az intézményi finanszírozás a hivatalos pénzügyi intézetektől, kormányzati programoktól vagy strukturált pénzügyi piacoktól kapott finanszírozásra vonatkozik. Ezek a források stabilitást és jelentős pénzügyi forrásokhoz való hozzáférést biztosítanak, de gyakran szigorúbb követelményeket és szabályozási felügyeletet igényelnek. Ezek a sokrétű finanszírozási lehetőségek lehetővé teszik a magyar vállalkozások számára, hogy sajátos igényeik, növekedési szakaszaik és stratégiai céljaik alapján válasszák ki a legmegfelelőbb külső tőkeforrásokat.

- Állami támogatás: pénzügyi támogatást, például támogatásokat vagy adókedvezményeket kínáló kormányzati programok a gazdasági fejlődés és az innováció előmozdítása érdekében. A kormány pénzügyi segítséget nyújt a vállalkozásoknak támogatások, támogatások vagy adókedvezmények formájában. Ezeknek a programoknak a célja a gazdasági fejlődés, az innováció és a munkahelyteremtés előmozdítása.
- Hitel: A hagyományos banki hiteleket és hitelkereteket a vállalkozások általában működő tőke, beruházások vagy terjeszkedés finanszírozására használják. A hitelkeretek feltételei, kamatlábai és fedezeti követelményei eltérőek. Hagyományos finanszírozás lejáratú hiteleken, folyószámlahiteleken vagy rulírozó hitelkereteken keresztül, amelyeket kereskedelmi bankok nyújtanak.
- Faktoring: egy olyan pénzügyi tranzakció, amelynek során egy vállalkozás kedvezményesen értékesíti a vevőköveteléseit (számláit) egy harmadik félnek, úgynevezett faktornak. Ez lehetővé teszi a vállalat számára, hogy azonnali készpénzhez jusson, ahelyett, hogy megvárna, amíg az ügyfelek kifizetik a számláikat. A faktoring javítja a pénzáramlást és a forgótőke kezelést, így különösen előnyös a hosszú fizetési ciklusokkal rendelkező vállalkozások számára. Ez a finanszírozási módszer segít a vállalatoknak megőrizni likviditását és a növekedésre összpontosítani anélkül, hogy további adósságokat vállalnának fel.
- Pénzügyi lízing: A vállalkozás idővel ténylegesen megvásárolja az eszközt, és a lízing végén a tulajdonjog átszáll. Operatív lízing: A vállalkozás tulajdonjog nélkül bérlő az eszközt, gyakran karbantartással és frissítéssel együtt.

6.1.3. Finanszírozási stratégiák

A finanszírozási stratégia a vállalat strukturált megközelítésére utal a pénzügyi erőforrások megszerzésére és kezelésére, hogy elérje hosszú távú céljait, miközben fenntartja a pénzügyi stabilitást. Ez magában foglalja a tőkeszerkezetre, a finanszírozási forrásokra, valamint az adósság és a saját tőke egyensúlyára vonatkozó döntéseket a költségek, kockázatok és növekedési potenciál optimalizálása érdekében. A finanszírozási stratégiák azt határozzák meg, hogy egy vállalat hogyan egyensúlyozza ki a belső és külső finanszírozást és a kockázattűrő képességét:

- Konzervatív stratégia a stabil és kiszámítható pénzügyi helyzet fenntartására törekszik, nagy hangsúlyt fektet a belső finanszírozásra. Ez azt jelenti, hogy belső finanszírozásra törekszik, eredménytartalék felhasználásával, amely alacsony kockázattal jár. Konzervatív stratégiát jellemzően az érett, kockázatkerülő vállalatok használják, amelyek stabil pénzáramlással rendelkeznek.
- Dinamikus stratégia a növekedés és bővülés érdekében magasabb kockázatot vállal, külső finanszírozási forrásokat is intenzíven alkalmaz. Külső finanszírozási dominancia jellemzi (adósság, részvény, kockázati tőke), főként induló vállalkozások, technológiai cégek vagy gyorsan bővülő vállalkozások alkalmazzák.
- Mérsékelt stratégia az előző két irányzat közötti kompromisszumot képviseli, figyelembe véve a piaci helyzetet és a vállalat növekedési terveit. Kiegyensúlyozott megközelítés a kockázat és a stabilitás között. A mérsékelt stratégia gyakori a közepes méretű és növekvő vállalkozásokban, amelyek külső finanszírozásra szorulnak, de továbbra is fontosnak tartják a pénzügyi biztonságot.

Egy vállalkozás pénzügyi igényei a különböző életciklus-szakaszok előrehaladtával változnak. Minden szakasz – indulás, növekedés, érettség és hanyatlás – külön finanszírozási stratégiát igényel a vállalat működésének, terjeszkedésének és fenntarthatóságának támogatásához. Az üzleti életciklus és a finanszírozás közötti kapcsolat megértése segít a vállalatoknak megalapozott döntéseket hozni a tőkeszerkezetről, a finanszírozási forrásokról és a kockázatkezelésről. Az üzleti életciklus és a finanszírozás közötti kapcsolat kritikus fontosságú annak biztosításához, hogy a vállalatok minden szakaszban rendelkezzenek a szükséges tőkével. A korai szakaszban lévő kockázati tőkétől a leforrott fázisú adósságfinanszírozásig a vállalkozásoknak össze kell hangolniuk finanszírozási stratégiáikat működési igényeikkel, kockázattűrő képességükkel és növekedési potenciáljukkal. A jól strukturált finanszírozási megközelítés lehetővé teszi a vállalatok számára, hogy eligazodjanak a kihívásokban és fenntartsák a hosszú távú sikert.

6.1.4. A finanszírozási döntéseket befolyásoló tényezők

A finanszírozási döntések kulcsfontosságúak egy vállalkozás számára, mert meghatározzák a tőkeszerkezetet, a tőkeköltséget és az általános pénzügyi fenntarthatóságot. A döntések mögött meghúzódó befolyásoló tényezők biztosítják, hogy a finanszírozás igazodjon a vállalat stratégiai céljaihoz, kockázati toleranciájához és piaci viszonyaihoz. Ha a finanszírozási döntéseket a befolyásoló tényezők figyelembevétele nélkül hozzák meg, akkor a vállalkozások likviditási problémákkal, túlzott adósságszterhekkkel, vagy elszalasztott növekedési lehetőségekkel szembesülhetnek. A finanszírozási döntéseket számos tényező határozza meg, amelyek befolyásolják a költségeket, a kockázatot és a források elérhetőségét. Ezen hatások alapos értékelésével a vállalatok olyan finanszírozási stratégiát dolgozhatnak ki, amely támogatja hosszú távú fenntarthatóságukat, minimalizálja a pénzügyi kockázatot és versenyelőnyt biztosít.

- Finanszírozási döntéseket befolyásoló belső tényezők:
 - A vállalat pénzügyi helyzete: az erős cash flow-val és nyereségességgel rendelkező cégek jobban támaszkodhatnak a belső finanszírozásra, míg a gyengébb cégek külső finanszírozásra szorulhatnak.
 - Kockázattolerancia és tőkestruktúra: az alacsonyabb kockázati étvágyú vállalatok a részvényeket vagy az eredménytartalékot részesítik előnyben, míg a kockázatot vállalni hajlandók több hitelt használnak fel.
 - Növekedési és terjeszkedési tervek: a gyorsan növekvő cégek gyakran igényelnek külső finanszírozást, míg az érett vállalkozások inkább a felhalmozott eredményre támaszkodhatnak.
 - Az üzlet jellege: az eszközigenyű iparágak (pl. feldolgozóipar) eszközalapú hitelekkel biztosíthatnak, míg a szolgáltatási alapú cégek inkább a saját tőkére támaszkodhatnak.
 - Vezetési preferenciák: A vezetési filozófia befolyásolja a finanszírozási döntéseket, a konzervatív vezetők pedig az alacsonyabb tőkeáttételt részesítik előnyben.
- Finanszírozási döntéseket befolyásoló külső tényezők:
 - Piaci viszonyok és gazdasági környezet: a kamatlábak, az infláció és a gazdasági stabilitás hatással vannak a hitelfelvételi költségekre és a tőkepiacokhoz való hozzáférésre.
 - Ipari trendek és versenyhelyzet: az iparági normák és a versenytársak finanszírozási stratégiái befolyásolják a vállalat tőkeszerkezeti döntéseit.
 - Finanszírozási lehetőségek elérhetősége: a bankhitelekhez, kötvénypiacokhoz vagy kockázati tőkéhez való hozzáférés a piaci feltételektől függ.
 - Szabályozási és adózási környezet: a kormányzati politikák, az adósságfinanszírozásra vonatkozó adókedvezmények (pl. kamatadó-pajzsok) és a pénzügyi szabályozások alakítják a finanszírozási döntéseket.
 - Befektetői elvárások: a részvényesek és a potenciális befektetők előnyben részesíthetik az adósságszintet és az osztalékpolitikát.

6.1.5. A finanszírozás időhorizontja

A finanszírozás időhorizontja arra az időszakra utal, amelyre a vállalkozás finanszírozást biztosít működési, befektetési vagy likviditási igényeinek kielégítésére. A vállalkozásoknak össze kell hangolniuk finanszírozási stratégiájukat egyedi követelményeikkel, egyensúlyba hozva a kockázatot, a költségeket és a rugalmasságot. A hosszú távú finanszírozást jelentős beruházások, állóeszközök és stratégiai növekedési kezdeményezések finanszírozására használják, amelyek nagy tőkekiadásokat igényelnek. Ezeknek a finanszírozási eszközöknek a visszafizetési időszaka jellemzően meghaladja az öt évet, gyakran akár 20–30 évig is. A nagy beruházásokhoz, például ingatlanokhoz, gyártóüzemekhez, gépekhez és felvásárlásokhoz használják. A középtávú finanszírozás ideális bővítési projektekhez és berendezések korszerűsítéséhez. A középtávú finanszírozást üzleti bővítésre, eszközfejlesztésre és nagy működőtőke-igényekre használják, amelyek visszafizetése nem igényel évtizedeket. Általában mérsékelt megtérülési idejű projekteknel használják, 1-5 év alatt strukturált visszafizetéseket foglal magában, rugalmasabb, mint a hosszú távú finanszírozás, de magasabb kamatlábakat hordozhat. A rövid távú finanszírozás segít fenntartani a likviditást és a működési stabilitást. A vezetőknek gondosan értékelniük kell pénzáramukat, kockázati kitettséget és pénzügyi stratégiájukat, hogy kiválaszthassák a vállalat igényeinek legmegfelelőbb finanszírozási lehetőséget (16. számú táblázat).

16. A finanszírozási időhorizontok összehasonlítása

Vonás	Hosszú távú finanszírozás	Középtávú finanszírozás	Rövid távú finanszírozás
Időhorizont	5-10+ év felett	1-5 év	Korlát: 1 év
Cél	Tárgyi eszközök beszerzése, bővítése	Üzleti növekedés, eszközfejlesztések	Működő tőke, likviditás
Kockázati szint	Alacsonyabb (évek közötti eloszlásban)	Mérsékelt	Magasabb (hamarosan esedékes törlesztés)
Kamatlábak	Alacsonyabb (hosszabb távú, alacsonyabb kockázatú)	Mérsékelt	Magasabb (rövid törlesztés)
Közös források	Saját tőke, kötvények, bankhitelek	Futamidejű hitelek, lízing	Folyószámlahitel, kereskedelmi hitel
Visszafizetési mód	Hosszú távú strukturált kifizetések	Középtávú törlesztőrészek	Gyors visszafizetési ciklusok

Forrás: Damodaran (2006), Rideg (2018), Bélácz-Pintér (2023), Brealey-Myers (2023), Damodaran (2024) alapján saját szerkesztés

6.1.6. Optimális tőkeszerkezet

Az üzleti tevékenységet folytató vállalkozásoknak a vállalkozások létrehozásához, az üzleti tevékenység folytatásához, a stratégiai és operatív célok eléréséhez anyagi és nem anyagi javakra van szüksége, amelyet gyűjtőfogalomként a vállalkozás vagyónának hívunk. A vállalkozás vagyona a tulajdonosok (vagy részvényesek) tulajdonában, birtokában lévő vagyontárgyak és azok értékei egy meghatározott időpontban, amelyet a pénzügyi beszámolóban szereplő mérleg mutatja meg az érintettek számára, egy adott időpontra vonatkozóan. A mérleg eszköz (aktív) oldala tartalmazza a vállalkozás befektetett eszközeit (például ingatlanok, gépek, járművek, immateriális javak) és forgóeszközeit (például pénzeszközeit, bankszámlákat és értékpapírokat, követeléseket, készleteket). A vállalkozás tőkéje a vállalkozás tulajdonosainak a vállalkozásba befektetett pénzét vagy eszközeit jelenti, amelyet a pénzügyi beszámolóban szereplő mérleg forrás oldala mutatja be az érintettek számára, egy adott időpontra vonatkozóan. A mérleg forrás (passzív) oldala tartalmazza az eszközök és az üzleti tevékenység finanszírozására felhasznált forrást. A vállalkozás tőkeszerkezetének legfontosabb megközelítése, hogy az üzleti szervezet milyen forrásból finanszírozza működését és befektetéseit, ezért megkülönböztetünk saját tőkét és idegen tőkét. A saját tőkét a vállalkozások tulajdonosai bocsájtják a vállalkozások rendelkezésére. A saját tőke jellemzi a vállalkozás tőkeerősségét, meghatározza a vállalkozások önfinanszírozó képességét, hatással van az idegen tőkével történő finanszírozás lehetőségére. A saját tőke a tulajdonosok vállalkozások működésébe való befektetett pénze, amely a részvények, tőkeemelések vagy nyereség visszaforgatás révén gyarapodik. A saját tőke nem jár kamat- vagy tőketörlesztéssel, de a vállalat nyereségének egy részét osztalékként fizetheti ki a tulajdonosoknak, vagy a részvényeseknek. Tehát ha a vállalkozás beruházásait csak saját tőkével finanszírozza, akkor a megtermelt jövedelem a vállalkozásnál marad, és vagy a tulajdonosok személyes jövedelmét (osztalék), vagy a vállalkozás saját tőkéjét (eredménytartalék, mérlegszerinti eredmény) növeli.

Amikor a vállalkozás működéséhez, bővítéséhez, fejlesztéséhez, terjeszkedéséhez nem áll rendelkezésre megfelelő saját tőke, akkor idegen tőke bevonásáról dönthet a vezetés. Az idegen tőke gyakorlatban a kötelezettségek, céltartalékok és passzív időbeli elhatárolások. Szűkített értelemben, amikor idegen forrás bevonásáról van szó, akkor elsősorban a mérlegben is bemutatott kötelezettségekről beszélhetünk (bankkölcsön, hitelkeret, lízing, kötvénytartozás stb). Ebben az esetben az idegen tőke a vállalkozásban visszterhes finanszírozási forrást testesít meg. A forrást nyújtó személy, vagy intézmény, vagy egy másik vállalkozás előre rögzített feltételek mellett fix összegű kamat és tőketörlesztő-részletekre, vagy egyéb vállalati teljesítésre (pl. vevői előlegek esetén árkedvezmény) jogosult a vállalkozással szemben. Ennek eredményeként hitelezői viszony jön létre a finanszírozó és a vállalkozás között. A finanszírozó nem rendelkezik irányítási, vagy befolyásolási jogokkal a vállalkozás működésében, de a kamatok révén a jövedelme növekedik, az átadott tőkének a költsége (például kamat) pedig csökkenti a vállalkozások eredményességét. Tehát az idegen forrás bevonásakor a vállalkozások jövedelme megosztásra kerül a tulajdonosok és a hitelezők között.

A vállalkozások tőkestruktúráját a saját és az idegen tőke aránya jelenti, amelynek optimális kialakítása kulcsfontosságú kérdés. A megfelelő tőkestruktúra biztosítja a pénzügyi stabilitást, a fizetőképességet, hozzájárul a beruházások általi bevétel növekedéshez, az eredményes működéshez, a versenyképességhez és maximalizálja a vállalat értékét. Az optimális tőkestruktúra kialakításánál a vállalkozásoknak figyelembe kell venniük az alábbi kulcsfontosságú szempontokat:

- Kockázat és megtérülés kompromisszuma: a különböző tőkeforrásokhoz különböző kockázat és különböző költségek társulnak. Az adósságfinanszírozás kamatfizetési kötelezettséggel jár együtt, amely pénzügyi kockázatot kordoz magában az adósság megtérítése és a kamatok fizetése csökkenti a bevételt, ezáltal a nyereségeséget. A részvényfinanszírozás nem jár kamatfizetéssel, de felhívja a tulajdonjogot, és magasabb tőkeköltséghez vezethet.
- Tőkeköltség: az adósság költsége a kamatláb és az esetleges kapcsolódó díjak alapján számítható ki, míg a saját tőke költségét gyakran a vállalat elvart megtérülési rátája alapján becsülik meg, figyelembe véve olyan tényezőket, mint a kockázatmentes kamatláb, a piaci kockázati prémium és a béta. Az optimális tőkestruktúra minimalizálja a súlyozott átlagos tőkeköltséget (WACC), amely a vállalat teljes finanszírozásának átlagos költségét jelenti.
- Üzleti kockázatok és iparági normák: szükséges elemezni a vállalat üzleti kockázatát, az iparág dinamikáját és növekedési kilátásait. A stabil cash flow-val és alacsony volatilitású iparágak alkalmasabbak lehetnek magasabb adósságszint hordozására, míg a kockázatosabb iparágak a konzervatívabb tőkeszerkezetet részesíthetik előnyben. Alapvető fontosságú annak mérlegelése, hogy a különböző tőkeáttételi szintek hogyan befolyásolhatják a vállalat azon képességét, hogy átvészelve a gazdasági visszaeséseket vagy az iparág-specifikus kihívásokat.
- Adózási szempontok: Az adósságfinanszírozás adóelőnyöket is kínálhat, mivel a kamatfizetések adóból levonható kiadások, csökkentve a vállalat általános adókötelezettségét, és egyes beruházások megvalósítása adókedvezményekkel is járhatnak. Ezt az adópajzsot figyelembe kell venni a döntéshozatali folyamatban az optimális tőkestruktúra meghatározásakor.
- Rugalmasság és likviditás: A tőkeszerkezetnek elegendő pénzügyi rugalmasságot kell biztosítania a vállalat számára a növekedési lehetőségek kereséséhez, a projektek finanszírozásához és a váratlan pénzügyi sokkoknak való ellenálláshoz. A túlzott adósság korlátozhatja a vállalat pénzügyi rugalmasságát, míg a túl sok saját tőke az erőforrások alulkihasználásához vezethet. A megfelelő egyensúly megtalálása elengedhetetlen.
- Piaci megítélés: A vállalat tőkeszerkezete befolyásolhatja, hogy a befektetők és a hitelezők hogyan látják pénzügyi helyzetét és kockázatait. Az ésszerű adósságszint fenntartása azt jelezheti, hogy a vállalat felelősségteljesen használja a pénzügyi tőkeáttételt, de a túlzott adósság aggályokat vethet fel a fizetőképességet illetően. A megfelelő egyensúly megteremtése segíthet megőrizni az érdekelt felek bizalmát.

- Az adósság időzítése és lejáratára: tekintetbe kell venni az adósságkötelezettségek időzítését és lejáratát. Az adósság lejáratának a vállalat pénzforgalmához és bevételtermeléséhez való igazítása segít elkerülni a refinanszírozási kockázatokat és az esetleges likviditási problémákat.
- Pénzügyi rugalmasság: gondoskodni kell arról, hogy a tőkeszerkezet lehetővé tegye az idő múlásával történő kiigazításokat, ahogy a vállalat pénzügyi szükségletei és piaci feltételei változnak. Rendszeresen újra kell értékelni a tőkeszerkezetet, hogy az összhangban maradjon az üzleti célokkal.

Az optimális tőkestruktúra kialakítása során a legfontosabb feladat megtalálni a megfelelő egyensúlyt az idegen tőke és a saját tőke aránya között. Minden vállalkozásnak gondosan fel kell mérnie egyedi körülményeit és céljait. Pénzügyi szakértők tanácsának kikérése és alapos pénzügyi elemzések elvégzése segíthet a megalapozott döntések meghozatalában. Az optimális tőkestruktúra az adósság- és részvényfinanszírozás ideális keverékére utal, amelyet a vállalatnak fel kell használnia összértékének maximalizálására és tőkeköltségének minimalizálására.

6.1.6.1. A tőkeszerkezet elméleti alapjai

A tőkeszerkezet elméleti alapjai elengedhetetlenek ahhoz, hogy megértsük, hogyan döntenek a vállalatok az adósság- és részvényfinanszírozás keverékéről. Számos kulcsfontosságú elmélet különböző perspektívákat kínál a tőkestruktúra optimalizálására:

- Modigliani-Miller-tétel (1958, 1963): Egy olyan világban, ahol nincsenek adók, csőd-költségek vagy aszimmetrikus információk, a tőkeszerkezet irreleváns. A valóságban azonban, ha léteznek társasági adók, az adósságfinanszírozás vonzó a kamatadó-pajzsok miatt, a csőd-kockázatok és az ügynöki költségek korlátozzák a túlzott adósságfelhasználást.
- Kompromisszumelmélet: Ez az elmélet azt sugallja, hogy a cégek egyensúlyba hozzák az adósság előnyeit (adó-pajzsok) a költségekkel (pénzügyi nehézségek és csőd-kockázatok). A vállalatoknak olyan tőkeszerkezetre kell törekedniük, ahol az adósságból származó marginális adómegettarítás megegyezik a várható csőd-költségek marginális növekedésével.
- Pecking Order Theory – Csipegetési sorrend elmélete (Myers & Majluf, 1984): A cégek előnyben részesítik a belső finanszírozást (eredménytartalék), hogy elkerüljék a külső ellenőrzést. Ha külső finanszírozásra van szükség, az alacsonyabb aszimmetrikus információs problémák miatt az adósságot előnyben részesítjük a saját tőkével szemben. A részvénykibocsátás az utolsó lehetőség, mivel potenciális túlértékelést jelez a befektetők számára. A magas jövedelmezőségű cégek általában kevesebb adósságot használnak fel, mivel képesek projekteket belsőleg finanszírozni.
- Piaci időzítés hipotézis: A cégek a piaci feltételekhez igazítják tőkeszerkezetüket. Ha a részvényárak magasak, a cégek részvényeket bocsátanak ki a felhígulás minimalizálása érdekében. Ha a kamatlábak alacsonyak, a cégek több adósságot vállalnak fel.

- Ügynökségelmélet (Jensen és Meckling, 1976): Az ügynökségi költségek a vezetők (ügynökök) és a részvényesek (megbízottak) közötti összeférhetetlenség miatt merülnek fel. A magas tőkeáttétel korlátozhatja a vezetői mérlegelési jogkört azáltal, hogy kötelezettségeket ír elő. Kockázat a túlzott adósság, vagy a szükséges befektetések elkerülésére (alulbefektetési probléma).
- Jelzéselmélet: aszimmetrikus információs hatás, a menedzserek jobban ismerik a cég értékét, mint a külső befektetők. Az adósság, mint pozitív jelzés, az adósságkibocsátás a jövőbeli pénzáramlásokba vetett bizalmat jelzi. A részvények kibocsátása azt sugallhatja, hogy a részvény túlértékelt, ami az árfolyam csökkenéséhez vezethet.

17. táblázat: A tőkeszerkezet elméleti alapjai

Elmélet	Kulcsfogalom	Következményei
Modigliani-Miller-tétel	A tőkeszerkezet irreleváns egy tökéletes piacon; Az adókkal a cégek profitálnak az adósságból.	A valóságban a csőd-kockázatok és a piaci tökéletlenségek teszik relevánssá a tőkeszerkezetet.
Kompromisszumelmélet	A cégek egyensúlyt teremtenek az adósság adókedvezményei és a pénzügyi nehézségek költségei között, hogy megtalálják az optimális kombinációt.	A stabilabb cégek több adósságot használnak fel; a magas kockázatú cégek a kevesebb tőkeáttételt részesítik előnyben.
Csipegetési sorrend elmélete	A cégek előnyben részesítik a felhalmozott eredményt, majd az adósságot, és csak végső megoldásként bocsátanak ki tőkét.	A nyereséges cégek belső forrásokra támaszkodnak, és kerülik a külső finanszírozást.
Piaci időzítés hipotézis	A cégek részvényeket bocsátanak ki, ha a részvényárak magasak, és adósságot, ha alacsony a kamatláb.	A tőkeszerkezetet gyakran a múltbeli piaci feltételek alakítják, nem pedig cégspecifikus tényezők.
Ügynökségi elmélet	Az adósság csökkentheti az ügynökségi problémákat a fegyelem előírásával, de a túlzott adósság kockázatvállaláshoz vezethet.	Az adósság összehangolhatja a vezetői ösztönzőket, de a túlzott adósság alulbefektetést, vagy kockázathelyezést okozhat.
Jelzéselmélet	Az adósságkibocsátás a jövőbeli teljesítménybe vetett bizalmat jelzi, míg a részvénykibocsátás túlértékelést jelezhet.	A vállalatoknak figyelembe kell venniük a piac megítélését a finanszírozási döntések meghozatalakor.

Forrás: Krenusz (2005), Brealey-Myers (2023) alapján saját szerkesztés

6.1.6.2. A tőkeszerkezeti döntéseket befolyásoló kulcsfontosságú tényezők

A vállalatok döntéshozóinak gondosan elemezniük kell a különféle tényezőket, amikor meghatározzák az adósság és a saját tőke optimális keverékét. Az adósság és a részvények közötti megfelelő egyensúly megteremtése elengedhetetlen a pénzügyi stabilitás és a növekedés szempontjából. A döntéseket befolyásoló kulcsfontosságú tényezők:

- **Tőkeköltség:** kulcsfontosságú annak eldöntésében, hogy egy vállalatot hitellel, saját tőkével, vagy a kettő keverékével finanszírozzon. Az alacsonyabb súlyozott átlagos tőkeköltség (WACC) javítja az értékelést és növeli a befektetők hozamát. A pénzügyi igazgatók és pénzügyi vezetők rendszeresen értékelik a WACC-t a tőkeköltségvetés, az M&A döntések és a pénzügyi tervezés során, hogy biztosítsák, hogy a jövedelmezőség meghaladja a finanszírozási költségeket.
- **Üzleti kockázat:** A stabil cash flow-val rendelkező cégek támogathatják a magasabb adósságszintet, míg a volatilis iparágak inkább a részvényekre támaszkodnak. Az ingadozó iparágakban (pl. technológia, biotechnológia) működő vállalatok nagyobb bevételi bizonytalansággal szembesülnek, ami kockázatosabbá teszi a túlzott adósságot. Ezzel szemben a stabil iparágak (pl. közművek, fogyasztási cikkek) nagyobb tőkeáttételt tudnak kezelni a előrelátható pénzáramlások miatt.
- **Növekedési lehetőségek:** A gyorsan növekvő cégek inkább a tőkefinanszírozást részesítik előnyben, hogy elkerüljék a korlátozó adósságvállalásokat. A gyorsan növekvő cégeknek jelentős finanszírozásra van szükségük a terjeszkedéshez, de az adósság korlátozhatja a rugalmasságot a visszafizetési kötelezettségek és megállapodások miatt. Az induló vállalkozásokban gyakran előnyben részesítik a kockázattőke-finanszírozást az adósságokkal szemben. Érett vállalatoknál a menedzsmentnek egyensúlyba kell hoznia a felhalmozott eredményt, az adósságot és az új részvénykibocsátást, hogy fenntarthatóan finanszírozhassa a terjeszkedést.
- **Eszközszerkezet:** A tárgyi eszközök (pl. gépek, épületek) jelenléte lehetővé teszi a cégek számára, hogy fedezetes hiteleket biztosítsanak, csökkentve a hitelfelvételi költségeket. Ezzel szemben az immateriális javakkal (például szoftverekkel, szabadalmakkal) rendelkező cégek nehezen juthatnak olcsó hitelhez. Az olyan tőkeintenzív iparágakban, mint a feldolgozóipar és az ingatlanpiac, általános az adósságfinanszírozás biztosítása. A technológiai cégek azonban gyakran a saját tőkére támaszkodnak az immateriális javakat tartalmazó mérlegeik miatt.
- **Adózási szempontok:** A magasabb társasági adókulcsok növelik az adósság vonzerejét a kamatadó-levonások miatt. Az adósság kamatfizetése csökkenti az adóalapot, ami vonzóvá teszi az adósságfinanszírozást a magas adózási környezetben. Az adópolitika változásai megváltoztathatják a tőkeszerkezeti preferenciákat.
- **Piaci feltételek és befektetői hangulat:** Az adósság- és tőkefinanszírozási költségek a piaci feltételek függvényében ingadoznak. A vállalatok kötvénykibocsátása vagy részvénykibocsátása a befektetői kereslet és a makrogazdasági trendek alapján történik.

6.1.7. Az adósságfinanszírozás és tőkefinanszírozás előnyei és hátrányai

Az adósságfinanszírozás magában foglalja egy vállalkozás vagy projekt finanszírozását, jellemzően kölcsönök vagy kötvények kibocsátásával. Ennek a megközelítésnek megvannak a maga előnyei és hátrányai, amelyeket számításba kell venni a tőkestruktúra kialakításakor. Az adósság, a hitel kamata költségként kerül elszámolásra, ezért csökkentheti a társasági adóalapot, és a vállalat adófizetési kötelezettségét. Előrerögzített fizetési kötelezettségeket takar, és kiszámíthatósága miatt megkönnyíti a cash flow tervezését. A tőkebefektetések biztosításához képest az adósságfinanszírozás megszerzésének folyamata gyakran gyorsabb és kevésbé bonyolultabb lehet, ha a vállalkozásnak gyorsan kell a szükséges forrást megteremtenie. A hitelfolyósítók nem vesznek részt a vállalati működésben és a döntéshozatalban, a cégtulajdonosok fenntarthatják irányítási és ellenőrzési jogukat. Az adósságfinanszírozás egyik legszembetűnőbb hátránya a rendszeres kamat és tőkevisszafizetési kötelezettség. Ezek a kifizetések likviditási kockázatot jelenthetnek, megterhelik a vállalkozás pénzforgalmát, és a kamatok költségként való elszámolása csökkenti a jövedelmezőséget. a rendszeres kamat- és tőkefizetési kötelezettség miatt. Az adósságfinanszírozás másik nagy hátránya, hogy a magasabb adósság szint korlátozhatja a további idegentőke bevonását, és a vállalkozás pénzügyi megítélését.

A tőkefinanszírozás egy olyan pénzügyi folyamat, amely során egy vállalkozás, vagy projekt külső forrásból származó tőkét (pénzügyi eszközöket) szerez be annak érdekében, hogy finanszírozza tevékenységeit, fejlesztéseit vagy növekedési terveit (kockázati tőkealapok, magántőke alapok, befektetési alapok, nyilvános részvénykibocsátás). A tőkefinanszírozás során az intézmények, vagy magánszemélyek pénzt investálnak a vállalkozásba vagy projektbe, és cserébe részvénytulajdont vagy más típusú tőkeinstrumentumokat kapnak. A tőkefinanszírozás előnye, hogy nincs rendszeres kamat- vagy tőkefizetési kötelezettség, a részvényesek részesedéssel rendelkeznek a társaság tulajdonában, osztalék- és tőkenövekedési potenciállal. A tőkefinanszírozás kockázatait az jelenti, hogy a tulajdoni hányad felhígulásához vezet a több részvény kibocsátásával, és a részvényesek nagyobb befolyást gyakorolhatnak a vállalati döntésekre. A vállalkozások pedig hosszútávú kötelezettségeket vállalnak a részvényesek irányába. A vállalkozások környezete, körülménye, a piaci feltételek, a vállalkozások saját teljesítménye, vezetése, tevékenysége, stratégiája, pénzügyi céljai alapján szükséges a tőkestruktúrát kialakítani. A vállalatok finanszírozási döntéseinek egyik legfontosabb kérdése az optimális tőkeszerkezet meghatározása. Az optimális tőkeszerkezet azt az adósság- és saját tőke kombinációt jelenti, amely minimalizálja a vállalat tőkeköltségét, miközben maximalizálja annak piaci értékét. Az optimális tőkeszerkezet kialakításának két alapvető módja van, az adósságfinanszírozás és a tőkefinanszírozás. Az adósságfinanszírozás külső források bevonása hitel, vagy kötvénykibocsátás formájában. Ennek előnye lehet az adópajzs hatás (a kamatköltségek csökkentik az adóalapot), de növeli a pénzügyi kockázatot és a kötelező törlesztések miatt csökkenti a vállalat rugalmasságát. A saját tőkefinanszírozás a saját tőke bevonása új részvények kibocsátásával, vagy visszatartott nyereség újra befektetésével. Ez csökkenti az eladósodottságot és a pénzügyi kockázatot, de a részvényesek számára hígulást eredményezhet, és hosszabb távon magasabb hozamelvárásokkal járhat.

6.1.8. Beruházásfinanszírozás és működőtőke-finanszírozás

A hatékony finanszírozás a vállalati pénzügyi menedzsment fontos része, amely biztosítja, hogy a vállalkozások fenn tudják tartani működésüket, keresni tudják a növekedési lehetőségeket és fenntartsák a pénzügyi stabilitást. A vállalati pénzügyek két alapvető aspektusa a befektetésfinanszírozás és a forgótőke-finanszírozás, amelyek mindegyike különálló, de egymással összefüggő célokat szolgál. A befektetések finanszírozása a hosszú távú tőkekiadásokra összpontosít, mint például tárgyi eszközök beszerzése, termelési kapacitás bővítése vagy stratégiai növekedési kezdeményezések finanszírozása. Ezek a befektetések jellemzően jelentős pénzügyi forrásokat igényelnek, és hosszú lejáratú hitelből, részvénykibocsátásból, vagy felhalmozott eredményből finanszírozzák őket. A beruházásfinanszírozás legfontosabb kihívása a pénzügyi rugalmasság és a költséghatékonyság közötti egyensúly megteremtése, miközben a finanszírozási stratégiákat összehangolják a vállalati növekedési célkitűzésekkel. Ezzel szemben a forgóeszköz-finanszírozás a rövid lejáratú eszközök és források kezelésével biztosítja a vállalkozás zavartalan napi működését. Tartalmazza a készletek, a követelések és a likviditási tartalékok finanszírozását. Az olyan rövid távú finanszírozási lehetőségek, mint a kereskedelmi hitel, a banki folyószámlahitel és a rulírozó hitelkeretek, segítenek a vállalatoknak a cash flow optimalizálásában és a likviditáshiány megelőzésében. A hatékony működőtőke-stratégia növeli a működési rugalmasságot és minimalizálja a tőke költséget, miközben fenntartja a pénzügyi agilitást. Mindkét finanszírozási stratégiát össze kell hangolni a vállalat pénzügyi szerkezetével, az iparág jellemzőivel és a piaci feltételekkel. A jól kiegyensúlyozott megközelítés lehetővé teszi a vállalkozások számára, hogy a rövid távú stabilitás megőrzése mellett fektessenek be a hosszú távú növekedésbe, ami végső soron hozzájárul a fenntartható értékteremtéshez.

6.1.8.1. Beruházásfinanszírozás

A beruházásfinanszírozás a hosszú távú projektekhez, eszközbeszerzésekhez vagy üzleti bővítéshez szükséges finanszírozást jelenti, olyan eszközökkel foglalkozik, amelyek idővel értéket teremtenek, például gépek, ingatlanok, technológia, vagy kutatás és fejlesztés. Lehetővé teszi az üzleti terjeszkedést és a piaci versenyképességet, támogatja a stratégiai növekedést infrastrukturális és technológiai beruházások révén, segíti a vállalatokat versenyelőny megszerzésében azáltal, hogy hosszú távú jövedelmezőséget biztosító eszközöket biztosít. A befektetési döntések általában nagy tőkekiadásokkal járnak, amelyek részletes pénzügyi tervezést igényelnek.

- A vállalkozások tőke-költségvetési technikákat alkalmaznak:
 - Nettó jelenérték (NPV): Értékeli a befektetés jövedelmezőségét a jövőbeni cash flow-k diszkontálásával.
 - Belső megtérülési ráta (IRR): Meghatározza azt a diszkontrát, amelyen a befektetés nullszaldós.
 - Megtérülési idő: Azt méri, hogy egy befektetés milyen gyorsan tudja visszanyerni kezdeti költségét.
 - Jövedelmezőségi index: Értékeli a különböző befektetési lehetőségek relatív jövedelmezőségét.

- A beruházásfinanszírozási lehetőségek értékelése, a megfelelő finanszírozási struktúra kiválasztása számos tényezőtől függ:
 - Tőkeöltség: A befektetők által igényelt kamatláb vagy várható hozam.
 - Pénzügyi kockázat: A vállalat által kezelhető tőkeáttétel (adósság) szintje.
 - Pénzforgalmi megfontolások: Annak biztosítása, hogy a finanszírozási kötelezettségvállalások összhangban legyenek a várható bevételi forrásokkal.
 - Szabályozási és adózási következmények: Egyes finanszírozási lehetőségek adókedvezményeket biztosítanak, vagy szabályozási megfelelést igényelnek.

- Kockázatkezelés a befektetésfinanszírozásban, a befektetésfinanszírozás kockázatokat hordoz magában, beleértve a piaci ingadozásokat, a gazdasági visszaesést és a technológiai elavulást. A vállalkozások olyan kockázatcsökkentési technikákat alkalmaznak, mint:
 - Diverzifikáció: Több projektbe történő befektetés a kockázat megosztása érdekében.
 - Fedezeti ügyletek: Pénzügyi eszközök használata a kamatláb- és árfolyam-ingadozások elleni védelemre.
 - Forgatókönyv-elemzés: A befektetési döntések tesztelése különböző piaci körülmények között.

6.1.8.2. Működőtőke-finanszírozás

A működőtőke-finanszírozás biztosítja, hogy a vállalat elegendő rövid távú likviditással rendelkezzen a működési költségek, például a bérszámfejtés, a nyersanyagok és a közművek fedezésére. A vállalkozások rövid távú finanszírozást igényelnek, ha a pénzbevételek (árbevétel) nem igazodnak a pénzáramlásokhoz (beszállítói kifizetések, bérek).

- A megfelelő likviditáskezelés biztosítja:
 - Zökkenőmentes működés pénzügyi zavarok nélkül.
 - Az üzleti lehetőségek megragadásának képessége készpénzkorlátok nélkül.
 - Védelem a gazdasági bizonytalanságok vagy szezonális ingadozások ellen.

- Stratégiák a működő tőke optimalizálására: a hatékony működőtőke-gazdálkodás javítja a pénzügyi egészséget és a jövedelmezőséget. A legfontosabb stratégiák a következők:
 - A készletezési költségek csökkentése: A készpénzt lekötő felesleges készletek elkerülése.
 - A követelések behajtásának felgyorsítása: Korai fizetési kedvezmények felajánlása vagy a hite ellenőrzés javítása. Jobb szállítói feltételek tárgyalása: A kötelezettségek kiterjesztése a kapcsolatok károsítása nélkül.
 - Cash Flow előrejelzés: A készpénzigények előrejelzése a likviditási válságok elkerülése érdekében.

6.2 A vállalkozás beruházás döntései

A beruházás egy gazdasági tevékenység, amely során egy vállalat, állami intézmény, vagy magánszemély pénzügyi forrásokat fordít valamilyen tárgyi eszköz, immateriális javak vagy pénzügyi eszközök beszerzésére, fejlesztésére annak érdekében, hogy hosszú távon értéket teremtsen és jövőbeni hozamot érjen el. A vállalati beruházások kulcsfontosságú döntések, amelyek meghatározzák a vállalat hosszútávú versenyképességét és pénzügyi fenntarthatóságát. A beruházások lehetnek tőkekiadások termelési eszközökre, kutatás-fejlesztési projektekre, vagy infrastruktúra fejlesztésére. A döntések meghozatalához különböző értékelési módszereket alkalmaznak, amelyek figyelembe veszik a várható megtérülést és a kockázatokat. A vállalati befektetések döntő szerepet játszanak az üzleti növekedésben és a fenntarthatóságban. Legyen szó egy kis startuportól vagy multinacionális vállalatról, az okos befektetés hosszú távú sikerhez, pénzügyi stabilitáshoz és versenyelőnyhöz vezethet. Ez a fejezet áttekintést nyújt a vállalati befektetésekről, azok típusairól, előnyeiről, kockázatairól és a hozam maximalizálását célzó stratégiákról. A vállalati befektetések a vállalat pénzügyi forrásainak különböző eszközosztályokba történő elosztását jelentik a hozam előállítására, az üzleti működés javítása és a hosszú távú pénzügyi stabilitás biztosítása érdekében. Ezek a befektetések a pénzügyi piacokon, a fizikai eszközökben, a kutatás-fejlesztésben, az egyesülésekben és a felvásárlásokban történhetnek.

6.2.1. A beruházások célja

- Termelési kapacitás bővítése (pl. új gyártósor beszerzése),
- Technológiai fejlesztés (pl. automatizált rendszerek bevezetése),
- Infrastruktúra-fejlesztés (pl. új telephely építése),
- Költségcsökkentés (pl. energiahatékony berendezések beszerzése),
- Versenyképesség növelése (pl. innovációs beruházások),
- Pénzügyi befektetés (pl. más vállalatok részvényeinek megvásárlása).

A beruházások lehetnek reálberuházások (tárgyi eszközök és immateriális javak beszerzése) és pénzügyi beruházások (értékpapírok, vállalati részesedések vásárlása). A vállalati pénzügyekben a beruházásokat általában a megtérülés és a kockázat szempontjából értékelik. A vállalatok több okból is befektetnek, többek között a jövedelmezőség és a részvényesi érték növelése, a bevételi források diverzifikálása, a működési hatékonyság növelése, a piaci elérés bővítése, versenyelőnyök megszerzése. A vállalati beruházások célja alapvetően a hosszú távú értékteremtés és versenyképesség növelése. Az egyik leggyakoribb cél a termelési kapacitás bővítése, amely lehetővé teszi a vállalat számára, hogy nagyobb volumenben állítson elő termékeket vagy nyújtson szolgáltatásokat. Ezen kívül a beruházások technológiai fejlesztést is szolgálhatnak, például modern gépek, automatizált rendszerek vagy digitális megoldások bevezetésével. Gyakori cél a költséghatékonyság javítása is, hiszen az új eszközök és rendszerek csökkenthetik az energiafelhasználást, a karbantartási költségeket és a munkaerőigényt. A vállalatok beruházásokat hajthatnak végre a piaci pozíciójuk erősítése érdekében is, például új telephelyek nyitásával vagy stratégiai akvizíciókkal. A beruházások hozzájárulhatnak a pénzügyi stabilitás megőrzéséhez is, például hatékonyabb eszközgazdálkodással vagy diverzifikációval.

6.2.2. A vállalati befektetések kulcsfontosságú területei

- **Részvénybefektetések:** A vállalatok gyakran fektetnek be más vállalatok részvényeibe, hogy részesedést szerezzenek növekedésükben. A részvénybefektetések osztalékot és tőkefelértékelődést biztosíthatnak. A stratégiai tőkebefektetés üzleti partnerségekhez és felvásárlásokhoz is vezethet.
- **Adósságbefektetések:** A vállalkozások kötvényekbe, kincstári értékpapírokba vagy vállalati adósságinstrumentumokba fektethetnek be, amelyek fix kamatozású hozamot kínálnak. Ezek a befektetések alacsonyabb kockázatúnak minősülnek a részvényekhez képest, és stabil kamatfizetést biztosítanak.
- **Ingtatlanbefektetések:** A vállalatok gyakran vásárolnak kereskedelmi ingatlanokat, raktárakat vagy földterületeket üzleti bővítés, bérleti bevétel vagy magasabb értékű viszonteladás céljából. Az ingatlanbefektetések fedezetként szolgálhatnak az infláció ellen.
- **Kutatás-fejlesztési (K&F) beruházások:** A kutatás-fejlesztésbe való befektetés segíti a vállalatokat az innovációban, az új termékek kifejlesztésében és a meglévő folyamatok fejlesztésében. Ez a fajta befektetés kulcsfontosságú a technológiai cégek, a gyógyszeripari vállalatok és a feldolgozóipar számára.
- **Egyesülések és felvásárlások (M&A):** A vállalatok más vállalkozásokat vásárolnak fel vagy egyesülnek más vállalkozásokkal a piaci részesedés növelése, a termékkínálat diverzifikálása és a méretgazdaságosság elérése érdekében. Az M&A befektetések jelentős tőkét igényelnek, de jelentős hosszú távú növekedést eredményezhetnek.
- **Technológiai beruházások:** Az iparágakat alakító digitális átalakulással a vállalatok forrásokat különítenek el a szoftverek, a kiberbiztonság, a mesterséges intelligencia és az automatizálás frissítésére. A technológiai beruházások növelik a hatékonyságot és az ügyfélményt.

6.2.3. A stratégiai befektetés előnyei

- **Bevételnövekedés:** A befektetések további bevételi forrásokat hoznak létre, csökkentve az alapvető üzleti tevékenységekre való támaszkodást.
- **Versenyelőny:** A technológiába, a kutatás-fejlesztésbe és a felvásárlásokba való befektetés segít a vállalkozásoknak a versenytársak előtt maradni.
- **Kockázati diverzifikáció:** A befektetések diverzifikálása minimalizálja a pénzügyi kockázatokat és növeli a piaci ingadozásokkal szembeni ellenálló képességet.
- **Megnövekedett részvényesi érték:** Az intelligens befektetési döntések hozzájárulnak a magasabb részvényárakhoz és a befektetői bizalomhoz.
- **Adókedvezmények:** Bizonyos vállalati befektetések, például az infrastruktúra vagy a kutatás-fejlesztés, adókedvezményeket és levonásokat kínálnak.

6.2.4. A vállalati befektetésekkel kapcsolatos kockázatok

Bár a vállalati befektetések jelentős potenciállal rendelkeznek, kockázatokkal is járnak.

- **Piaci volatilitás:** A részvény- és kötvénybefektetések ki vannak téve az áringadozásoknak és a gazdasági visszaeséseknek.
- **Szabályozási kockázatok:** A kormányzati szabályozások változásai befolyásolhatják a befektetések jövedelmezőségét.
- **Likviditási problémák:** Egyes befektetések, például az ingatlanok eladása vagy készpénzre váltása hosszabb időt vehet igénybe.
- **Befektetési rossz kezelés:** A rossz döntéshozatal pénzügyi veszteségekhez és működési zavarokhoz vezethet.

6.2.5. Stratégiai befektetési megközelítések

A hozam maximalizálása és a kockázatok minimalizálása érdekében a vállalatoknak stratégiai befektetési megközelítéseket kell alkalmazniuk:

- **Diverzifikáció:** A befektetések több eszközosztályra való elosztása csökkenti az általános kockázatot. A részvényekből, kötvényekből, ingatlanokból és kutatás-fejlesztésből álló kiegyensúlyozott portfólió stabilitást és növekedést biztosíthat.
- **Kockázatértékelés:** Az alapos kockázatértékelés elvégzése segít azonosítani a lehetséges fenyegetéseket és lehetőségeket, mielőtt tőkét fektetne befektetésekre.
- **Hosszú távú tervezés:** A sikeres vállalati befektetések inkább a hosszú távú üzleti célokhoz igazodnak, mint a rövid távú nyereséghez.
- **Piackutatás és piacelemzés:** Az iparági trendek, a versenytársak stratégiáinak és a gazdasági feltételeknek a megértése segít a megalapozott befektetési döntések meghozatalában.
- **Professzionális menedzsment:** Befektetési szakemberek vagy pénzügyi tanácsadók alkalmazása biztosítja a vállalati alapok hatékony kezelését és az üzleti célokhoz igazodva.

6.2.6. Beruházási alapelvek

A vállalati beruházások elengedhetetlenek az üzleti növekedéshez, a stabilitáshoz és a versenyképességhez. A különböző típusú befektetések, azok előnyeinek, a kapcsolódó kockázatoknak és a stratégiai megközelítéseknek a megértése segíthet a vállalatoknak megalapozott pénzügyi döntések meghozatalában. Hatékony befektetési stratégiák megvalósításával a vállalatok maximalizálhatják a jövedelmezőséget, fokozhatják az innovációt és hosszú távú sikert biztosíthatnak a folyamatosan fejlődő piacon. A beruházási alapelvek meghatározzák, hogy egy vállalat milyen szempontok alapján hoz döntéseket tőkeberuházásokról, figyelembe véve a pénzügyi, stratégiai és fenntarthatósági tényezőket. Emellett a kockázatkezelés is kiemelt szerepet kap, hiszen a döntéseket a gazdasági környezet bizonytalanságaihoz kell igazítani.

A beruházási döntések során a vállalatok a következő alapelveket tartják szem előtt:

- Hozzáadott érték maximalizálása: A befektetésnek növelnie kell a vállalat értékét, ezért a döntéshozóknak olyan projekteket kell kiválasztaniuk, amelyek a legnagyobb hosszú távú hasznot hozzák. Ez magában foglalja a hatékonyság növelését, a költségek csökkentését és a bevételi források bővítését.
- Kockázat és hozam optimalizálása: Minden beruházás bizonyos kockázatokkal jár, ezért kulcsfontosságú, hogy a várható hozamokat a lehetséges kockázatokkal összehasonlítsuk. Az optimális befektetés az, amely megfelelő egyensúlyt biztosít a hozam és a kockázat között.
- Finanszírozási fenntarthatóság: A beruházásokat olyan forrásokból kell finanszírozni, amelyek nem veszélyeztetik a vállalat pénzügyi stabilitását. A pénzügyi vezetésnek figyelembe kell vennie a befektetések likviditási hatását és a tőkeszerkezetet.
- Piaci és stratégiai illeszkedés: A befektetésnek összhangban kell lennie a vállalat hosszú távú stratégiájával és piaci lehetőségeivel. Az olyan beruházások, amelyek erősítik a vállalat versenyelőnyét vagy új piacokra való belépést tesznek lehetővé, kiemelten fontos.

6.2.7. A beruházási projektek értékelésének legismertebb módszerei:

- Jelenérték-számítás (NPV): A projekt pénzáramainak diszkontálásával megállapítható a vállalkozás által elérhető pénzügyi hozam. Ha az NPV pozitív, akkor a beruházás várhatóan nyereséget termel.
- Belső megtérülési ráta (IRR): A diszkontráta azon értékét jelöli, amelynél a beruházás nettó jelenértéke nulla. A projekt akkor tekinthető életképesnek, ha az IRR magasabb, mint a vállalat tőkeköltsége.
- Megtérülési idő (Payback Period): Azt mutatja meg, hogy hány év alatt térül meg a befektetés. A rövidebb megtérülési idő alacsonyabb kockázatot jelent, de nem veszi figyelembe a projekt teljes élettartama alatt generált pénzáramokat.
- Reálopciós elemzés: A vállalat lehetőségeit és rugalmasságát figyelembe vevő módszer, amely különösen bizonytalan piaci környezetben alkalmazható. A döntéshozók értékelhetik a projekt időzítésének vagy bővítésének lehetőségét.
- Döntési fák módszere: Különböző forgatókönyvek és döntési lehetőségek modellezése valószínűségi súlyozással. Ez a módszer segít a különböző kimenetek és stratégiák értékelésében, és elősegíti a tudatosabb döntéshozatalt.

6.3. Vállalkozások finanszírozása és beruházásai – Tesztkérdések

6.3.1. Tesztkérdések a Vállalkozások Finanszírozása és Beruházása

1. Melyek a vállalkozások finanszírozásának legfőbb forrásai?

- a) Saját tőke, hitelek, kötvények
- b) Csak a bankhitel
- c) Kizárólag pályázati források
- d) Csak a saját tőke

2. Mit jelent a beruházási döntés?

- a) Egy vállalkozás pénzügyi műveleteinek átfogó elemzése
- b) A vállalat likviditásának fenntartása
- c) Olyan hosszútávú döntés, amely egy eszköz beszerzésére vagy fejlesztésére irányul
- d) Csak az operatív döntések egyik fajtája

3. Mi a különbség a rövid- és hosszútávú finanszírozás között?

- a) A rövid távú finanszírozás egy évnél hosszabb időszakra vonatkozik
- b) A hosszútávú finanszírozás hitelekből áll, a rövid távú pedig csak saját tőkéből
- c) A hosszútávú finanszírozás egy évnél hosszabb időszakra szól, míg a rövid távú egy éven belüli visszafizetést igényel
- d) Nincs különbség a kettő között

4. Melyik módszerrel lehet egy beruházás gazdaságosságát megállapítani?

- a) Nettó jelenérték (NPV)
- b) ROI (Return on Investment)
- c) Belső megtérülési ráta (IRR)
- d) Mindegyik felsorolt

5. Milyen kockázatokat kell figyelembe venni egy vállalat finanszírozási döntése során?

- a) Csak a pénzügyi kockázatokat
- b) Pénzügyi, piaci, működési és jogi kockázatokat
- c) Kizárólag a gazdasági változásokat
- d) Csak a hitelkamatok változásait

6. Hogy számítják egy társaság nettó eszközértékét?

- a) Összes eszközeinek értéke, amelyből a tárgyi eszközök felhalmozódott értékcsökkenési leírását levonják.
- b) Összes tárgyi eszközének értéke, nem számítva a felhalmozódott értékcsökkenési leírást.
- c) Az összes eszköz értéke csökkentve az idegen források értékével.
- d) A társaság újraelőállítási értéke, figyelembe véve az eszközök tényleges amortizálódottsági fokát.

7. Mikor érdemes egy vállalatnak sok osztalékot fizetnie?

- a) Ha a vállalattól elvárt hozam nagyobb, mint a sajáttőke arányos eredménye.
- b) Ha pozitív növekedési lehetőségekkel rendelkezik.
- c) Ha az osztalékadó kulcsa alacsonyabb, mint a társasági nyereségadóé.
- d) Ha a vállalatnak kiszámíthatatlan, nagyon kockázatos a jövőbeli működése.

Felhasznált irodalom

Al-Ahdal, W.M., Alsamhi, M.H., & Tabash, M.I. (2019). The impact of corporate governance on financial performance. *Research in International Business and Finance* 51(8):101083. DOI:10.1016/j.ribaf.2019.101083.

<https://www.researchgate.net/publication/335216154> The impact of corporate governance on financial performance of Indian and GCC listed firms An empirical investigation

Alshehhi, A., Nobanee, H., & Khare, N. (2018). The impact of sustainability practices on corporate financial performance. *Literature Trends and Future Research Potential. Sustainability*, 10 (2) pp 494-519.

https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3127668

Andor Ágnes-Tóth Mihály (2023): Számvitel. Hatályos szabályok és azok gyakorlati alkalmazása. Vezinfó, Budapest. p 218. ISBN 9786156462107

Alwaysheh, A., Heron, R.A., & Perry, T. (2020). On the relation between corporate social responsibility and financial performance. *Strategic Management Journal*. 41(6), 965–987.

<https://doi.org/10.1002/smj.3122>

Barauskaite, G., & Streimikiene, D. (2021). Corporate social responsibility and financial performance: The puzzle of concepts. *Wiley Online Library*. pp 278-287.

<https://doi.org/10.1002/csr.2048>

Bélyácz Iván, Pintér Éva (2023): Vállalatfinanszírozás. Akadémiai Kiadó. p 156. ISBN 978 963 454 904 8

Bethlendi András – Molnár László – Somogyi Róbert (2018): ÜZLETI GAZDASÁGTAN - oktatási segédanyag. Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem. p 98.

<https://www.gtk.bme.hu/wp-content/uploads/2019/05/%C3%9Czleti-gazdas%C3%A1gtan-jegyzet.pdf>

Blumné Bán Erika - Kresalek Péter - Dr. Pucsek József (2011): A vállalati elemzés alapismeretei. Saldo Kiadó. Budapest. p 214. ISBN 9789636383886

Brealey-Myers (2023): Modern vállalati pénzügyek. Panem Kiadó, Budapest. 1175 p. ISBN 9789635455287

Csepreginé Gallasz Andrea-Török Tamás Pál (2019): Számviteli alapismeretek. Dialog Campus

https://antk.uni-nke.hu/document/akk-copy-uni-nke-hu/802_Szavmiteli_alapismeretek_e.pdf

Csomós Tamás-Helgertné Szabó Ilona-Katonáné Dr. Erdélyi Edit-Kurcsinka Tamásné-Vanó Gábor (2010): Pénzügyi számvitel - Mérlegtételek – Példatár. Saldo KFT. p 288. ISBN 9789636383565

Damodaran, A. (2006): Befektetések értékelése. Panem, Budapest. p 1066. ISBN 9635454554

Damodoran, A. (2015): The Dark Side of Valuation: Valuing Young, Distressed, and Complex Businesses Paperback. p681. ISBN-10. 978013712689

Damodoran, A. (2015): Vállalatértékelés kézikönyve. Alinea Kiado. Budapest. p 242. ISBN 9786155303876

Damodaran, A. (2024). The little book of valuation: How to value a company, pick a stock, and profit. Publisher. Wiley. p. 304. ISBN-13. 978-1394244409.

Dér Tünde-Tajtiné Szilágyi Kata (2013): Üzleti Gazdaságtan. Példatár és feladatgyűjtemény. Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó Zrt. Budapest. p 216. ISBN 9789631969641

Fogarasi Erzsébet (2011): A számvitel szabályozásának változásai Magyarországon: jelenlegi helyzet, lehetséges jövőképek. Pannon Egyetem. <http://midra.uni-miskolc.hu/document/11027/3244.pdf>

Havass Norbert-Veress Attila-Weiser Attila (2023): Könyvvezetés és beszámolóképzítés példatár. Saldo Kiadó. Budapest. p. 196. ISBN 9789636386733

Hollósy Zsolt – Kiss Livia Benita (2023): Vállalati gazdaságtan jegyzet. ELTE. p 117. ISBN: 978-615-01-7289-7.
<https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/85759/V%C3%A1llalati%20Gazdas%C3%A1gtan%20Holl%C3%B3sy%20Kiss-Jegyzet.pdf?sequence=1>

Illés Ivánné (2007): Vállalkozások pénzügyi alapjai. Saldo Kiadó, Budapest. p 244. ISBN 9789636382216

Jans, M., Aysolmaz, B., Corten, M., & Joshi, A. (2023). Digitalization in Accounting: Warmly Embraced or Coldly Ignored? Accounting, Auditing & Accountability Journal 36 (2). DOI:10.1108/AAAJ-11-2020-4998.
https://www.researchgate.net/publication/366403874_Digitalization_in_accounting-Warmly_embraced_or_coldly_ignored

Jasim, YA., & Raewf, MB. (2020). Impact of the Information Technology on the Accounting System. Cihan University Journal. Cihan University-Erbil Journal of Humanities and Social Sciences, 4(1), 50-57. <https://doi.org/10.24086/cuejhss.v4n1y2020.pp50-57>

Joseph G. Nellis-David Parker (1997): A közgazdaságtan alapjai. Panem Kft. Budapest. p 257. ISBN 9635451601

Juhász Péter (2018): Mire jó a fundamentális elemzés? Gazdaság és Pénzügy 5.évf./3., 236-248. o. <https://bankszovetseg.hu/Public/gep/2018/imp%20236-247%20Juhasz%20Peteruj.pdf>

Kardos Barbara-Miklósyné Ács Klára-Siklósi Ágnes-Sisa Krisztina-Sztanó Imre (2012): Pénzügyi számvitel. Perfekt Kiadó, Budapest. p580. ISBN 9789633948118

Katonáné Erdélyi Edit (2015): Számvitel alapjai. Líceum kiadó. Eger. p 253. ISBN 9786155509629. http://p2014-26.palyazat.ektf.hu/public/uploads/08-szamvitel-alapjai_55e9c3fd1c2d0.pdf

Krénsz Ágota (2005): Bevezetés a tőkeszerkezet meghatározó tényezőinek elméletébe és gyakorlatába. 4. évfolyam, 2. szám. pp 15-35. <https://www.bankszovetseg.hu/Content/Hitelintezeti/52Krenusz.pdf>

Kresalek Péter – Dr. Pucsek József (2024): Példatár és feladatgyűjtemény a vállalati gazdálkodás komplex elemzéséhez. Saldo. Budapest. p 319. ISBN 9789633948743

Kresalek Péter – Dr. Pucsek József (2024): A vállalati gazdálkodás komplex elemzése. Saldo. Budapest. p 211. ISBN 9789636386955

Kyere, M., & Ausloos, M. (2021). Corporate governance and firms' financial performance in the United Kingdom. International Journal of Finance & Economics. pp.1871-1885. <https://doi.org/10.1002/ijfe.1883>

Nicholls, A. (2018). A General Theory of Social Impact Accounting. Journal of Social Entrepreneurship. Pages 132-153. <https://doi.org/10.1080/19420676.2018.1452785>

Palepu, K.G., Healy, P.M., Wright, S., Bradbury, M., & Coulton, J. (2020). Business analysis and valuation: Using financial statements. p 384. ISBN 9780170425186

Paár Dávid – Ambrus Rita Anna – Szóka Károly (2021): Gazdasági elemzés a beszámolók információi alapján. Sopron. p 151. http://publicatio.uni-sopron.hu/2214/1/Paar-Ambrus-Szoka_Gazdasagi_elemzes_2021.pdf

Reizingerné Ducsa Anita-Vörös Miklós (2010): Könyvviteli alapismeretek. Perfekt Kiadó Budapest. p 202. ISBN 9789633947869

Rideg András (2018): A kisvállalatok pénzügyi teljesítménymérésnek új módszere. Marketing és menedzsment. 52(2), o. 17–35. <https://journals.lib.pte.hu/index.php/mm/article/view/291> (Elérés: 24 február 2025).

Róth József-Adorján Csaba-Lukács János-Veit József (2024). Számviteli esettanulmányok. Magyar Könyvvizsgálói Kamara Oktatási Központ Kft. p 590. ISBN 9789639878587

Róth József-Adorján Csaba-Lukács János-Veit József (2023): Pénzügyi számvitel. MKVK OK Kft. ISBN 978-963-9878-72-3

Róth-Adorján-Lukács-Veit (2023): Pénzügyi számvitel feladatok. MKVK OK Kft. ISBN 978-963-9878-73-0

Sebes József (2013): Elemzés – Vállalati elemzés – Mérlegelemzés. Aura. Budapest. p 100. ISBN 9789637913471

Siklósi Ágnes – Veress Attila – Sisa Krisztina (2023): Könyvvezetés és beszámoló készítés. Saldo Kiadó, Budapest. p 596. ISBN: 9789636386566

Sodics Judit-Jarjabka Ákos (2007): Pénzügyi alapismeretek. A vállalkozások beruházásai és finanszírozásuk. p 128. <https://bmvk.hu/wp-content/uploads/2022/05/penzugy.pdf>

Soós Gábor. Nyikos Györgyi (2018): The Impact of the Public Procurement Control System on the Hungarian Public Administration. Central European Public Administration Review, Vol. 16., No. 2. 133-156. <https://doi.org/10.17573/cepar.2018.2.07>

Sztanó Imre (2022): A számvitel alapjai. Perfekt, Budapest. p 528. ISBN 9789633948781

Takács András – Márkus Gábor (2020): Beszámolóképzés és elemzés. p 290. ISBN: 9789634295891. <https://pea.lib.pte.hu/bitstream/handle/pea/23681/takacs-a-markus-g-be-szamolokeszites-es-elemzes-ptektk-pecs-2020.pdf>

Takács András (2021): Modern vállalatértékelés. Akadémiai Kiadó, Budapest. ISBN 978 963 454 663 4. DOI: 10.1556/9789634546634

Takács András-Márkus Gábor: Számviteli alapismeretek (2024). Pécsi Tudományegyetem. Közgazdaságtudományi Kar. p 125. ISBN: 978-963-626-320-1. <https://pea.lib.pte.hu/handle/pea/18265>

Tóth Antal – Zéman Zoltán (2018): Stratégiai pénzügyi controlling és menedzsment. Akadémiai Kiadó, Budapest. p 210. ISBN 9789634540687

Ulbert József (2017): Vállalati pénzügyek. Pécsi Tudományegyetem. p 391. ISBN 978-963-429-231-9. https://ktk.pte.hu/sites/ktk.pte.hu/files/uploads/tudomany/kiadvanyok/konyveink/vallalati_penzugyek_kezikonyv_gyakorlatok_peldatar_2018_v2.pdf

Walter György (2019): Pénzügyi vállalati esetek, és döntések. p. 122. ISBN 9789635037971. https://unipub.lib.uni-corvinus.hu/4274/1/Penzugyi_vallalati_esetek_dontesek.pdf

Wimmer Ágnes (2002): Üzleti teljesítmény mérés. Corvinus Egyetem. 14. Műhelytanulmány. ISSN 17863031. <https://edok.lib.uni-corvinus.hu/35/1/Wimmer17.pdf>

Zéman Zoltán – Béhm Imre (2016): A pénzügyi menedzsment controll elemzési eszköztára. Akadémiai Kiadó, Budapest. p 396. ISBN: 9789630597746

Internetes hivatkozások:

<https://njt.hu/jogszabaly/2000-100-00-00> (A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény)

<https://www.ifrs.org/>

<https://www.econom.hu/kiegeszito-melleklet-celja-tartalma/>

<https://www.iasplus.com/en/home>

<https://ngmszakmaiteruletek.kormany.hu/a-nemzetkozi-penzugyi-beszamolasi-standardok-international-financial-reporting-standards-ifrs-ek-alkalmazasa-egyedi-beszamolasi-celokra>

<https://www.fasb.org/>

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0000100.tv>

<https://ngmszakmaiteruletek.kormany.hu/szamviteli-standardok>

<https://chat.openai.com> (OpenAI. (2025). ChatGPT (January 30 Version) [Large language model]. Retrieved from)

https://allamhaztartas.kormany.hu/download/6/85/e1000/BEK%20Minta_2017.pdf (Nemzetgazdasági Minisztérium (2017): Belső ellenőrzési kézikönyv-Minta)